

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

αντί

Περίοδος Β'
Τεύχος 865
Παρασκευή
24 Μαρτίου 2006
Τιμή: 4 ευρώ

**Oh my God!
Τι υποκλοπές
κι αυτές!**

- Γαλλία:
Ο Μάρτης
των εργαζομένων
- Αριστερά
και Μεταπολίτευση
- Ο Μιλόσεβιτς
ξαναστοίχειωσε
τα Βαλκάνια
- Συνέντευξη
με τον Μίλοραντ Πάβιτς
- Η σύναξις
των δικών μας
αγροφυλάκων
- Παλαιστίνη:
Εισβολές
στα κατεχόμενα

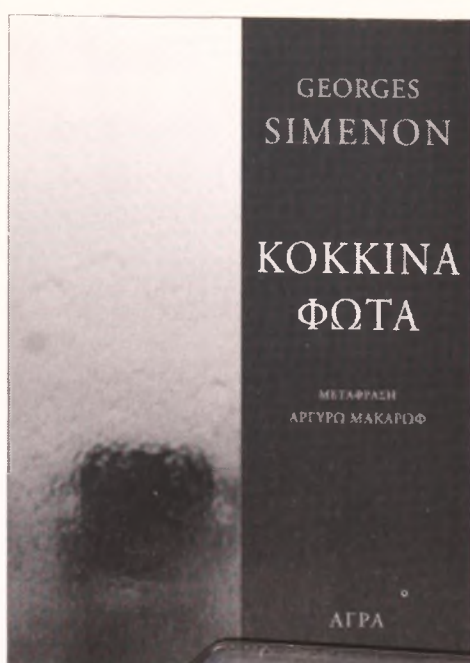
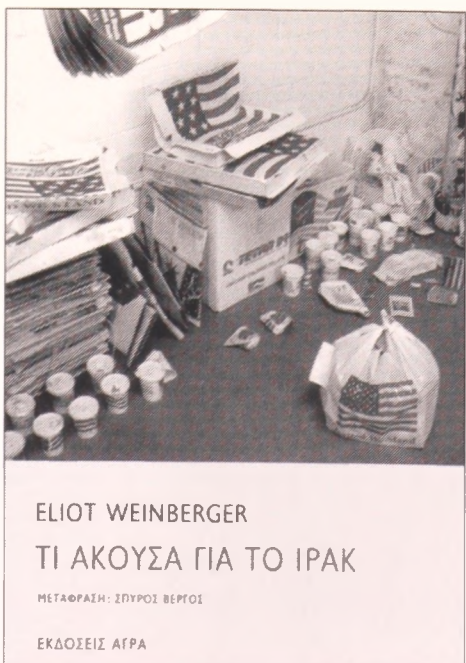
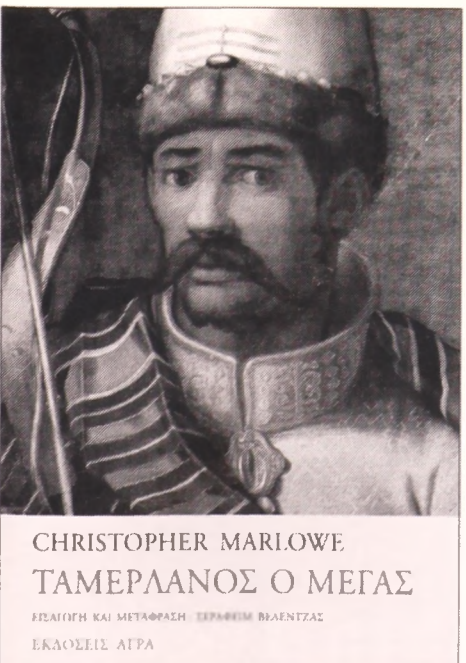
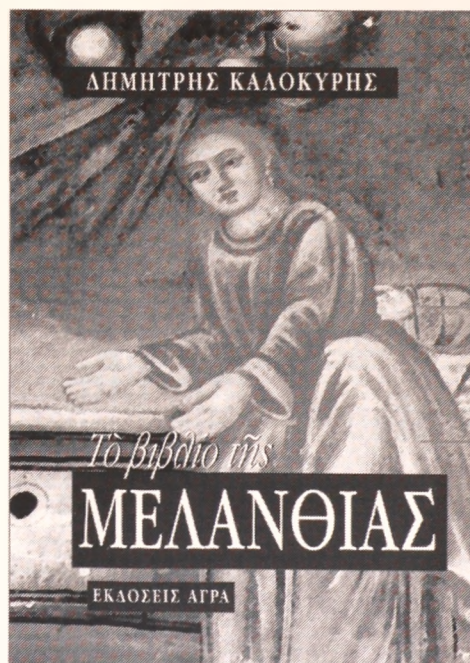
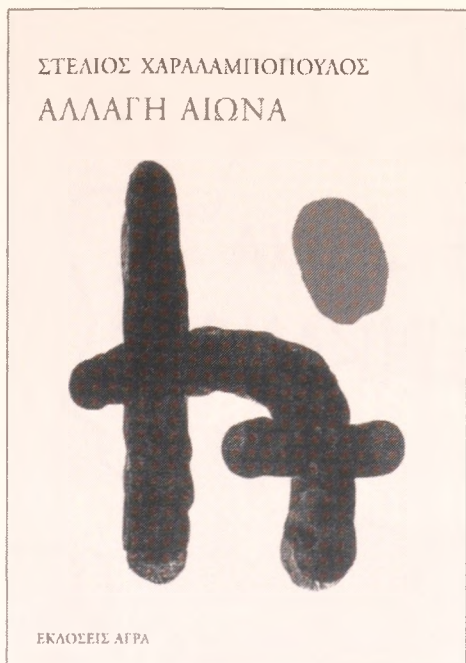
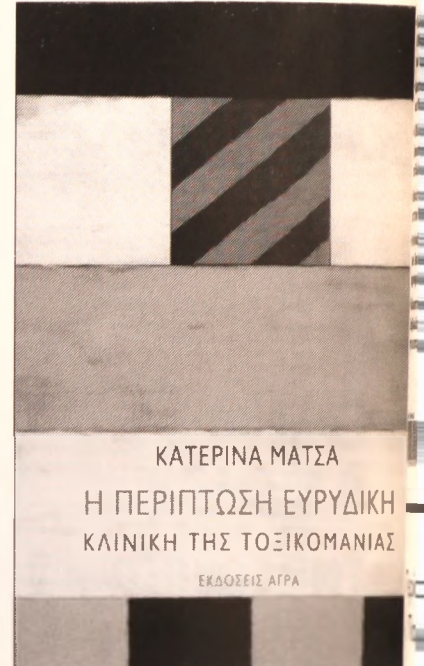
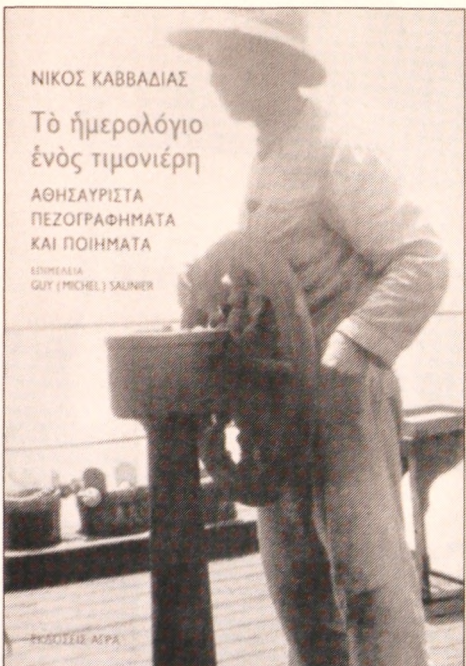
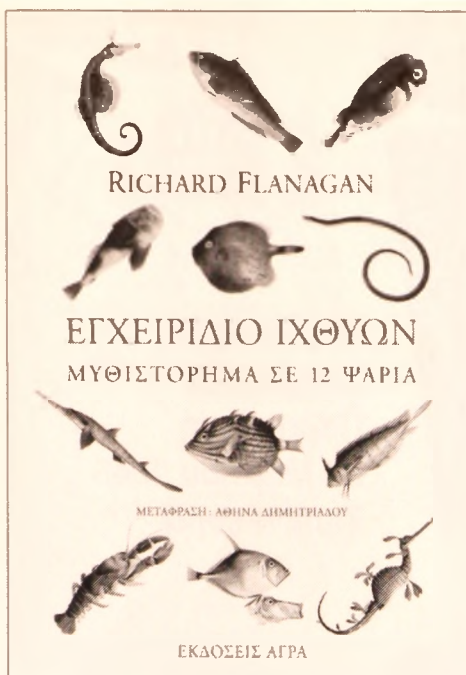

ISSN 1108-9822

1 2

771108 982000

Περίοδος Β' • Έτος 33ο • Τεύχος 865

Παρασκευή 24 Μαρτίου 2006

Τιμή τεύχους: 4 ευρώ

ΑΝΤΙ - ΠΟΛΙΤΙΚΗ

ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

Κωδικός εντύπου για τα ΕΛΤΑ: 1045

Δημοχάρους 60, 115 21 Αθήνα

Τηλ. 210 7232713 - 210 7232819

Fax: 210 7226107

ANTI ON-LINE: <http://www.anti.gr>

e-mail: chrapou@otenet.gr

ΕΚΔΟΤΗΣ: Χρήστος Γ. Παπουτσάκης

ΚΑΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: Παναγιώτης Τσάρας

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΥΛΗΣ: Νεφέλη Παπουτσάκη

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗΣ: Τασία Ρούμπου

ΕΚΤΥΠΩΣΗ: ΤΥΠΟΕΚΔΟΤΙΚΗ Α.Ε.

Λεύκης 134, Κρυονέρι, τηλ. 210 6297600

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ:

Ετήσια συνδρομή: 26 τεύχη, Εξάμηνη: 13 τεύχη

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ: Εξαμ. 39 ευρώ, Ετήσια 78 ευρώ,

Οργανισμών, Τραπεζών, κ.λπ.: 200 ευρώ

Φοιτητική ετήσια: 70 ευρώ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ: ΕΥΡΩΠΗ - ΜΕΣΟΓ. ΧΩΡΕΣ:

Εξαμ.: 74 ευρώ, Ετήσια: 148 ευρώ,

ΗΠΑ - ΚΑΝΑΔΑΣ - ΑΣΙΑ - ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ:

Εξαμ. 80 δολ. ΗΠΑ, Ετήσια 160 δολ. ΗΠΑ

ΕΜΒΑΣΜΑΤΑ - ΕΠΙΤΑΓΕΣ: Χρήστος Παπουτσάκης

Δημοχάρους 60, 115 21 Αθήνα

ΠΑΛΙΑ ΤΕΥΧΗ: 6 ευρώ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ: Για τα βιβλιοπωλεία

της Αθήνας: Περιοδικό ANTI,

για τα βιβλιοπωλεία της Β. Ελλάδας:

Κέντρο του βιβλίου - Α. Πουλουκτσή και Σία Ε.Ε.

Λασάνη 3, Θεσσαλονίκη, τηλ. 2310 237463

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

• ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ: Προϊστορία, ιστορία και μέλλον των υποκλοπών	4
• Κώστας Κουφογιώργος: Γελοιογραφία	5
• ΑΝΤΗΝΩΡ: Όταν τα σκαληνά γίνονται τετράγωνα ή/και πεντάγωνα...	6
• ΑΝΤΙ-ΘΕΣΕΙΣ	8
• Ημεροδότης	14
• E-mail από τον Απόστολο Διαμαντή	16
• Θ. Κινητός: Οι υποκλοπές άρχισαν επί ΠΑΣΟΚ και Χρυσοχοϊδη	17
• Βασίλης Ζήσης: «Ποιος κυβερνά αυτόν τον τόπο;» Part II	21
• Ρεπόρτερ: Ποιος αγόρασε το σκονί για τον Τσαλικίδη;	24
• Γ. Γρυμπογιάννης: Τηλεφωνικές υποκλοπές και διαιτηρικά συμβόλαια	25
• Γιάννης Ανδρουλιδάκης: Ο Μάρτης των γάλλων εργαζομένων	26
• Γιώργος Μελιγγώνης: «Ποια Ευρώπη τελικά θέλουμε;»	28
• Τ.Κ.Δ.: Ο Μιλόσεβιτς ξαναστοίχειωσε τα Βαλκάνια	30
• Α. Διπλωματικός: Κόσοβο και ανυπαρξία εξωτερικής πολιτικής της κ. Μπακογιάννη	32
• Μαρία: Το χρονικό της νέας εισβολής στον προσφυγικό καταυλισμό Μπαλάτα	34
• Τάκης Διαμαντής: Ας μιλήσουμε και λίγο πρακτικά...	36
• (Συζήτηση): Πού πάει η Αριστερά; (μέρος γ')	37
• Τζιμ Μπούκης: Εκσυγχρονιζόμαστε ρε!	42
• Τάσος Μπότουλας: Οικονομία: Κανένα βήμα εμπρός, πολλά βήματα πίσω	43
• Ν.Α. Λάμπης: Η σύναξις των δικών μας αγροφυλάκων	44
• ΕΠΙΣΗΜΑΙΝΟΥΜΕ	45
• Μίλοραντ Πάβιτς: Συνέντευξη στην Ισμήνη Ραντούλοβιτς	46
• Ειρήνη Μ. Μουντράκη: Στο τεντωμένο σκονί των συναισθημάτων	49
• Γρηγόρης Ιωαννίδης: Από δύο πατρίδες απάτριδες	50
• Μάνος Στεφανίδης: Κοινωνία στα κόκκινα	51
• Δημήτρης Χαρίτος: 8ο Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης	53
• Στέλιος Μάινας: Συνέντευξη στον Σωτήρη Λέτσιο	56
• Βασίλης Λέτσιος: Ο ακρωτηριασμός του ήρωα:	
Υπόγειοι δεκαπεντασύλλαβοι στην ποίηση του Σαχτούρη	58
• ΒΙΒΛΙΟ	62
• Σημειωματάριο	66

Εξώφυλλο: Κώστας Κουφογιώργος.

ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΑ, ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΜΕΛΛΟΝ ΤΩΝ ΥΠΟΚΛΟΠΩΝ

Η ΥΠΟΘΕΣΗ των υποκλοπών στοιχειώνει τη χώρα. Δεν είναι βεβαίως πρώτη φορά που ανιχνεύονται ωτακουστές. Και μάλλον δεν πρόκειται να είναι η τελευταία. Η μακρινή προΐστορία των υποκλοπών απαιτεί πολυσέλιδες αναφορές και ατελείωτες εξιστορήσεις. Με τις υποκλοπές γίνεται παραβίαση της ιδιωτικότητας και βίαιη προσβολή της προσωπικότητας κάθε πολίτη. Να είναι όμως μόνον αυτό;

ΔΙΟΤΙ ΟΙ ΥΠΟΚΛΟΠΕΣ που πρόσφατα αποκαλύφθηκαν, φέρουν άλλον έναν βαρύτατο χαρακτηρισμό: είναι, σε πολύ απλά ελληνικά, κατασκοπεία. Όταν τα τηλέφωνα του πρωθυπουργού, υπουργών και ανώτατων κρατικών λειτουργών παρακολουθούνται δεν πρόκειται απλώς για παραβίαση της «ιδιωτικότητας». Και όταν η παρακολούθηση επεκτείνεται σε άτομα που ανήκουν στον αντιεξουσιαστικό χώρο αλλά και σε μουσουλμάνους, Άραβες ή μη, τότε δεν είναι δύσκολο να βρεις ποιος «κλέβει οπώρας». Όταν οι τεχνικές ανιχνεύσεις προσδιορίζουν το στέκι των υποκλοπών στην πλατεία Μαβίλη, δεν πρόκειται προφανώς για την πρεσβεία της Σερβίας ή της Μάλτας που βρίσκονται ακριβώς εκεί αλλά για την πρεσβεία των ΗΠΑ. Και το στέκι αυτό γνώριζαν, ή όφειλαν να γνωρίζουν, όλοι οι υπουργοί Εσωτερικών τουλάχιστον της τελευταίας εξαετίας.

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ κυβέρνηση βουβάθηκε μόλις της έφτασαν τα χαμπάρια. Όπως ο καθείς, αντιλήφθηκε το μέγεθος του προβλήματος: Η «υπερδύναμη» επέλεξε την κατασκόπευση συμμάχων! Και αυτό να αποδεικνύεται σαφέστατα. Η χρόνια προσκόλληση στην υπηρετήση των νατοϊκών συμφερόντων πάγωσε κάθε πρωτοβουλία για την ανοιχτή ή έστω την διπλωματική καταγγελία. Την καταγγελία υποκατέστησε ο ψίθυρος εις τα ώτα του αμερικανού πρέσβη. Για να ακολουθήσει η «τιμωρία»: Δεν αγοράζουμε από εσάς τα δέκα F16! Από εκεί και πέρα «η Δικαιοσύνη έχει τον λόγο». Η οποία Δικαιοσύνη δεν μπορεί βεβαίως να καταδικάσει τον αμερικανό πρέσβη.

ΟΙ ΚΑΘΥΣΤΕΡΗΣΕΙΣ ένα ολόκληρο ενδεκάμηνο δεν έχουν ίσως τόση βαρύτητα αν υπολογίσει κανείς τις μεθοδεύσεις που επιχείρησε και συνεχίζει να επιχειρεί η κυβέρνηση προκειμένου να κάνει την μία και ουσιαστική συγκάλυψη: Την αποσιώπηση του ρόλου της αμερικανικής πρεσβείας. Αλλά αυτή η αποσιώπηση δεν είναι απλώς προσβλητική για το λεγόμενο φιλότιμο των νεοελλήνων. Η αποσιώπηση και η κάλυψη των Αμερικανών διδάσκει στους υψηλούς συμμάχους ότι τους επιτρέπεται να διαπράττουν απρέπειες ή κατασκοπεία με μόνη ζημία την ματαίωση της παραγγελίας δέκα αεροπλάνων. Ας είναι όμως καλά η αμερικανική διπλωματία και σε λίγο θα προστρέξουμε για μιαν άλλη, διαφορετική παραγγελία. Θα προλειανθεί το έδαφος με τη νέα διατάραξη των ελληνοτουρκικών σχέσεων!

ΟΣΑ ΨΙΘΥΡΙΣΑΝ τα παπαγαλάκια ότι υπήρχαν πολλά κέντρα υποκλοπών είναι εκ του πονηρού: Απλώς οι υποκλοπείς, μαθημένοι από την πάγια τακτική που εφαρμόζουν στη χώρα τους, χρησιμοποιούσαν ή εκχωρούσαν τα προϊόντα των υποκλοπών για τον προσπορισμό και κάποιου προσωπικού οφέλους. Δυστυχώς τα πράγματα είναι πολύ απλά, αλλά μας τα παρουσιάζουν κάπως πολύπλοκα προκειμένου να καλυφθούν οι ένοχοι και κάποιιοι να συνεχίσουν να ασκούν μια ψευδεπίγραφη εξουσία. Με τον τρόπο αυτό όμως δηλώνουν ότι δεν διάβασαν ποτέ καλά το μάθημα της Ιστορίας.

ΔΕΝ ΦΤΑΝΕΙ
ΠΟΥ ΜΑΣ ΜΑΣΑΕΙ
... ΘΕΛΕΙ ΝΑ
ΕΙΜΑΣΤΕ ΚΑΙ
ΕΛΑΣΤΙΚΟΙ ΓΑ ΝΑ
ΚΑΝΕΙ ΚΑΙ ΤΣΙΧΛΟΦΟΥΣΚΕΣ!

ΦΟΤΟΓΡΑΦΙΕΣ

Δ **ΠΟΛΙΤΙΚΟ** **ΔΕΚΑ** **ΠΕΝΘΗΜΕΡΟ**

Όταν τα σκαληνά γίνονται τετράγωνα ή/και πεντάγωνα...

ΚΑΙ ΣΤΟ Δεκαπενθήμερο αυτό, συνεχίστηκε ακάθεκτη η προσωπική επίθεση του προέδρου του ΠΑΣΟΚ, Γ.Α. Παπανδρέου, κατά του πρωθυπουργού Κ. Καραμανλή. Ο αρχηγός της αξιωματικής αντιπολίτευσης πιστεύει ότι η τακτική αυτή ορίζεται εκ των πραγμάτων, εφόσον στο ερώτημα «ποιον θεωρείτε καταλληλότερο για πρωθυπουργό;», ο Κ. Καραμανλής συγκεντρώνει ποσοστό 47,0%, ο Γ. Παπανδρέου 35,7%, ενώ στο «Κανέναν από τους δυο και Δεν γνωρίζω / Δεν απαντώ», καταγράφεται ποσοστό 16,5%. Αντιθέτως, στο ερώτημα «ποιο κόμμα θεωρείτε πιο πιθανό να ψηφίζατε, αν αύριο είχαμε βουλευτικές εκλογές», η ΝΔ συγκεντρώνει ποσοστό 35%, έναντι 34% του ΠΑΣΟΚ (διαφορά 1%), με τα άλλα κόμματα να συγκεντρώνουν: ΚΚΕ 6,5%, ΣΥΝ 3,2%, ΛΑΟΣ 5,2%, Λευκό / Άκυρο 3,7% και Δεν γνωρίζω / δεν απαντώ 10,5%.

ΤΙ ΑΚΡΙΒΩΣ σημαίνει, όμως, «προσωπική επίθεση»; Από το ρεπορτάζ των

εφημερίδων και με βάση την «αργκό» του Γ.Α. Παπανδρέου, συνάγεται ότι ο πρωθυπουργός: α) «βρίσκεται κρυμμένος στον Μαξίμου», β) «δεν μπορεί να κοιτάξει κατάματα τον ελληνικό λαό», γ) «κάνει (απλώς) αντιπολίτευση στην αντιπολίτευση, κ.λπ., κ.λπ. Έτσι είχαν τα πράγματα, όταν, ξαφνικά, στην αντιπαράθεση κυβέρνησης και αντιπολίτευσης, μάς προέκυψε θέμα... Βιλπέν! Θυμάσθε το ωραίο σύνθημα: «Ελλάς - Γαλλία - Συμμαχία» που αντηχούσε σε όλη την Ελλάδα, αμέσως μετά την κατάρρευση της χούντας, ως απάντηση στον επαίσχυντο ρόλο των ΗΠΑ; Τώρα, βέβαια, το «Ελλάς - Γαλλία - Συμμαχία», αντηχεί διαφορετικά: Η Αυγή λ.χ., το προσδιόρισε ως «Ελλάς - Γαλλία - Αγωνία»! Παρά ταύτα, ορισμένοι συνδικαλιστές ηγέτες αισθάνθηκαν την ανάγκη να διακηρύξουν –με αφορμή τις συνεχιζόμενες διαδηλώσεις στο Παρίσι, κατά του αντεργατικού μέτρου του Συμβολαίου Πρώτης Πρόσληψης (ΣΠΠ)– ότι «Η Γαλλία είναι εδώ».

ΑΥΤΟ ΤΟ «Η Γαλλία είναι εδώ» άρεσε και σε ορισμένα στελέχη του ΠΑΣΟΚ, που άρχισαν να το επαναλαμβάνουν: «Θα γίνει της Γαλλίας» ή «Ο Ντομινίκ ντε Βιλπέν (ο γάλλος πρωθυπουργός) δεν θα περάσει», κ.λπ. Αλλά σε αυτό, ακριβώς, το σημείο, η κυβέρνηση σκέφθηκε να αντεπιτεθεί στο ΠΑΣΟΚ, ανακαλώντας παλαιότερη δήλωση του Γ.Α. Παπανδρέου (στο Λαύριο, τον Ιανουάριο 2004) την οποία και ενεφάνισε ως... φίλα προσκειμένη στον Βιλπέν! Με τη δήλωσή του εκείνη, –υποστήριξε ο κυβερνητικός εκπρόσωπος Θ. Ρουσόπουλος– ο κ. Παπανδρέου ουσιαστικά είχε προτείνει ανασφάλιστη εργασία για τους νέους – ερμηνεία την οποία, φυσικά, απέρριψε, έμπλεως οργής, ο εκπρόσωπος του ΠΑΣΟΚ, Ν. Αθανασάκης.

ΕΡΝΤΟΓΑΝ: ΠΟΙΟΣ ΣΑΣ ΕΙΠΕ ΟΤΙ ΔΕΝ ΙΣΧΥΕΙ ΤΟ CASUS BELLI;

ΚΑΙ ΕΝΩ αυτά διαδραματίζονται στο εσωτερικό μας μέτωπο (τι μέτωπο;), ο

ΕΤΟΙΜΑΣΤΗΚΑΝ ΑΚΟΜΗ ΔΥΟ ΤΟΜΟΙ ΤΟΥ ΑΝΤΙ (2004)

Είναι έτοιμοι και διατίθενται από τα γραφεία του περιοδικού
(Δημοχάρους 60, Αθήνα 115 21)

δυσό ακόμα τόμοι του ΑΝΤΙ που συμπεριλαμβάνουν τα τεύχη
804 έως και 833 (Ξ)

και 821 έως και 833 (ΞΑ)

Θα βρείτε επίσης τους τόμους των προηγούμενων ετών

τούρκος πρωθυπουργός Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν έκρινε πως έπρεπε να μας διαμηνύσει τρία πράγματα: Πρώτον, ότι το «casus belli» ισχύει πάντοτε. Άρα, μη διανοηθείτε ποτέ να επεκτείνετε τα χωρικά σας ύδατα... Δεύτερο, ότι, ενόσω δεν καταργούνται οι κυρώσεις κατά της Βόρειας Κύπρου (ακριβέστερα: ενόσω, ουσία, δεν αναγνωρίζεται η «Τουρκική Δημοκρατία της Β. Κύπρου»), δεν πρόκειται ν' ανοίξουμε στους Ελληνοκυπρίους, ούτε τα λιμάνια, ούτε τα αεροδρόμιά μας... Συνεπώς, μην έχετε αυταπάτες ότι θ' αναγνωρίσουμε την Κυπριακή Δημοκρατία ή ότι, έστω, θα επιτρέψουμε ν' ανακτήσει ζωή η κλειστή πόλη της Αμμοχώστου. Τρίτο, ότι η τουρκική στρατιωτική παρουσία στην Κύπρο (διάβαζε η κατοχή του 36% του κυπριακού εδάφους) έχει «βαρύνουσα (ζωτική) σημασία για τους Τουρκοκυπρίους». Ως εκ τούτου, κουβέντες με θέμα την «απεμπλοκή» ή την «αποστρατικοποίηση της Κύπρου» είναι κουβέντες ανούσιες και περιττές.

Η ΑΓΚΥΡΑ κατανοεί, φυσικά, ότι οι τοποθετήσεις αυτές «δυσχεραίνουν» την ένταξη της Τουρκίας στην ΕΕ. Από την άλλη, έχει συνείδηση ότι η Ευρώπη δεν επείγεται να δει εντασόμενη την Τουρκία στην ευρωπαϊκή οικογένεια. Αλλά αν η Ευρώπη δεν επείγεται, άλλο τόσο και η τουρκική ηγεσία δεν επείγεται. Ως εκ τούτου: Στα κεφάλαια των ενταξιακών διαπραγματεύσεων που αφορούν «ακίνδυνες» (για την Τουρκία) περιοχές, πρόοδος μπορεί να υπάρξει. Στις άλλες περιοχές θεμάτων (Κυπριακό, Σχολή Χάλκης, «οικουμενικός» χαρακτήρας του Πατριαρχείου, μειονοτικά δικαιώματα), δεν υπάρχει λόγος σπουδής. Και ο νοών νοείτω.

ΣΕ ΕΝΑ ΑΛΛΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ, ΟΙ ΥΠΕΥΘΥΝΟΙ ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΩΝ ΒΟΜΒΑΡΔΙΣΜΩΝ...

ΤΟΥΤΩΝ ΔΟΘΕΝΤΩΝ, ορισμένοι αναλυτές επείγονταν να πληροφορηθούν το περιεχόμενο που είχε (ή θα είχε...) η χθεσινή συνάντηση της υπουργού Εξωτερικών κ. Ντ. Μπακογιάννη με την αμερικανίδα ομόλογό της Κοινοτόμα Ράις, στην Ουάσιγκτον. [Την ώρα που στοιχειοθετείται το κείμενο αυτό, η συνάντηση δεν είχε ακόμα

πραγματοποιηθεί]. Ανακοινώσεις για τη συνάντηση (όπως και πληροφορίες) ασφαλώς θα υπάρξουν. Από την άλλη, παραμένει γεγονός ότι τα ενδιαφέροντα των ΗΠΑ δεν εστιάζονται μόνο στο Κυπριακό, αλλά και σε πλείστα όσα – από την... κινητικότητα των F-16 ή τις πλευρές κάποιων «σκαληνών τριγώνων», μέχρι την επί θύραις ανεξαρτητοποίηση του Κοσόβου ή την ένταξη ή όχι της Σερβίας στην ΕΕ!

[Σύμφωνα με τον βρετανό δημοσιογράφο Τζέρεμι Σκαχίλ, οι ΗΠΑ –και ειδικότερα ο πρώην πρόεδρος Μπιλ Κλίντον– αισθάνονται, τώρα, μετά τον θάνατο του Μιλόσεβιτς, πολύ καλύτερα. Ο Σκαχίλ υποστηρίζει ότι αν υπήρχε ένα πραγματικά ανεξάρτητο διεθνές δικαστήριο, που το αναγνώριζαν οι ΗΠΑ, τότε όλοι οι υπεύθυνοι για τους απάνθρωπους βομβαρδισμούς της Γιουγκοσλαβίας, «θα δικάζονταν στο πλευρό του Μιλόσεβιτς, αντί να θάψουν τις ευθύνες τους μαζί του».]

ΠΑΝΤΩΣ, και σε σχέση με το Κυπριακό, καλό είναι να σημειώσουμε ότι, το περασμένο Σαββατοκύριακο, η αμερικανική πρεσβεία στη Λευκωσία είχε οργανώσει συνάντηση ελληνοκυπρίων και τουρκοκυπρίων δημοσιογράφων, στην οποία πήραν μέρος και ελλαδίτες δημοσιογράφοι. Η συνάντηση εξηγεί, ως ένα

βαθμό, και την ειδική προσπάθεια που κατέβαλαν οι ΗΠΑ (τόσο στην Κύπρο, όσο και στην Ελλάδα), προκειμένου ν' αποδείξουν ότι η αμερικανική πρεσβεία δεν είχε συνάφεια με κονδύλια που διετέθησαν (ή φέρονται ότι διετέθησαν) υπέρ του «ναι» στο σχέδιο Ανάν.

ΣΤΟ ΜΕΤΑΞΥ, κι ενώ όλα τα κόμματα άρχισαν ν' ανακοινώνουν τους υποψήφιους δημάρχους, νομάρχες, κ.λπ., ο Γιάννης Μπουτάρης έσπευσε ν' ανακοινώσει ότι θα είναι υποψήφιος δήμαρχος του ΠΑΣΟΚ για τη Θεσσαλονίκη, υπό την αίρεση ότι με την υποψηφιότητά του αυτή θα συμφωνήσουν το ΠΑΣΟΚ και ο Γ. Παπανδρέου. Από την πλευρά του, ο ΣΥΝ ανακοίνωσε τους πρώτους 10 υποψηφίους δημάρχους που θα στηρίξει στη Β' Αθηνών, αρχίζοντας από τον νυν δήμαρχο Νέας Σμύρνης, Γιώργο Κουτελάκη.

ΤΑ ΠΑΡΑΠΑΝΩ αυτά, ενώ τεχνικοί της Αρχής Διασφάλισης του Απορρήτου των Επικοινωνιών (ΑΔΑΕ) ανακάλυψαν και πέμπτη κεραία, μέσω της οποίας λειτουργούσαν τα 14 χαρτοκινητά-σκιές, γύρω από την αμερικανική πρεσβεία. Επιμύθιο: Τα σκαληνά τρίγωνα γίνονται ενίοτε τετράγωνα ή και πεντάγωνα.

του Δημήτρη Πετσετίδη

ΜΟΛΥΒΙΕΣ

- Απατεώνας λοιπόν ο πρωθυπουργός...
- Ποιος το είπε;
- Μα ο εκπρόσωπος των ΜΚΟ και όλως τυχαίος αρχηγός της αξιωματικής αντιπολίτευσης!
- Τι να κάνει ο άνθρωπος!
- Έτσι του είπαν να πει, έτσι του έγραψαν στα χαρτιά οι συμβουλάτορές του, έτσι έπραξε.
- Και το νέο προφίλ που πήγε να περάσει, με τη σκούπα μετά από κάποια μάζωξη των μετόχων (συγγνώμη, των οπαδών ήθελα να πω) του κόμματός του;
- Ας πάει και το παλιάμπελο.
- Μπροστά στην εξουσία όλα είναι απλά οδοντόκρεμες!
- Τους πασόκους κι αν τους πλένεις το σαπούνι σου χαλάς, όπως λέει και μια σοφή παροιμία.
- Και σα να μην έφτανε αυτό, μπήκαν σε έξοδα και τύπωσαν τη μαύρη βίβλο της διετίας της ΝΔ.
- Για την αναξιοπιστία και την αδιαφάνεια.
- Όχι πως επί της ουσίας αυτά που καταγράφονται σε μεγάλο βαθμό είναι ψέματα.
- Αλλά αν έγραφαν την πράσινη βίβλο της εκσυγχρονιστικής οκταετίας, τα ίδια θα έγραφαν.
- Οπότε γιατί δεν έκαναν μια κοινή έκδοση με τη ΝΔ να γλυτώσουν και κάποια έξοδα;
- Ίσως την επόμενη φορά.

ΟΣΑ ΔΕΝ ΦΤΑΝΕΙ Η ΑΛΕΠΟΥ...

Ολο και περισσότερο, τον τελευταίο καιρό, ο Γιώργος Παπανδρέου ταυτίζεται στις ομιλίες του το ΠΑΣΟΚ με τον ελληνικό λαό. Δικαίωμά του βέβαια, αλλά πόσο ανταποκρίνεται αυτό στην αλήθεια: Λοιπόν, στις εκλογές του Μαρτίου 2004, το ΠΑΣΟΚ συγκέντρωσε το 40,57% των ψήφων, ενώ σήμερα, στις σφυγμομετρήσεις που δημοσιεύονται, φτάνει μόλις στο 30%. Δεν βγαίνει...

Παρ' όλα αυτά, ο Γιωργάκης επιμένει να αξιώνει από την κυβέρνηση του Κ. Καραμανλή να ζητήσει συγγνώμη από τον ελληνικό λαό, επειδή, λέει, τον προσβάλλει, με όσα καταμαρτυρεί εναντίον του ΠΑΣΟΚ για την κακοδιαχείριση των κυβερνήσεων Σημίτη και για τον τρόπο ένταξης της χώρας στη ζώνη του Ευρώ.

Προσωπικά δεν υποστηρίζω τη ΝΔ και πιστεύω ότι κάποτε

θα κληθεί και ο αρχηγός της να λογοδοτήσει. Για όσα όμως πράττει η κυβέρνησή του και όχι για εκείνα που ισχυρίζεται ο Γιωργάκης.

Για να μην τρελαθούμε εντελώς, δηλαδή! Και με την ευκαιρία, ακόμα περιμένουμε κάποια δημόσια έκφραση συγγνώμης από το ΠΑΣΟΚ, για τα λεφτά του κοσμάκη που χάθηκαν στο Χρηματιστήριο λίγο πριν από τις εκλογές του 2000... **Τ.Κ.Δ.**

ΤΟ «ΜΥΣΤΙΚΟ» ΤΟΥ ΑΡΧΗΓΟΥ

Γιατί έχει υψώσει τον αντιπολιτευτικό του τόνο εδώ και λίγο καιρό ο Γιώργος Παπανδρέου; Δύο οι εκδοχές: Η μία, λένε όσοι ξέρουν, ότι φοβάται μια ξαφνική προκήρυξη πρόωρων εκλογών από τον Καραμανλή και δεν

θέλει να πιαστεί στον ύπνο. Η άλλη, λένε κάποιοι κακεντρεχείς, ότι το στενό περιβάλλον του αποφάσισε απλώς να του αλλάξει... λογισμικό, μπας και αρχίσει να πείθει κάπως ως αρχηγός!

Τ.Κ.Δ.

του Κ. Κουφογιώργου

ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ: ΟΤΑΝ Η ΠΟΛΙΤΕΙΑ ΦΟΒΑΤΑΙ ΝΑ ΒΡΕΙ ΛΥΣΗ

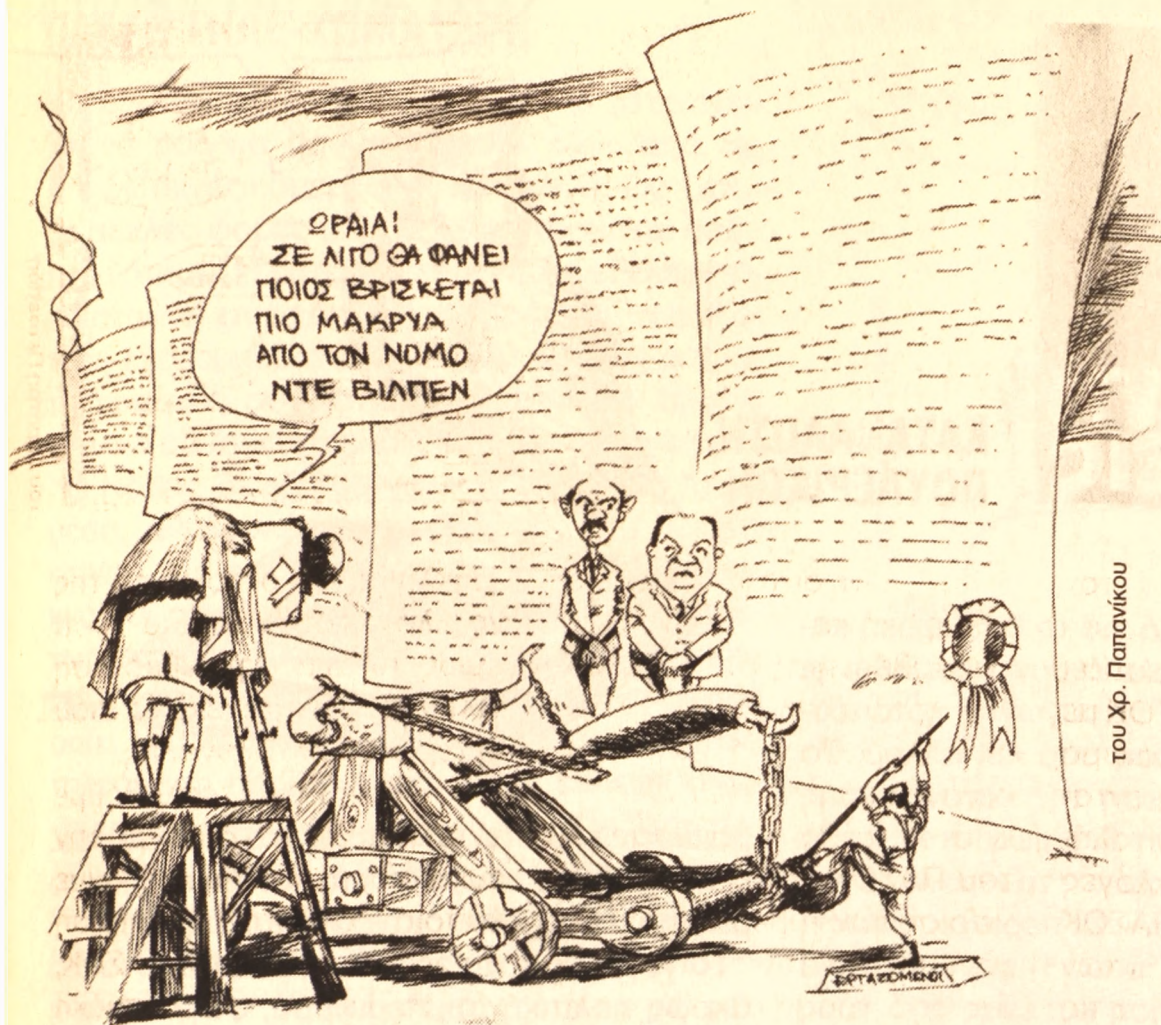
Η κυβέρνηση πιεστικά τώρα προσπαθεί να λύσει το πρόβλημα της Ολυμπιακής. Ψάχνει να βρει επενδυτές σε όλον τον πλανήτη, αλλά με τα δυσβάσταχτα φορτία που σέρνει η εταιρεία δεν είναι ελκυστική σε κανέναν. Από την άλλη πλευρά η ΕΕ πιέζει και απειλεί με

πρόστιμα. Η λύση δεν είναι εύκολη. Το ΠΑΣΟΚ, που δεν δικαιούται να ομιλεί, κατά την προσφιλή έκφραση του τέως υπαρχηγού του το 1989, έφερε την Ολυμπιακή στη χρεοκοπία και όλες οι προσπάθειές του για λύση δεν έφεραν κανένα αποτέλεσμα. Ούτε η ΝΔ διέθετε σχέδιο λύσης παρά τα όσα υποστήριζε πριν από τις εκλογές. Η όποια διέξοδος βρεθεί πρέπει να στηρίζεται καταρχάς στο ότι τον έλεγχο της εταιρείας θα τον έχει το κράτος, ανεξάρτητα από τους όποιους εταίρους

καθώς και αν έχει το ίδιο το management ή όχι. Επίσης σε καμία περίπτωση δεν πρέπει η όποια λύση να έχει επιπτώσεις στην εργασία των 4.000 υπαλλήλων. Ανεξάρτητα με τον τρόπο που προσλήφθηκαν, δεν πρέπει να χάσουν τη δουλειά τους και να μπουν στο ταμείο ανεργίας. Υπάρχουν δεκάδες θέσεις του δημόσιου ή του ευρύτερου δημόσιου τομέα που περιμένουν να πληρωθούν. Και εδώ δεν παίζουμε με γαλάζια ή πράσινα παιδιά!

Π.Π.

ΓΑΛΛΙΚΟ ΡΟΚ

Τα βήματα του «σκληρού ροκ», έτσι όπως τα δίδαξε ο πρωθυερέας της ροκ σκηνής Κώστας Λαλιώτης, ετοιμάζεται να σύρει ο Γ. Παπανδρέου συνδυάζοντας την ευρωπαϊκή με την εγχώρια πολιτική επικαιρότητα. Με βάση αυτό το

σκεπτικό βγάζει τα δικά του συμπεράσματα από τις κινητοποιήσεις στη Γαλλία καλώντας τους εν Ελλάδι νέους να γίνουν επαναστάτες με αιτία. Δεν γνωρίζουμε τον αντίκτυπο της πρόσκλησης στην ελληνική νεολαία.

Σως

ΑΦΥΠΝΙΖΟΝΤΑΙ ΤΑ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑ

Φουντώνει η ένταση στα Πανεπιστήμια. Μετά τους καθηγητές και οι φοιτητές αντιδρούν στην ιδιωτικοποίηση της ανωτάτης εκπαίδευσης. Η κυβέρνηση δεν φαίνεται να μπορεί να σβήσει τη φωτιά που άναψε αυτή και ο Γιωργάκης. Η πανεπιστημιακή κοινότητα σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να δεχτεί την υποβάθμιση και την άλωσή της από τα ιδιωτικά συμφέροντα. Η κρατική εξουσία χάνει και αυτή τη μάχη. Και σε αυτόν τον τομέα πρέπει να γίνουν μεγάλες προσπάθειες για να μην υποβαθμιστεί τελείως η πανεπιστημιακή εκπαίδευση.

Μ.Τ.

ΜΟΛΥΒΙΕΣ

- Δυο-δυο, στην τουβούλα δυο-δυο...
- Μα... εκπρόσωποι του ΠΑΣΟΚ και ο πολύς κύριος Καρατζαφέρης.
- Για να γκρεμίσουν τον Καραμανλισμό.
- Μόνο που το αβγό του φιδιού δεν το εκκολάπτεις, αλλά το καταστρέφεις, γιατί μετά τα γεννητούρια το φίδι θα σε δαγκώσει.
- Νόμος της φύσης, συναγωνιστές.
- Η αγωνία σας για την επάνοδο στην εξουσία και το παντεσπάνι σας που τόσο σας λείπει δεν δικαιολογεί σε καμία περίπτωση τέτοιου είδους αθλιότητες, με τις πλάτες της βαρονίας των ιδιοκτητών των ΜΜΕ.
- Όλα έχουν και κάποια όρια.
- Ή μήπως δεν έχουν;
- Για αδιαφάνεια, αναξιοκρατία και κηφήνες μίλησε ο τ. αρχηγός του Λιμενικού κατά τη διάρκεια της τελετής παραλαβής και παράδοσης.
- Μόνο που θα έπιαναν τόπο να τα έλεγε όσο ήταν εν ενεργεία κι όχι τώρα που τον ξήλωσαν.
- Το 'πιασες το υπονοούμενο τ. αρχηγέ;
- Επιλεκτικής παρουσίας των δημοσκοπήσεων συνέχεια, από τα τηλεοπτικά δίκτυα.
- Όσες έρευνες ευνοούν το ΠΑΣΟΚ προβάλλονται και συζητούνται.
- Όσες δίνουν στη ΝΔ προβάδισμα τις τρώει το μαύρο σκοτάδι.
- Το τι προτιμούν οι εργολάβοι-ιδιοκτήτες είναι ηλίου φαεινότερο.
- Το πώς το αντιμετωπίζουν οι επικοινωνιολόγοι της ΝΔ παραμένει υπό διερεύνηση.
- Βουρ για το βραβείο ανικανότητας!

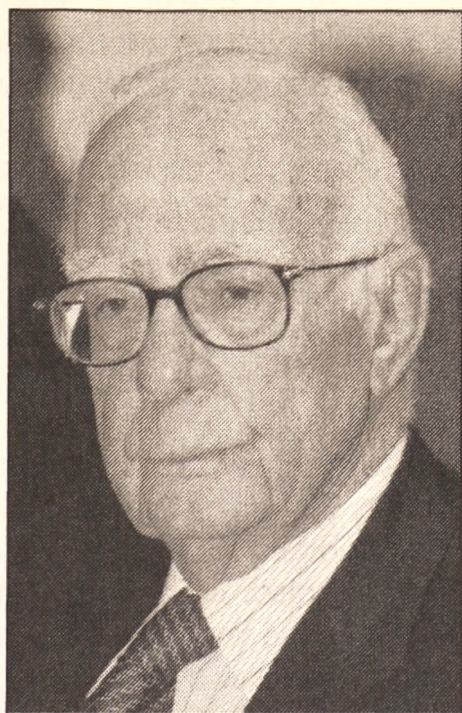
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΡΑΛΛΗΣ

Στα 88 του χρόνια έφυγε ο πολιτικός Γεώργιος Ράλλης. Όλοι τον αποχαιρέτισαν τιμώντας το όνομα και το πέρασμά του από την πολιτική ζωή του τόπου. Φίλοι και αντίπαλοι αναγνώρισαν με πολλές, μη ομολογούμενες ενοχές, τις αρετές ενός πολιτικού που όρισε τη δική του μοναχική πορεία έξω από αλλόττριους ρυθμιστές.

Γόνος οικογένειας πολιτικών από τη συντηρητική παράταξη που σημάδεψαν την πορεία του τόπου, ο Γεώργιος Ράλλης βάδισε έναν δρόμο για τον οποίο δεν μπορούν πολλοί να υπερηφανεύονται. Ξεκινώντας από υπερσυντηρητικές θέσεις, έφτασε να γίνει εκεί-

νος που καθιέρωσε την υποχρεωτική οκτάχρονη εκπαίδευση και τη δημοτική γλώσσα ως επίσημη γλώσσα του κράτους.

Ήταν αυτός που αναδείχθηκε στα χρόνια της δικτατορίας σε όνομα-αναφορά για όσους αντιστέκονταν στους συνταγματάρχες. Και το σπουδαιότερο: Ο Γεώργιος Ράλλης δεν ενέδωσε σε αγοραίους λαϊκισμούς και στο ρόλο περιπλανόμενου αποφθεγματία· κάτι που έχει γίνει πια τρόπος ζωής στην πολιτική σκηνή. Ίσως γι' αυτό πολλοί να φλυάρησαν τόσο· αποσιωπώντας όμως και παραλείποντας εαυτούς και όσους άλλους περιτρέχουν τα κανάλια ως σοφοί Μέντορες.

Ο Γεώργιος Ράλλης, πεισματάρης και αυθεντικός, κάποτε διάλεξε τη σιωπή. Θα μείνει όμως για όλους ένα παράδειγμα που δεν θα περιπέσει στην αποσιώπηση.

ΜΟΛΥΒΙΕΣ

- Και μια περί τηλεοπτικών ο λόγος, πρόστιμο 1,5 εκατομμυρίου ευρώ επέβαλε το ΕΣΡ στον τηλεοπτικό σταθμό Άλφα για σειρά σοβαρών παρανομιών.
- Άστραψαν και βρόντησαν οι Χατζινικολαου-Κακαουνάκηδες.
- Θέλουν να μας κλείσουν, τι θα γίνουν οι εργαζόμενοι, θα αυξηθεί η ανεργία.
- Και άλλα ωραία...
- Μα αν ενδιαφέρονται οι κοινωνιστές «δημοσιογράφοι» για τους συναδέλφους τους δεν έχουν παρά να δωρίσουν τα ετήσια εισοδήματά τους στους εργαζόμενους.
- Υπερκαλύπτουν το πρόστιμο.
- Ή ας οργανώσουν έναν τηλε-μαραθώνιο αλληλεγγύης.
- Λίγη φαντασία μπρε!
- Όσο για τις άθλιες επιθέσεις τους στα δυο μέλη που προέρχονται από την Αριστερά, μόνο γέλια προκαλούν στον κόσμο οι γελοίοι.
- Εξακολουθεί να ξιφουλκεί από την απογευματινή του Συγκροτήματος εναντίον της ΝΔ και της Αριστεράς γνωστός παπαγάλος του εκσυγχρονισμού.
- Την προηγούμενη βδομάδα μίλησε για παπαγαλάκια του Μαξίμου!
- Πόσο άσχημα αισθάνεται που έχασε το ρόλο του...
- Δηλώνουμε και διαδηλώνουμε τη συμπαράστασή μας στο συνάδελφο.
- Κάτι τέτοιες δύσκολες ώρες μετρούμε άλλωστε τους φίλους και τους εχθρούς μας...

ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ ΠΟΥΛΕΡΙΚΩΝ

Έχουν γραφτεί πολλά για τη δραματική κατάσταση στην οποία έχουν περιέλθει οι μονάδες εντατικής παραγωγής κοτόπουλων τόσο στη χώρα μας όσο και αλλού. Τα στοιχεία δείχνουν μείωση της κατανάλωσης κατά 80%! Οφειλόμενη βεβαίως στον φόβο που προκάλεσε η εξάπλωση του φονικού ιού της γρίπης «των πτηνών». Σε περιοχές όπως η Άρτα και τα Γιάννενα, όπου η ορνιθοτροφία είναι βασική ενασχόληση και ένας από τους πιο σταθερούς τοπικούς πόρους, οι παραγωγοί βρίσκονται σε απόγνωση και συνακόλουθα η τοπική οικονομία βουλιάζει.

Για να μειωθεί αυτή η εθνικής κλίμακας ζημία, διάφοροι επιστήμονες, φορείς και κυβερνητικά στελέχη ακούραστα επαναλαμβάνουν πως δεν υπάρχει κανένας κίνδυνος από το να φάμε ένα καλοψημένο κοτόπουλο, ακόμα κι αν αυτό έχει μολυνθεί από τον ιό πριν σφαγεί. Όμως, χωρίς να έχει γίνει κάποια μέτρηση, «μακροσκοπικά» φαίνεται πώς αυτές οι διαβε-

βαιώσεις είχαν μικρό ή μηδενικό αποτέλεσμα. Ο κόσμος δεν αγοράζει πια κοτόπουλα και το μέλλον του κλάδου διαγράφεται ζοφερό.

Το γεγονός κατά τη γνώμη μας συνιστά μια άκρως πολιτική συμπεριφορά, στην οποία η κυβέρνηση και τα κόμματα πρέπει να δώσουν μεγάλη σημασία, διότι αποκαλύπτει ότι οι πολίτες δεν εμπιστεύονται τις κυβερνητικές –και γενικότερα τις επίσημες– διαβεβαιώσεις. Φαίνεται πως η ισοπεδωτική «λογική» του «όλοι ψέματα λένε», απότοκος βέβαια της συμπεριφοράς πλείστων πολιτικών μας, έχει ριζώσει βαθιά στον έλληνα και επηρεάζει σε επικίνδυνο βαθμό τη στάση του.

Τώρα την πληρώνουν οι κοιτοπαραγωγοί κι οι περιοχές τους.

Ν.Π.

ΚΑΘΟΛΙΚΩΣ ΑΝΟΡΘΟΔΟΞΗ

Με ενδιαφέρον και... θυμό παρακολουθώ τον αγώνα που δίνουν οι ενεργοί πολίτες της Σύρου εναντίον της τοπικής μαφίας που θέλει να ξεκάνει κάθε οικολογική, αισθητική και περιβαλλοντική αντίσταση όπως συνέβη με την «υπεραξιοποιημένη» Μύκονο και όπως τείνει να γίνει, φευ, και στην Τήνο. Είμαι παθών και έχω προσωπική γνώση για την... ταχύτητα και την εξυπηρετικότητα της πολεοδομίας Σύρου.

Η ιστορία μου εν συντομία έχει ως εξής: Πριν από δύο χρόνια ακριβώς επεχείρησα με παραδοσιακή ξερολιθιά να αποκαταστήσω τη γκρεμισμένη μάντρα του σπιτιού μου στον Άγιο Ρωμανό (Βρυσί) Τήνου και συγχρόνως ν' αποκαταστήσω στ' αρχαία ίχνη του τον παμπάλαιο αγροτικό δρόμο, καταγεγραμμένο άλλωστε και από τα τοπογραφικά σχέδια που βρίσκονται στο συμβολαιογραφείο Τήνου και σε αεροφωτογραφία του στρατού. Το πλάτος του δρόμου πρέπει, σύμφωνα με το νόμο, να μην υπερβαίνει το 1,5-2 μ. Έλα όμως που ρέκτης γείτονας ήθελε να καταστήσει το

αγροτικό μονοπάτι, τον κατσικόδρομο δηλαδή, αμαξιτή λεωφόρο για να διέρχεται το φορτηγό μεταφορών του! Αυτός λοιπόν, τοπικός παράγων και με διασυνδέσεις προς δημάρχους, συμβούλους κ.λπ., έκανε καταγγελία στην πολεοδομία Σύρου ότι δήθεν παρανομώ και ότι ο δρόμος πρέπει να είναι 3 μέτρα. Μετά από σήμα η Αστυνομία σταμάτησε την ξερολιθιά. Έκτοτε ζητώ με επείγοντα έγγραφα μου παντού, ακόμη και προς τον Επιθεωρητή Δημόσιας Διοίκησης, να γίνει αυτοψία στο επίδικο σημείο ώστε ν' αποπερατώσω τη μάντρα. Αλλά, δύο χρόνια τώρα, η πολεοδομία παρότι έστειλε υπάλληλο ο οποίος και διεπίστωσε ότι δεν υπάρχει παρανομία, ετσιθελικά δεν διαβιβάζει το υπηρεσιακό έγγραφο ως οφείλει. Και βέβαια με κρατά σε ιδιότυπη ομηρία. Η Γενική Επιθεώρηση δια του υπεύθυνου της κ. Λεάνδρου Ρακιντζή δύο φορές την επέπληξε εγγράφως αλλά στη Σύρο έχουν, φαίνεται, άλλη κυβέρνηση: καθολικώς ανορθόδοξη!

Μ.Σ.

του Δημήτρη Πετροτίδη

ΠΑΛΙ Η ΤΗΛΕ-ΧΩΜΑΤΕΡΗ

Η τηλεοπτική ηλιθιότητα αλλά και τα σκοτεινά παίγνια που κρύβονται πίσω από τις φωτεινές κάμερες, συνιστούν, όπως έχουμε πολλές φορές υποστηρίξει, τεράστιο πολιτικό ζήτημα. Η κατάσταση βαίνει ανεξέλεγκτη, αδιάτακτοι επιχειρηματίες τζιράρουν κερδίζοντας εκατομμύρια ευρώ και οι εθνικές ραδιοτηλεοπτικές συχνότητες καθίστανται έρμαια του πιο αδυσώπητου ιδιωτικού ανταγωνισμού.

Ο Νόμος Βενιζέλου για τα ραδιοτηλεοπτικά μέσα, ανεπαρκέστατος ήδη από την πρώτη στιγμή της εφαρμογής του, σήμερα αποδεικνύεται αξιοθρήνητα αδύναμος για ν' αντιμετωπίσει το τσουνάμι της ασχήμιας και της χειραγώγησης που συμβαίνει σε κάθε ελληνικό σπίτι. Η τηλεόραση γενικά αλλά και η ελληνική τηλεόραση περισσότερο, λόγω ειδικών οικονομικοκοινωνικών συνθηκών και στρεβλού πολιτικού χειρισμού, επαναδιατυπώνει την ισχύουσα πραγματικότητα εξαλείφοντας τις αιχμές ή τα προβλήματά της και εξιδανικεύοντας τις εικόνες της προς τα κάτω.

Στην ελληνική τηλεόραση απ' το πρωί ως το βράδυ χορεύουν, ή υποκρίνονται πως χορεύουν, συζητούν ή υποκρίνονται πως συζητούν, ενημερώνουν ή υποτίθεται πως ενημερώνουν με μόνο στόχο τον εξανδραποδισμό της τηλεπελατείας του και το όλο και μεγαλύτερο κέρ-

του Δημήτρη Πετσέτιδη

δος απ' αυτή την ηλεκτρονική αγορά της χυδαιότητας με οποιοδήποτε τίμημα. Οι άνθρωποι κι οι αχυράνθρωποι της τηλεόρασης βαθυμετράνε με τη φουρκέτα του Καρυωτάκη το κρανίο τους κι έπειτα νομίζουν ότι άγγιξαν το κέντρο του κόσμου. Κι ότι εξάντλησαν την επίγης σοφία και καλαισθησία. Τα κόμματα εξουσίας πάλι, βολεύονται, είναι προφανές, από τον κυρίαρχο χυλό που τα ίδια δημιούργησαν. Η Αριστερά όμως γιατί σιωπαίνει; Δεν αντιλαμβάνεται το αδιέξοδο και δεν συνειδητοποιεί πόσο ανυπεράσπιστες είναι κυρίως οι νεότερες γενιές από τον τηλε-φασισμό;

Μάνος Στεφανίδης

«ΛΑΪΚΕΣ» ΔΙΔΑΧΕΣ

Πυρ και μανία είναι ο Γ. Καρατζαφέρης εναντίον του Μάκη, θεωρώντας ότι δέχεται πόλεμο λάσπης τώρα που βλέπει να ανοίγουν τα φτερά του ΛΑΟΣ και να απογειώνεται στις δημοσκοπήσεις. Δηκτικός και συνάμα συμπονετικός κατανοεί χάρις στη μεγαλοψυχία του ηγέτη από ποια κέντρα εξυφαίνονται οι σε βάρος του συνωμοσίες. Το σημαντικότερο όλων: Ομιλεί προς τις κάμερες ποζάροντας μπρος στον γνωστό πίνακα με θέμα το κρυφό σχολειό. Ως επίγονος του εν επαναστάσει δημοδιδασκάλου υψώνει κι αυτός το δάχτυλο για να κηρύξει τον λόγο της σωφροσύνης και να προειδοποιήσει τους αμαρτωλούς. Όταν η τέχνη τρομάζει από την ίδια την ζωή...

Όμως χωρίς αστεία έχει πολύ γούστο ο κύριος Γιώργος: Και τί δεν λέει... Ονοματίζει ως «τσόντες» τα δικά του στελέχη, μοιράζει προποτζίδικα σε ημέτερους και συγκαταλέγει στα στελέχη του κοινούς απατεώνες του ποινικού δικαίου. **Σως**

του Δημήτρη Πετσέτιδη

ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ

Νέα καψώνια ετοιμάζει η κυβέρνηση για τους μετανάστες που θα θελήσουν να αποκτήσουν άδεια παραμονής στην Ελλάδα για μεγάλο χρονικό διάστημα. Τους ζητά να καταβάλλουν το αστρονομικό ποσό των 900 ευρώ μόνο και μόνο για το παράβολο της αίτησης. Στην περίπτωση μάλιστα που δεν γίνει δεκτό το αίτημά τους και απορριφθεί τα χρήματα δεν επιστρέφονται! Και να 'τανε μόνο τα 900 ευρώ... Βασική προϋπόθεση αποτελεί επίσης να έχει ο καθένας ετήσιο εισόδημα 8.500 ευρώ, λες και θεωρείται αυτονόητο οι φτωχοί αυτοί άνθρωποι να έχουν λεφτά και να τους περισσεύουν! Τα βάσανα δεν

σταματάνε εδώ, αφού θα χρειαστεί να παρακολουθήσουν σεμινάρια εκμάθησης ελληνικής γλώσσας και μαθήματα ελληνικής ιστορίας και πολιτισμού. Αυτός άραγε που θα κρίνει τον δείκτη της ελληνοπρέπειας και τις επιδόσεις τους στα θρανία θα είναι ο Καρατζαφέρης κρατώντας χάρακα στο χέρι; **Σως**

ΜΟΛΥΒΙΕΣ

• Επίσκεψη του Giorgos στην Αιτωλοακαρνανία, όπου θα ανοίξει διάλογο με τους αγρότες.

• Αφού υπονόμευσαν το μέλλον τους με τις αποφάσεις που πήραν και τις υπογραφές που έβαλαν στις Βρυξέλλες, τώρα θέλουν να κουβεντιάσουν.

• Μήπως για τα λάστιχα των τρακτέρ ή για τα πανωτόκια της Αγροτικής που κατέστρεψαν εκατοντάδες οικογένειες;

• Ίδωμεν.

• Στοιχεία φωτιά δείχνουν Κόκκαλη για τις υποκλοπές, έγραψε το *Παρόν* σε πρωτοσέλιδο δημοσίευσμά του την Κυριακή που μας πέρασε.

• Η στήλη τώρα δικαιώνεται – γιατί κάναμε νύξεις για τη σιωπή γύρω (και) από αυτή την πτυχή της υπόθεσης.

• Σε λίγο θα μας πουν ότι ο θάνατος του Μιλόσεβιτς προήλθε από τη νόσο των πουλερικών...

N. Μολ.

7 ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Τι είναι η πατρίδα μας; Μόλις 6 γράμματα: Ε, λ, λ, ά, δ, α. Και τι είναι οι κάτοικοί της; Μόλις 7 γράμματα: Έ, λ, λ, η, ν, ε, ς. Ο γιος του αείμνηστου συντρόφου μας Δάντη, ο Ιάσων, είναι δίγλωσσος γιατί η μαμά του είναι Ελβετίδα. Έτσι όταν στο σταυρόλεξο του σχολείου του διάβασε το ερώτημα «Μικρός και ηρωικός λαός με 7 γράμματα» δεν δίστασε καθόλου, ο εννιάχρονος Ιάσων που ζει στη Ν. Σμύρνη, να γράψει: Ε, λ, β, ε, τ, ο, ί. **Μ.Σ.**

ΔΥΣΛΕΚΤΙΚΑ

- Η κα Φάνη Πάλλη κ.λπ. μίλησε στη Γερμανία... αγγλικά! Λες και χάθηκαν οι ελληνογερμανόφωνοι διερμηνείς...
- Να τους μιλούσε τουλάχιστον κατευθείαν γερμανικά (όπως ο Καραμανλής) κάπως θα τρωγόταν. Τι να της πεις τώρα;
- Ένας τοξικολόγος εξετάζοντας **επιστημονικά** το αίμα του μακαρίτη Μιλόσεβιτς, βρήκε, είπε, μια τοξική ουσία, η οποία ήταν η αιτία του θανάτου του.
- Και συνέχισε: «Σκοπίμως την έπαιρνε ο ίδιος, μόνος του, ο Μιλόσεβιτς».
- Μήπως μπορεί να μας πει ο καλός επιστήμων σε ποια **επιστήμη** βάσισε αυτή του τη δεύτερη διαπίστωση;
- Στην... αστρολογία ή στη μαντεία;

ΠΟΛΥΘΕΣΙΤΗΣ

Ποιος δημοσιογράφος που επί ΠΑΣΟΚ δεν μπορούσε να σταθεί σε κανένα μέσο, επειδή όπως λένε οι κακές γλώσσες ούτε να υπογράψει δεν ξέρει, βρέθηκε επί ΝΔ πολυθεσίτης; Πόσα έπαιρνε για τις υπηρεσίες που προσέφερε στον πρώην υπουργό Άμυνας; Πόσα παίρνει για να προσφέρει τις ίδιες υπηρεσίες σε διοικητή κρατικής Τράπεζας; Κάνει το ίδιο και για παραγωγικό υπουργείο; Με ποια προσόντα; Τις διαρροές «αποκλειστικών» πληροφοριών παραπληροφόρησης και λιβανίσματος;

ΓΙΑΤΙ ΕΦΑΓΑΝ ΤΟΝ ΝΤΟΥΒΑ;

Κατηγορούν τον Καραμανλή και τον Ρουσόπουλο ότι φλερτάρουν με το σύστημα ΠΑΣΟΚ, αλλά πού να δείτε τι κάνει το Μητσοτακέικο. Είναι γνωστό για παράδειγμα το σκάνδαλο του Detostor για τις δεξαμενές του Στρατού που έφερε στη Βουλή το ΚΚΕ καταγγέλλοντας την υπόγεια υποστήριξη του επιτίμου προς τον ανιψιό του Γιώργο, ιδιοκτήτη της σχετικής εταιρείας. Αυτό που δεν είναι γνωστό είναι ότι ο ανιψιός συνεργάζεται στενά με έναν πασίγνωστο πρώην ταμιά του ΠΑΣΟΚ. Όπως μαθαίνουμε θέλουν να περάσουν το υλικό για τα βυτία του Στρατού, σε συνεργασία με γνωστό κρατικοδίαιτο προμηθευτή των Ενόπλων Δυνάμεων. Ο υφυπουργός Λαμπρόπουλος και ο νέος αρχηγός ΓΕΣ Γράψας τα γνωρίζουν όλα αυτά;

Π.Π.

ΚΑΛΠΕΣ

Το σκάνδαλο των υποκλοπών που καλά κρατεί και καλά κακοφορμίζει, που γίνεται όλο και πιο πολύπλοκο και που δεν εξαντλείται εύκολα, μας έβαλε με το ζόρι σε μια πολύχρονη προεκλογική περίοδο που θα σέρνεται αντιπαραγωγικά και ράθυμα from here to eternity για τον τόπο. Μόνον οι τηλεπαραθυράδες θα επωφεληθούν από την παράταση αυτού του νοσηρού κλίματος. Και βέβαια η

ΝΔ δεν μπορεί πλέον να ψέξει το ΠΑΣΟΚ αλλά αποκλειστικά τον εαυτό της και για την εκκόλαψη και για τη διαχείριση του συγκεκριμένου σκανδάλου. Κάτι μου λέει πως και κατά τις εκλογές, οψέποτε γίνουν, οι τηλεφωνικές υποκλοπές θα πρωταγωνιστήσουν στην επιχειρηματολογία των δύο κομμάτων. Αν μάλιστα λάβουμε σοβαρά υπ' όψη την έντονη δυσάρεσκεια της πλειονότητας των

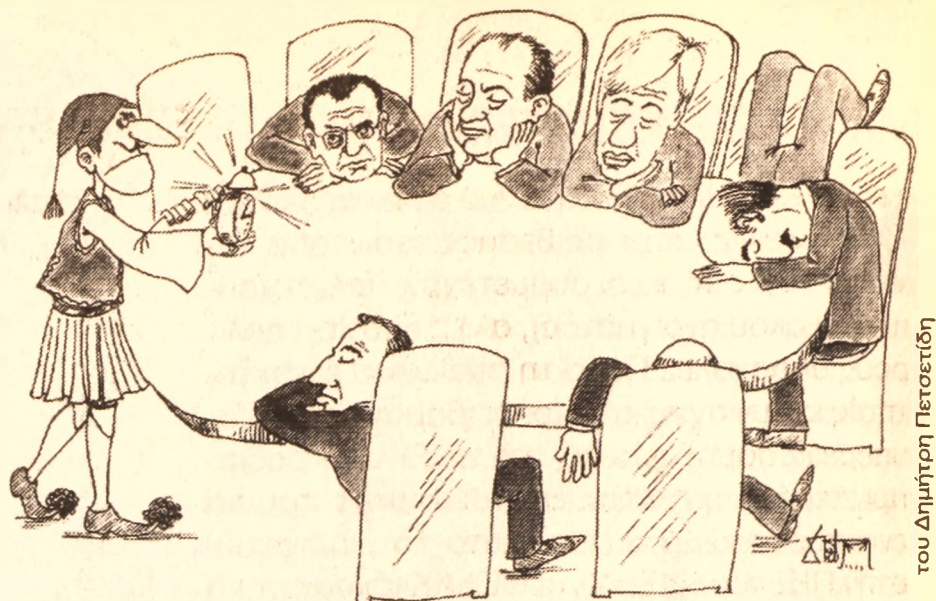
πολιτών απέναντι στα κόμματα του κοινοβουλίου, έστω κι αν τα ψηφίζουν, τότε μπορούμε να συμπεράνουμε ότι ως τις κάλπες μπορεί να μην καταναλώσουμε πολλή πολιτική αλλά θα μπουκώσουμε από μικροπολιτική με τα σχετικά τερτίπια της. Είναι όμως τόσο προβλέψιμα όλα αυτά όσο και οι συνταγές της κυρίας Βέφας. Και πολύ πιο άνοστα!

Μ.Σ.

ΓΙΑΤΙ ΜΑΣ ΕΦΥΓΕ Ο ΜΠΟΜΠ;

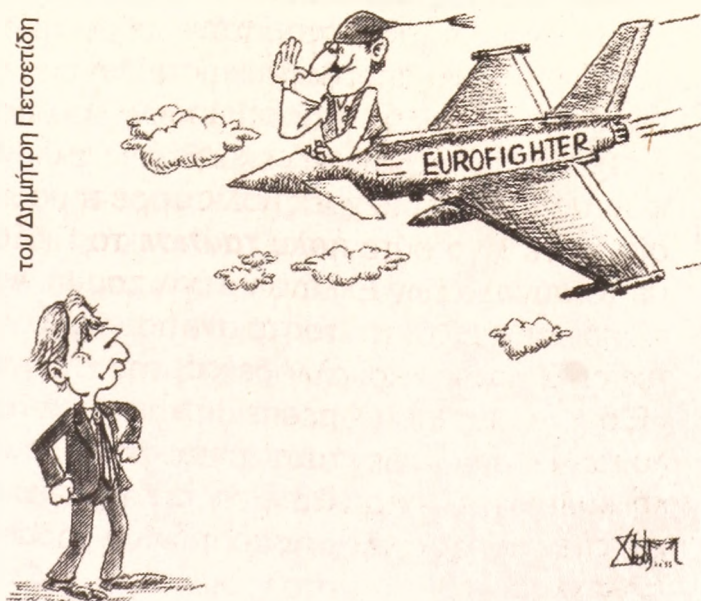
Γιατί απομακρύνθηκε άρον άρον ο ακόλουθος της πρεσβείας των ΗΠΑ για στρατιωτικά θέματα Μπομπ Χέντριξ; Έχει σχέση η απομάκρυνσή του με όσα λέγονται για τις μεθοδεύσεις επί Σπήλιου για τα F-16 και την απόρριψη των τουφεκίων M-16; Όπως μαθαίνουμε πάντως, στις εκθέσεις που έστειλε στο Πεντάγωνο, απέκρυπτε την κατάσταση και την παρουσίαζε εξιδανικευμένη· γι' αυτό και αιφνιδιάστηκαν οι Αμερικανοί με την απόρριψη από το ΚΥΣΕΑ της οψιόν για άλλα 10 F-16. Λέτε να ήταν ανάλογες και οι εκθέσεις που έστειλε η CIA για τις υποκλοπές;

Π.Π.

του Δημήτρη Πετσέτιδη

του Δημήτρη Πετσέτιδη

ΦΟΙΤΗΤΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ

Στις 5 Απριλίου διεξάγονται εφέτος οι φοιτητικές εκλογές, ένας θεσμός στον οποίο όλο και περισσότεροι συμμετέχουν (ελέω πανεπιστημιακού ανοίγματος), αλλά όλο και λιγότερους απασχολεί. Παρά τη φιλολογία ότι οι φοιτητές έχουν συντηρητικοποιηθεί και βέβαια την υπερεικοσαετή πρωτιά της ΔΑΠ, οι διάφορες αριστερές παρατάξεις ξεκινούν και εφέτος από ένα ποσοστό 27%. Από αυτό το μισό ανήκει στην ΠΚΣ του ΚΚΕ, 7% στα ΕΑΑΚ (άκρα αριστερά), 3% στο Δίκτυο του ΣΥΝ και άλλο τόσο σε ανεξάρτητους. Η αριστερά μπορεί να ελπίζει ίσως ότι ο γαλλικός άνεμος θα τη βοηθήσει να

ανεβάσει περισσότερο τα ποσοστά της, αφού οι συμβολισμοί παίζουν συχνά ρόλο στις φοιτητικές εκλογές. Η πράσινη ΠΑΣΠ θα φιλοδοξούσε κι αυτή να βελτιώσει τα χαμηλά ποσοστά της, όμως η πρόσφατη διάλυση της Νεολαίας ΠΑΣΟΚ με «προεδρικό διάταγμα» του Γ. Παπανδρέου της έχει προκαλέσει σοβαρά οργανωτικά προβλήματα.

Για να δούμε, αν ο άνεμος των κινητοποιήσεων θα ακουμπήσει στους επόμενους μήνες και τα ελληνικά πανεπιστήμια. Οι λόγοι άλλωστε δε λείπουν.

Γ.Α.

ΟΙ ΚΑΚΕΣ ΣΥΝΗΘΕΙΕΣ ΔΕΝ ΚΟΒΟΝΤΑΙ

Τελικά, οι παλιές καλές οικογενειακές συνήθειες δύσκολα ξεχνιούνται στο Μητσοτακείο. Ενδεικτική είναι η περίπτωση της Ντόρας, που φεύγοντας από τον Δήμο Αθηναίων για το υπουργείο Εξωτερικών, ήθελε να πάρει μαζί της τον πρωτότυπο πίνακα της

«Παναγίας» του Κωνσταντίνου Παρθένη. Αλλά το «θέμα» δεν είναι μόνο στην είδηση αυτή, η οποία δημοσιεύτηκε ήδη σε «αποκαλυπτικά» έντυπα. Το θέμα είναι ότι όπως αποδεικνύεται για μια ακόμα φορά το Μητσοτακείο δεν κόβει τις κακές συνήθειες ως προς τα

έργα τέχνης και τις αρχαιότητες. Διότι έχουν μείνει αξέχαστες οι επίπονες και άοκνες προσπάθειες του πατέρα της να συγκεντρώνει αρχαία, προκειμένου, όπως έλεγε ο ίδιος, να τα σώσει από τους λαθρεμπόρους αρχαιοτήτων...

Π.Π.

Η ΑΛΛΗ ΝΕΑ ΤΑΞΗ

Η συμφωνία για τη συνεργασία στον τομέα της ενέργειας που υπέγραψαν την περασμένη Τρίτη η Ρωσία και η Κίνα στο Πεκίνο, ανοίγει σαφώς ένα νέο κεφάλαιο στη διεθνή αγορά ενέργειας, καθώς μέσα στα επόμενα πέντε χρόνια η Ρωσία θα φτάσει να πουλάει στην Κίνα πετρέλαιο και κυρίως φυσικό αέριο σε τεράστιους όγκους που θα αγγίζουν τα 80 δισεκατομμύρια κυβικά το χρόνο.

Το ίδιο ή και περισσότερο σημαντική όμως ήταν και μια διακήρυξη που υπέγραψαν οι πρόεδροι Βλαντιμίρ Πούτιν και Χου Ζιντάο, υπέρ μιας «νέας αρχιτεκτονικής της ασφάλειας, στη βάση των αρχών του διεθνούς δικαίου», με την οποία επιδιώκουν να θέσουν νέες βάσεις στις διεθνείς σχέσεις.

Τ.Κ.Δ.

ΕΛΛΗΝΕΣ, ΣΗΜΙΤΗΣ: ΕΝ ΚΑΙ ΤΟ ΑΥΤΟ;

Έχει «ολισθήσει» πολλές φορές ο κ. Γ. Παπανδρέου από τότε που... κληρονομικά περίπου ανάλαβε την αρχηγία του ΠΑΣΟΚ, με πιο κραυγαλέα την περίφημη προεκλογική πρότασή του για ανασφάλιστη εργασία των νέων. Τώρα επιτιθέμενος στην ενέργεια της κυβέρνησης να απορρίψει τη σημιτική «δημιουργική λογιστική» –την οποία ήδη είχαν μυριστεί οι... κουτόφραγκοι της ΕΕ–, απογράφοντας τα δημόσια χρέη μόλις πήρε την εξουσία, ούτε λίγο ούτε πολύ **ταύτισε** το ΠΑΣΟΚ με το σύνολο των Ελλήνων λέγοντας (τι λέω; ωρυόμενος είναι το σωστό...) «δεν είναι ψεύτες οι Έλληνες» και άλλα παρόμοια.

Ε όχι, κύριε Παπανδρέου! Ούτε καν το σύνολο των Πασόκων δεν ταυτίζονταν με τη σημιτική κυβερνητική πρακτική, γι' αυτό άλλωστε χάσατε τις εκλογές, πόσο μάλλον όλοι οι Έλληνες...

ΣΠΑΕΙ ΤΟ ΜΕΤΩΠΟ ΤΩΝ ΕΡΓΟΔΟΤΩΝ

Η σθεναρή στάση των εργαζομένων στο ζήτημα των νέων συλλογικών συμβάσεων κατάφερε να κάμψει ως ένα βαθμό την αδιαλλαξία των εργοδοτικών οργανώσεων. Ήδη από την Τρίτη είχε δημιουργηθεί διάσπαση στις τάξεις των εργοδοτών, καθώς οι έμποροι και οι εμποροβιοτέχνες είχαν απαγκιστρωθεί από την πρόταση του ΣΕΒ που ήταν 3,8% και πρότειναν αυξήσεις μέχρι και δύο μονάδες παραπάνω. Βέβαια πολύ μακριά από τις απαιτήσεις της ΓΣΕΕ αλλά τουλάχιστον μεγαλύτερες από 3%. Τελικά με παρασκηνακές πιέσεις –κατά δημοσιογραφικές πληροφορίες– της κυβέρνησης προς τους εργοδότες για να κρατηθεί η κοινωνική ειρήνη, στις συζητήσεις της Τετάρτης ο ΣΕΒ υποχώρησε και δέχτηκε συζήτηση για αυξήσεις και πάνω από 4%. Οι τελικές αποφάσεις θα παρθούν μέσα στην εβδομάδα. Η νέα πραγματικότητα αποτελεί μια νίκη των εργαζομένων και ένα πρώτο σπάσιμο του μετώπου των εργοδοτών σε μια εποχή που τα κέρδη των επιχειρήσεων αυξάνουν διαρκώς, ενώ οι μισθοί μένουν καθηλωμένοι σε απελπιστικά χαμηλά επίπεδα.

ΠΕΜΠΤΗ 9.3.2006 - ΤΕΤΑΡΤΗ 22.3.2006

ΠΕΜΠΤΗ 9.3.2006

- Πόρισμα σοκ από την Επιτροπή Απορρήτου για τις υποκλοπές. Υπήρχε και τρίτο κέντρο, πολύ μεγαλύτερη η λίστα των υπό παρακολούθηση τηλεφώνων, έκαναν σέρβις στο παράνομο λογισμικό το οποίο είχε διεθνείς προδιαγραφές. Καλά, σε ένα μήνα τα βρήκαν αυτά; Και οι άλλοι σε έντεκα τι έκαναν; Χμ...

- Υπό το βάρος των νέων ανακαλύψεων καταθέτει στην αρμόδια επιτροπή της Βουλής ο διευθύνων σύμβουλος της Vodafone κ. Κορωνιάς. Το τι γίνεται στην αίθουσα δεν περιγράφεται. Ήταν τόσο μεγάλη η οχλαγωγία που η εξέταση μεταφέρθηκε σε μεγαλύτερη αίθουσα. Ως προς τα λεχθέντα υπό του διευθύνοντος συμβούλου, για όλα φταίει η Ericsson!

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 10.3.2006

- Νέο ατύχημα με τρένο στο Μενίδι. Καλά, δεν απορούμε. Όταν υπάρχει ακόμα σιδηροδρομική γραμμή πλάτους ενός μέτρου σε χρήση στο δίκτυο της Πελοποννήσου 140 χρόνια μετά την κατασκευή του, όλα μπορούν να συμβούν. Πάντως μπορούμε ν' αναπτύξουμε «σιδηροδρομικό τουρισμό». Είμαστε η μοναδική χώρα της Ευρώπης με αυτό το αξιοθέατο. Τι ωραία!

- Η κατάθεση Κορωνιά συνεχίζεται. Συνεχίζεται όμως και η ταραχή των κυβερνητικών στελεχών που τα περίμεναν όλα εύκολα. Δεν δούλεψαν καλά οι παρέες στη συγκεκριμένη πε-

ρίπτωση, κύριε πρωθυπουργέ. Ε τι να κάνουμε; Εμπειρία χρειάζεται.

- Μια φορά κι έναν καιρό ήταν ένα κτηματολόγιο, που είχε μια περίεργη ιδιότητα. Καταβρόχθιζε εκατομμύρια ευρώ. Μετά

Η καρδιά μας στο Παρίσι βρίσκεται!

από τόσα χρόνια και τόσους υπουργούς ΠΕΧΩΔΕ η χώρα κατάφερε το ακατόρθωτο. Δεν έχει ακόμα κτηματολόγιο. Μπράβο μας!

- Επιστρέφει στην Αθήνα μέσα σε πρωτοφανή μέτρα ασφαλείας η όμορφη Τάνια. Το ντουπ ντουπ των καρδιακών παλμών της Σοφοκλέους ακούγεται σε όλο το λεκανοπέδιο.

ΣΑΒΒΑΤΟ 11.3.2006

- Το ότι τα στελέχη της ΝΔ επιδίδονται στο ευγενές σπορ του τένις είναι γνωστό. Ότι είχαν συμπαίκτη τον κ. Κορωνιά ήταν επίσης γνωστό. Δεν ήταν

όμως γνωστό πόσο καλός είναι ο διευθύνων σύμβουλος στα καρφιά. Ακούστε άσους: Είχε ενημερώσει το Μαξίμου, με οδηγία Βουλγαράκη το έκρυψε από την ΑΔΑΕ, ο πρωθυπουργός δεν ενδιαφέρθηκε για το ποιες συνομιλίες του είχαν υποκλαπεί, μπορούσαν να βρουν τα τηλέφωνα σκιές. Το παιχνίδι έληξε με 3-0 σετ (40-0, 40-0, 40-0) κατά της κυβέρνησης. Κοινώς, δεν έβλεπε καν το μπαλάκι. Άντε και στο Γουίμπλετον.

- Από τη ΓΑΔΑ στον Κορυδαλλό μέσω ανακριτή σε χρόνο d/t. Είχε πολλά καλά το να είναι κανείς ανακριτής στα χρόνια των «μεγάλων λαμογιών»!

- Πέθανε σήμερα στη Χάγη ο

μεγαλεία. Τρομάρα μας.

- Η πρωινή του Συγκροτήματος μοιράζει Παπαρηγόπουλο στην καθαρεύουσα αλλά με μονοτονικό και σε χαρτί χειρότερο από εφημερίδας. Τόσους επιφανείς «δασκάλους» πληρώνει κανένας δεν τολμάει να πει στον νεόκοπο ιδιοκτήτη για τα σκουπίδια που προσφέρει; Θα μου πείτε, τι ψάχνεις τώρα...

- Οι φοιτητές στη Σορβόνη κάνουν καταλήψεις, στήνουν οδοφράγματα και κατεβαίνουν σε μαζικές διαδηλώσεις μαζί με τα εργατικά συνδικάτα. Ο Μάης του '68 στο Παρίσι του 2006 δεν φαίνεται ό,τι το καλύτερο για την πορεία της γηραιάς ηπείρου.

ΔΕΥΤΕΡΑ 13.3.2006

- Συνέντευξη των αρχηγών των αναρχικών ομάδων της Αθήνας στον Αδέσμευτο. Μπράβο για την τόλμη και των δύο πλευρών.

- Εμφύλιος ξέσπασε στο κυβερνών κόμμα: Από τα Χανιά, ο επίτιμος ξαναθυμήθηκε μετά από 13 χρόνια την «προδοσία» Σαμαρά. Με τα μυαλά στα κάγκελα...

- Δεν ανησυχεί από την πτώση στις δημοσκοπήσεις, δηλώνει ο κ. Παυλόπουλος. Τα ίδια έλεγε και πριν από μερικά χρόνια και ο κ. Σημίτης και είδατε πού κατέληξε.

- Κρυφή χωματερή με τόνους σκουπίδια ανακαλύφθηκε στον Ελαιώνα. Γιατί σας φαίνεται παράξενο; Η Αθήνα είναι η μοναδική πόλη που ο αρχαίος της πνεύμονας έχει μείνει αναξιοποίητος απ' όλες τις κυβερνήσεις από ιδρύσεως ελληνικού κράτους. Μη ρωτάτε το γιατί!

ΤΡΙΤΗ 14.3.2006

- Προπό, λαχεία, διαφθορά, φώναζε πριν από πολλά χρόνια ο μεγάλος μας ποιητής Κ. Βάρναλης. Δυστυχώς το ελληνικό κράτος διέφθειρε τους πολίτες του τόσο, ώστε το 2004 το «Πάμε στοίχημα» να φτάνει το 1,6 δισ. ευρώ τζίρο. Ποτέ ο λα-

ός να μην ξυπνήσει...

- Δεν έφτανε στους παροικού- ντες την Ιερουσαλήμ η επι- στροφή της όμορφης Τάνιας, ο αντισταγγελέας εφετών έκρι- νε εσφαλμένη την απόφαση του δικαστηρίου που αθώωσε τα μέλη του ΔΣ της ΔΕΚΑ και ζήτησε αναίρεση. Χαμογελούν οι ψυχές των χαμένων της Σο- φοκλέους!

- Η οικονομία της χώρας πάει κατά διαόλου αλλά οι 4 στους 10 Έλληνες είναι υπέρβαροι. Από τα ανεξήγητα της φυλής!

- Το καθεστώς της επιτήρη- σης για την ελληνική οικονομία προβλέπεται να αρθεί σύντο- μα, προβλέπει το ECOFIN. Προβλέπω σκληρότερα μέτρα να έρχονται!

- Ο θάνατος του Μιλόσεβιτς ξέθαψε το τσεκούρι του πολέ- μου στα Βαλκάνια. Ο τόπος, ο χρόνος αλλά και η μορφή της κηδείας τείνουν να μετατρα- πούν σε πολιτική τροχοπέδη για τη συμμαχική κυβέρνηση Κουστόύνιτσα στη Σερβία.

ΤΕΤΑΡΤΗ 15.3.2006

- Απεργούν η ΑΔΕΔΥ και η ΓΣΕΕ για την ακρίβεια, τους μι- σθούς και την ανεργία. Λίγος όμως ο κόσμος, γιατί κανένας πια δεν έχει εμπιστοσύνη στις κομματικές ηγεσίες του συνδι- καλιστικού μας κινήματος.

- Πέθανε σήμερα ο πρώην πρωθυπουργός Γ. Ράλλης, μια από τις κορυφαίες προσωπικό- τητες της μεταπολεμικής και μεταπολιτευτικής περιόδου, που θα μείνει στη μνήμη μας γιατί ως υπουργός Παιδείας της κυβέρνησης του Κων/νου Καραμανλή καθιέρωσε τη δη- μοτική ως επίσημη γλώσσα.

- Πανικός στου Μαξίμου από την πρωινή εμφάνιση του επιτί- μου στη ΝΕΤ. Ήταν τέτοιες οι απόψεις του για να οικονομικά μέτρα που πρέπει να παρθούν που τίφλα να 'χει το '90. Τι πα- θαίνει κανείς όταν έχει υπουργό Εξωτερικών κόρη Μητσοτάκη!

- Στο στόχαστρο των διεθνών μέσων ενημέρωσης το δικα- στήριο της Χάγης: μιλούν για σειρά αποτυχιών του θεσμού

Όλη η Ελλάδα ένα ατέλειωτο φρουτάκι!

που προβαλλόταν ως άμε- μπτος. Ορισμένα μάλιστα έκα- ναν συγκρίσεις και με το περί- φημο Δικαστήριο της Νυρεμ- βέργης. Άλλωστε μετά το 1945 το επόμενο Διεθνές Δικαστή- ριο ήταν για τον Μιλόσεβιτς. Λέτε να ξέρουν κάτι που εμείς οι κοινοί θνητοί δεν γνωρίζου- με;

ΠΕΜΠΤΗ 16.3.2006

- Βαθύ λαρύγγι στη Vodapho- ne δίνει συμβουλές στον συνή- γορο της οικογένειας Τσαλικί- δη για τα θέματα των υποκλο- πών. Τι είναι η ιστορία όταν επαναλαμβάνεται; Φάρσα!

- Το ΚΥΣΕΑ αποφασίζει να μην αγοράσουν τα υπόλοιπα 10 μαχητικά F-16 από τις ΗΠΑ. Κοίτα που θα μας βγει από αρι- στερά η Δεξιά!

- Η κατάθεση του Μπιλ Ζήκου, του μεγάλου αφεντικού της Ericsson Hellas, έκανε εμφανή τον πόλεμο μεταξύ της εταιρεί- ας του και της Vodaphone. Άντε τώρα να βγάλουν άκρη οι ανακριτές! Όχι έντεκα, εκατόν έντεκα μήνες θα χρειαστούν.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 17.3.2006

- Ο πρόεδρος του ΣΕΒ ζήτησε να εφαρμοστεί και στην Ελλά- δα ο γαλλικός νόμος για την εργασία των νέων. Σύμπλευση ΣΕΒ με Γιωργάκη βλέπω στον ορίζοντα. Να προσέχει ο κ. Κυ-

ριακόπουλος μην τον κατηγο- ρήσουν για «σοσιαλμανία».

- Νέες δημοσκοπήσεις που βλέπουν το φως της δημοσιό- τητας δείχνουν το ΠΑΣΟΚ μπροστά από τη ΝΔ. Προβοκά- τσια. Κάποιοι πάνε να συσπει- ρώσουν τον κόσμο της Δεξιάς!

- Το Πολυμελές Πρωτοδικείο Αθηνών απέρριψε την αγωγή των Αγγελόπουλων κατά της Ελευθεροτυπίας και του Φίλιπ- πα Συρίγου για τις καταγγελίες που είχαν κάνει περί Octagon. Η αλήθεια κάποια στιγμή έπρε- πε να λάμψει!

ΣΑΒΒΑΤΟ 18.3.2006

- Πολιτική απάτη του ΠΑΣΟΚ χαρακτήρισε την ένταξη της χώρας μας στην ΟΝΕ, ο υπουργός Οικονομικών κ. Γ. Αλογοσκούφης. Δημιουργική λογιστική την έλεγαν κάποτε!

- Το Πασχα η ανάσταση της «Ελληνικής Αγροφυλακής» από τον κ. Πολύδωρα. Η ακραιφνής Δεξιά είναι πάντα εδώ!

- Χιλιάδες πολίτες παρακο- λούθησαν την κηδεία του Μιλό- σεβιτς στο Ποζάρεβατς. Τα γε- γονότα που ακολούθησαν το θάνατο του σέρβου πολιτικού αποδεκνύουν ότι κάποιοι εξα- κολουθούν να θέλουν τη Σερ- βία εκτός παιγνιδιού!

ΚΥΡΙΑΚΗ 19.3.2006

- Η Ολυμπιακή στο απόσπα- σμα. Καθώς η κυβέρνηση δεν κατάφερε να πείσει την Ευρω- παϊκή Ένωση και η χώρα κινδυ- νεύει να πληρώσει πρόστιμα μαμούθ, κόβει τα δρομολόγια και απολύει 4.000 υπαλλήλους. Έτσι που το πάνε θα ψάχνουν την ψήφο τους!

- Σε σύγκρουση μέχρις εσχά- των εξελίσσεται η κοινωνική αντιπαράθεση στη Γαλλία. Δύο εκατομμύρια διαδηλωτές απαί- τησαν να αποσυρθεί ο νόμος για τις απολύσεις των νέων και έδωσαν 48ωρη προθεσμία στην κυβέρνηση να το πράξει.

ΔΕΥΤΕΡΑ 20.3.2006

- Με πενήνήμερη απεργία των διδασκόντων στα ΑΕΙ ξεκινά η

εβδομάδα. Οι καθηγητές θα κατέβουν σε απεργία διαρκεί- ας από τον Μάιο, αν η κυβέρνη- ση δεν περιφρουρήσει τον δη- μόσιο χαρακτήρα της Ανωτά- της Εκπαίδευσης. Δεν βλέπω να δίνουν εξετάσεις οι φοιτη- τές τον Ιούνιο!

- Η υπουργός Εξωτερικών διέ- ψευδε την περασμένη εβδομά- δα ότι θα πάει στις ΗΠΑ ως προσκεκλημένη της κυρίας Κο- ντολίζας Ράις. Αλλά πριν κόκ- κορας λαλήσαι τρεις ήρθε το μήνυμα από την Εσπερία. «Έχω ελεύθερο χρόνο μεταξύ 3 και 4 το απόγευμα της 23ης Μαρτίου». Και η δική μας τρέ- χει! Μη χειρότερα!

ΤΡΙΤΗ 21.3.2006

- Αιτία πολέμου εξακολουθεί να θεωρεί η Άγκυρα ενδεχόμε- νη επέκταση των ελληνικών χωρικών υδάτων. Καλά, πού το θυμήθηκαν οι γείτονες; Λέτε να έχει σχέση με τα δέκα F-16 που δεν θα πάρουμε από τις ΗΠΑ;

- Εκπαιδεύουμε Ιρακινούς στη Βουλγαρία, σύμφωνα με τον κ. Μεϊμαράκη. Έχουν βαλ- θεί να μας τρελάνουν οι νεοδη- μοκράτες.

- Αποκατάσταση των Σταυρο- φοριών θέλει το Βατικανό. Φαί- νεται ότι δεν βάζουν μυαλό οι χριστιανοί!

ΤΕΤΑΡΤΗ 22.3.2006

- Διασπάστηκαν οι εργοδότες στη διαμάχη τους για τις αυξή- σεις των συλλογικών συμβάσε- ων. Άλλοι δίνουν 3%, άλλοι 4% και άλλοι 5%. Τελικά για πρώτη φορά το διαίρει και βασίλευε βοηθάει τους εργαζόμενους.

- Αντιδιαδήλωση φοιτητών στο Παρίσι που ζητούν να ανοί- ξουν οι κατελιημμένες σχολές. Τελικά η Δεξιά είναι παντού ίδια!

- Αλλαγές στον δημοσιοϋπαλ- ληλικό κώδικα. Τα πράσινα παι- διά κατηγορούν τα μπλέ ότι τον έφτιαξαν για τον εαυτό τους. Τίποτα δεν πρόκειται ν' αλλάξει σ' αυτόν τον τόπο!

ΗΜΕΡΟΔΗΚΤΗΣ Δ' Ο ΓΑΛΛΙΚΟΣ

ΡΕΠΟΡΤΑΖ

Ήλιος, μεσημέρι αθηναϊκό, σχεδόν ανοιξιάτικο. Φοράω τα καλά μου, ανηφορίζω την Αστυδάμαντος και βγαίνω πίσω από το Χίλτον.

ΑΜΑΡΤΙΑ

Πάνω στο Χίλτον είναι το Galaxy, παραδοσιακό λαμπερό κλαμπ, με υπέροχη θέα, όπου παλαιότερα χορεύαμε τσα-τσα. Τώρα όμως δεν έχει χορό. Έχει ομιλίες με Ανδρουλάκη, Κακλαμάνη και Ψυχάρη. Και σκέφτομαι αμέσως για την αιώνια μοίρα του ανθρώπου, την συνεχή πορεία πώσεως, προς την αμαρτία, από το κακό στο χειρότερο.

ΕΓΚΛΗΜΑ

Κάνω να μπω στο Χίλτον και σαν σίφουνας περνάνε μπροστά μου για το γκαράζ, Λαντ Ρόβερ και άλλα τεράστια τζιπ του Κολωνακίου, κουβαλώντας ενδιαφέρουσες ξανθιές. Σώζομαι με επιτυχείς ελιγμούς και έτσι όλες αυτές οι οδηγοί των τζιπ μπαίνουν μαζί μου στο ασανσέρ και πάνε στην ομιλία. Ποια ομι-

λία; Σχετικώς με το αστυνομικό πολιτικό θρίλερ του δημοσιογράφου Γιώργου Λακόπουλου, Έγκλημα στο Ντα Κάπο.

ΑΛΥΦΑΝΤΗΣ

Λίγα λόγια για την υπόθεση: Ο υπουργός Οικονομικών Αλυφαντής βρίσκεται δολοφονημένος στο πατάρι του Ντα Κάπο, έχοντας κλείσει ραντεβού με τον αρχηγό της αντιπολίτευσης ΠΓ. Το ραντεβού αφορούσε τις έρευνες για το έγκλημα του Χρηματιστηρίου. Και ψάχνουμε να βρούμε τον δολοφόνο. Σιγά το δύσκολο, θα μου πείτε. Ο Πάνος Παναγιωτακόπουλος τον σκότωσε.

ΙΔΡΥΤΙΚΟ

Σκέφτομαι ότι αυτό το ΠΑΣΟΚ έχει μια μανία με τα αστυνομικά θρίλερ, ότι εκλαμβάνει όπως πρέπει το παρελθόν του, σαν μια αδιάκοπη ιστορία μυστηρίου. Και περιμένω με ένα ποτήρι στο χέρι. Αν ερχόταν κάποιος ανυποψίαστος, θα νόμιζε ότι επρόκειτο για ιδρυτικό σοσιαλιστικό συνέδριο. Της 1ης Μάρτη.

ΟΛΟΙ

Δεν λείπει κανείς. Αρχίζουμε από Κατσιφάρα, Σάκη Πεπονή, Γιάννη Καψή και Τζουμάκα και φτάνουμε μέχρι Μαριλίζα Ξενογιαννακοπούλου. Όλο το υπουργικό συμβούλιο της τελευταίας κυβερνήσεως Σημίτη και όλα τα υπουργικά συμβούλια όλων των κυβερνήσεων του Αντρέα, μαζί με τους κατά καιρούς με-

τανοημένους κομμουνιστές. Όλο το σοσιαλιστικό απαράτ έχει παραταχθεί εδώ στο Galaxy, μέσα σε γλυκιά αδημονία για την αποκάλυψη του δολοφόνου.

ΥΠΕΡΟΧΟΙ

Γύρω από την πληθωρική αυτή ηγεσία τιτιβίζουν δεκάδες δημοσιογράφοι και άλλοι επικεφαλείς σωματείων, δήμαρχοι και λόγιοι, σε μια υπέροχη συμπαρατάξη αβροφροσύνης προς το πνεύμα και την λογοτεχνία.

ΓΙΑΤΡΟΣ

Ο κόσμος έχει γεμίσει ασφυκτικά το Galaxy, το οποίο βεβαίως στο παρελθόν έχει γνωρίσει πολλά παρόμοια στριμωξίδια, άλλου τύπου όμως. Εδώ έχουμε μαύρα κοστούμια, πεσμένα κάπως άγαρμπα πάνω στα αδέξια σώματα. Κάνω να στρίψω προς τα πίσω και μια ωραιότητα νεαρή κυρία με τραβάει με τρόπο από το σακάκι: Μήπως είστε γιατρός; - μου κάνει λαχανιάζοντας. Κρατώ την ψυχραιμία μου ώστε να μην χειροκροτήσω και απαντώ με ετοιμότητα, πως η μαμά μου ήθελε πάντα να γίνω γιατρός και πως κάτι σκαμπάζω τέλος πάντων από περίθαλψη. Όχι..., μου λέει, θέλουμε κανονικό γιατρό. Κάποιος λυποθύμησε έξω από το ασανσέρ!

ΓΕΛΙΑ

Προτελευταίος εμφανίζεται ο Γιάννος Παπαντωνίου χαμογελώντας. Και

τελευταίος ο Γιώργος Παπανδρέου. Χαμογελώντας. Και αφού τελειώσουν με το καλό οι ομιλίες περί του ΠΑΣΟΚ και της λογοτεχνίας του, αρχίζουν ξανά να συνωθούνται όλοι προς την έξοδο. Πλην όμως εκείνη τη στιγμή κάνει την εμφάνισή του βιαστικά και ορμητικά ο Ευάγγελος Βενιζέλος. Οπότε έχουμε το εξής: Το πλήθος να βγαίνει και τον Βενιζέλο να μπαίνει. Σαν αρχηγός.

ΛΑΛΙΩΤΗΣ

Οι κινήσεις του σώματος προδίδουν τα πάντα, λένε οι ψυχολόγοι. Δεν έχουν άδικο. Διότι, μετά τον Βενιζέλο και ενώ οι περισσότεροι έχουν ήδη αρχίσει να φεύγουν, βλέπω να βγαίνει από το ασανσέρ τον αργοπορημένο Κώστα Λαλιώτη. Ήσυχο και μόνο να γέρνει πάνω στην πόρτα. Κοιτάζω το ρολόι μου ασυναίσθητα. Τρεις η ώρα. Τώρα θα τελειώσει από τη δουλειά του, σκέφτομαι. Και την κοπανάω.

ΜΑΣΚΑ

Είπα να αγοράσω και το βιβλίο που το πουλούσανε 16 ευρώ σε πάγκους. Αλλά αυτό θα ήταν εντελώς αντίθετο από τις αρχές μου. Διότι όταν αγοράζω με ενάμισι ευρώ μια μεταχειρισμένη παλιά Μάσκα με τον Ντάσιελ Χάμετ, δεν νομίζω ότι είναι πρόπον να δώσω 16 για τον Γιώργο Λακόπουλο. Αυτό δεν θα άρεσε καθόλου στον Χάμετ.

Οι υποκλοπές άρχισαν επί ΠΑΣΟΚ και Χρυσοχοΐδη

του Θ. Κινητού

Ποτέ, ακόμα και μετά από επανάσταση, η νέα πολιτική κατάσταση που προκύπτει, δεν καταστρέφει τους μηχανισμούς του προηγούμενου συστήματος. Αντιθέτως φροντίζει να τους χειραγωγεί, ώστε να τους χρησιμοποιεί για τη διασφάλιση της εξουσίας της. Σε αυτόν τον βασικό νόμο της συνέχειας του κράτους και της πολιτικής βρίσκεται η εξήγηση του σκανδάλου των υποκλοπών.

Ο πρόεδρος της ΑΔΑΕ κ. Λαμπρινόπουλος ενώ καταθέτει στην Επιτροπή Διαφάνειας της Βουλής.

Ολα τα διαθέσιμα μέχρι στιγμής στοιχεία δείχνουν πεντακάθαρα ότι ο μηχανισμός των τηλεφωνικών παρακολουθήσεων ήταν αμερικανοβρετανικής εμπνεύσεως και στήθηκε επί ΠΑΣΟΚ σε συνεργασία με ελληνικές κρατικές υπηρεσίες και πιθανότατα με ιδιώτες, με αφορμή την εξάρθρωση της 17 Νοέμβρη. Και μόνο το γεγονός ότι τη δικαστική διερεύνηση-τακτοποίηση της

υπόθεσης ανέλαβαν οι κ.κ. Διώτης και Σύρος, ο δικαστικός και ο αστυνομικός που πρωτοστάτησαν στην υποτιθέμενη «εξάρθρωση» της 17Ν, αποδεικνύει του λόγου το αληθές.

Επί ΝΔ, ο μηχανισμός συνέχισε τη δράση του κάτω από αφόρητες αμερικανικές πιέσεις με τη δικαιολογία των Ολυμπιακών Αγώνων, και στη συνέχεια μετεξελίχθηκε σε ένα «μαγαζί» από το οποίο «ψώνιζαν» κάθε λογής ενδιαφε-

ρόμενοι: ξένες μυστικές υπηρεσίες, έλληνες και αλλοδαποί διαπλεκόμενοι και ενδεχομένως κανάλια και άλλοι αστέρες των μήντια. Λέγονται μάλιστα και διαδίδονται πολλά στο παρασκήνιο για τις κασέτες με τα προϊόντα των υποκλοπών. Μεγαλοτραπεζίτες και άλλοι επιχειρηματίες που αγόραζαν και πουλούσαν μετοχές την κατάλληλη στιγμή, παίκτες του ιπποδρόμου και άλλων κρατικών τζόγων, μέχρι και σεξουαλικά σκάνδαλα περιέχει ο τηλεπικοινωνιακός μπαξές των υποκλοπών...

Το «πράσινο φως» για τη δημιουργία αυτού του μηχανισμού έδωσε το ΠΑΣΟΚ, προκειμένου να ικανοποιήσει τις αμερικανικές απαιτήσεις για «εξάρθρωση της τρομοκρατίας» και «ασφαλείς Ολυμπιακούς Αγώνες». Στην πορεία όμως, και με βασική ευθύνη του προηγούμενου υπουργού Δημόσιας Τάξης Γ. Βουλγαράκη και του περιβάλλοντός του μετατράπηκε σε ένα παρακρατικό έκτρωμα, το οποίο κατέστη ανεξέλεγκτο. Οι υπηρεσίες, φανερές και μυστικές, του υπουργείου Δημόσιας Τάξης γνώριζαν πολύ καλά την ύπαρξη του κυκλώματος που «παραλάμβαναν» από το ΠΑΣΟΚ, αλλά ούτε καν το άγγιξαν. Αντιθέτως, το διατήρησαν για να ικανοποιήσουν αφενός τις αμερικανικές επιταγές που ήθελαν ένα «απόλυτο δίκτυο ασφαλείας» για τους Ολυμπιακούς και αφετέρου τις προσωπικές επιδιώξεις και φιλοδοξίες ορισμένων που νόμιζαν ότι μπορούσαν να διεκδικήσουν ακόμα και την ηγεσία της ΝΔ.

ΣΥΝΑΙΝΕΤΙΚΕΣ ΚΟΛΕΓΙΕΣ

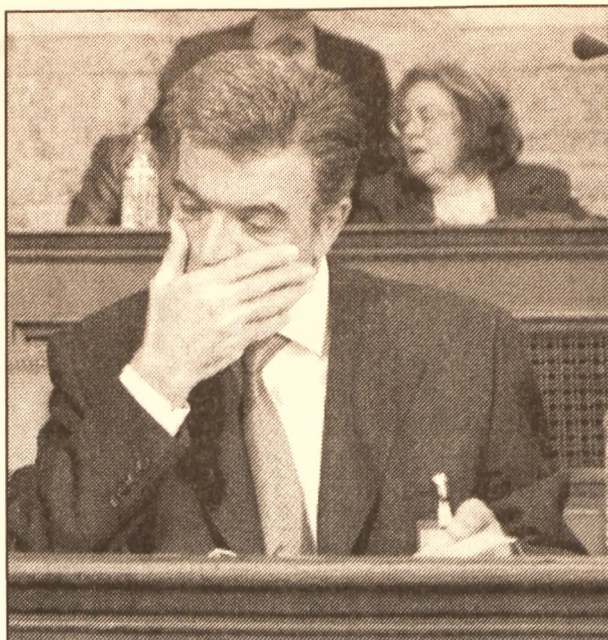
Έτσι άλλωστε εξηγείται η ανοικτή και κραυγαλέα υποστήριξη του Γ. Βουλγαράκη από τον προκάτοχό του, Μ. Χρυσοχοΐδη, και τα επανειλημμένα γεύματα των δύο πρώην υπουργών Δημό-

σιας Τάξης. Ο πρώτος παρέδιδε και ο δεύτερος παραλάμβανε. Και οι δύο μαζί δικαίωναν τον κανόνα της συνέχειας στην εξουσία και το σύστημα. Αυτή η συμπαιγνία είναι και ο βασικός λόγος για τον οποίο, πρώτον, ο Κ. Καραμανλής διατήρησε στην κυβέρνηση τον Γ. Βουλγαράκη, και, δεύτερον, η ΝΔ έχει μετατραπεί από τα μήντια της αντιπολίτευσης σε θύτη μιας υπόθεσης της οποίας ήταν καθαρά το θύμα. Αλλά τι άλλο να περιμένει κανείς όταν ο πρωθυπουργός υπονομεύεται ανοικτά από άτομα του στενού περιβάλλοντός του που του τραβάνε καθημερινά την καρέκλα;

Ο Γ. Βουλγαράκης έφυγε από το υπουργείο. Το ίδιο συνέβη και με αρκετά μέλη της ηγεσίας της ΕΛΑΣ τα οποία προέρχονταν από το «σύστημα ΠΑΣΟΚ» – αν και υπάρχουν πολλές ενστάσεις για άλλους που παρέμειναν ή και ανέβηκαν στην ιεραρχία. Ο μόνος που έμεινε στην καρέκλα του ήταν ο διοικητής της ΕΥΠ, πρέσβης κ. Κοραντής, παρά τις μεγάλες πιέσεις που ασκήθηκαν στον νέο υπουργό Δημόσιας Τάξης Β. Πολύδωρα για απομάκρυνσή του. Προς το παρόν ο νέος υπουργός φέρεται να μην συζητά την αντικατάσταση του κ. Κοραντή και έφτασε μάλιστα στο σημείο να επισκεφθεί την ΕΥΠ, για να καθησυχάσει τα πνεύματα και να πείσει ότι δεν σκοπεύει να κάνει τέτοιου είδους αλλαγές.

ΜΑΛΛΙΑ ΚΟΥΒΑΡΙΑ

Αποδεικνύεται λοιπόν για μια ακόμη φορά ότι άλλη –και ανέξοδη– υπόθεση είναι η υπεράσπιση των «γαλάζιων παιδιών», και άλλη –και πολύ επικίνδυνη– το ξήλωμα του συστήματος ΠΑΣΟΚ. Διότι αν έπρεπε να φύγει κάποιος αμέσως, ήταν ο διοικητής της ΕΥΠ, αφού η υπηρεσία αυτή είναι υπεύθυνη για την ασφάλεια των τηλεφωνικών επικοινωνιών του πρωθυπουργού και της κυβέρνησης και απέτυχε παταγωδώς στην αποστολή της. Κύκλοι της ΕΥΠ λέγουν μάλιστα ότι ο κ. Κοραντής ήταν ή ανενημέρωτος ή παραπληροφορημένος για τις υποκλοπές και διευκρινίζουν ότι σε ορισμένες περιπτώσεις δεν γνώριζε καν την πραγματική ιδιότητα ατόμων που βρίσκονταν στη λίστα των παρακολουθούμενων. Με αφορμή την

υπόθεση των υποκλοπών, στην ΕΥΠ έχουν γίνει μαλλιά-κουβάρια και ο ένας κατηγορεί τον άλλον για το σκάνδαλο.

Οι αποκαλύψεις όμως δεν σταματούν εδώ. Πόσο μάλλον καθώς δεν έχει απαντηθεί ακόμα το πλέον βασανιστικό ερώτημα: Πού είναι οι κασέτες των υποκλοπών και ποια η πραγματική και ολοκληρωμένη λίστα των παρακολουθούμενων; Στην Κατεχάκη πάντως κυκλοφορούν πληροφορίες σύμφωνα με τις οποίες δύο στελέχη της ΕΥΠ, ένας πράσινος και ένας γαλάζιος, που βρίσκονταν στην «καρδιά» των κρατικών υποκλοπών την περίοδο των Ολυμπιακών Αγώνων, μετά τη λήξη τους συνέχισαν τις τηλεφωνικές παρακολουθήσεις. Ο ένας μάλιστα, ο γαλάζιος, ενημέρωνε ως λέγεται τον υψηλό πολιτικό προϊστάμενό του παρά θιν' αλός, επειδή ως γνωστόν όταν είσαι γυμνός δεν μπορείς να φοράς κοριό. Παρά την έντονη φημολογία και τις καταγγελίες, και οι δύο απομακρύνθηκαν τελικά από την Υπηρεσία χωρίς όμως να παραδώσουν για ανάλυση πολλές από τις κασέτες. Κάποιες μάλιστα φημολογείται ότι έχουν καταλήξει σε κανάλια.

ΤΟ ΠΡΑΣΙΝΟ ΑΠΟΤΥΠΩΜΑ

Δεν χρειαζόταν βέβαια και πολλές προβληματισμός για να συμπεράνει κανείς ότι οι υποκλοπές άρχισαν επί Χρυσοχοϊδη (τουλάχιστον), στο πλαίσιο των προσπαθειών του πρώην υπουργού Δημόσιας Τάξης να γίνει κι αυτός ένας ακόμη «άνθρωπος των Αμερικανών» στη Ελλάδα. Το δήλωσε ρητά και κατηγορηματικά στη Βουλή ο εκπρόσωπος της Ericsson, ο ελληνοαυστραλός Μπιλ Ζήκου, όταν είπε ότι τον Ιανουάριο του 2002 ζητήθηκε από

την εταιρεία να «ξεκλειδώσει» το λογισμικό «νομίμων» συνακροάσεων που είχε εγκαταστήσει στην TIM, προκειμένου να υποκλαπούν συνομιλίες υπόπτου για εμπόριο ναρκωτικών. Η παρακολούθηση έγινε κατόπιν εισαγγελικής παραγγελίας και, όπως υποστήριξαν οι εταιρείες, διήρκεσε μόνον για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα. Ο Ζήκου αποκάλυψε επίσης ότι για την ασφάλεια των Ολυμπιακών είχε συγκληθεί επί ΠΑΣΟΚ (φθινόπωρο του 2003) σύσκεψη κυβερνητικών αξιωματούχων με τις εταιρείες κινητής τηλεφωνίας και την Ericsson, με αντικείμενο τη δυνατότητα διενέργειας τηλεφωνικών υποκλοπών κατά τους Αγώνες. Από αυτές τις δηλώσεις προκύπτουν αβίαστα τα εξής συμπεράσματα:

Πρώτον: Συστήματα υποκλοπών στις εταιρείες κινητής τηλεφωνίας στην Ελλάδα άρχισε να εγκαθιστά η Ericsson –όπως άλλωστε την «κάρφωσε» με ανακοίνωσή της η Vodafone– αμέσως μετά την 11η Σεπτεμβρίου 2001. Τον Ιανουάριο του 2002 είχε ήδη η TIM, ενώ η Vodafone το είχε σίγουρα τον Ιανουάριο του 2003 (η Cosmote άραγε πότε το απέκτησε και πώς το χρησιμοποίησε;). Ο Ζήκου «άδειασε» ωμά τον Γ. Κορωνιά, ο οποίος, προφανώς για να προστατεύσει την εταιρεία του και για να μην ανοίξει την όρεξη σε όσους θέλουν να διεκδικήσουν παχυλές αποζημιώσεις, ισχυρίστηκε ότι δεν γνώριζε καν ότι η Ericsson είχε εγκαταστήσει το λογισμικό στην εταιρεία του! Ο Ζήκου είπε αντίθετα πως η Vodafone το γνώριζε και μάλιστα πολύ καλά. Είναι προφανές.

Δεύτερον: Το «πράσινο φως» για μαζικές υποκλοπές στους Ολυμπιακούς Αγώνες άναψε επί ΠΑΣΟΚ. Η ΝΔ ήλθε απλά να κάνει τα μαζέματα. Κατ' επανάληψη έχει αναφερθεί ότι σε σύσκεψη με τις εταιρείες κινητής τηλεφωνίας το καλοκαίρι του 2004, ο Γ. Βουλγαράκης συζήτησε μαζί τους το θέμα των υποκλοπών κατά τους Αγώνες, αλλά, όπως λέει ο Γ. Κορωνιάς, αρνήθηκαν να του κάνουν τη χάρη, αν η κυβέρνηση δεν πλήρωνε για να αγοραστούν οι κωδικοί της Ericsson. Είναι φανερό ότι τόσο το ΠΑΣΟΚ όσο και τη ΝΔ, τους «έκαιγε» το θέμα, προφανώς διότι έπρεπε να ικανοποιήσουν άμεσα τις αμερικανικές απαιτήσεις.

ΜΙΑ ΑΡΧΗ ΑΝΕΥ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΩΝ

Το ΠΑΣΟΚ όμως έκανε και κάτι χειρότερο. Την κρίσιμη περίοδο πριν και κατά τη διάρκεια των Ολυμπιακών, όταν στην Ελλάδα είχε στηθεί χορός κατασκόπων, συνειδητά απονέκρωσε κάθε φορέα εντεταλμένο να κάνει ελέγχους για τη διασφάλιση του απορρήτου των επικοινωνιών. Το 2003 διέλυσε την αρμόδια Επιτροπή της Βουλής και μεταβίβασε τις αρμοδιότητές της στην ΑΔΑΕ. Όμως ουδέν έπραξε για να λειτουργήσει η τελευταία. Μέχρι το τέλος του 2004 η αρχή αυτή δεν είχε προσλάβει ούτε καν το απαραίτητο προσωπικό και τους ειδικούς για ελέγχους, ενώ ακόμα μέχρι και το Μάρτιο του 2004 στεγαζόταν πρόχειρα, όπως αναφέρει η ίδια σε έκθεσή της, σε περιορισμένο χώρο του υποθηκοφυλακείου Αθηνών! Για να μην αναφέρουμε τις σχέσεις της με τους δανειστές του αείμνηστου Ανδρέα.

Τελικά, η ΑΔΑΕ την περίοδο των Ολυμπιακών ήταν ανύπαρκτη και άρχισε να λειτουργεί μόνο τους πρώτους μήνες του 2005. Άρα είναι τουλάχιστον υποκριτικές οι σημερινές κορόνες του ΠΑΣΟΚ που κόπτεται δήθεν για απαξίωση της ΑΔΑΕ από την κυβέρνηση. Η ΑΔΑΕ απαξιώθηκε βάσει σχεδίου από την κυβέρνηση Σημίτη και γι' αυτό έχει

τεράστιες ευθύνες και ο ίδιος ο πρόεδρος της Αρχής Ανδρέας Λαμπρινόπουλος. Πρόκειται για ένα ακόμα ιδιότυπο πραξικόπημα σε βάρος των δημοκρατικών δικαιωμάτων.

Το ΠΑΣΟΚ, που εμφανίζεται λάβρο για την «κωλυσιεργία 11 μηνών» στις έρευνες για τις υποκλοπές, έχει λερωμένη τη φωλιά του για έναν ακόμα λόγο. Διότι «έκανε γαργάρα» σχεδόν επί δύο χρόνια την απαγωγή του στελέχους του, Βασίλη Κατσικέα, από τη CIA στη Βουλγαρία. Γιατί άραγε; Μήπως επειδή το ίδιο το ΠΑΣΟΚ, όταν ήταν κυβέρνηση, τον είχε «δώσει» στους Αμερικανούς;

Ο κ. ΔΙΩΤΗΣ ΚΑΙ ΠΑΛΙ

Τηλεφωνικές παρακολουθήσεις με τη βούλα του εισαγγελέα γίνονταν τουλάχιστον από τον Ιανουάριο του 2002. Δηλαδή δυόμισι χρόνια πριν από τους Ολυμπιακούς. Και ναι μεν η μία περίπτωση που αποκαλύφθηκε στη Βουλή αφορούσε εμπόριο ναρκωτικών, μπορεί όμως κανείς να πιστέψει ότι δεν χρησιμοποιήθηκαν και αλλού; Ιδιαίτερα εκείνη την περίοδο που η αντιτρομοκρατική της ΕΛΑΣ και η ΕΥΠ «σάρωναν» όλους τους πολιτικούς χώρους (κυρίως του αντιδικτατορικού αγώνα) απ' όπου θα μπορούσαν -θεωρητικά ή

πρακτικά- να αντλήσουν πληροφορίες για την τρομοκρατία και τη 17N. Ξεχνούν ότι το ίδιο το περιβάλλον του κ. Χρυσόχοϊδη διοχέτευε τότε πληροφορίες ότι «αγγίζει» τους τρομοκράτες μέσω των κινητών τους τηλεφώνων; Αλλά ποιος να αξιοποιήσει τη σωρεία των πληροφοριών που υπάρχουν στο πρόσφατο παρελθόν του ΠΑΣΟΚ για τις υποκλοπές; Μήπως ο κ. Αντώνιος;

Η ΕΛΑΣ και η ΕΥΠ είναι βέβαιο ότι χρησιμοποίησαν τα συστήματα «νομίμων» υποκλοπών των εταιρειών κινητής τηλεφωνίας μετά τη δολοφονία του Στήβεν Σόντερς, έως και την εξάρθρωση τμημάτων της 17N τον Ιούνιο του 2002. Οι παρακολουθήσεις όμως ουδέποτε σταμάτησαν. Είναι άραγε τυχαίο ότι στη λίστα των παρακολουθούμενων βρέθηκε το τηλέφωνο του καταδικασθέντα για τον ΕΛΑ κ. Τσιγαρίδα, καθώς και άλλων που οι Αμερικανοί και η αντιτρομοκρατική θεωρούν ότι έχουν σχέση με την τρομοκρατία;

Με την ευκαιρία να σημειωθεί ότι εισαγγελέας της αντιτρομοκρατικής επί ΠΑΣΟΚ, ο άνθρωπος δηλαδή που έδινε τις παραγγελίες για παρακολουθήσεις, ήταν ο Ιωάννης Διώτης. Ο δικαστικός δηλαδή που σήμερα έχει αναλάβει τη διερεύνηση της αυτοκτονίας Τσαλικίδη. Την ίδια περίοδο επικεφα-

ΟΤΑΝ Η VODAPHONE ΑΡΝΕΙΤΑΙ ΣΥΝΑΚΡΟΑΣΕΙΣ

Στο άρθρο 8 με τίτλο «Υπηρεσίες Επείγουσας Ανάγκης» του νόμου της 30/9/1992 με τον οποίο χορηγήθηκε η άδεια λειτουργίας της «Πάναφον» και μετέπειτα Vodaphone καθορίζονται μεταξύ άλλων και τα εξής: «Ο κάτοχος της αδείας θα συνεργάζεται με την Κυβέρνηση σε θέματα Εθνικής Άμυνας και δημόσιας ασφάλειας και ο κάτοχος της αδείας είναι δυνατόν, εντός των ορίων της συνταγματικής νομιμότητας, να διαταχθεί από την Κυβέρνηση να προσφέρει για περιορισμένο χρονικό διάστημα κατά τη διάρκεια μιας εκτάκτου καταστάσεως, που προκηρύχθηκε με Προεδρικό Διάταγμα, να προσφέρει υπηρεσίες ή εξοπλισμό, υπό τον όρο ότι η κυβέρνηση θα καταβάλει εύλογη προς τούτο αποζημίωση».

Αυτή είναι η νομική κατοχύρωση των συνακροάσεων για λόγους «εθνικής ασφαλείας» και όλοι αντιλαμβάνονται πώς μπορούν να ορισθούν και κυρίως να «τεντωθούν» τα «όρια της συνταγματικής νομιμότητας». Ψιλοπράγματα, θα πείτε. Και δικαίως. Όπως είπε και ο ειδήμων επί του θέματος στρατηγός ε.α. Ν. Γρυλλάκης, «υποκλοπές γίνονταν, γίνον-

ται και θα γίνονται», γιατί χωρίς αυτές «δεν μπορούν να λειτουργήσουν οι υπηρεσίες ασφαλείας» και... ανασφάλειας.

Στην πράξη, όταν κάποια αστυνομική υπηρεσία το έκρινε απαραίτητο, ζητούσε από τον αρμόδιο εισαγγελέα άδεια για την παρακολούθηση του κινητού τηλεφώνου κάποιου υπόπτου για σοβαρή υπόθεση (και έτσι πρέπει να γίνεται για εγκλήματα του κοινού ποινικού δικαίου). Στο νόμιμο αυτό πλαίσιο, όπως αναφέρουμε και σε άλλες σελίδες, στις 8/9/2004 η Δίωξη Ναρκωτικών ζήτησε άδεια για να παρακολουθήσει το τηλέφωνο ενός υπόπτου για μεγάλη υπόθεση ναρκωτικών. Σύμφωνα όμως με τις πληροφορίες μας, η Vodaphone του κ. Κορωνιά αρνήθηκε επιμόνως να επιτρέψει τη συνακρόαση, προς μεγάλη έκπληξη των αρμόδιων αξιωματικών που ήταν συνηθισμένοι στην υλοποίηση παρόμοιων αιτημάτων.

Το μεγάλο ερώτημα είναι λοιπόν γιατί αρνήθηκε η Vodaphone. Μήπως επειδή αν έμπαιναν κι άλλοι μέσα στο σύστημα συνακροάσεων θα αντιλαμβάνονταν τι γινόταν με το μεγάλο και παράνομο κύκλωμα υποκλοπών;

λής της αντιτρομοκρατικής ήταν ο σημερινός υπαρχηγός της ΕΛΑΣ Σ. Σύρος, ο οποίος επίσης ενεπλάκη στη διερεύνηση της υπόθεσης Τσαλικίδη-υποκλοπών.

Άκρως ενδιαφέρουσες συμπτώσεις –όπως και αυτή της ανοικτής στήριξης του Γ. Βουλγαράκη από τον Μ. Χρυσόχοϊδη– οι οποίες όμως γεννούν πάρα πολλά ερωτήματα γύρω από τα αλισβερίσια του συστήματος ΠΑΣΟΚ με το εκκολλαπτόμενο σύστημα ΝΔ ή τουλάχιστον με τα συστήματα που θέλουν να κατασκευάσουν εκκολλαπτόμενοι δελφίνοι του κόμματος.

Και ένα ακόμη σχετικό ερώτημα: Ποιος ή ποιοι διοχέτευσαν την είδηση περί υποκλοπών σε αντιπολιτευόμενη εφημερίδα, γεγονός που προκάλεσε αυθιμερόν την περίφημη κοινή συνέντευξη των τριών υπουργών (Ρουσόπουλος, Βουλγαράκης, Παπαληγούρας). Η διαρροή έγινε εν γνώσει τίνος;

Η «ΜΑΓΚΙΑ» ΤΟΥ ΚΟΡΩΝΙΑ

Αποτελεί κοινό μυστικό σε όλες τις υπηρεσίες δίωξης (ΕΛΑΣ, ΣΔΟΕ) ότι γίνονταν υποκλοπές μέσω εταιρειών κινητής τηλεφωνίας. Είναι σίγουρο ότι τα συστήματα «νομίμων» συνακροάσεων χρησιμοποιήθηκαν όχι μόνον για την τρομοκρατία και τους Ολυμπιακούς αλλά και σε πάρα πολλές περιπτώσεις παρακολούθησης και ανακάλυψης κακοποιών του κοινού ποινικού δικαίου. Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση του εντοπισμού των δραστών της απαγωγής του επιχειρηματία Γιάννη Ζώνα.

Τη στιγμή λοιπόν που ο κόσμος το 'χε τούμπανο, ο Γ. Κορωνιάς το 'χε κρυφό καμάρι. Κάπως έτσι εξηγείται και η δήλωσή του ότι, όταν τον Μάιο του 2005 πήγαν στη Vodaphone αξιωματικοί της ΕΛΑΣ μαζί με βρετανούς πράκτορες και του ζήτησαν να κάνουν υποκλοπές για υπόθεση ναρκωτικών, τους «πέταξε έξω». Τότε, σύμφωνα με υψηλόβαθμα στελέχη της ΕΛΑΣ, ξέσπασε μεγάλος καβγάς μεταξύ του επικεφαλής της δίωξης ναρκωτικών Ραχωβίτσα και του αρμόδιου εισαγγελέα από τη μια και του Κορωνιά από την άλλη. Ο λόγος ήταν απλός: Οι αστυνομικοί είχαν κάνει υποκλοπές κατ' επανάληψη και στη δεδομένη

στιγμή δεν μπορούσαν να καταλάβουν προς τι η άρνηση Κορωνιά. Μήπως φοβόταν ότι αν έμπαιναν και άλλοι στο σύστημα συνακροάσεων θα καταλάβαιναν τι γινόταν και θα έβγαιναν όλα στη φόρα; Να σημειωθεί ότι οι υποκλοπές αφορούσαν την υπόθεση ενός καπετάνιου, μεγαλέμπορου ναρκωτικών, για τον οποίον ενδιαφέρονταν σφόδρα οι Βρετανοί.

ΟΙ ΑΜΕΡΙΚΑΝΟΙ ΚΑΝΟΥΝ ΤΗ... ΔΙΑΦΟΡΑ

Όμως υπάρχει διαφορά, λένουν στελέχη της Αστυνομίας, ανάμεσα στις υποκλοπές που έκαναν τότε και στο σκάνδαλο που αποκαλύφθηκε προ μηνός. Τότε, λένουν, πήγαιναν αξιωματικοί στις εταιρείες και «άκουγαν» τις συνομιλίες, αφού προηγουμένως είχε ενεργοποιηθεί η Ericsson το λογισμικό των εταιρειών. Αντίθετα, στην περίπτωση του σκανδάλου, είχε ενεργοποιηθεί το σύστημα των νομίμων υποκλοπών με το πειρατικό λογισμικό, και έτσι, εκτός του ότι οι «κοριοί» είχαν τη δυνατότητα να υποκλέπτουν συνομιλίες από «γιάφκες», έξω από τις εταιρείες, μπορούσαν να παρακολουθηθούν έως 5.000 με 6.000 τηλέφωνα.

Πράγματι η ποιοτική διαφορά είναι εντυπωσιακά μεγάλη. Ο επί δεκαετία πολιτικός σύμβουλος της αμερικανικής πρεσβείας στην Αθήνα Μπράντνυ Κίσλινγκ, που εμφανίζεται πεπεισμένος ότι πίσω από τις υποκλοπές βρίσκεται η Ουάσιγκτον, σε συνέντευξή του στον *Ελεύθερο Τύπο* θεωρεί πολύ απλά ότι οι αμερικανοί πράκτορες που ήλθαν στην Ελλάδα για τους Ολυμπιακούς, ενάμισι χρόνο πριν από τους Αγώνες, έφεραν μαζί τους το λογισμικό των υποκλοπών και το εγκατέστησαν σε συνεργασία με Έλληνες και με την έγκριση του τότε πρέσβη των ΗΠΑ Μίλερ.

Ήταν κατηγορηματικός μάλιστα ότι ιδιαίτερα τα πρόσωπα της λίστας που παρακολουθούνταν για τρομοκρατία, δείχνουν καθαρά αμερικανικό ενδιαφέρον για τις υποκλοπές. Έκανε επίσης την εξαιρετικά σημαντική επισήμανση ότι η CIA δεν θεωρεί πως έχει λήξει η «υπόθεση 17N», αφού δεν εκδικάστηκε στην Ελλάδα η δολοφονία Ουέλς. Πολύ περισσότερο, ότι η μυστική υπηρεσία ελπίζει πως θα προσαγάγει τους υπόπτους σε δίκη στις ΗΠΑ.

Μεταξύ άλλων, ανέφερε τον Αλέξανδρο Βουτσίνο, γαμπρό του Νίκου Παπαναστασίου της 17N, που ήταν μάλιστα μάρτυρας υπεράσπισής του στη δίκη. Κατά τον Κίσλινγκ, η CIA θεωρεί ότι ο Παπαναστασίου έχει σχέση με τη δολοφονία Ουέλς και γι' αυτό το κύκλωμα παρακολουθούσε τον γαμπρό του.

ΠΕΝΤΑΓΩΝΟ ΕΓΚΑΛΕΙ ΚΑΤΕΧΑΚΗ

Μέσα σε όλο αυτό το μπάχαλο όπου μπλέκουν μυστικές υπηρεσίες, παρακολουθήσεις «τρομοκρατών» και κασέτες με «πικάντικες» συνομιλίες, τι λείπει; Οι εσωκυβερνητικές –και εσωκομματικές– κόντρες. Η πέτρα του σκανδάλου ήταν το υπουργείο Άμυνας, το οποίο επί Σπηλιωτόπουλου, αμέσως μετά την αποκάλυψη του σκανδάλου των υποκλοπών, άρχισε να διοχετεύει πληροφορίες και έγγραφα για στρατιωτικούς που υπηρετούσαν στη ΕΥΠ, δημιουργώντας συνειρμούς περί σχέσεων τους με το κύκλωμα των υποκλοπών – κάτι ωστόσο που έως τώρα δεν έχει αποδειχθεί.

Μάλιστα, τότε ο σκληρός γαλάζιος πυρήνας του Πενταγώνου (πολιτικοί και στρατιωτικοί) διοχέτευε συστηματικά την πληροφορία ότι οι Βουλγαράκης και Κοραντής προστάτευαν το σύστημα που δημιουργήθηκε στην ΕΥΠ από το ΠΑΣΟΚ και τον προηγούμενο διοικητή της, διπλωμάτη Π. Αποστολίδη. Ο κ. Κοραντής πάντως, αναφέρουν στελέχη της Υπηρεσίας, εμφανιζόταν να υποβαθμίζει τις διαρροές του Πενταγώνου για αξιωματικούς που εφέροντο να είχαν επιτελική θέση στο μηχανισμό των υποκλοπών της Υπηρεσίας, ιδιαιτέρως κατά τους Ολυμπιακούς, και να τις αποδίδει σε ενδοεπαγγελματικές και πολιτικές κόντρες μεταξύ στρατιωτικών.

Να σημειωθεί ότι 2-3 ημέρες μετά την αποκάλυψη του σκανδάλου, πρωτοκλασάτος πολιτικός παράγων στο Πεντάγωνο έδωσε στη δημοσιότητα την «υπόθεση Κατσούλη» την οποία έχουμε ήδη επισημάνει σε προηγούμενα τεύχη. Πρόκειται για έναν ταγματάρχη των διαβιβάσεων του Στρατού, που ειδικεύθηκε στην Πληροφορική στο στρατιωτικό Πανεπιστήμιο «Γκάρφιλντ» του Λονδίνου, το 1992-1993, τον

οποίον αν και ζητούσε επίμονα το ΥΕ-ΘΑ να τον πάρει πίσω, το υπουργείο Δημόσιας Τάξης αρνείτο. Είχε αρνηθεί ο πρώην διοικητής της ΕΥΠ Π. Αποστολίδης, «λόγω της εμπλοκής Κατσούλη στην ασφάλεια των Ολυμπιακών, καθώς και της συμμετοχής του σε σοβαρές επιχειρησιακές δραστηριότητες που άπτονται θεμάτων εθνικής ασφαλείας». Είχε αρνηθεί και ο Κοραντής, τις πρώτες κιόλας ημέρες που ανέλαβε (Νοέμβριος 2004). Τελικά ο Κατσούλης γύρισε πίσω και πήρε μετάθεση για το Διδυμότειχο.

Οι Νεοδημοκράτες του Χολαργού που λένουν για τον Κατσούλη ότι είναι ΠΑΣΟΚ, προστατευόμενος του Αποστολίδη και υπεύθυνος στο γραφείο του διοικητή για θέματα πληροφορικής και τεχνολογίας, έγιναν πυρ και μανία όταν είδαν ότι το θέμα υποβάθμισε –για την ακρίβεια, «έθαψε»– ο κυβερνητικός εκπρόσωπος Θ. Ρουσόπουλος. Τότε λοιπόν άρχισαν νέες, ίσως πιο ενδιαφέρουσες διαρροές. Σύμφωνα με αυτές, μετά τις εκλογές του 2004 και πριν από τους Ολυμπιακούς, στον κλάδο των υποκλοπών της ΕΥΠ στάλθηκε με καταλυτική παρέμβαση παράγοντα της ΝΔ ένας «γαλάζιος» αυτή τη φορά ταγματάρχης διαβιβάσεων του Στρατού (είχε δύο τάξεις διαφορά με τον Κατσούλη), με στόχο να «βάλει τάξη» –προφανώς κομματική– στα άβυσσους της Κατεχάκη. Ο ίδιος μάλιστα φέρεται να απέκτησε στενές σχέσεις με διευθυντή πολιτικού γραφείου νεοδημοκράτη υπουργού.

Το εντυπωσιακό είναι ότι όταν έγινε γνωστή αυτή η κίνηση στο Πεντάγωνο, σήμανε συναγερμός και άρχισαν, όπως και στην περίπτωση Κατσούλη, οι διαδικασίες για να φύγει από την ΕΥΠ ο νεοδημοκράτης. Το πέτυχαν και αρχικώς πήρε μετάθεση στο Πεντάγωνο. Τότε όμως ήταν που πανικοβλήθηκαν κυριολεκτικά τα «γαλάζια» στελέχη του Χολαργού. Κι' αυτό διότι φοβούνταν ότι θα βρίσκονταν στο έλεος υποκλοπών και μάλιστα εκ των έσω. Έτσι δεν χρειάστηκε και πολύ για «να πάρει πόδι» ο ταγματάρχης: για μονάδα της Αθήνας μεν αλλά δίχως ιδιαίτερο ενδιαφέρον. Όπως όλα δείχνουν, οι «γαλάζιες έριδες» θα γεννήσουν σοβαρές ειδήσεις!

«Ποιος κυβερνά αυτόν τον τόπο;» – Part II

του Βασίλη Ζήση

*Δύο πράγματα δεν έχουν όρια, το σύμπαν και η ανθρώπινη βλακεία.
Για το πρώτο δεν είμαι και τόσο σίγουρος.*

Αλβέρτος Αϊνστάιν

Δεν ξέρω γιατί, αλλά κάνοντας έναν πρόχειρο απολογισμό των μέχρι τώρα εξελίξεων στο θέμα των υποκλοπών, μου ήρθε αυτόματα στο μυαλό η ρήση του Αϊνστάιν. Ίσως επειδή χρειάζονται πράγματι μεγάλες δόσεις ερασιτεχνισμού και ανικανότητας για να καταστεί η κυβέρνηση της ΝΔ θύτης σε μια υπόθεση της οποίας ήταν καταφανώς το θύμα. Γιατί όπως προκύπτει από τις ακροάσεις στη Βουλή, οι υποκλοπές άρχισαν πασιφανώς επί ΠΑΣΟΚ και Χρυσοχοϊδή με πρόσχημα την τρομοκρατία και τους Ολυμπιακούς Αγώνες και συνεχίστηκαν και επί ΝΔ, προφανώς για να παρακολουθείται ο νέος και «άγνωστος» στους ενδιαφερομένους πρωθυπουργός Κ. Καραμανλής και στελέχη της κυβέρνησής του.

Ο πρόεδρος της Ericsson Hellas Μπιλ Ζήκος (δεξιά) με τον πρόεδρο της Επιτροπής Διαφάνειας της Βουλής κ. Καραμαριό.

Οτι οι υποκλοπές άρχισαν επί Σημίτη, δεν προκύπτει κατηγορηματικά μόνο από τη δήλωση στη Βουλή του ανθρώπου της Ericsson, του Μπιλ Ζήκου, που

είπε ότι τον Ιανουάριο του 2002 ζητήθηκε από την εταιρεία του να «ξεκλειδώσει» το λογισμικό «νομίμων» συνακροάσεων, και από τα λοιπά στοιχεία που δημοσιεύουμε σε άλλες σελίδες.

'Ηλεκτρονικά "αυτιά", τῆς CIA στό δωμάτιο τοῦ κ. Κ. Καραμανλῆ!

ΤΙ ΓΡΑΦΕΙ ΕΛΛΗΝΟΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

ΟΥΑΣΙΓΚΤΩΝ, 30 (Ἐκτακτη πρωινή ἀνταπόκριση

Σύμφωνα με ἀποκλειστικές πληροφορίες πού δημοσιεύει ἡ ἑλληνοαμερικανική ἐφημερίδα «Σημερινή», τὸ ξενοδοχεῖο «Μάντισον» στό ὁποῖο μένει ὁ κ. Καραμανλῆς καί ἄλλοι ἡγέτες τῆς Δύσεως, εἶναι παγιδευμένο ἀπὸ τὴ CIA

Πράκτορες τῆς CIA παρακολουθοῦν τὰ τηλέφωνα καί τίς κινήσεις τῶν ξένων ἡγετῶν καί ἔχουν βάλει «ἠλεκτρονικά αυτιά» στά δωμάτιά τους.

Ἡ ἐλληνική ἀντιπροσωπεία πού συνοδεύει τὸν κ. Καραμανλῆ ἔχει πληροφορηθεῖ γιὰ τὸ γεγονός αὐτὸ καί ἔχει πάρει ὅλα τὰ ἀπαραίτητα μέτρα.

Τὴν πληροφορία ὅτι τὸ δωμάτιο τοῦ κ. Καραμανλῆ εἶναι παγιδευμένο τὴ διοχέτευσαν σερβιτόροι ἐλληνικῆς καταγωγῆς, πού δούλευαν σὲ ξενοδοχεῖο.

«Ἡλεκτρονικά "αυτιά" τῆς CIA στο δωμάτιο τοῦ κ. Καραμανλῆ» ἔγραφε ἡ Απογευματινὴ τῆς 30ῆς Μαΐου 1978.

Ο παλαιὸς Καραμανλῆς εἶχε τότε ἐπισκεφθεῖ τὴν Ουάσιγκτον.

Σύμφωνα με τὴν ἀνταπόκριση τῆς ἐφημερίδας, σερβιτόροι ἐλληνικῆς καταγωγῆς πού δούλευαν στο ξενοδοχεῖο ἔδωσαν τὴν πληροφορία.

Αλλά καί ἀπὸ τὸ γεγονός ὅτι τὸ σύστημα συνακροάσεων ἐντοπίστηκε νὰ λειτουργεῖ ἀπὸ τὸν Ιούνιο τοῦ 2004, δηλαδή τρεῖς μόνον μῆνες ἀπὸ τὴν ἐγκατάσταση τῆς ΝΔ στὴν κυβέρνηση. Ἡ πολυπλοκότητα τοῦ συστήματος συνακροάσεων δὲν επέτρεπε στὴ ΝΔ νὰ το ἐγκαταστήσει μέσα σὲ τρεῖς μῆνες. Καί οὔτε εἶχε ἀνάγκη ἐκεῖνη τὴν ἐποχὴ νὰ παρακολουθεῖ τοὺς ἀντιπάλους τῆς, ὄντας ἡ ἴδια πανίσχυρη καί ἐκεῖνοι διαλυμένοι.

Ποιοὶ ἤθελαν νὰ παρακολουθήσουν τίς συνομιλίες τοῦ Κ. Καραμανλῆ καί τῶν ἄλλων ἀξιωματῶν τῆς ΝΔ; Οἱ Ἀμερικανοὶ καταρχήν, γιὰ τὸν ἀπλούστατο λόγο ὅτι ὁ Κ. Καραμανλῆς τοὺς ἦταν «ἀγνώστος», ἀρα καί «ἀπρόβλεπτος». Ἡ ἀνάληψη τῆς ἐξουσίας ἀπὸ τὴν Ν.Δ., νὰ μὴν το ξεχνάμε, ἀρχισε με τίς διαβουλεύσεις γιὰ τὸ σχέδιο Ἀνάν.

Ἄλλωστε εἶναι γνωστὸ ὅτι οἱ Καραμανλῆδες δὲν θεωροῦνταν ποτέ «ἄνθρωποι» τῆς Ουάσιγκτον καί εἶχαν ἀνέκαθεν κακὴ σχέση με τοὺς ἀμερικανικῆς προέλευσης κοριοὺς, ὅπως προκύπτει ἀπὸ παλαιότερο δημοσίευμα (Μάιος τοῦ 1978) πού ἀναδημοσιεύουμε σήμερα. Ἦταν ἀναμενόμενο λοιπὸν εἴτε κάποιον (κάποιον ἀπὸ τίς πολλές μυστικές υπηρεσίες τῶν ΗΠΑ) εἴτε κάποιον ἐγχώριον ἐγκάθετόν τους νὰ ἤθελαν νὰ παρακολουθήσουν τίς κινήσεις τοῦ «ἀγνώστου» Καραμανλῆ. Πόσο μάλλον ὅταν ἐπὶ τριάντα σχεδὸν χρόνια ἦταν μαθημένοι ἀλλιῶς, καθὼς εἶχαν προσφιλεῖς τοὺς ἀνθρώπους στὴν κυβέρνηση, ὅπως ὁ Γεώργιος Α. Παπανδρέου, ἀμερικανὸς υπῆκοος πού ἦταν ὑπουργὸς Ἐξωτερικῶν τῆς Ἑλλάδας.

Ὅτι οἱ Ἀμερικανοὶ φοβοῦνταν πὼς θὰ

εἶχαν προβλήματα με τὸν σταθερὰ φιλοευρωπαϊκὸ προσανατολισμὸ τοῦ Καραμανλῆ ἀποδείχθηκε στὴ συνέχεια, με τὴ δυσἀρέσκεια τους, πού ἐκδηλώθηκε ποικιλοτρόπως, γιὰ τὴν τοποθέτηση στὴ θέση τοῦ ὑπουργοῦ Ἐξωτερικῶν τοῦ Π. Μολυβιάτη, ὁ ὁποῖος ἐκτὸς τῶν ἄλλων δυσἀρεστων γιὰ τὴν Ουάσιγκτον προώθησε καί ἐπέβαλε τελικὰ τὸ ἀναγκαῖο ἀνοίγμα τῆς ἐλληνικῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς πρὸς τὴ Ρωσία.

Δὲν θέλουμε νὰ πιστέψουμε ὅτι ἡ παρακολούθηση τῶν τηλεπικοινωνιῶν τοῦ Κ. Καραμανλῆ μεθοδεύτηκε ἀπὸ τίς ἐπίσημες μυστικές υπηρεσίες. Διότι στὴν περίπτωση αὐτὴ θὰ ἀπαιτοῦνταν προηγούμενη ἀδεία τοῦ ἰδιοῦ τοῦ Προέδρου τῶν ΗΠΑ – γεγονός πού, ἀν ἀποδειχτεῖ ὅτι συνέβη, θὰ ὁδηγήσει σὲ ἀπρόβλεπτες ἐξελίξεις. Γιατί τίποτα δὲν παραμένει κρυφὸ εἰσαεὶ στὴν ἐποχὴ τοῦ διαδικτύου.

Παραμένει ὁμως γεγονός ὅτι ἡ ἐλληνικὴ κυβέρνησις «φωτογράφησε» ἤδη τοὺς ὑπόπτους με τὸ σχεδιάγραμμα πού παρουσίασε ὁ Γ. Βουλγαράκης στὴν ἱστορικὴ πλέον συνέντευξη τῶν τριῶν ὑπουργῶν. Στὴν πορεία μάλιστα ἐνίσχυσε τὴν ευκρίνεια τῆς «φωτογράφησης» με τὴν ἀκύρωση τῆς οψιὸν γιὰ τὴν ἀγορὰ 10 ἐπιπλέον F-16, ἢ ἄλλες παρασκηνιακῆς ἐνέργειες καί δηλώσεις. Τίς ἐντυπώσεις αὐτῆς ἐνίσχυσε μετὰξὺ ἄλλων καί ὁ ἐπὶ δεκαετία πολιτικός σύμβουλος τῆς ἀμερικανικῆς πρεσβείας στὴν Ἀθῆνα Μπράντνυ Κίσλινγκ. Μιλώντας σὲ συνεργάτη τοῦ Ἀντί, ὁ πρῶν ἀμερικανὸς διπλωμάτης, πού παραιτήθηκε διαμαρτυρόμενος γιὰ τὸν πόλεμο στὸ Ἰράκ, ἀφῆσε νὰ ἐννοηθεῖ ὅτι πιστεύει πὼς ἡ ἐλληνικὴ κυβέρνησις προσπάθησε νὰ ἀποκρύψει τὴν ὑπόθεση γιὰ νὰ μὴν βλαφτοῦν οἱ ἐλληνοαμερικανικὲς σχέσεις. Ὁ Καραμανλῆς –εἶπε– ἦταν σίγουρος πὼς ἐπρόκειτο γιὰ τοὺς Ἀμερικανούς καί γι' αὐτὸ δὲν ἔκανε σοβαρὴ ἐρευνα.

Ἀναφερόμενος στὸ ἐπιχείρημα ὅτι οἱ ΗΠΑ διαθέτουν πολὺ πρὶν σύγχρονα τεχνικά μέσα καί δὲν ἔχουν ἀνάγκη μεθόδους ὅπως τὸ λογισμικὸ πού ἐγκαταστάθηκε στὴ Vodafone, ὁ ἴδιος ἐξέφρασε τίς ἐντονὲς ἀμφιβολίες του, λέγοντας πὼς ναι μεν γιὰ τίς ΗΠΑ εἶναι

εύκολο να παρακολουθήσουν τα συμβατικά τηλέφωνα, αλλά τα κινητά είναι πιο δύσκολο. Ή τουλάχιστον, όπως είπε, είναι πιο εύκολο αν έχεις άμεση πρόσβαση σε σύστημα εταιρείας. Να σημειωθεί ότι μια εβδομάδα πριν από την έναρξη των Ολυμπιακών απορρίφθηκε αίτημα που υπέβαλε στις ελληνικές αρχές αμερικανική εταιρεία να επισκεφθούν 15 αμερικανοί και ελληνοαμερικανοί «ειδικοί» το κέντρο διοίκησης της ΕΛΑΣ. Ο λόγος; Είχαν φτάσει πληροφορίες στην ΕΥΠ ότι μόνον τρεις από τον κατάλογο ήταν τεχνικοί, ενώ οι υπόλοιποι ήταν «πράκτορες» (το Αντί έχει στη διάθεσή του τον κατάλογο και την απόρριψη του αιτήματος). Οι φερόμενοι ως «πράκτορες» ανήκαν στη ΝΙΜΑ, μια πανίσχυρη υπηρεσία η οποία «χαρτογραφεί» και κατασκοπεύει δορυφορικά κάθε γωνιά του πλανήτη και που μέχρι πριν από μερικά χρόνια κινούνταν σε απόλυτο σκοτάδι. Έχει αναφερθεί επίσης ότι οι ΗΠΑ, μέσω της αμερικανικής SAIC, που έφτιαξε το ηλεκτρονικό σύστημα ασφαλείας των Ολυμπιακών, έβαλαν στο χέρι τους φακέλους 300.000 διαπιστευμένων στους Αγώνες. Κάτι για το οποίο δεν χρειαζόταν να κουρασθούν και πολύ, αφού η Ολυμπιακή Επιτροπή είχε κλείσει συμφωνία με την αμερικανική εταιρεία Alem (με έδρα το Κολοράντο) όπου άπαντες διαπιστεύονταν.

Οι επισημάνσεις Κίσλινγκ, σε συνδυασμό με ασφαλείς πληροφορίες σύμφωνα με τις οποίες οι Αμερικανοί επιχείρησαν να βάλουν κοριούς και σε άλλα συστήματα ασφαλείας, όπως το ηλεκτρονικό C4I (σι-φορ-άι), αυξάνουν τις υποψίες περί εμπλοκής του αμερικανικού παράγοντα. Και άλλες όμως καλά πληροφορημένες διπλωματικές πηγές πιστεύουν ότι η ελληνική κυβέρνηση προσπάθησε να αποκρύψει την υπόθεση για να μην βλαφτούν οι ελληνοαμερικανικές σχέσεις. Πράγματι, αν και η κυβέρνηση από την πρώτη στιγμή «φωτογράφησε» την αμερικανική πρεσβεία ως εγκέφαλο των υποκλοπών, ακόμα δεν έχει καταθέσει –και το πιθανότερο, ούτε θέλει να το κάνει– κάποια ατράνταχτα στοιχεία για την εμπλοκή των Αμερικανών στις υποκλοπές.

Επανερχόμαστε όμως στο κρίσιμο ερώτημα – διότι κανείς πολιτικός δεν καίει τα ατού που σπάνια προσφέρει η ιστορία: Γιατί δεν έδειξε ο Κ. Καραμανλής καθαρά τους Αμερικανούς; Επειδή ο αντιαμερικανισμός στην Ελλάδα είναι δεδομένος και έντονος και μπορείτε να φανταστείτε ποιες θα ήταν οι επιπτώσεις αν κάποιοι άρχιζαν να καίνε αμερικανικά αυτοκίνητα, είναι η απάντηση. Και επειδή είναι υπεύθυνος πολιτικός, όπως λένε πρόσωπα που τον γνωρίζουν.

Φαίνεται ότι σε πρώτη φάση και κατά τη διάρκεια της άκαρπης δικαστικής έρευνας που προηγήθηκε των αποκάλυψεων που έκαναν οι τρεις υπουργοί, διαμείφθηκε ένα άγνωστο ακόμα αλλά έντονο διπλωματικό παρασκήνιο για να βρεθεί μια λύση που θα έσωζε τα προσχήματα για αμφότερες τις πλευρές: «—Δεν γίνεται, ρε παιδιά, να υποκλέπτετε μια φιλική σας κυβέρνηση. —Καλά, μη φωνάζετε, τι θα επιθυμούσατε παρακαλώ για να μην γίνει πολύς ντόρος;». Δεν θα μπορούσε να γίνει και διαφορετικά· διότι με ποια παράταξη θα μπορούσε ο Κ. Καραμανλής να κινήσει έναν αντιαμερικανικό αγώνα; Με τη Ντόρα και τον αμερικανοσπουδαγμένο Βύρωνα;

Υπάρχουν όμως και άλλα σενάρια – για να μιλήσουμε σοβαρά. Όπως εκείνα που εκπορεύονται από το επικοινωνιακό επιτελείο της κυβέρνησης, που επιμένουν ότι δεδομένης της παταγώδους αποτυχίας σε άλλους τομείς και ενόψει εκλογών δεν θα έβλαπτε και ολίγος αντιαμερικανισμός. Πράγμα που επιβεβαιώνεται από τη ματαίωση της προσαύξησης των F-16 και τη δήλωση ότι αυτή τη φορά θα αγοράσουμε ευρωπαϊκά και κατά προτίμηση γαλλικά. Γιατί η κοινοπραξία των Eurofighter έχει και μια βρετανική ουρά η οποία μάλλον έχει μπλεχτεί κι αυτή άσχημα με την Vodafone.

Σε κάθε περίπτωση ο Κ. Καραμανλής έχει ίσως μια μοναδική ευκαιρία να αντιστρέψει για μια ακόμη φορά υπέρ του το δυσμενέστατο για την κυβέρνησή του κλίμα. Για φανταστείτε τι θα γίνει αν περιμένει τα τελικά πορίσματα της δικαιοσύνης και των ειδικών αρχών για να προκηρύξει πρόωρες

εκλογές με μια σύγχρονη εκδοχή του ιστορικού καραμανλικού ερωτήματος «ποιος κυβερνά αυτόν τον τόπο»; Θα γελάσουμε πολύ, στην περίπτωση αυτή, με τον Γιωργάκη και τη Ντόρα να βρίσκονται ενώπιον ενός τρομερού διλήμματος: να πάνε κόντρα στους φίλους και προστάτες τους ή να στριμωχτούν στη γωνία;

Προς το παρόν η υπόθεση των υποκλοπών θέτει για μια ακόμη φορά επιτακτικά το θέμα των δυνατοτήτων και ικανοτήτων του επικοινωνιακού επιτελείου της κυβέρνησης. Δύο επισημάνσεις θα κάνουμε μόνον: Πρώτον, είναι αδιανόητο να μην αναφέρεται και να μην επισημαίνει κανένας κυβερνητικός εκπρόσωπος ή κυβερνητικός αξιωματούχος το αδιαμφισβήτητο προηγούμενο των μαζικών υποκλοπών επί Ανδρέα και Τόμπρα. Μιας υπόθεσης δηλαδή που –μαζί με τα σκάνδαλα του Κοσκωτά και της Αγοράς του Αιώνα– συγκλόνισε πριν από χρόνια το πανελλήνιο πολύ περισσότερο από τη σημερινή και οδήγησε στην ανατροπή της κυβέρνησης του Ανδρέα. Δεύτερον, είναι επίσης ακατανόητο να μην επισημαίνει κανείς από την κυβερνητική παράταξη τις προφανείς αναλογίες της τωρινής με την άλλη υπόθεση υποκλοπών που οδήγησε στην ανατροπή της κυβέρνησης Μητσοτάκη – ανεξάρτητα του ποιος είναι και τι επιδιώκει ο Μητσοτάκης.

Αλλά, θα μου πείτε, εδώ έφτασαν να ανέχονται την κυρία Λιάνη-Παπανδρέου να εμφανίζεται ως θύμα υποκλοπών της ΝΔ, με τις προηγούμενες «λεπτομέρειες» θα ασχοληθούν;

Ποιος αγόρασε το σκοινί για τον Τσαλικίδη;

του Ρεπόρτερ

Δεν μπορούμε ακόμα να επιβεβαιώσουμε πέραν πάσης αμφιβολίας την πληροφορία, αλλά η πηγή από την οποία προέρχεται είναι λίαν αξιόπιστη και έχει επιβεβαιωθεί κατ' επανάληψη στο παρελθόν: Οι αστυνομικές και δικαστικές αρχές που ερευνούν την υπόθεση Τσαλικίδη έχουν στη διάθεσή τους στοιχεία ότι αγόρασε ο ίδιος το σκοινί με το οποίο ανέβηκε στο υπερπέραν. Αν αυτό αληθεύει, τότε δύο είναι τα ενδεχόμενα: είτε ο Τσαλικίδης αυτοκτόνησε επειδή όπως ισχυρίζονται και συνάδελφοί του ήταν «διαταραγμένη προσωπικότητα», είτε οδηγήθηκε σε αυτοκτονία επειδή ανακάλυψε ή γνώριζε τι γινόταν μέσα στη Vodafone, πήγαν να του φορτώσουν την ευθύνη και δεν άντεξε τις πιέσεις.

Αν αληθεύει η πληροφορία ότι ο Τσαλικίδης αγόρασε μόνος του το σκοινί, δημιουργούνται μερικά πολύ σοβαρά ερωτήματα για τις δικαστικές και άλλες μεθοδεύσεις που έχουν τεθεί σε εφαρμογή. Για παράδειγμα: Γνωρίζει αυτή την πληροφορία ο κ. Διώτης; Αν την γνωρίζει, γιατί δεν κλείνει την έρευνα παρά τη συνεχίζει λέγοντας τη μια ότι θα κλείσει σε δέκα μέρες και την άλλη σε είκοσι, αφήνοντας έτσι περιθώρια για την καλλιέργεια έντονης φημολογίας που είναι σίγουρο ότι αποπροσανατολίζει από το βασικό ζητούμενο: εκείνους που τοποθέτησαν, λειτούργησαν και εκμεταλλεύτηκαν το παράνομο λογισμικό;

Κάθε ανάκριση είναι μυστική, ιδιαίτερα δε όσες έχουν να κάνουν με θέματα δημοσίου συμφέροντος όπως ετούτη που απασχολεί τον κ. Διώτη για τις συνθήκες θανάτου του δυστυχούς Τσαλικίδη. Ο προϊστάμενός του όμως και Προϊστάμενος της Εισαγγελίας Πρωτοδικών Δ. Παπαγγελόπουλος δεν φαίνεται να διερωτάται για τον τρόπο που διαρρέουν κατά προτίμηση στο συγκρότημα Λαμπράκη οι «προβληματισμοί» του κ. Διώτη, οι οποίοι δημιουργούν κλίμα μεγάλης ανησυχίας στην κοινή γνώμη.

Για παράδειγμα, στο Βήμα της 19/2/06

υπό τον τίτλο «Τι προβληματίζει τον Γ. Διώτη» διαβάσαμε μεταξύ άλλων τα εξής: «Προβληματισμό έχουν προκαλέσει στον εισαγγελέα Γ. Διώτη ορισμένα στοιχεία που εντόπισε στο διαμέρισμα του Κώστα Τσαλικίδη κατά την αυτοψία που διενήργησε. Ο εισαγγελέας που διερευνά τις συνθήκες θανάτου του Κ. Τσαλικίδη αναρωτήθηκε για ποιον λόγο, αν πράγματι αυτοκτόνησε, διάλεξε να το κάνει μπροστά στην πόρτα του μπάνιου, σε σημείο που θα τον δυσκόλευε, καθώς το σχοινί που ήταν δεμένο στις σωληνώσεις του καλοριφέρ που περνούσαν στο βάθος του παταριού έκανε γωνία και δεν αιωρούνταν όπως συνήθως συμβαίνει. Ειδικοί έχουν εξηγήσει στην οικογένεια ότι η γωνία του σχοινιού ήταν τέτοια που το βάρος του σώματος θα μοιραζόταν, με αποτέλεσμα να παρατείνεται ο χρόνος θανάτου. Παράλληλα, το ύψος του παταριού είναι δύο μέτρα, με αποτέλεσμα τα πόδια του νεκρού σώματος να απέχουν μόλις 10 εκατοστά από το πάτωμα».

Παρόμοιοι ισχυρισμοί απευθύνονται σε αφελείς και έχουν σκοπό μόνο την καλλιέργεια κλίματος ανησυχίας και τον αποπροσανατολισμό. Γιατί άραγε οι σούπερ πράκτορες - δράστες που υπονοεί το δημοσίευμα περί προβληματισμών του κ. Διώτη να μπήκαν σε

τέτοιο κόπο; Τόσο ανόητοι ήταν που δεν πρόσεξαν ότι «τα πόδια του νεκρού σώματος απείχαν μόλις 10 εκατοστά από το πάτωμα»; Και γιατί να μπουν σε τέτοιο κόπο, να αγοράσουν δηλαδή το σκοινί, να βγάλουν αντικλείδια από το σπίτι του εκλιπόντος, να μπουν κρυφά μέσα, να στηθούν και να τον περιμένουν να στείλει τα τελευταία του email, πριν τον εξαποστείλουν στο δημιουργό μας; Δεν μπορούσαν να του κάνουν απλώς μια θανατηφόρα ενεσούλα; Και τα ίχνη πάλης; Γιατί δεν βρέθηκαν ίχνη πάλης; Παραδόθηκε αμαχητί στους εκτελεστές του ο άτυχος Τσαλικίδης;

Παρόμοιες περιπτώσεις μεθοδευμένων «διαρροών» με στόχο τη δημοσιότητα παρατηρήθηκαν και στην προηγούμενη υπόθεση που είχε αναλάβει ο κ. Διώτης ως ειδήμων στην τρομοκρατία. Εκείνη της αιματηρής ένοπλης ληστείας στη Σόλωνος που αποδόθηκε αμέσως στην «τρομοκρατία», για να αποδειχθεί πολύ σύντομα ότι δεν είχε καμία σχέση.

Μέχρι να αποδειχθούν οι ισχυρισμοί περί δολοφονίας ένα είναι σίγουρο: Η δικαστική διερεύνηση του θανάτου του Τσαλικίδη ήταν μάλλον ένας τρόπος για να ασχοληθεί με την υπόθεση των υποκλοπών και ο τρομερός διώκτης

της τρομοκρατίας Ιωάννης Διώτης – ένας πραγματικός ειδήμων του θέματος. Όπως όμως γράφουμε σε άλλες σελίδες, τηλεφωνικές παρακολουθήσεις «με τη βούλα του εισαγγελέα» γίνονταν τουλάχιστον από τον Ιανουάριο του 2002, σε μια περίοδο που η αντιτρομοκρατική της ΕΛΑΣ και η ΕΥΠ «σάρωναν» όλους τους πολιτικούς χώρους για να αντλήσουν πληροφορίες για την τρομοκρατία και τη 17Ν.

Εισαγγελέας της αντιτρομοκρατικής επί ΠΑΣΟΚ, ο άνθρωπος δηλαδή που έδινε τις παραγγελίες για παρακολουθήσεις, ήταν ο Ιωάννης Διώτης. Την ίδια περίοδο, επικεφαλής της αντιτρομοκρατικής ήταν ο σημερινός υπαρχηγός της ΕΛΑΣ Σ. Σύρος, ο οποίος επίσης ενεπλάκη στη διερεύνηση της υπόθεσης Τσαλικίδη-υποκλοπών. Άκρως ενδιαφέρουσες συμπτώσεις – όπως σημειώνουμε και αλλού.

Εντύπωση προκαλεί, τέλος, η τουλάχιστον άκομψη ενέργεια του Προϊσταμένου της Εισαγγελίας Πρωτοδικών Δ. Παπαγγελόπουλου να αφαιρέσει τον φάκελο Τσαλικίδη από την προηγούμενη εισαγγελία που την είχε αναλάβει και να την αναθέσει στον κ. Διώτη.

Αληθεύει άραγε ότι ο τελευταίος προορίζεται για νέος Προϊστάμενος της Εισαγγελίας; Στην περίπτωση αυτή θα αποδειχθεί πολύ ικανός. Το 2004, αμέσως μετά την άνοδο της ΝΔ στην εξουσία, ο κ. Βουλγαράκης έδωσε πραγματική μάχη με τον Άρειο Πάγο και τον συνάδελφό του κ. Παπαληγούρα προκειμένου να παραμείνει ο κ. Διώτης στη θέση του εποπτεύοντος τις έρευνες για την τρομοκρατία. Έχασε όμως τη μάχη, επειδή ο Άρειος Πάγος αποφάσισε να απομακρύνει από την αντιτρομοκρατική τον κ. Διώτη και τον αντικατέστησε με τον κ. Ασπρογέρακα. Χωρίς βεβαίως να πληροφορηθεί ποτέ η κοινή γνώμη τους πραγματικούς λόγους για τη μετακίνηση Διώτη.

Επειδή λοιπόν όλα γίνονται στο παρασκήνιο και οι εικτολογίες δίνουν και παίρνουν, μπορούμε κι εμείς να εικασούμε ότι θέλουμε από το αδιαμφισβήτητο γεγονός δύο παράλληλων σχέσεων: Την υποστήριξη που πρόσφερε ο πρώην υπουργός Δημόσιας Τάξης και στον κ. Κορωνιά και στον κ. Διώτη.

Τηλεφωνικές υποκλοπές και διεταιρικά συμβόλαια

του Γ. Γρυμπογιάννη

Οι τηλεφωνικές υποκλοπές, αποκαλυφθείσες και μη, είναι άκρως σοβαρό ζήτημα. Ο θάνατος ενός επιχειρησιατικού στελέχους που βρέθηκε στον δρόμο των ηθικών –ίσως και φυσικών– αυτοουργών της παρανομίας, είναι ένα τραγικό γεγονός, που δεν πρέπει να «θαφτεί». Είναι η πιο αντιληπτή άκρη της κλωστής που οδηγεί σε κέντρα από τα οποία πρέπει να απαλλαγούμε.

Κάτι που δεν έχει επισημανθεί όσο θα έπρεπε, είναι η ύπαρξη και λειτουργία **απόκρυφων συμβολαίων συνεργασίας** μεταξύ επιχειρήσεων. Συμβόλαια και συνεργασίες (αλλά και υποσυμβόλαια και υπεργολαβίες) που αφορούν παντός είδους παραγωγικές, τεχνικές, επιστημονικές, εμπορικές «δουλειές». Αφορούν **παντός είδους κώδικες**, από τηλεφωνικούς μέχρι εξοπλιστικούς, κ.λπ., έως και πανεπιστημιακές έρευνες.

Η «ηρωική», γραπτή και επίσημη διατύπωση μιας Επιθεωρήτριας Εργασίας, που αφορά το πεδίο των εργατικών δικαιωμάτων. Γράφει: «**Με το να μη χορηγείται στο Συμβούλιο Εργαζομένων το συμβόλαιο (σ.σ. πρόκειται για συγκεκριμένο συμβόλαιο μεταξύ δύο εταιριών), στερείται το Συμβούλιο Εργαζομένων την πληροφόρηση για την οριοθέτηση των δικαιωμάτων των εργαζομένων**».

Το πώς μπορεί να λειτουργήσει και πού μπορεί να καταλήξει αυτή η **μη οριοθέτηση δικαιωμάτων** (ατομικών, εταιρικών και εθνικών) στην περίπτωση των υποκλοπών, το είδαμε: και τα εθνικά και τα ατομικά και τα εταιρικά δικαιώματα παραβιάστηκαν και όπως φαίνεται έχουμε και την τραγική εμπλοκή και κατάληξη ενός νέου ανθρώπου. Πρέπει να τονιστεί ότι η λειτουργία των απόκρυφων διεταιρικών συμβολαίων υπακούει –εντός των εταιρειών– σε αυστηρούς και συγκεκρι-

κριμένους για κάθε λειτουργία γραπτούς κανόνες. Κανόνες περιοδικής και έκτακτης παρακολούθησης και ελέγχου, που αφορούν από τον σχεδιασμό με ασφαλιστικές δικλείδες, έως και τη λειτουργία δομών και διαδικασιών. Κανόνες ελέγχου των οποίων δραστηριοτήτων και πρωτοβουλιών που καθ' οιονδήποτε τρόπο σχετίζονται με επιχειρηματικές δραστηριότητες και διαδικασίες, είτε με το κύρος και τη φήμη των εταιρειών. Όλοι αυτοί οι αναλυτικοί εταιρικοί κανόνες ελέγχου συνοψίζονται σε ένα ενιαίο κείμενο «ηθικών αρχών» των εταιρειών (τα περίφημα «ethics»).

Ένα σοβαρό ζήτημα που δεν έχει εξεταστεί, είναι τα **γραπτά πρωτόκολλα συμφωνιών** που αφορούν τις δύο εταιρείες (Ericsson και Vodaphone) που εμπλέκονται. Ποιοι είναι οι κανόνες ελέγχου και τα αποτελέσματα των ενδο-διεταιρικών ελέγχων; Είναι διαθέσιμοι; Ποιες σχετικές υπευθυνότητες και παραλείψεις προκύπτουν;

Η ύπαρξη διεταιρικών συμφωνιών από την άλλη, είναι ένα θέμα που αποτελεί στην ουσία εκχώρηση αρμοδιότητας (εν προκειμένω κρίσιμης για την πολιτεία) που μπορεί να αλλάζει δομές, υπευθυνότητες, όρους, να προσθέτει υπεργολαβίες και τελικά να μετατρέπει την απαιτούμενη διαφάνεια σε συσκότιση. Ποιος είναι αρμόδιος και υπεύθυνος, για ποιο θέμα, τι και πώς πράττει; Ερωτήματα που ζητούν απαντήσεις.

Ο Μάρτης των γάλλων εργαζομένων

Στο κλείσιμο της συνεδρίασης του Εθνικού Συμβουλίου του ΠΑΣΟΚ στις 18 Μάρτη, λίγο πριν τους αποκοιμίσει όλους, ο Γιώργος Παπανδρέου προσπάθησε να σηκώσει τους τόνους. Μη βρίσκοντας κάτι να πει που να σχετίζεται με τη δράση του δικού του χώρου, επικαλέστηκε τους φοιτητές και τους μαθητές της Γαλλίας. «Οι νεολαίοι στη Γαλλία –είπε– δίνουν τη δική τους απάντηση στη συντήρηση. Το σύνθημα τους είναι: Είμαστε επαναστάτες με αιτία. Καλούμε και τους δικούς μας νέους να κάνουν το ίδιο και να γίνουν κι αυτοί επαναστάτες με αιτία».

του Κ. Κουφογιώργου

Τούτη η γεμάτη στερεοτυπικές αοριστίες αναφορά του προέδρου του ΠΑΣΟΚ διακόπηκε τρεις φορές από τα χειροκροτήματα των μελών του σώματος. Άραγε τα μέλη του Εθνικού Συμβουλίου να ντράπηκαν να υπενθυμίσουν στον πρόεδρό τους ότι η νεολαία της Γαλλίας έχει ξεσηκωθεί ενάντια σε ένα νόμο την εφαρμογή του οποίου στην Ελλάδα έχει ο ίδιος επανειλημμένα (και προεκλογικά) προτείνει; Να το ξέχασαν; Ή απλά δεν τους απασχόλησε καν το θέμα; Σε κάθε περίπτωση, η γελοιότητα του πράγματος ήταν σε τέτοιο βαθμό προφανής, ώστε δεν ήταν δύσκολο για την κυβέρνηση να του τη βγει από τα αριστερά, απλά θυμίζοντάς του τις εξαγγελίες του.

Ας αφήσουμε όμως κατά μέρος τις ελαφρότητες του παπανδρεϊκού τέκνου, για να εξετάσουμε την ουσία του πράγματος. Δηλαδή το περιεχόμενο του κυβερνητικού διατάγματος που ξανασήκωσε τη Γαλλία στο πόδι και επέφερε τη γενική μακαριότητα στο Εθνικό Συμβούλιο του ΠΑΣΟΚ, αλλά και στα φιλικά προς αυτό μέσα, τα οποία ανακάλυψαν όψιμα τη γοητεία των κοινωνικών αγώνων που κατά τα άλλα συνηθίζουν να λοιδορούν. Τι είναι

αυτό το περίφημο CPE (Contrat Premier Embauche), δηλαδή Συμβόλαιο Πρώτης Πρόσληψης; Ας το πούμε απλά: είναι η διάλυση κάθε κώδικα εργασίας και κάθε προστασίας στην απασχόληση, για τους εργαζόμενους κάτω των 26 ετών. Πιο συγκεκριμένα, δίνει το δικαίωμα στον εργοδότη να προσλαμβάνει (για τα επόμενα δύο χρόνια τουλάχιστον) νέους εργαζόμενους χωρίς οποιαδήποτε σύμβαση ή δέσμευση, με την ευχέρεια να τους απολύσει οποιαδήποτε στιγμή χωρίς αιτιολόγηση και –κυρίως– χωρίς αποζημίωση. Η κυβέρνηση ντε Βιλπέν θεωρεί ότι το διάταγμα αυτό επιτίθεται στην ανεργία, γιατί δίνει στους εργοδότες κίνητρο να προβούν σε μαζικές προσλήψεις χωρίς ρίσκο. Οι νέοι εργαζόμενοι της Γαλλίας το είδαν αλλιώς: θεωρούν ότι το διάταγμα επιτίθεται στους ίδιους, γιατί τους αφήνει απροστάτευτους απέναντι στους εργοδότες. Πρόκειται περί παρεξήγησης; Μήπως οι νέοι εργαζόμενοι στη Γαλλία προτιμούν να κάθονται παρά να δουλεύουν; Μήπως έχουμε να κάνουμε απλά με διαφορετικές οπτικές;

Θα λέγαμε ότι πίσω από την κοινωνική ένταση που συγκλονίζει τη Γαλλία κρύβεται η βαθιά, η ουσιαστικότερη

αντίθεση ανάμεσα σε αυτό που ονομάζεται αριστερά και σε αυτό που ονομάζεται δεξιά. Όχι σε επίπεδο διακηρυκτικό ή ψευδώς αξιακό, αλλά σε επίπεδο πραγματικό. Η ουσία της δεξιάς, νεοφιλελεύθερης πολιτικής των τελευταίων δεκαετιών βασίζεται σε ορισμένους πολύ συγκεκριμένους άξονες: μείωση της παραγωγής, χτύπημα της απασχόλησης, μείωση του λεγομένου κοινωνικού κόστους (μισθοί, συντάξεις, επιδόματα, δημόσιες υπηρεσίες) και υπέρογκη αύξηση των κερδών του μεγάλου κεφαλαίου, όχι μέσω της όποιας συμμετοχής του στην αύξηση της πίτας, αλλά μέσω μιας διαρκούς διαδικασίας αναδιανομής του εισοδήματος κατά των φτωχότερων και υπέρ των πλουσιότερων (διαδικασία που συντελείται τόσο μέσα από τις τράπεζες και το χρηματιστήριο, όσο και μέσα από τη δημοσιονομική πολιτική, την πολιτική τιμών κ.ά.). Κομμάτι της πολιτικής αυτής είναι και η προσπάθεια μεταφοράς της πολιτικής –και συχνά και της ψυχολογικής– ευθύνης γι' αυτήν την εξέλιξη στην ίδια την κοινωνία: αν οι εργαζόμενοι δε μπορούν να απολαύσουν όσα θέλουν είναι γιατί κοστίζουν πολύ. Ακόμα περισσότερο ασφαλώς, ισχύει το παραπάνω για τους «μη

παραγωγικούς» εργαζόμενους: τους άνεργους και τους συνταξιούχους.

Η πολιτική αυτή δεν αποτελεί βέβαια μονοπώλιο της δεξιάς. Είναι πολύ αγαπητή και σε ένα κομμάτι της «αριστεράς», που περιλαμβάνει τον κύριο όγκο της πάλαι ποτέ πανίσχυρης ευρωπαϊκής σοσιαλδημοκρατίας. Πέρα από τις αμετροέπειες του Παπανδρέου, που εκστομίστηκαν σε μία από τις συμβολικές μητροπόλεις της ελληνικής ανεργίας, το Λαύριο, η περιβόητη μείωση του κοινωνικού κόστους έγινε το σύνθημα στα χείλη ουκ ολίγων ευρωπαίων σοσιαλδημοκρατών, ιδιαίτερα κατά την περίοδο που κυβέρνησαν. Το Συμβόλαιο Πρώτης Πρόσληψης του δεξιού ντε Βιλπέν δεν είναι παρά η πιο νεοφιλελεύθερη εξέλιξη των Νέων Απασχολήσεων του σοσιαλιστή Ζοσπέν, καμάρι της αριστερής τάσης της σοσιαλδημοκρατίας, αλλά όχι και της γαλλικής αριστεράς, που το 2002 προτίμησε να πάει για ψάρεμα από το να τον ξαναψηφίσει.

Η μετακύλιση της ευθύνης για την ανεργία στο κόστος εργασίας, είναι λοιπόν η κατ' εξοχήν δεξιά οικονομική πολιτική. Η άρνησή της είναι η κατ' αρχήν αριστερή πολιτική. Τουλάχιστον στο σημείο που βρισκόμαστε σήμερα. Την πολιτική αυτή την άσκησε για λογαριασμό της η γαλλική νεολαία, αλλά επίσης –και αυτό είναι το πλέον ελπιδοφόρο– και οι γάλλοι εργαζόμενοι στο σύνολό τους, που αρνήθηκαν να στρέψουν το βλέμμα από μία επίθεση που φαινομενικά δεν τους αφορούσε άμεσα. Το Σάββατο 18 Μάρτη στους δρόμους της Γαλλίας βρέθηκαν 2.000.000 φοιτητές, νέοι και παλιοί εργαζόμενοι, διεκδικώντας από κοινού την απόσυρση του νόμου. Τα ελληνικά ΜΜΕ στάθηκαν στο συμβολικό πεδίο, επέμειναν στην κατάληψη της Σορβόνης από τους φοιτητές και τις συγκρούσεις των νέων με τα γαλλικά ΜΑΤ (CRS) στο περίφημο Quartier Latin, που αναδύουν ένα άρωμα Μάη του '68. Δεν ασχολήθηκαν καθόλου με το γεγονός ότι ο Μάης του '68 ούτε τόσο μαζικές διαδηλώσεις γνώρισε, ούτε τόσο συγκεκριμένο κοινωνικό περιεχόμενο είχε (από την άλλη διέθετε μια επιθετική αύρα εν συγκρίσει με τον αμυντικό χαρακτήρα των σημερινών

κινητοποιήσεων).

Πίσω από ετούτη την απολύτως λαθεμένη ανάλυση του κινήματος αυτού, που τονίζει ένα νεανικό και λανθάνοντα ρομαντικό χαρακτήρα της εξέγερσης, κρύβεται επιμελώς η σημαντική εξέλιξη που βιώνει η Ευρώπη, και ειδικά η Γαλλία, τα τελευταία χρόνια: το γεγονός ότι η ίδια η κοινωνία ξεπερνά το σοκ του πολιτικού εκφυλισμού της αριστεράς και αρχίζει να κάνει πολιτική για τον εαυτό της. Βρισκόμαστε στις αρχές νέων συγκροτήσεων με χαρακτήρα ταξικό, κάτι που φαίνεται ότι οι ελίτ –και δη οι αριστερές– είχαν αποκλείσει μετά τις νεοφιλελεύθερες νίκες της δεκαετίας 1985-1995 και την αντίστοιχη δίδυμη κατάρρευση των προσδοκιών από το σοσιαλδημοκρατικό μοντέλο και το μοντέλο του υπαρκτού σοσιαλισμού.

Η γαλλική κοινωνία δημιουργεί για τρίτη φορά μέσα σε ένα χρόνο πολιτικά γεγονότα, ερήμην των θεωρούμενων πολιτικών εκπροσώπων της. Τον περασμένο Μάη, το 56% των Γάλλων (και ακόμη το 75% των ψηφοφόρων της αριστεράς –των σοσιαλιστών συμπεριλαμβανομένων– και το 80% των εργατών) καταψήφισε την ευρωπαϊκή συνταγματική συνθήκη (πυρήνας της οποίας ήταν ακριβώς η μετακύλιση της ευθύνης για τη δυσλειτουργία της Ευρώπης στο κοινωνικό κόστος), σε πείσμα ολόκληρου του γαλλικού πολιτικού και οικονομικού κατεστημένου. Έξι μόλις μήνες αργότερα, η εξέγερση των υποβαθμισμένων προαστίων των γαλλικών μεγαλουπόλεων (που επίσης λανθασμένα αναγνώστηκε στην Ελλάδα ως εξέγερση μεταναστών), θορύβησε όλη την Ευρώπη με τη βία και την

απελπισία της. Σήμερα, η πολύ πιο οργανωμένη και συνειδητή άρνηση των γάλλων εργαζομένων να δεχτούν ότι το κόστος εργασίας είναι υπεύθυνο για την ανεργία, αναπαράγει την αμηχανία σε όσους γοητεύθηκαν από τα θέλγητρα της μονομερούς σκέψης των τελευταίων δεκαετιών.

Η απάντηση της γαλλικής κυβέρνησης στο κίνημα διαμαρτυρίας βασίστηκε στην καταστολή. Δεν είναι τυχαίο. Είναι η ίδια απάντηση που έδιναν οι εξουσίες σε όλα τα μαζικά κινήματα που ήταν αδύνατο να ελεγχθούν και να κατευναστούν από πολιτικές δυνάμεις και μετριοπαθή συνδικάτα, γιατί απλά δεν είχαν αναφορά σε αυτά. Είχαμε να δούμε κάτι ανάλογο σε μαζική κλίμακα από τις αρχές του προηγούμενου αιώνα, ακόμα περισσότερο από τα τέλη του 19ου. Ήταν τότε περίπου που οι πρώτοι θεωρητικοί του σοσιαλισμού υποστήριζαν ότι «η απελευθέρωση της εργατικής τάξης θα είναι έργο της ίδιας». Η Ευρώπη και ο κόσμος όλος δεν πρόλαβαν να επιβεβαιώσουν ή να διαψεύσουν ετούτο τον αφορισμό. Η διαχείριση των εργατικών δικαιωμάτων πέρασε σε πολιτικά σχήματα που απέτυχαν θορυβωδώς. Ίσως κάποτε μάθουμε. Στο μεταξύ, και όσο η πολιτική αριστερά παραμένει μακάριος και αμήχανος θεατής του νεοφιλελευθερισμού, μαθαίνουμε ότι είναι η υπεράσπιση των δικαιωμάτων της εργασίας που είναι έργο των εργαζομένων των ίδιων. Απέναντι στην πολιτική αριστερά, είναι η κοινωνική αριστερά που έχει την πρωτοβουλία.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΑΝΔΡΟΥΛΙΔΑΚΗΣ

Παίζοντας, και μωρά παιδιά κατέβηκαν στις διαδηλώσεις.

Φωτό: Nicolas

«Ποια Ευρώπη τελικά θέλουμε;»

Πριν έναν σχεδόν χρόνο, ολόκληρη η Ευρώπη κινούνταν στους ρυθμούς του Ευρωσυντάγματος και διεξάγονταν κατά τόπους τα δημοψηφίσματα για να κυρώσει το κάθε κράτος μέλος την πρώτη ευρωπαϊκή Συνταγματική Συνθήκη. Όμως μετά το γαλλικό και το ολλανδικό «όχι», το θέμα του Συντάγματος αλλά και το όραμα της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης φαίνεται να βρίσκονται στις καλένδες. Κανείς πλέον δεν αναφέρεται σε αυτά και οι περισσότεροι ευρωπαίοι ηγέτες αναλώνονται σε ζητήματα εσωτερικής πολιτικής της Ένωσης. Κάποιοι μιλούν για ενταφιασμό του Συντάγματος, ενώ κάποιοι άλλοι, περισσότερο μετριοπαθείς, κάνουν λόγο για μια αναγκαία περίοδο κατά την οποία το ευρωπαϊκό όραμα βρίσκεται αναπόφευκτα στην κατάψυξη. Σε κάθε περίπτωση, όλοι, πριν μιλήσουν για την ενοποίηση, θέτουν το πρωταρχικό ερώτημα: «Ποια Ευρώπη τελικά θέλουμε;».

Η χρονική περίοδος που διέρχεται σήμερα η Ευρωπαϊκή Ένωση, χαρακτηρίζεται από πολύ διαφορετικές συνθήκες και φυσικά από άλλους πρωταγωνιστές. Ο πάλαι ποτέ πανίσχυρος «γαλλογερμανικός άξονας», που αποτελούσε και τη σπονδυλική στήλη της διαδικασίας ενοποίησης, έχει πια ατονίσει. Κατ' άλλους μάλιστα είναι ανύπαρκτος.

Ο γάλλος πρόεδρος Ζακ Σιράκ είναι πολιτικά αποδυναμωμένος, τόσο στην εσωτερική πολιτική σκηνή όσο και στις Βρυξέλλες. Το «όχι» των Γάλλων ήταν ένα ισχυρό σοκ όχι μόνο για την Ένωση αλλά και για τον ίδιο προσωπικά. Άλλωστε ήταν δική του απόφαση να διεξαγάγει δημοψήφισμα, αν και η εντεινόμενη ανεργία στη χώρα του και ο φόβος ένταξης της Τουρκίας στην Ένωση προδιέγραφαν το αποτέλεσμα του δημοψηφίσματος από την αρχή.

ΤΑ ΜΕΤΩΠΑ ΣΤΗ ΓΑΛΛΙΑ

Και εκεί που το σοκ από το «όχι» φαινόταν να έχει ξεπεραστεί, τα πολλαπλά προβλήματα στο εσωτερικό της Γαλλίας κάθε άλλο παρά ομαλό τέλος της πολιτικής του ζωής επιφυλάσσουν στον γάλλο πρόεδρο. Αφενός, ο Νικολά Σαρκοζί υπονομεύει τον κ. Σιράκ σταθερά και φανερά, δείχνοντας τον διακαή πόθο του να είναι ο επόμενος ένοικος του μεγάρου των Ηλυσίων. Αφετέρου, ο πρωθυπουργός Ντομινίκ ντε Βιλπέν αντιμετωπίζει τις έντονες αντιδράσεις των Γάλλων, που έχουν βγει στους δρόμους δύο φορές σε διάστημα τεσσάρων μηνών. Η πρώτη ήταν για να διαμαρτυρηθούν για το ρατσισμό και τις διακρίσεις που εμφωλεύουν στη γαλλική κοινωνία. Ονομάστηκε «η επανάσταση των αθλίων του Παρισιού», από το ομώνυμο έργο του Βίκτορος Ουγκό. Οι γαλλικής υπηκοότητας μετανάστες δεύτερης και τρίτης

γενιάς που ζουν στα γκέτο του Παρισιού και άλλων μεγαλουπόλεων, έκαιγαν σχολεία και αστυνομικά τμήματα επί δεκαήμερο, μη αντέχοντας άλλο το περιθώριο της κοινωνίας και τη διαρκή ανεργία που τους ταλανίζει.

Επίσης, εδώ και δύο εβδομάδες, όλοι ανεξαιρέτως οι Γάλλοι, φοιτητές, εργάτες και συνδικάτα, αρνούνται να συμβιβαστούν με το «Συμβόλαιο Πρώτης Απασχόλησης» που προβλέπει ότι οι εργοδότες θα μπορούν εντός δύο χρόνων να απολύουν νέους έως και 26 χρόνων, χωρίς αιτιολογία αλλά και χωρίς αποζημίωση, έχουν κατασκηνώσει στους δρόμους. Θυμίζοντας το Μάη του '68, σύσσωμη η Γαλλία απεργεί, υπερασπιζόμενη τη μακρά παράδοση του κοινωνικού κράτους, με βάση την οποία έχει δομηθεί η κοινωνία της.

Από την άλλη μεριά, ο τέως γερμανός καγκελάριος Γκέρχαρντ Σρέντερ είναι πολιτικά αποστρατευμένος και οι συ-

ντηρητικοί Χριστιανοδημοκράτες πήραν τη θέση των Σοσιαλδημοκρατών στην εξουσία. Η καγκελάρια Άνγκελα Μέρκελ είναι πλέον πανίσχυρη πολιτικά, τόσο στη Γερμανία όσο και στην Ευρώπη γενικότερα. Παρόλο που όλοι μιλούσαν για την πύρρειο νίκη της στις γερμανικές εκλογές, αλλά και για τις δυσκολίες που θα αντιμετώπιζε στην εφαρμογή του προγράμματός της λόγω των ευαίσθητων ισορροπιών που επιτάσσει μια κυβέρνηση συνασπισμού, εκείνη κατάφερε να τους διαψεύσει όλους. Αν και οι φήμες την ήθελαν μία άχρωμη πολιτικό, ικανή μόνο να διαχειριστεί καταστάσεις και όχι να δημιουργήσει την τομή, το πάλοι ποτέ πολιτικό τέκνο του Χέλμουτ Κολ κατάφερε να τους διαψεύσει όλους. Εκείνη, ως νεόκοπη πρωθυπουργός και κάνοντας το ντεμπούτο της σε σημαντικές ευρωπαϊκές συναντήσεις, ήταν που κατέθεσε τη συμβιβαστική πρόταση για τον προϋπολογισμό της Ένωσης. Μία πρόταση που κατάφερε να συμβιβάσει τα πράγματα και να λύσει ένα φλέγον θέμα το οποίο δεν μπορούσαν να ξεπεράσουν οι υπόλοιποι ηγέτες, παρόλο που έχουν αρκετά χρόνια πείρας στους διαδρόμους των Βρυξελλών.

Έτσι, η παράδοση της γαλλογερμανικής συμμαχίας, όπως εκφραζόταν με τον ομώνυμο άξονα, τη ραχοκοκαλιά της Ευρώπης, δε φαίνεται πως θα συνεχιστεί. Το ειδικό πολιτικό βάρος των Σιράκ και Σρέντερ δε φαίνεται ότι θα το έχει κανένας από τους διαδόχους τους. Η Γαλλία, αν οι δημοσκοπήσεις επαληθευτούν και ο Νικολά Σαρκοζί εκλεγεί πρόεδρος, μάλλον θα αρχίσει να τείνει χείρα φιλίας προς τις ΗΠΑ, αφού ο νυν υπουργός Εσωτερικών δεν έκρυψε ποτέ ότι είναι φιλοατλαντιστής.

Στη Γερμανία, η Άνγκελα Μέρκελ έχει ήδη δείξει ότι δεν την ενδιαφέρει ιδιαίτερα η συνέχεια του «γαλλογερμανικού άξονα» και έχει ήδη αρχίσει να «κλείνει το μάτι» ποικιλοτρόπως στον πρόεδρο των ΗΠΑ Τζορτζ Μπους.

Βέβαια, την ώρα που ο υπέρ της ενοποίησης άξονας της Ευρώπης διέρχεται πολιτική κρίση, το αντίπαλον δέος, ο παραδοσιακά φιλοατλαντιστής Τόνι Μπλερ δεν αντιμετωπίζει πλέον κανένα πρόβλημα. Κέρδισε μία εκλογική διαδι-

κασία που όλοι έλεγαν ότι θα έχανε, επιβάλλεται στη χώρα του κερδίζοντας τη μία μετά την άλλη τις κοινοβουλευτικές μάχες και τονίζει συνεχώς ότι η μορφή ενοποίησης της Ευρώπης δεν μπορεί να είναι πολιτική ή πολιτισμική, αλλά ακραιφνώς οικονομική. Εξάλλου, οι συνθήκες που επικρατούν τώρα δεν επιτρέπουν φιλόδοξα όνειρα και μακρόπνοα σχέδια σχετικά με την «ευρωπαϊκή ολοκλήρωση», την έννοια που εισήγαγε ο πρώην υπουργός Εξωτερικών της Γερμανίας Γιόσκα Φίσερ σε μία περίφημη πλέον διάλεξή του. Προς το παρόν, η ΕΕ πάσχει από έλλειμμα πολιτικής.

ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΗ ΔΕΚΑΕΤΙΑ ΤΟΥ '50

Πλέον λοιπόν το ερώτημα «ποια Ευρώπη θέλουμε» είναι αυτό που πρέπει πρώτα να απαντηθεί από τους ηγέτες και τους λαούς της Ευρώπης, πριν αναζωπυρωθεί η οποιαδήποτε διαδικασία για ολοκλήρωση του οράματος της ενοποίησης των κρατών της Γηραιάς Ηπείρου.

Οι επιλογές είναι δύο. Αφενός η πολιτική ενοποίηση της Ευρώπης, σε βάθος χρόνου βέβαια. Πρόκειται για ένα όραμα που ξεκίνησε εδώ και 20 χρόνια, όταν τα βασικά ευρωπαϊκά κράτη κυβερνώνταν από σοσιαλδημοκρατικά κόμματα. Όμως, μετά την άνοδο των φιλελεύθερων και των συντηρητικών κομμάτων στην εξουσία, αυτό το ομοσπονδιακό όραμα άλλαξε και προβλήθηκε η δεύτερη επιλογή: η μετατροπή της Ευρώπης σε μία οικονομική Ένωση, όπως ακριβώς ξεκίνησε στα τέλη της δεκαετίας του '50 με την Ένωση Άνθρακα και Χάλυβα.

Στην παρούσα φάση, με το φάντασμα του Ευρωσυντάγματος να στοιχειώνει τα κοινοτικά κτήρια των Βρυξελλών, η δεύτερη επιλογή φαίνεται να επικρατεί. Άλλωστε οι αποφάσεις των οργάνων της ΕΕ αποδεικνύουν του λόγου το αληθές. Επί παραδείγματι, η οδηγία Μπολκενστάιν, που ψηφίστηκε στα μέσα του περασμένου Φεβρουαρίου, αντικατοπτρίζει με σαφήνεια τη φιλελεύθερη οπτική της ενοποίησης. Εύκολα επίσης γίνεται αντιληπτό ότι τα περί κοινωνικής συνοχής που αναφέρονται στις ευρωπαϊκές συνθήκες και στο θεμελιακό κείμενο της Λισαβόνας, δεν

περιλαμβάνονται στο φιλελεύθερο όραμα.

Το σχέδιο περί οικονομικής ενοποίησης της Ευρώπης μπορεί να συνοψιστεί σε μία φράση, που εκφώνησε ο βρετανός πρωθυπουργός Τόνι Μπλερ στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο στις 23 Ιουνίου του περασμένου έτους, 7 ημέρες πριν αναλάβει την προεδρία της Ένωσης. «Στη σύγχρονη οικονομική πολιτική δεν υπάρχει υπερβολικό κανονιστικό πλαίσιο για την προστασία θέσεων εργασίας, που μπορεί να σώσει ορισμένες θέσεις σήμερα, αλλά εις βάρος πολλών θέσεων αύριο», υπογράμμισε, ενώ λίγο μετά δήλωσε «παθιασμένος φιλοευρωπαϊστής» (sic) αλλά και υποστηρικτής των απελευθερωμένων αγορών. Με άλλα λόγια, «είναι προτιμότερο να απολύσουμε σήμερα, παρά να απολύσουμε αύριο τους διπλάσιους εργαζόμενους». Για την άλλη επιλογή, δηλαδή την εύρεση άλλων τρόπων ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας, δίχως απολύσεις, ούτε λόγος...

Πάντως δεν πρέπει να λησμονηθεί ότι το φιλελεύθερο όραμα της οικονομικής ενοποίησης ενισχύεται και από τις παρούσες συγκυρίες, δηλαδή τη δεινή κατάσταση των οικονομιών των ευρωπαϊκών κρατών. Η Γηραιά Ήπειρος, επιβεβαιώνοντας τραγικά αυτό της το προσωνύμιο, γερνάει μέρα με τη μέρα. Και σαν να μην έφτανε αυτό, πέραν του δημογραφικού, η ανεργία είναι άλλο ένα φλέγον πρόβλημα. Σύμφωνα με στοιχεία του ΟΟΣΑ, σε χώρες όπως η Γαλλία και η Γερμανία ένας πτυχιούχος χρειάζεται 8 έως 10 χρόνια ώσπου να αποκτήσει σταθερή εργασία, ενώ ένας στους δύο ανειδίκευτους νέους είναι μονίμως άνεργος.

Σε κάθε περίπτωση, είτε λόγω της οικονομικής συγκυρίας είτε λόγω της ανόδου των φιλελεύθερων κυβερνήσεων (ο φιλελευθερισμός εκφράζεται ενίοτε και από σοσιαλδημοκρατικά κόμματα), το όραμα της πολιτικής ενοποίησης φαίνεται να απομακρύνεται προς το παρόν και να μετατρέπεται η Ένωση σε μία ζώνη ελεύθερων συναλλαγών. Βέβαια, το τι θα γίνει τελικά κανείς δεν το ξέρει. Είναι γνωστό πως η Ιστορία κύκλους κάνει...

ΓΙΩΡΓΟΣ ΜΕΛΙΓΓΩΝΗΣ

Ο Μιλόσεβιτς ξαναστοίχειωσε τα Βαλκάνια

Ο αιφνίδιος θάνατος του Σλόμπονταν Μιλόσεβιτς –μυστηριώδης, όπως θεωρείται από πολλούς, ή όχι– ήλθε σε μια στιγμή που στα Βαλκάνια δημιουργούνται συνθήκες μιας νέας αναταραχής, καθώς στην περιοχή βρίσκονται σε εξέλιξη διαδικασίες οι οποίες θεωρητικά πιστεύεται ότι θα επιλύσουν ορισμένα ευαίσθητα θέματα που μένουν ανοιχτά, δυνητικά όμως δεν αποκλείεται να προκαλέσουν μια ανακύκλωση της βίας. Φυσικό λοιπόν,

μαζί με τη σορό του Μιλόσεβιτς να επιστρέψουν στα Βαλκάνια οι μνήμες από τη φρίκη των αιματηρών πολεμικών συγκρούσεων που συντάραξαν την περιοχή για ολόκληρη την προηγούμενη δεκαετία, για να προκαλέσουν συναισθηματικές εκρήξεις, τις οποίες πάντως, με εξαίρεση μερικές δεκάδες χιλιάδες οπαδών του, δεν συμμερίστηκαν στη μεγάλη πλειονότητά τους οι ίδιοι οι Σέρβοι.

Ο θάνατος του Μιλόσεβιτς, πέρα από τα ερωτήματα για την αιτία που τον προκάλεσε, τα οποία πήραν μυθιστορηματικό χαρακτήρα, ξανάφερε στο προσκήνιο και το κυρίαρχο ερώτημα σχετικά με τις πραγματικές ευθύνες του πρώην προέδρου, τον οποίο άλλοι χαρακτηρίζουν ήρωα και άλλοι χασάπη των Βαλκανίων. Ερώτημα, μάλιστα, το οποίο, εμμέσως πλην σαφώς, αγγίζει και το Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο της Χάγης, στα κρατητήρια του οποίου, όπου άφησε –κάτω από αδιευκρίνιστες συνθήκες– την τελευταία του πνοή, βρισκόταν τα τελευταία σχεδόν τέσσερα χρόνια, στο πλαίσιο μιας ατέρμονης δίκης που, μέχρι την τελευταία στιγμή, δεν είχε αποδείξει ουσιαστικά τίποτε που να δικαιολογεί το κατηγορητήριο-ποταμό που είχε σχηματιστεί σε βάρος του.

Έτσι, το «παράπονο» της εισαγγελέως Κάρλα ντελ Πόντε, ότι το Διεθνές Δικαστήριο δεν πρόλαβε να ολοκληρώσει τη «διαλεύκανση» της υπόθεσης, ώστε ο Μιλόσεβιτς να υποστεί τις συνέπειες των εγκλημάτων του, ακούγεται μάλλον κωμικοτραγικό. Περισσότερο επιβεβαιώνει την άποψη που έχει δημιουργηθεί σε πολλούς, ότι, δηλαδή, το Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης αποτελεί στην ουσία ένα εκδικητικό δικαστήριο, σκοπός

του οποίου είναι απλώς να επιβεβαιώσει την προπαγάνδα που είχε αναπτύχθει εναντίον του Μιλόσεβιτς και των Σέρβων γενικότερα, και παράλληλα να προσφέρει μανδύα νομιμότητας στις παράνομες πράξεις της «διεθνούς κοινότητας» με τους νατοϊκούς βομβαρδισμούς κατά της Γιουγκοσλαβίας το 1999 – μια ενέργεια στο πλαίσιο του νέου δόγματος του ΝΑΤΟ που επικυρώθηκε και επίσημα λίγο μετά τη λήξη των βομβαρδισμών, στη σύνοδο κορυφής της Συμμαχίας στην Ουάσινγκτον.

Χαρακτηριστικό δείγμα, μάλιστα, του πώς αντιμετωπίζει η εισαγγελέας ντελ Πόντε το Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης, αποτελεί το γεγονός ότι πριν από λίγο καιρό άφησε ελεύθερο από τις φυλακές του Δικαστηρίου τον πρώην οπλαρχηγό του UCK Ραμούς Χαϊραντινάι, που έχει κατηγορηθεί για εγκλήματα πολέμου σε βάρος των Σέρβων, στον οποίο επέτρεψε να επιστρέψει στην πατρίδα του και να ασχοληθεί με την... πολιτική, μέχρι –υποτίθεται– να τον ξανακαλέσουν για να δικαστεί.

Αντίστοιχα χαριστική συμπεριφορά επέδειξε, εξάλλου, η κ. ντελ Πόντε τον περασμένο Δεκέμβριο, όταν, κάτω από την πίεση των ΗΠΑ και της Βρετανίας, που ήθελαν εναγωνίως την έναρξη των διαπραγματεύσεων της Τουρκίας για

την ένταξή της στην Ευρωπαϊκή Ένωση, αποφάσισε να κάνει το χατίρι της Αυστρίας και να δώσει το «πράσινο φως», για την έναρξη αντίστοιχων διαπραγματεύσεων, και στην Κροατία, παρά το γεγονός ότι η διαδικασία ένταξης είχε «παγώσει» για το Ζάγκρεμπ, μέχρι να παραδώσει στο Διεθνές Δικαστήριο τον επίσης εγκληματία πολέμου στρατηγό Γκοντόβινα – τον οποίο πάντως οι Κροάτες παρέδωσαν λίγο καιρό αργότερα.

Αντίθετα, τόσο από την κ. ντελ Πόντε όσο και από την Ευρωπαϊκή Ένωση, τηρείται άτεγκτη στάση στο θέμα της σύλληψης των Ράντοβαν Κάρατζιτς και Ράτκο Μλάντιτς, την οποία έσπευσε να ξαναθυμίσει η εισαγγελέας κατά τις δηλώσεις της αναφορικά με το θάνατο του Σλόμπονταν Μιλόσεβιτς. Γεγονός που αποτελεί μια ακόμα επιβεβαίωση της μεροληπτικής στάσης της «διεθνούς κοινότητας» έναντι ιδιαίτερα των Σέρβων.

Βεβαίως, χωρίς αμφιβολία, για πολλές από τις εκκρεμότητες που έμειναν ανοιχτές στον ευρύτερο χώρο της πρώην Γιουγκοσλαβίας, ένα μεγάλο μέρος της ευθύνης βαρύνει τον Σλόμπονταν Μιλόσεβιτς. Μόνο που, για τη δικτατορική συμπεριφορά που επέδειξε και για τα τραγικά σφάλματα που έκανε σε καίρια θέματα στρατηγικής

και τακτικής, σε όλη τη διάρκεια των πολεμικών συγκρούσεων και μετά από αυτές, θα έπρεπε να αφεθεί στην κρίση του ίδιου του σερβικού λαού και όχι να σταλεί στη Χάγη με κατηγορίες για εγκλήματα πολέμου, τα οποία, σε τελευταία ανάλυση, δεν έκανε ο ίδιος.

Άλλωστε, η ιστορία των πολέμων, ακόμα και η πλέον πρόσφατη, διδάσκει ότι σε κάθε πόλεμο συντελούνται φοβερά εγκλήματα από όλες τις εμπλεκόμενες πλευρές. Από επιτιθέμενους, από αμυνόμενους και ακόμα από τρίτους που εμφανίζονται ως ουδέτεροι. Και εκείνο που χαρακτηρίζει τις όποιες εκ των υστέρων κρίσεις είναι όχι τόσο η αντικειμενικότητα, όσο η θέση που αντιπροσωπεύει ο ασκών την κριτική, με δεδομένη, βεβαίως, την προπαγάνδα που έχει υφανθεί σε κάθε περίπτωση.

* * *

Για να πάρουμε όμως τα πράγματα με τη σειρά: Ποιος ευθύνεται για τη διάλυση της πρώην Γιουγκοσλαβίας; Όχι βεβαίως ο Μιλόσεβιτς, ή, τουλάχιστον, όχι μόνον αυτός. Ουσιαστικά, η διάλυση μεθοδεύτηκε αρχικά από τη Σλοβενία, από την οποία τη σκυτάλη πήρε κατόπιν η Κροατία, ενώ για το μακελειό που ακολούθησε ευθύνονται τόσο ο Μιλόσεβιτς όσο και ο Κροάτης Φράνιο Τούτζμαν με τον Βόσνιο Αλία Ιζετμπέκοβιτς.

Ένα άλλο –το μεγαλύτερο ίσως– μέρος της ευθύνης για τις εκκρεμότητες που έμειναν ανοιχτές στα Βαλκάνια, πέφτει, εξάλλου, στο ρόλο που διαδραμάτισε ο διεθνής παράγοντας, με πρώτη την Ευρωπαϊκή Ένωση, η οποία, αμήχανη αρχικά, παγιδευμένη στην επιμονή ορισμένων τρίτων χωρών, όπως κυρίως η Γερμανία, μπήκε στη συνέχεια στο παιχνίδι, χωρίς όμως συγκεκριμένο σχέδιο, γεγονός που τελικά εκμεταλλεύτηκαν οι ΗΠΑ με τους συμμάχους τους Βρετανούς. Με αποτέλεσμα να καταφύγουν σε διάφορα εφευρήματα και τεχνάσματα, είτε ενισχύοντας κάποιους από τους εμπόλεμους –για ένα διάστημα και τον ίδιο τον Μιλόσεβιτς– είτε μοιράζοντας υποσχέσεις για υποστήριξη στη δημιουργία εθνικών κρατών, είτε σαλαμοποιώντας εθνικές ομάδες.

Μια τακτική, κατάληξη της οποίας

ήταν, οι διάφοροι εθνικισμοί, που ήδη υπήρχαν, να ενισχυθούν περισσότερο μέσα στο χάος της διάλυσης της Ομοσπονδίας και των αιματηρών συγκρούσεων, με κύριο στόχο την αυτονόμηση της κάθε οντότητας που προέκυπτε από τη διάλυση, την κατά το δυνατό επέκτασή της σε βάρος των υπολοίπων και, μεταξύ των άλλων, την εξασφάλιση μεγαλύτερων ωφελημάτων από τη διανομή της ομοσπονδιακής περιουσίας.

Εθνικισμοί, όπως των Σέρβων, των Αλβανών, των Κροατών, των μουσουλμάνων της Βοσνίας και ακόμα των Σλάβων της ΠΓΔΜ, τους οποίους οι Δυτικοί χώρισαν σε λιγότερο ή περισσότερο «καλούς», επιλέγοντας ως μόνο «κακό» τον σερβικό. Με αποτέλεσμα να αντιμετωπίζουν –μέχρι σήμερα ακόμα– τον σερβικό λαό ως αποδιοπομπαίο τράγο, προσπαθώντας με κάθε τρόπο να τον «στριμώξουν» όσο το δυνατό περισσότερο.

Κατάληξη όλων αυτών ήταν, στο πλαίσιο της κατά τους Δυτικούς διευθέτησης της κρίσης, να παραμείνουν ανοιχτά ορισμένα ζητήματα, τα οποία τώρα προσπαθούν να κλείσουν, ενώ στο μεταξύ δρομολογούνται και άλλα, η εξέλιξη των οποίων εκτιμάται ότι θα προκαλέσει νέες τριβές. Ζητήματα όπως η συζητούμενη ανεξαρτησία του Κοσσυφοπεδίου, την οποία η Δύση θέλει να επιβάλει με κάθε τρόπο, η διεξαγωγή του δημοψηφίσματος για την απόσχιση

του Μαυροβουνίου, που είχε υποσχεθεί η αλήστου μνήμης Μαντλίν Ολμπράιτ, καθώς και η «τακτοποίηση» του τελικού «στάτους» της Βοσνίας, όπου επιχειρείται η διάλυση της εκεί Σερβικής Δημοκρατίας, ενώ στο μεταξύ νέες εντάσεις δρομολογούνται στην επαρχία της Βοϊβοδίνας εκ μέρους της ουγγρικής μειονότητας, γεγονός που πιστεύεται ότι θα επηρεάσει και την επαρχία του Σαντζάκ, στο οποίο κατοικεί μια μεγάλη κοινότητα Βόσνιων μουσουλμάνων.

Ιδιαίτερα στο θέμα του Κοσσυφοπεδίου μάλιστα, για το οποίο τόσο το Βελιγράδι όσο και η Πριστίνα εμφανίζονται με ανυποχώρητες θέσεις, δεν αποκλείεται να ξαναβρεθούμε εμπρός σε μια νέα δυναμική αντιπαράθεση του αλβανικού και του σερβικού εθνικισμού. Υπάρχουν πολλές ενδείξεις ότι είναι δυνατό να επιβληθεί κάποια φόρμουλα «συμβιβαστικής λύσης», η οποία όμως θα ικανοποιεί κυρίως την αλβανική πλευρά. Οπότε, με δεδομένη την εμπλοκή σε όλη τη διαδικασία των σκληρών Αλβανών, ηγετών του πρώην UCK, που επιμένουν ανοιχτά στη δημιουργία της «μεγάλης Αλβανίας», κανείς δεν μπορεί να αποκλείσει ένα ξεσηκωμό και των σέρβων ριζοσπαστών, με κατάληξη ένα νέο γύρο συγκρούσεων, με ό,τι μπορεί να σημαίνει αυτό για την ευρύτερη περιοχή.

Τ.Κ.Δ.

Το Κόσοβο και η ανυπαρξία εξωτερικής πολιτικής της κ. Μπακογιάννη

του Α. Διπλωματικού

Ως υπουργός Εξωτερικών σκανδιναβικής χώρας, που όχι μόνον δεν βρίσκεται δίπλα στο Κόσοβο αλλά ούτε καν ανησυχεί για το θέμα, εμφανίστηκε κατά την πρόσφατη επίσκεψή της στο Κοσσυφοπέδιο η νέα υπουργός Εξωτερικών της Ελλάδας Ντόρα Μπακογιάννη, αναφέρουν μειδιώντας διπλωματικά στελέχη της δικής μας και άλλων βαλκανικών χωρών.

Η υπουργός Εξωτερικών κ. Μπακογιάννη με το νέο πρόεδρο του Κοσσυφοπεδίου Φατμίρ Σεϊντίου στην Πρίστινα.

Σε μια στιγμή που δρομολογείται σαφέστατα η ανεξαρτητοποίηση του Κοσσυφοπεδίου, γεγονός που με μαθηματική ακρίβεια θα ανοίξει το δρόμο και για τη σταδιακή διάλυση της ΠΓΔΜ και τη δημιουργία της «μεγάλης Αλβανίας», σε μια στιγμή που ανοιχτά και προκλητικά όλοι οι πολιτικοί παράγοντες του προτεκτοράτου —«UNMIKstan» το αποκαλούν οι ντόπιοι— κάνουν λόγο για «Τσαμουριά» στην Ελλάδα, η κ. Μπακογιάννη

παρουσιάστηκε εκεί υπεράνω όλων ετούτων, ως απεσταλμένη των Βρυξελλών κι όχι ως εκπρόσωπος της ελληνικής κυβέρνησης και των εθνικών συμφερόντων της Ελλάδας.

Το Κοσσυφοπέδιο ήταν μεταξύ των πρώτων προορισμών της νέας υπουργού Εξωτερικών, προφανώς επειδή αποδίδεται ιδιαίτερη σημασία στο θέμα, ενώ άλλοι βαλκανικοί προορισμοί θα αναμένουν την επίσκεψή της άγνωστο για πόσο ακόμη. Η κ. Μπακογιάννη

είχε συζητήσεις με αξιωματούχους της κυβέρνησης(;) της Πρίστινα. Είδε τον επικεφαλής της «πολιτικής διοίκησης των Ηνωμένων Εθνών» (UNMIK), τον Πρόεδρο της Βουλής, τον πρωθυπουργό και τον αρχηγό της αντιπολίτευσης καθώς και τον αρχηγό του σερβικού κόμματος που εκπροσωπείται στη Βουλή. Ύστερα από λίγες ώρες η κ. υπουργός μετέβη στη Βιέννη προκειμένου να ενημερώσει τον κ. Αχτισάρι για τα τεκταινόμενα στην Πρίστινα.

Με αφορμή τα όσα ειπώθηκαν κατά την επίσκεψη, θέλουμε να θέσουμε μερικά καλόπιστα ερωτήματα που προκύπτουν από τις δηλώσεις της κ. Μπακογιάννη (όπως εκείνες στο πρακτορείο ειδήσεων ΤΑΝΓΙΟΥΓΚ) και την ενημέρωση των διπλωματικών συντακτών. Από τις δηλώσεις αυτές προκύπτει ότι η ελληνίδα υπουργός επικεντρώθηκε, πρώτον, στην έκφραση της επιθυμίας για μια κατά το δυνατόν συναινετική λύση που να διασφαλίζει τον πολυπολιτισμικό χαρακτήρα του Κοσσυφοπεδίου και, δεύτερον, στην προστασία των δικαιωμάτων της (σερβικής ιδίως) μειονότητας. Αν ήταν στη θέση της η σουηδή ή η ολλανδή υπουργός Εξωτερικών, τι διαφορετικό θα έλεγε;

Η κ. Μπακογιάννη μετέφερε υποτίθεται τις επίσημες(;) θέσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Μήπως όμως είχε κάτι να πράξει και ως ελληνίδα υπουργός Εξωτερικών; Αντισταυρόμαστε ότι κάθε υπουργός κράτους μέλους της ΕΕ έχει καθήκον να συνδράμει την Ένωση στην αναζήτηση και τη διασάφηση μιας κοινής εξωτερικής πολιτικής. Για να μιλάμε σοβαρά όμως και όχι «επικοινωνιακά», υπάρχει κάποιος που να γνωρίζει πρόσωπα και πράγματα στην περιοχή και να πιστεύει ότι η ΕΕ —ακόμα κι αν είχε θέσεις, ακόμα κι αν είχε εξωτερική

πολιτική και δεν παπαγάλιζε αμήχανα τις αμερικανοβρετανικές θέσεις— θα μπορούσε αυτή τη στιγμή να επηρεάσει τη διαδικασία ανεξαρτητοποίησης του Κοσσυφοπεδίου;

Τι προσθέτουν άραγε στην επίλυση του ζωτικού αυτού προβλήματος οι κενές περιεχομένου φράσεις «είμαστε πεπεισμένοι ότι χωρίς την αποτελεσματική εφαρμογή των standards σε βάθος χρόνου διακινδυνεύουμε σοβαρά να μετατρέψουμε το Κόσοβο σε μια μονοεθνική οντότητα»; Τι εννοεί άραγε η κ. υπουργός; Δεν είναι de facto το Κοσσυφοπέδιο μονοεθνική οντότητα; Τότε τι σημαίνει η κάλυψη των θέσεων στον κρατικό τομέα κατά 93% από Αλβανούς και τι σημαίνει το γεγονός ότι ένα ποσοστό 12% Σέρβων, που διαρκώς μειώνεται, σήμερα ζει απολύτως περιχαρακωμένο σε συγκεκριμένες περιοχές;

Και τι εννοεί η κ. υπουργός με την «δημιουργία ενός σταθερού και ασφαλούς περιβάλλοντος για τους θρησκευτικούς τόπους και όλη τη μοναστηριακή κοινότητα του Κοσόβου»; Δεν είχε χρόνο να επισκεφθεί κάποιους από τους λεγόμενους ιερούς τόπους να δει τι ακριβώς συμβαίνει εκεί; Πώς θα διασφαλιστεί αυτή η επιθυμητή σταθερότητα; Με την παραμονή της ξένης στρατιωτικής δύναμης (KFOR); Αυτό εννοεί; Τότε γιατί δεν το λέει; Κι αν το λέει έμμεσα, τότε ποια η διαφορά μεταξύ αυτής της θέσης και της αμερικανοβρετανικής, που ζητά την παραμονή των ξένων στρατευμάτων για τουλάχιστον μια δεκαετία ακόμη;

Μήπως έχει η κ. Μπακογιάννη την παρμικρή έστω ιδέα τι σημαίνει για την οικονομία του Κοσσυφοπεδίου η παραμονή εκεί των ξένων στρατευμάτων; Μήπως έχει επίσης ιδέα με ποιο ρυθμό συντελείται η μεταφορά των εξουσιών από τη διεθνή κοινότητα στους ντόπιους; Γνωρίζει η κ. υπουργός ότι οι ντόπιοι αποκαλούν το Κόσοβο «UNMIKstan» κι ότι οι ξένες δυνάμεις αντιμετωπίζονται ως κατοχικές;

Για την αποτελεσματικότητά τους δε, θου Κύριε... Όποιος έχει την ελάχιστη εμπειρία από χώρες που διοικεί η «διεθνής κοινότητα» —δηλαδή οι μισθοφόροι της UNMIK— ξέρει πολύ καλά πώς θα αποκαταστήσει ο εσμός αυτός των πάσης φύσεως τυχοδιωκτών την ειρή-

νη στο Κοσσυφοπέδιο. Καλύτερα βέβαια το ξέρουν οι ντόπιοι, που μόνο ένα πράγμα περιμένουν από εκείνους: να φάνε, να πιούνε και να καταθέσουν τα ποθητά δολάρια στις τσέπες τους.

Για τα θέματα πολιτικής ουσίας τώρα: Ποια είναι για την κ. Μπακογιάννη αυτά τα standards; Ποιος τα έθεσε; Έχουν το παραμικρό νόημα σε σχέση με τα υπαρκτά προβλήματα ή αποτελούν κακοσχεδιασμένες μεταφορές προτύπων και φορμαλισμούς που εξουδετερώνονται σε χρόνο μηδέν από τους ντόπιους, αλλά βεβαίως εξασφαλίζουν το άλλοθι που τόσο οι ντόπιοι όσο και οι ξένοι —όπως η κ. Μπακογιάννη— επιθυμούν; Με τη μικρή Ελλάδα όμως, της οποίας τυχαίνει να είναι υπουργός η κ. Μπακογιάννη, πότε θα προλάβει να ασχοληθεί; Εδώ έχει να προωθήσει ολόκληρη «κοινοτική» πολιτική. Με το αν οι Αλβανοί του Κοσσυφοπεδίου έχουν ανοιχτά θέματα με την Ελλάδα θα ασχολείται τώρα; Με το αν μιλάνε ανοιχτά για «Τσαμουριά» και «Τσάμηδες»;

Εμείς βέβαια, ως κράτος, για μια ακόμη φορά, δεν αναγνωρίζουμε ότι υπάρχει θέμα. Σύμφωνα με την κοινή οθωμανική μας κληρονομιά, εμείς το χαβά μας, αυτοί το δικό τους. Τι θα επικρατήσει λέτε στο τέλος; Βεβαίως, στα επίσημα δείπνα τα θέματα αυτά δεν συζητούνται για να μην κοπεί η όρεξη των συνδαιτυμόνων. Αλλά τις υπόλοιπες ώρες τι ακριβώς κάνουν οι υπηρεσίες του υπουργείου Εξωτερικών; Ενημερώνουν την ανώτατη πολιτική ηγεσία για την άγρια προπαγάνδα που κάνει κάθε μα κάθε Κοσοβάρος για τη «μεγάλη Αλβανία»; Ενημερώνουν την κυβέρνηση ότι η μεγάλη Αλβανία οικοδομείται πυρετωδώς κι ότι για τους Αλβανούς, τόσο της Αλβανίας όσο και της «Μακεδονίας» και του Κοσσυφοπεδίου, αυτή είναι ήδη μια πραγματικότητα; Γνωρίζουν οι ελληνικές αρχές ότι ήδη οι Αλβανοί μπαينوβγαίνουν από τη μια περιοχή στην άλλη χωρίς κανέναν έλεγχο και διατυπώσεις; Ή ασχολούνται μόνο με την τηλεόραση μπας και τους πάρει καμιά μπάλα;

Πού να προλάβει να ασχοληθεί η κ. Μπακογιάννη με όλα αυτά; Και μάλιστα να μιλήσει, εκεί που λέει για την προστασία των μειονοτήτων, και για

Ο Πρόεδρος της Σερβίας-Μαυροβουνίου Τάντιτς με τη Ντόρα.

μια ελληνική μειονότητα στη Βόρειο Ήπειρο. Δεν γίνονται αυτά τα πράγματα— άσε που δεν είναι και σικ, ούτε πολιτικώς ορθά για τους υπερατλαντικούς συμμάχους μας. Γιατί όταν μιλάει κανείς με τον Θάτσι, τον Τσέκου και τους άλλους οπληρχηγούς του UCK, πρέπει να είναι σικ. Μήπως εξάλλου αυτοί δεν είναι; Τώρα ούτε καίνε ούτε σφάζουν— κυκλοφορούν κοστουμαρισμένοι και σικάτοι. Κατόπιν τούτων δεν θα μας προξενήσει έκπληξη αν δούμε σε λίγο και μια επίσημη αναγνώριση των δικαιωμάτων των στρατιωτών του UCK, στους οποίους ένα άλλο πρωτοπαλλήκαρό του, ο Αχμέτι, των Σκοπίων, ζητά να χορηγηθεί τιμητική σύνταξη.

Τρίμηνη Επιθεώρηση
Εκπαιδευτικών
Θεμάτων

**Σύγχρονη
Εκπαίδευση**

Το έγκυρο επιστημονικό
περιοδικό

**26 χρόνια "Σύγχρονη Εκπαίδευση":
μαχητική, συνεπής και
συνεχής παρουσία
στον εκπαιδευτικό χώρο**
για ενημέρωση στις εξελίξεις των
Επιστημών της Αγωγής

Σύγχρονη Εκπαίδευση
Τ.Θ. 250 85 - 100 26 Αθήνα
e-mail: sygekp@hol.gr

Τηλ. 210-88.23.762

Το χρονικό νέας εισβολής στον προσφυγικό καταυλισμό Μπαλάτα

Η ισραηλινή κατοχή στην Παλαιστίνη δημιουργεί καθημερινά θύματα που μένουν ανώνυμα και μακριά από το φως της δημοσιότητας. Οι μαρτυρίες που ακολουθούν είναι από ακτιβιστές της International Solidarity Movement και της International Women's Peace Service καθώς και Παλαιστινίων που αποτελούν το ιατρικό προσωπικό των United Palestinian Medical Relief Committees (UPMRC) και Palestinian Red Crescent Society (PRCS). Δείχνουν με απτά παραδείγματα την καθημερινότητα που βιώνουν οι Παλαιστίνιοι.

Ο εξευτελισμός στη χειρότερη μορφή του, με τις ουρές των Παλαιστινίων, ανδρών, γυναικών και παιδιών, προσφύγων στον τόπο τους, που περιμένουν τον έλεγχο στα φυλάκια που έχει στήσει ο ισραηλινός στρατός.

Κυριακή 19 Φεβρουαρίου 2006

01:00: Αρχίζει μέσα στη νύχτα μεγάλη επιχείρηση του ισραηλινού στρατού κατοχής. Περίπου 50 τζιπ, δύο μπουλντόζες και δύο ελικόπτερα εισβάλλουν στον καταυλισμό, σφραγίζοντας όλες τις εισόδους. Επιβάλλεται απαγόρευση κυκλοφορίας και ξεκινούν έρευνες από σπίτι σε σπίτι. Το πρωί, οι 17χρονοι Ibrahim Issa Hader και Mohammed Ahmad Natur πέφτουν νεκροί από πραγματικά πυρά στο λαιμό και το στή-

θος. Η επίσημη δικαιολογία του ισραηλινού στρατού είναι ότι τα παιδιά φύτευαν βόμβες. Πάνω από 30 έφηβοι που πέταγαν πέτρες τραυματίζονται από σφαίρες καουτσούκ και πραγματικά πυρά. Οι άοπλοι Salih Abu Aifa και Mahmud Raje πυροβολούνται στα πόδια και συλλαμβάνονται μέσα στο ασθενοφόρο. Άλλος ένας ανήλικος πυροβολείται στον ώμο και κρατείται για μισή ώρα από τον στρατό πριν μεταφερθεί στο νοσοκομείο. Οι UPMRC

(United Palestinian Medical Relief Committees) στήνουν πρόχειρη κλινική μέσα στο Μπαλάτα για την άμεση περίθαλψη των τραυματιών. Άλλοι τρεις Παλαιστίνιοι συλλαμβάνονται, μεταξύ των οποίων ο Mohammed al-Qaysi, τοπικός ηγέτης των Ταξιαρχών των Μαρτύρων του αλ-Άκσα. Το σπίτι της οικογένειας Χαμάμι στο οποίο τον συνέλαβαν, ανατινάσσεται από τον ισραηλινό στρατό. Η ISM (Διεθνής Κίνηση Αλληλεγγύης) ανακοινώνει ότι ο στρατός κατοχής έχει καταλάβει το σχολείο θηλέων της υπηρεσίας του ΟΗΕ για τους πρόσφυγες UNRWA, μετατρέποντάς το σε προσωρινή στρατιωτική βάση με ηλεκτρογεννήτριες, νερό και αντίσκηνα. Αργότερα ο ΟΗΕ με επίσημη ανακοίνωση επιβεβαιώνει την είδηση. Περισσότερα από 20 σπίτια καταλαμβάνονται από το στρατό, που κλείνει ολόκληρες οικογένειες σε ένα δωμάτιο. Μόνο ένα ασθενοφόρο παραμένει μέσα στο Μπαλάτα, οι τραυματίες αναγκαστικά μεταφέρονται με φορεία στην κύρια είσοδο του καταυλισμού και από εκεί σε νοσοκομεία της Νάμπλους.

19:10: Ο 22χρονος άοπλος Mohammed Subkhi Abu Hanade πυροβολείται στο στήθος ενώ βρίσκεται στο σπίτι του, από ισραηλινό ελεύθερο σκοπευτή σε διπλανό σπίτι που τελεί υπό κατάληψη. Ο στρατός υποχρεώνει την οικογένεια του Mohammed, 12 άτομα με δύο μωρά, να βγουν από το σπίτι και να στέκονται έξω στο δρόμο επί μιάμιση ώρα υπό κράτηση. Ενώ μία έγγυος σε κατάσταση σοκ και ένας τραυματίας μεταφέρονται σε νοσοκομείο, το ασθενοφόρο τους παγιδεύεται από δύο στρατιωτικά χάμμερ που ανοίγουν πυρ και το χρησιμοποιούν ως ασπίδα μπροστά σε παιδιά που πετούν πέτρες.

Δευτέρα 20 Φεβρουαρίου 2006

07:15: Ισραηλινοί στρατιώτες από τζιπ πυροβολούν ασθενοφόρο και το εμποδίζουν να πλησιάσει στο Μπαλάτα.

11:15: Ο στρατός κατοχής προσπαθεί να κλείσει την κλινική του ΟΗΕ με προειδοποιητικές βολές και sound bombs και εμποδίζεται η είσοδος ασθενών.

13:00: Δύο ασθενοφόρα παρεμποδίζονται από ισραηλινά χάμμερ για περισσότερο από μισή ώρα. Τραυματίας από σφαίρα στον ώμο ξυλοκοπείται από στρατιώτες μέσα στο ασθενοφόρο, το οποίο αφήνεται να φύγει μόνο όταν η οικογένεια του τραυματία φέρνει την ταυτότητά του. Διεθνείς εθελόντριες της IWPS (International Women's Peace Service) φθάνουν περπατώντας στον καταυλισμό Μπαλάτα. Γίνονται αυτόπτες μάρτυρες του πυροβολισμού δύο αγοριών στο πόδι και τα πλευρά και τα μεταφέρουν στα χέρια δύο χιλιόμετρα πιο πέρα, γιατί ο στρατός κατοχής δεν επιτρέπει τη διέλευση ασθενοφόρου.

13:45: Ο Mohammed Youssef πυροβολείται στο κεφάλι από «σφαίρα καουτσούκ», δηλαδή ατσάλινη σφαίρα με περίβλημα καουτσούκ, η οποία εισχωρεί μερικά εκατοστά στο κρανίο του. Άλλοι 12 ανήλικοι τραυματίζονται στο χωριό Μπαλάτα καθώς πετούν πέτρες, ενώ ακόμα 5 τραυματίες αναφέρονται μέσα στον καταυλισμό.

15:20: Τέσσερις έφηβοι τραυματίζονται από σφαίρες καουτσούκ στο χωριό Μπαλάτα. Ο ισραηλινός στρατός αρνείται την είσοδο στον προσφυγικό καταυλισμό ιατρικής ομάδας με τρόφιμα και φάρμακα και απειλεί να τους πυροβολήσει.

18:00: Μεγάλος αριθμός στρατιωτών περικυκλώνει ένα σπίτι σε γειτονιά του Μπαλάτα. Εισβάλλουν σε παρακείμενα σπίτια και σπάζουν πόρτες και τζάμια. Οι στρατιώτες οδηγούν τα τζιπ μέσα στις γειτονιές βρίζοντας μητέρες και αδερφές στα αραβικά για να προκαλέσουν τους πιτσιρικάδες να ρίξουν πέτρες.

Τρίτη 21 Φεβρουαρίου 2006

11:00: Ο 16χρονος Kamal Khalili χτυπιέται από αληθινά πυρά στο στήθος ενώ πετάει πέτρες· λίγο αργότερα είναι κλινικά νεκρός. Σύμφωνα με τον

Σαν στο πουθενά. Εικόνες τεταρτοκοσμικές, γύρω από τους οικισμούς των Παλαιστίνιων, όπου ο ισραηλινός στρατός ελέγχει για «τρομοκράτες».

επικεφαλής των UPMRC γιατρό Ghasan Hamdan, άλλοι εννέα ανήλικοι τραυματίστηκαν σήμερα, οι τέσσερις από αληθινά πυρά. Ο συνολικός αριθμός τραυματιών έχει φθάσει τους 64! Τρίτη μέρα της εισβολής και αποκλεισμού του προσφυγικού καταυλισμού Μπαλάτα και ήδη παρατηρούνται ελλείψεις σε τρόφιμα και γάλα για τα μωρά. Πάνω από 60 σπίτια έχουν καταληφθεί από τον ισραηλινό στρατό και οι οικογένειες είναι τελείως αποκλεισμένες. Ιατρική ομάδα παρεμποδίζεται να περιθάλψει 64χρονη πρόσφατα εγχειρισμένη στην καρδιά. «Οι στρατιώτες μάς είπαν να την αφήσουμε να πεθάνει», λέει γερμανίδα εθελόντρια.

17:00: Ο στρατός αποσύρεται από τον καταυλισμό. Κατά τη διάρκεια της απόσυρσης τραυματίζουν άλλα επτά άτομα.

Πέμπτη 23 Φεβρουαρίου 2006

01:30: Ο ισραηλινός στρατός κατοχής εισβάλλει στο Μπαλάτα για ακόμα μία φορά. Το πρωί πέφτει νεκρός από σφαίρα ο 19χρονος Ibrahim Saadi ενώ πέταγε πέτρες στα ισραηλινά τζιπ. Ελεύθερος σκοπευτής του στρατού σκοτώνει τον 20χρονο Naim Abu Sarif ο οποίος βρισκόταν στην ταράτσα του σπιτιού του. Ακόμα πέντε κάτοικοι του καταυλισμού τραυματίζονται, ο 36χρονος οδηγός ταξί Farach Kawa από πολλαπλά

θραύσματα στο κεφάλι και τους ώμους.

11:45: Ο στρατός κατοχής προκαλεί εκρήξεις στο σπίτι του Mohammed Abu Hamis Abu Amar και εμποδίζει πυροσβεστικό όχημα να πλησιάσει. Ιατρικές ομάδες μαζί με διεθνείς εθελοντές περιθάλπουν παιδάκια με αναπνευστικά προβλήματα λόγω καπνού σε διπλανά σπίτια. Οι γείτονες προσπαθούν να σβήσουν τη φωτιά με κουβάδες νερό...

14:00: Δύο Παλαιστίνιοι και δύο διεθνείς εθελοντές, παγιδευμένοι σε στενό, δέχονται απροειδοποίητα πυρά από ισραηλινούς στρατιώτες. Ο 22χρονος Αμερικανός και ο 29χρονος Ολλανδός τραυματίζονται από θραύσματα. Ο οδηγός ασθενοφόρου Jirar Candola πυροβολείται στο χέρι και το πόδι και ο Ihab Mansour, ιατρικός εθελοντής, πυροβολείται στο κεφάλι και απομακρύνεται από στρατιώτες.

15:00: Ο στρατός αποτελείώνει τινάζοντάς το στον αέρα το σπίτι του Mohammed Abu Amar, σκοτώνοντας τρεις παλαιστίνιους μαχητές που βρίσκονται μέσα. Το βράδι οι δυνάμεις του στρατού κατοχής αποσύρονται από τον καταυλισμό προσφύγων Μπαλάτα και άλλη μία αιματηρή εισβολή λήγει. Η κατοχή συνεχίζεται.

Μαρία

Διεθνής Κίνηση Αλληλεγγύης
www.palsolidarity.org

Ας μιλήσουμε και λίγο πρακτικά...

«Συζήτηση για την Αριστερά»: ο τίτλος που έχει θέσει το *Αντί*, για να προβάλλει σκέψεις και προβληματισμούς που αφορούν στο παρόν και το μέλλον ενός λαϊκού κινήματος που για πολλές δεκαετίες βρισκόταν στο επίκεντρο των εξελίξεων –στην Ελλάδα, αλλά και διεθνώς– και το οποίο σήμερα, παγιδευμένο στις επιπτώσεις των δικών του λαθών του παρελθόντος αλλά και στις διεθνείς συγκυρίες που έχουν διαμορφωθεί, δείχνει, όπως σκόπιμα προβάλλουν ορισμένοι, ότι τείνει προς την πλήρη αποδόμησή του, καθιστάμενο πλέον περιθωριακό και εν πολλοίς γραφική καρικατούρα μιας άλλης εποχής. Είναι όμως έτσι;

Αφορμή για τη «συζήτηση» αυτή αποτέλεσε το αξιολογότερο βιβλίο του Λαοκράτη Βάσση *Ανοιχτή συζήτηση: Μεταπολίτευση, ΠΑΣΟΚ, Αριστερά*, στο οποίο παρουσιάζονται και αναλύονται τα γεγονότα που εκτυλίχθηκαν στην Ελλάδα μετά την πτώση της χούντας και τα διάφορα πολιτικά παιχνίδια που παίχτηκαν την περίοδο εκείνη με στόχο κυρίως την αποδυνάμωση της Αριστεράς και την άνοδο στην εξουσία του ΠΑΣΟΚ και του ηγέτη του Ανδρέα Παπανδρέου.

Βεβαίως, η ανάλυση του παρελθόντος βοηθά στην κατανόηση του σήμερα και στην αποφυγή της επανάληψης των ίδιων λαθών, αν και αυτό το τελευταίο δεν έχει αποδειχτεί ακόμα ιστορικά. Όμως το κύριο θέμα για την Αριστερά σήμερα δεν είναι ακριβώς αυτό.

Κοντολογίς, και με απλά λόγια, κάθε σοβαρός πολίτης αυτής της χώρας έχει ξεκάθαρο στο μυαλό του ποιος υπήρξε ο ρόλος του ΠΑΣΟΚ –διότι αυτό είναι το θέμα που κατά κύριο λόγο απασχόλησε τους συμμετέχοντες στη «συζήτηση»– τόσο επί Ανδρέα Παπανδρέου όσο και επί Κώστα Σημίτη, αλλά και σήμερα με τον Γ. Παπανδρέου, σε βάρος της Αριστεράς, την οποία χρησιμοποίησαν και εξακολουθούν να χρησιμοποιούν σαν δεκανίκι, αποκλειστικά για τα δικά τους πολιτικά συμφέροντα.

Το κύριο θέμα λοιπόν είναι πού βρίσκεται η Αριστερά σήμερα και πώς διαγράφεται το μέλλον της. Και συγκεκριμένα ο ΣΥΝ, ένα κατακερματισμένο

κόμμα, που παραπαίει ανάμεσα στις οργανωτικές αδυναμίες του αλλά και στην αδυναμία κάποιων ηγετικών στελεχών του να ξεπεράσουν τις μεταξύ τους αντιθέσεις, αλλά και τα προσωπικά –όπου υπάρχουν– προβλήματα, τα προσωπικά συμφέροντα, τις φιλοδοξίες και –γιατί όχι;– τη ματαιοδοξία ορισμένων, που μόνο καλές υπηρεσίες δεν προσφέρουν στις αγωνίες και τις ελπίδες των απλών πολιτών.

Τα τελευταία φαινόμενα, με την επιμονή του πρώην προέδρου Ν. Κωνσταντόπουλου να προβάλλει –με δυναμικό τρόπο μάλιστα– την «ανάγκη» μιας συνεργασίας του ΣΥΝ με το ΠΑΣΟΚ, πρόταση που ερμηνεύτηκε ως έκφραση μιας αταβιστικής επιθυμίας του να επιστρέψει στο κόμμα που τον έδιωξε πριν από τρεις περίπου δεκαετίες, και παράλληλα την αδυναμία του νυν προέδρου να δώσει μια σαφή απάντηση, με αποτέλεσμα να προκαλέσει την απογοήτευση της πλειοψηφίας του κόμματος, που βεβαίως δεν συμφωνεί με την πρόταση αλλά και την εν γένει στάση του πρώην προέδρου, αποτελούν ένα μόνο παράδειγμα. Γιατί υπάρχουν και άλλα:

– Όπως η σχέση του Αλ. Αλαβάνου γενικότερα με το κόμμα και ιδιαίτερα με το «Αριστερό Ρεύμα», με τη βοήθεια του οποίου εξελέγη πριν από ένα χρόνο περίπου. Και ακόμα η σχέση του «Αριστερού Ρεύματος» με τον άνθρωπο που το ίδιο εξέλεξε στη θέση του προέδρου και στη συνέχεια τον άφησε, χωρίς ουσιαστική βοήθεια –δεν

φτάνει να δουλεύουν μερικά μόνο άτομα– και υποστήριξη, να βγάλει το κόμμα από το τέλμα στο οποίο είχε περιπέσει πολύ καιρό πριν από τις εκλογές του Μαρτίου 2004.

– Όπως οι σχέσεις μεταξύ των διαφόρων «ρευμάτων», «τάσεων» και άλλων ομάδων που υπάρχουν μέσα στο κόμμα και οι οποίες μονίμως κονταροχτυπιούνται, στο όνομα της πάλης των ιδεών, μιας πάλης όμως που εκ των πραγμάτων εξελίσσεται σε πάλη μέχρι τελικής πτώσης –του... Συνασπισμού, τελικά!

– Όπως η «αγωνία» –που εκφράζεται με διάφορους τρόπους και στο όνομα της οποίας παίζονται διάφορα παιχνίδια– για το αν θα πετύχει ο ΣΥΝ να μπει στη Βουλή στις επόμενες εκλογές, παρ' όλο που, κάτω από τις παρούσες συνθήκες, ενδεχόμενη αποτυχία του ΣΥΝ στις εκλογές ίσως και να ήταν προτιμότερη, ώστε να του δοθεί η ευκαιρία να βρει την ισορροπία του.

Αυτά –και πολλά ακόμα– θα πρέπει να αποτελέσουν το αντικείμενο μιας ουσιαστικής συζήτησης για την Αριστερά. Οι πολίτες, κυρίως οι οπαδοί της, έχουν χορτάσει από θεωρία και ιδεολογικές αναζητήσεις. Θέλουν βεβαίως τη συζήτηση, την έχουν ανάγκη. Αλλά συζήτηση επί της ουσίας, επί του πρακτέου, καθώς οι συνθήκες της καθημερινής ζωής γίνονται όλο και πιο ανυπόφορες και οι νέοι όροι που επιβάλλονται από το «σύστημα» γίνονται όλο και πιο απάνθρωποι. Και στο πλαίσιο αυτό, αν μπορεί να σταθεί κάποια ιδεολογικής μορφής αναφορά, αυτή θα πρέπει να είναι μόνο για την διαπίστωση ότι η ταξική πάλη δεν έχει τελειώσει –δεν μπορεί να τελειώσει άλλωστε– και ότι σ' αυτήν η παρουσία και ο ρόλος της Αριστεράς είναι για άλλη μια φορά αρχές απαραίτητες, όσο και αν κάποιοι προσπαθούν να πείσουν για το αντίθετο, με το σαθρό επιχείρημα ότι η προσαρμογή στη νέα κατάσταση είναι απαραίτητη ως «αναγκαίο κακό».

ΤΑΚΗΣ ΔΙΑΜΑΝΤΗΣ

ΓΙΩΡΓΟΣ Χ. ΣΩΤΗΡΕΛΗΣ:

Να διασωθεί η πολιτική αξιοπρέπεια του χώρου

Ο α εστιάσω την προβληματική μου στο «αριστερο/υπαρξιακό» στερεότυπο. Θα προσπαθήσω να συνοψίσω τις βασικές παραμέτρους του σημερινού υπαρξιακού διλήμματος της Αριστεράς, αλλά και να προτείνω στο τέλος ένα συγκεκριμένο πρίσμα για την προσέγγισή του, εκκινώντας από ορισμένες βασικές παραδοχές.

Ζούμε αναμφισβήτητα σε μια εποχή δραματικών αλλαγών και συνεχών ανατροπών. Η ραγδαία μεταβαλλόμενη κοινωνική και πολιτική πραγματικότητα και οι νέες διεθνείς και εσωτερικές συνθήκες θέτουν αναμφίβολα το βασανιστικό ερώτημα: μήπως η Αριστερά έχει ξεπερασθεί από τα πράγματα; Μήπως τελειώσαμε με τις ιδεολογίες και πρέπει να προσαρμοσθούμε στις σημερινές προτεραιότητες και τις αδήριτες επιταγές της «παγκοσμιοποίησης» και της «νέας τάξης πραγμάτων»;

Η απάντηση στο ερώτημα αυτό δεν μπορεί παρά να είναι ένα κατηγορηματικό όχι. Σ' αυτό καταλήγουν όλοι όσοι μετέχουν στην «ανοιχτή συζήτηση», από τους πλέον μετριοπαθείς μέχρι τους πλέον ριζοσπαστικούς και από τους πλέον αισιόδοξους μέχρι τους πλέον απογοητευμένους. Γιατί όμως είναι όχι; Για τον απλούστατο λόγο ότι το όχι αυτό είναι η απάντηση σε μια νέα βαρβαρότητα, η οποία κουβαλάει μέσα της το σπέρμα της αλλοτρίωσης και εν τέλει της υποταγής του ανθρώπου σε έναν ιδιότυπο ολοκληρωτισμό. Ο ολοκληρωτισμός αυτός, μάλιστα, εμφανίζεται ψευδεπίγραφα σαν θρίαμβος της ελευθερίας και διεκδικεί για τον εαυτό του την δύναμη επιβολής ενός φυσικού φαινομένου. Ας δούμε όμως τα πράγματα συγκεκριμένα:

Ας ξεκινήσω με έναν παραλληλισμό. Η εποχή μας παρουσιάζει αρκετές ομοιότητες με την περίοδο μετά την γαλλική επανάσταση. Η πτώση του τείχους της Βαστίλλης, το 1789, αποτέλεσε, ουσια-

στικά και συμβολικά, τον καταλύτη για την υπέρβαση των στενών συνόρων της φεουδαρχίας και για μια νέα αντιστοίχιση παραγωγικών σχέσεων και παραγωγικών δυνάμεων, στο επίπεδο του εθνικού κράτους, που αποτέλεσε το αναγκαίο πλαίσιο για την ανάπτυξη της οικονομίας της αγοράς. Ωστόσο, παρά την τεράστια πολιτική και ιδεολογική ζύμωση που είχε προηγηθεί από το κίνημα του διαφωτισμού, οι δυνάμεις της αγοράς επέβαλαν πλήρως την λογική τους, διαμορφώνοντας τον κόσμο στα μέτρα ενός «άγριου» και απάνθρωπου καπιταλισμού, επιφυλάσσοντας για το κράτος τον ρόλο του νυχτοφύλακα και ακρωτηριάζοντας τις πολιτικές και ατομικές ελευθερίες στην προκρούστεια κλίνη ενός ταξικά προσανατολισμένου και εν τέλει μισελεύθερου οικονομικού φιλελευθερισμού.

Χρειάστηκε να περάσει από τότε ενάμισης αιώνας σκληρότατων και συχνά αιματηρών κοινωνικών και πολιτικών αγώνων, στους οποίους πρωτοστάτησαν οι δυνάμεις της Αριστεράς, για να φθάσουμε επιτέλους σε μια στοιχειώδη ισορροπία μεταξύ αγοράς και πολιτικής. Η ισορροπία αυτή αποτυπώθηκε στα μεταπολεμικά ευρωπαϊκά Συντάγματα (εκτός από το δικό μας, λόγω του Εμφυλίου), με κύρια χαρακτηριστικά την ολοκληρωμένη και ισότιμη προστασία της πολιτικής δημοκρατίας, της προσωπικής ελευθερίας και της κοινωνικής αλληλεγγύης και την κατοχύρωση του οικονομικού ρόλου του κράτους.

Ωστόσο, η ισορροπία αυτή, που δημιούργησε ευνοϊκές προϋποθέσεις τόσο για την βελτίωση της θέσης των κοινωνικά ασθενέστερων όσο και για την περαιτέρω ενίσχυση της Δημοκρατίας, δυστυχώς δεν κράτησε για πολύ. Η πτώση του τείχους του Βερολίνου, ακριβώς δύο αιώνες μετά, άλλαξε τα δεδομένα και τις ισορροπίες ενός διπολικού κόσμου και οδήγησε σε μια αντίστοιχη εξέλιξη, πολύ μεγαλύτερης βέ-

βαια κλίμακας. Η έκρηξη των παραγωγικών δυνάμεων, με εμπροσθοφυλακή πλέον αφενός το κεφάλαιο που συνδέεται με την ανάπτυξη των νέων τεχνολογιών και των επικοινωνιακών δικτύων και αφετέρου το «νομαδικό» χρηματιστηριακό κεφάλαιο, οδηγεί στην διάρρηξη των οικονομικών συνόρων των εθνικών κρατών και στην δυναμική επέκταση των αγορών σε υπερεθνικό και σε παγκόσμιο επίπεδο. Μα, θα μπορούσε να αναρωτηθεί κανείς, γιατί αυτό είναι μια αρνητική εξέλιξη; Η απάντηση είναι απλή: είναι αρνητική εξέλιξη γιατί γίνεται και πάλι με τους όρους της αγοράς και με δραματική υποχώρηση της πολιτικής. Το αποτέλεσμα είναι μια σημαντική και εξαιρετικά επίφοβη οπισθοδρόμηση, που συνδέεται με την επικράτηση ενός ανανεωμένου οικονομικού φιλελευθερισμού.

Ποια είναι τα βασικά χαρακτηριστικά της σημερινής πραγματικότητας; Δεν είναι ο ολιγοπωλιακός και ενίοτε μονοπωλιακός έλεγχος της διεθνούς οικονομικής ζωής μέσω πολλαπλών συγχωνεύσεων και διατεταγμένων ιδιωτικοποιήσεων; Δεν είναι, κατ' επέκταση, η ανάδειξη πανίσχυρων και αδηφάγων ιδιωτικών εξουσιών που εκφεύγουν από κάθε γνωστή μορφή ελέγχου και περισφίγγουν τα εθνικά κράτη σαν ιστός αράχνης, υπονομεύοντας το σύνολο των δημοκρατικών, κοινωνικών αλλά και δικαιοκρατικών εγγυήσεων που επιτεύχθηκαν στο εσωτερικό του; Έχει ξαναδεί η ανθρωπότητα τόσους και τέτοιας έκτασης ιδιωτικούς εξουσιαστικούς κατασταλτικούς και ιδεολογικούς μηχανισμούς; Ιδιωτικοί στρατοί, ιδιωτικές αστυνομίες, ιδιωτικοί μηχανισμοί παρακολούθησης –ας θυμηθούμε το Echelon– ιδιωτικά μέσα ενημέρωσης, σε διατεταγμένη υπηρεσία χειραγώγησης της παγκόσμιας κοινής γνώμης. Αλλά και οι διεθνείς οργανισμοί δεν βρίσκονται στην υπηρεσία των εν λόγω ιδιωτικών εξουσιών; Τι ρόλο παί-

ζουν ο ΟΟΣΑ, το ΔΝΤ, ο ΠΟΕ και οι άλλοι παρεμφερείς οργανισμοί; Δεν είναι, σε τελευταία ανάλυση, η μακρά χειρ των ιδιωτικών αυτών εξουσιών στο οικονομικό πεδίο; Τι ρόλο παίζει το ΝΑΤΟ και οι άλλοι επιμέρους στρατιωτικοί οργανισμοί; Για ποιον επιβάλλουν την «Νέα Τάξη Πραγμάτων»;

Με βάση λοιπόν αυτά τα καταθλιπτικά διεθνή και εσωτερικά δεδομένα, ποια πολιτική δύναμη, αν όχι η Αριστερά, μπορεί να αποτελέσει φραγμό σε μια τέτοια ζοφερή εξέλιξη; Ποια δύναμη μπορεί να οργανώσει τις αναγκαίες άμυνες και αντιστάσεις του εθνικού κράτους, που αποτέλεσε, στην μακρόχρονη πορεία της διαμόρφωσής του, το φυτώριο στο οποίο άνθισαν η δημοκρατία και η ελευθερία; Ποια δύναμη μπορεί να πρωτοστατήσει για την διαμόρφωση υπερεθνικών και παγκόσμιων θεσμών που θα διασώσουν, σε ανώτερο επίπεδο, αλλά χωρίς εκπτώσεις και ελλείμματα, την εθνική κυριαρχία και θα μετασχηματίσουν την ψευδεπίγραφη, ολιγαρχική και ισοπεδωτική «παγκοσμιοποίηση» σε γνήσια, δημοκρατική και πολύχρωμη οικουμενικότητα; Ποια δύναμη θα υπερασπισθεί την ουσία της δημοκρατικής συμμετοχής, και θα ενεργοποιήσει ξανά τα κουρασμένα αντανakλαστικά της πολιτικής αντιπροσώπευσης, που παραπαίει στην λαμπερή πλην εξόχως παραπλανητική και επικίνδυνη σκηνή των ΜΜΕ;

Με άλλα λόγια, ποια δύναμη θα υπερασπισθεί αλλά και θα προεκτείνει στο μέλλον τις πολιτικές και κοινωνικές κατακτήσεις δύο αιώνων, αν όχι αυτή που τις επέβαλε, και μάλιστα με εκατόμβες θυμάτων;

Όμως για ποια Αριστερά μιλάμε; Μιλάμε αναμφίβολα για μια δημοκρατική Αριστερά, η οποία όχι μόνον διαχωρίζει πλήρως τη θέση της από τις θλιβερές παρεκτροπές του σταλινισμού αλλά και έχει αφήσει οριστικά πίσω της τις εμμονές, τα στερεότυπα και τις ιδεολογικές αγκυλώσεις του παρελθόντος. Μιλάμε για μια Αριστερά που δεν αντιμετωπίζει τα σημερινά προβλήματα με συνταγές του παρελθόντος. Η συνεχής επίκληση της ιστορίας και των παλαιότερων αγώνων, και μάλιστα χωρίς ίχνος αυτοκριτικής, η επαναστατική γυμναστική, ο πείσμων στρουθοκαμηλισμός και η φυγή προς τα πίσω αποτελούν, στην εποχή

της «παγκοσμιοποίησης», την πλέον βέβαιη συνταγή αποτυχίας, ρίχνοντας απλώς «νερό στον μύλο της αντίδρασης», για να χρησιμοποιήσουμε μια έκφραση που κάποτε ήταν του συρμού...

Ωστόσο, ο δημοκρατικός χαρακτήρας της Αριστεράς αποτελεί μεν απαραίτητη προϋπόθεση για μια πράγματι ανοιχτή συζήτηση αλλά από μόνος του δεν αρκεί για να καταλήξουμε σε περαιτέρω συμπεράσματα, καθώς τον αποδέχονται πλέον σχεδόν όλες οι συνιστώσες της σύγχρονης Αριστεράς. Θα επιμείνω σε μια επιπλέον διάκριση, η οποία ήδη υπονοείται στο βιβλίο *Ανοιχτή Συζήτηση* αλλά η μεγαλύτερη αποσαφήνισή της μπορεί να αποβεί, κατά την άποψή μου, πολλαπλά χρήσιμη για όλους όσους εξακολουθούμε να αναζητούμε λύσεις στο υπαρξιακό δίλημμα της Αριστεράς.

Οι ηγεσίες του ΠΑΣΟΚ σπατάλησαν το μεγαλύτερο μέρος του αξιακού αλλά και του ηθικού κεφαλαίου του προοδευτικού χώρου...

Πρόκειται για τη διάκριση μεταξύ κυβερνητικής και μη Αριστεράς. Χονδρικά, στην πρώτη εντάσσονται αυτοί που θεωρούν την Αριστερά δύναμη με κυβερνητική προοπτική και στην δεύτερη αυτοί που την εκλαμβάνουν κυρίως σαν ομάδα πολιτικής πίεσης, που πρέπει καταρχήν να μένει μακριά από την τύρβη της κυβερνητικής εξουσίας.

Σπεύδω να διευκρινίσω τη θέση μου, για να αποφευχθούν παρεξηγήσεις. Σέβομαι ιδιαίτερα όσους εντάσσονται στην δεύτερη εκδοχή της Αριστεράς και εμμένουν πεισματικά σε αξίες και αρχές, αρνούμενοι οποιονδήποτε συμβιβασμό και οτιδήποτε μπορεί να νοθεύσει την ουτοπία τους. Ωστόσο την θέση μου αυτή την συνοδεύω με δύο ουσιώδεις επισημάνσεις. Πρώτον, η

επιλογή αυτή πρέπει να συνοδεύεται με μια συνεπή αγωνιστική προσφορά στα πολλά ανοιχτά κοινωνικά πεδία, ώστε να μην παραμένει άσκηση ύφους και έκφραση μιας ελιτίστικης νοοτροπίας, που δυστυχώς συνεχίζει να επιβιώνει σε μια αξιοσημείωτη μερίδα των διανοουμένων της Αριστεράς. Δεύτερον, απαιτείται και μια αντίστοιχη στάση ζωής, για να μην χρησιμοποιείται απλώς σαν άλλοθι ή σαν μέσο ιδεολογικής αυτοϊκανοποίησης.

Όταν κάποια πολιτική δύναμη κινείται στην προοπτική άσκησης εξουσίας, αυτό συνεπάγεται αναπόδραστα ευρύτερες συναινέσεις, συνθέσεις και συγκλίσεις, με όλες τις όμορες δυνάμεις. Και αυτό με τη σειρά του συνεπάγεται υποχωρήσεις και συμβιβασμούς. Ακόμη δε περισσότερους συμβιβασμούς συνεπάγεται η ίδια η άσκηση της εξουσίας, που δεν γίνεται με συνθήκες θερμοκηπίου αλλά στο πλαίσιο μιας ιδιαίτερα σκληρής πραγματικότητας. Το σπουδαιότερο δε χαρακτηριστικό αυτής της πραγματικότητας είναι οι παγιωμένες και εξαιρετικά ανθεκτικές καθεστωτικές νοοτροπίες και πρακτικές, που διαθέτουν ισχυρότατους μηχανισμούς αφομοίωσης και αλλοίωσης κάθε ριζοσπαστικής πολιτικής προσπάθειας. Αν σε αυτά συνυπολογίσουμε ότι η παγκόσμια Αριστερά βρίσκεται κυριολεκτικά με την πλάτη στον τοίχο, απέναντι στην επέλαση του νεοφιλελευθερισμού, θα πρέπει να είμαστε ιδιαίτερα προσεκτικοί στις αξιολογήσεις μας τόσο για την διεθνή όσο και για την εγχώρια πολιτική σκηνή.

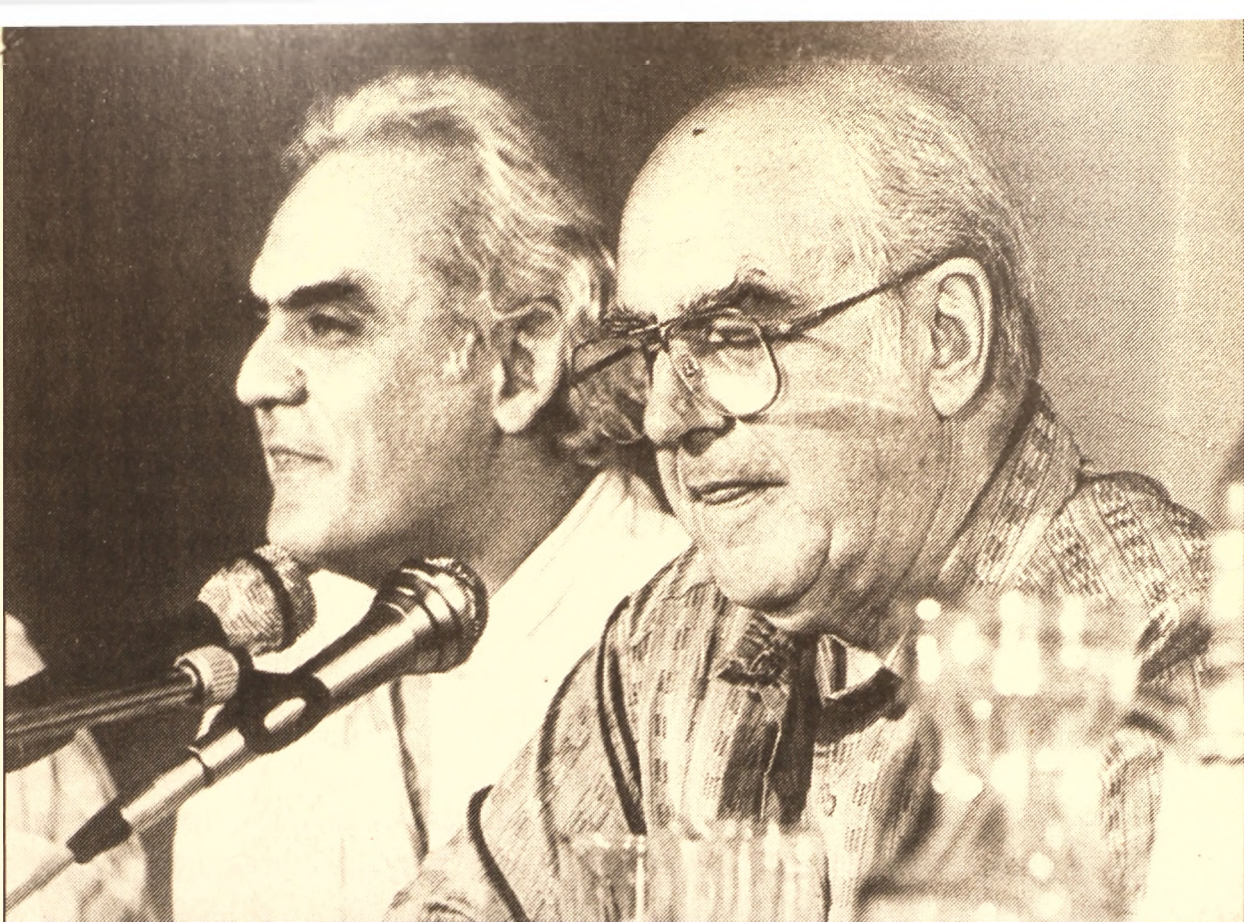
Η άκριτη και συλλήβδην αποκήρυξη της σοσιαλδημοκρατίας, ώστε να θεωρείται περίπου σαν στάχτη στα μάτια των εργαζομένων, δεν είναι απλώς ανιστόρητη αλλά είναι και άδικη αν σκεφθεί κανείς ότι το μέγιστο των εν γένει δημοκρατικών κατακτήσεων της ανθρωπότητας πραγματοποιήθηκε από σοσιαλδημοκρατικές κυβερνήσεις, που ενσωματώνουν την παράδοση και τους αγώνες δύο σχεδόν αιώνων. Ο «προδότης» Κάουτσκι πήρε την εκδίκησή του από τον Λένιν και ο Μπραντ με τον Πάλμε πήγαν πολύ πιο μπροστά τις κοινωνίες τους από ό,τι νομίζαμε στις εποχές της εύκολης επαναστατικής ρητορείας. Η απαξιωτική και συχνά αφοριστική

αντιμετώπιση του κύριου κορμού της δημοκρατικής Αριστεράς μπορεί μεν να δικαιολογούνται υπό το πρίσμα μιας Αριστεράς που είναι απλώς δύναμη διαμαρτυρίας, και άρα έχει την πολυτέλεια της ιδεολογικής καθαρότητας, δεν έχει όμως θέση σε μια νηφάλια προσέγγιση που δεν βλέπει την άσκηση της κρατικής εξουσίας σαν αποκλειστικό προνόμιο των συντηρητικών δυνάμεων.

Αυτό βέβαια δεν σημαίνει ότι η εξουσία είναι αυτοσκοπός ούτε ότι πρέπει να κλείνουμε τα μάτια απέναντι στην σημερινή κυβερνητική εικόνα της σοσιαλδημοκρατίας γενικά και του ΠΑΣΟΚ ειδικότερα. Υπάρχει μια λεπτή κόκκινη γραμμή που δεν πρέπει να διαβούμε, διότι τότε έχουμε μεταβολή της ποσότητας σε ποιότητα – για να θυμηθούμε τους νόμους της διαλεκτικής. Αυτή η γραμμή είναι η μεγάλη αγωνία αλλά και η ακλόνητη πεποίθηση του Λαοκράτη Βάσση. Μπορεί να υπάρχουν πολλές επιμέρους ιδεολογικές προσεγγίσεις και πολιτικές στάσεις, αλλά η Αριστερά που δεν αρνείται τον εαυτό της, το βίωμά της και τους αγώνες της οφείλει να συμφωνήσει σε τρεις άξονες: «Το πρώτο είναι η ελευθερία, η δικαιοσύνη και η ισότητα, το δεύτερο η αισθητική, η ποιότητα και η δημιουργία, και το τρίτο η ειρήνη, η δημοκρατία και η οικολογική ευαισθησία».

Αυτά είναι πράγματι τα κύρια ιδεολογικά προτάγματα, που συνθέτουν διαχρονικά τον σκληρό πυρήνα της Αριστεράς και ως εκ τούτου πρέπει να αποτελούν το μέτρο της πολιτικής δράσης της αλλά και το ως εδώ και μη παρέκει για την αξιολόγησή της. Το ερώτημα λοιπόν που ανακύπτει εύλογα είναι το ακόλουθο:

Πώς θα κρίνουμε την σημερινή σοσιαλδημοκρατία στο πλαίσιο μιας τέτοιας προσέγγισης. Και πώς θα αξιολογήσουμε, ειδικότερα, την ιδιότυπη εγχώρα εκδοχή της, δηλαδή το ΠΑΣΟΚ; Οι απαντήσεις βέβαια δεν είναι εύκολες και προπαντός δεν είναι ενιαίες, καθώς τα ανωτέρω αξιολογικά κριτήρια είναι μεν ασφαλή αλλά χρειάζονται συγκεκριμένη κάθε φορά εξειδίκευση. Κάθε περίπτωση πρέπει να κρίνεται χωριστά, με βάση το πολιτικό επίπεδο και τις προσλαμβάνουσες παραστάσεις κάθε χώρου και ιδίως με βάση την εκάστοτε κυβερνητική στάση των εν λόγω

«Κουρασμένο παλληκάρι» ο Άκης σήμερα, ψευδίζει περί σοσιαλισμού...

πολιτικών δυνάμεων.

Με βάση λοιπόν μια τέτοια θεώρηση, είναι προφανές ότι πολλές φορές, το τελευταίο ιδίως διάστημα, η σύγχρονη σοσιαλδημοκρατία έχει διαβεί τον Ρουβίκωνα, κερδίζοντας μεν την εξουσία αλλά χάνοντας την ψυχή της. Και δεν εννοούμε μόνον την ενδοτική στάση πολλών κομμάτων της απέναντι στις επιταγές της «Νέας Τάξης», με αποκορύφωμα την θλιβερή στάση του Τόνυ Μπλερ, αλλά και μια γενικότερη ιδεολογικοπολιτική μετάλλαξη, που συνδέεται με την επικράτηση καθαρά διαχειριστικών λογικών και πρακτικών και με την ορατή πλέον συρρίκνωση και συχνά εξαφάνιση των διαχωριστικών γραμμών με την Δεξιά και τις παραφυάδες της. Παλαιοί σοσιαλδημοκράτες, πρώην κομμουνιστές, παλαιοί ριζοσπάστες της Αριστεράς, ακόμη και της εξωκοινοβουλευτικής, προσχώρησαν άκριτα αλλά και πολύ εύκολα –σαν έτοιμοι από καιρό...– σε πολιτικές που συχνά απέχουν ελάχιστα από τον νεοφιλελευθερισμό. Μερικοί μάλιστα έδωσαν γη και ύδωρ στα ιδιωτικά συμφέροντα, ενώ άλλοι αποκήρυξαν με βδελυγμία το αριστερό παρελθόν τους.

Ωστόσο η σοσιαλδημοκρατία δεν είναι συνολικά μια χαμένη υπόθεση για την Αριστερά. Είναι ένα ανοιχτό στοίχημα που πρέπει να κερδηθεί, γιατί είναι η μόνη ελπίδα να γίνει η Αριστερά πλειοψηφούσα δύναμη στην κοινωνία. Έτσι, θα συμφωνήσω και θα υπερακοντίσω ίσως στην σκληρή κριτική των συγκεκριμένων περιπτώσεων, που όντως πέρασαν την κόκκινη γραμμή, αλλά ακούω με πολύ προβληματισμό προτάσεις γενικής απόρριψης και περιχαράκωσης σε σχή-

ματα αξιολογικά μεν, καθεαυτά, αλλά με μικρή εμβέλεια και με ελάχιστες προοπτικές άσκησης κυβερνητικής εξουσίας. Πολύ περισσότερο μάλιστα όταν η στάση και αυτών των σχημάτων χαρακτηρίζεται συχνά από υπερβολικούς ενδοισμούς, από αδικαιολόγητους μικρομεγαλισμούς και από την πρυτάνευση ποικίλων μικροκομματικών και προσωπικών σκοπιμοτήτων.

Με άλλα λόγια, πέρα από την σοσιαλδημοκρατία του Μπλερ και του Σρέντερ, υπάρχει και η σοσιαλδημοκρατία των σκανδιναβικών χωρών, της Γαλλίας και της Ισπανίας, καθώς και η ευρεία κεντροαριστερή συμμαχία της Ιταλίας, που πρέπει να αντιμετωπισθούν με άλλο μάτι, όχι μόνον για τις θέσεις τους στην εξωτερική πολιτική αλλά και γιατί προσπαθούν να ανανεωθούν χωρίς να απομακρυνθούν από τα βασικά ιδεολογικά προτάγματα της Αριστεράς. Ευτυχώς αυτό το έχουν καταλάβει και τα μικρότερα σχήματα της Αριστεράς, που συνεργάζονται εκεί σε ευρείες συμμαχίες μαζί τους, ώστε να περισώσουν ό,τι είναι δυνατόν να περισωθεί από τις δημοκρατικές και κοινωνικές κατακτήσεις αλλά και να οργανώσουν την αντεπίθεση της Αριστεράς, για τον πολιτικό και κοινωνικό έλεγχο της «παγκοσμιοποίησης». Θα σταθώ ιδίως στην στάση ενός πολύ συμπαθούς σε μένα πολιτικού, του Φάουστο Μπερτινόνι, ο οποίος ευτυχώς κατάλαβε το λάθος του της προηγούμενης φοράς, που επέτρεψε ξανά την επικράτηση του ανεκδιήγητου Μπερλουσκονισμού, και άλλαξε γραμμή πλεύσης, συνεργαζόμενος πλέον με την ευρεία κεντροαριστερά, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι εγκατέλειψε τις θέσεις του. Αυτό εί-

ναι ένα μήνυμα για όλες τις λογικές του τύπου «τι Πλαστήρας τι Παπάγος», που επικρατούν συχνά στην Ελλάδα.

Με αυτό δεν υπονοώ βέβαια ότι πρέπει να μετριάσθει η κριτική στο ΠΑΣΟΚ. Κάθε άλλο μάλιστα. Κατ' αρχάς πρέπει να παραδεχθώ ότι έχοντας δεσμούς με το ΠΑΣΟΚ από την ίδρυσή του, παρά τις συχνές κριτικές αποστασιοποιήσεις μου, παρακολούθησα με πολύ ενδιαφέρον τα των διαγραφών του 1975, που δεν τα ήξερα στις λεπτομέρειές τους, καθώς τότε ήμουν μαθητής στο νησί μου. Γενικότερα με άγγιξε ιδιαίτερα η κριτική για το πρόβλημα εσωκομματικής δημοκρατίας του ΠΑΣΟΚ, που διατρέχει το βιβλίο *Ανοιχτή Συζήτηση*, πολύ περισσότερο μάλιστα διότι είχα ανάλογες τραυματικές εμπειρίες με τις μεγάλες διαγραφές στην Θεσσαλονίκη λίγα χρόνια αργότερα, ενώ το ζήτημα αυτό αποτέλεσε και την αιτία της πρώτης μου αποχώρησης από το κομματικό ΠΑΣΟΚ, το 1987, όταν ο Ανδρέας έκανε εκείνη την περίφημη «αναδόμηση» όχι μόνον της κυβέρνησης, όπως εδικαιούτο, αλλά και του Εκτελεστικού Γραφείου, για την οποία δεν είχε καμία αρμοδιότητα. Ωστόσο είναι γεγονός ότι το αίτημα για εσωκομματική δημοκρατία αντιμετωπίστηκε δυστυχώς σαν πολυτελές αίτημα από την μεγάλη μάζα των οπαδών και των μελών, όχι μόνον διότι είχε να αντιμετωπίσει το ισχυρό πλην προσχηματικό εν πολλοίς επιχείρημα της διαφύλαξης της ενότητας του προοδευτικού χώρου, που χρησιμοποιήθηκε κατά κόρον για την δικαιολόγηση ή την αποδοχή του αρχηγισμού του Ανδρέα, αλλά και διότι δεν υπήρχε ούτε η παράδοση δημοκρατικής λειτουργίας κομμάτων ούτε, κατ' επέκταση, η αντίστοιχη πολιτική διαπαιδαγώγηση. Θα ήθελα πάντως στο σημείο αυτό να επισημάνω ότι την εποχή του Ανδρέα το κόμμα ήταν μεν αρχηγικό, αλλά αυτό αφορούσε ιδίως τις κεντρικές πολιτικές αποφάσεις και τους αντίστοιχους χειρισμούς. Από κει και πέρα υπήρχε ένα σημαντικό κομμάτι εσωκομματικής δημοκρατίας στις τοπικές και νομαρχιακές οργανώσεις, που ήταν πολύ πιο προωθημένα από την αντίστοιχη της εποχής του Σημίτη, παρότι κατά την τελευταία η εσωκομματική δημοκρατία τύποις λειτουργούσε καλύτερα.

Αλλά και επί της ουσίας η κριτική που ασκείται στο ΠΑΣΟΚ με την *Ανοιχτή Συζήτηση* είναι εν πολλοίς σωστή, παρά τις όποιες υπερβολές μέρους της συντροφιάς. Το ΠΑΣΟΚ δυστυχώς βρέθηκε έως τώρα στα δύο άκρα του πολιτικού εκκρεμούς. Από τον εκρηκτικό αρχηγικό λαϊκισμό του Αντρέα και τον έντονα οραματικό πλην θολό λόγο της «αλλαγής» και των «μη προνομιούχων», που οδήγησαν σε συνεχείς ιδεολογικές και πολιτικές παλινωδίες αλλά και αποπροσανατόλισαν το σύνολο της Αριστεράς, πέρασε απότομα στον σοβαρό πλην αποστεωμένο τεχνοκρατισμό του Σημίτη και στον προσγειωμένο αλλά ιδεολογικά άχρωμο και άοσμο λόγο περί «εκσυγχρονισμού», που εν πολλοίς ερμηνεύθηκε και εφαρμόστηκε σαν άκριτη προσαρμογή στα σημερινά, καταθλιπτικά όπως είδαμε,

Ποιος από την ηγεσία του ΠΑΣΟΚ αρνήθηκε τόσα χρόνια την εξουσία για να σώσει την αριστερή ψυχή του;

διεθνή και ευρωπαϊκά δεδομένα και όχι σαν μια προσεκτική και δημιουργική διήθησή τους, υπό το πρίσμα μιας πράγματι προοδευτικής πολιτικής. Επιτεύγματα υπήρξαν, αναμφίβολα, και στις δύο αυτές εποχές. Η ουσιαστική αποκατάσταση της δημοκρατίας, στην πρώτη, η σημαντική βελτίωση της εικόνας της χώρας στην δεύτερη. Ωστόσο, αμφότερες οι ηγεσίες σπατάλησαν, πράγματι, το μεγαλύτερο μέρος του αξιακού αλλά και του ηθικού κεφαλαίου του προοδευτικού χώρου, η πρώτη με τις συνεχείς διαψεύσεις των μεγάλων και μεγάλων συνθημάτων και η δεύτερη με την κραυγαλέα αποτυχία της να αντιμετωπίσει τις παθογένειες του ελληνικού κράτους, με προεξάρχοντα δυστυχώς τα ζητήματα της διαφθοράς και της διαπλοκής. Θα καταφέρει άραγε το ΠΑΣΟΚ, υπό την ηγεσία του Γιώργου Παπανδρέου, να βρει μια νέα ισορροπία

που θα συνδυάζει την υπευθυνότητα, την ηθική στάση και την κοινωνική ευαισθησία, ώστε να ανακτήσει την αξιοπιστία του; Το εγχείρημα είναι δύσκολο και η έκβαση αβέβαιη, όσο δεν υπάρχουν ορατά δείγματα γραφής σε τρία βασικά ζητήματα:

Πρώτον, στο πεδίο της εσωκομματικής δημοκρατίας, όπου προς το παρόν επικρατεί, επιτρέψτε μου τον νεολογισμό, το μοντέλο του «χύμα κόμματος».

Δεύτερον, στο πεδίο της αντιμετώπισης της διαπλοκής, όπου απλώς διαφαίνονται κάποιες καλές προθέσεις.

Τρίτον, στο πεδίο των σχέσεων με τα κοινωνικά στρώματα που ζουν υπό καθεστώς ανέχειας και έντονης κοινωνικής ανασφάλειας, όπου δεν αρκούν κινήσεις επικοινωνιακού χαρακτήρα αλλά απαιτείται ειλικρινής και ουσιαστική επιστροφή του ΠΑΣΟΚ στις κοινωνικές του ρίζες.

Ωστόσο, τα μικρότερα σχήματα αλλά και οι ανένταχτοι της δημοκρατικής Αριστεράς είναι λάθος να αντιμετωπίζουν το ΠΑΣΟΚ υπό ένα πρίσμα συνολικής απόρριψης. Αν η νέα ηγεσία του απομακρυνθεί αποφασιστικά από τους παλαιούς ηγεμονισμούς και δείξει ότι εννοεί πράγματι την πρόταση συνεργασίας που έχει απευθύνει στην υπόλοιπη Αριστερά για έναν ανοιχτό και ισότιμο διάλογο, στην προοπτική διαμόρφωσης ενός μίνιμουμ προγράμματος κυβερνητικής συνεργασίας, και αν το πρόγραμμα αυτό ανταποκριθεί ικανοποιητικά στα τρία μαγικά αθροίσματα του Λαοκράτη, που πράγματι αποτελούν τη βάση της δημοκρατικής Αριστεράς, τότε το ερώτημα που ανακύπτει εύλογα είναι: Γιατί όχι; Έχετε σκεφθεί τις πολλαπλασιαστικά ευεργετικές επιδράσεις μιας συμμαχίας στην οποία η πέραν του ΠΑΣΟΚ δημοκρατική Αριστερά, κρατώντας την αυτονομία της, θα έπαιζε τον ρόλο ρυμουλκού προς αριστερότερες και «ηθικότερες» κατευθύνσεις – όπως μπορούσε κατά την άποψή μου να το κάνει, και μάλιστα με προνομιακούς όρους και με συνολικότερη αναδιάταξη του πολιτικού σκηνικού υπέρ της, το 1989;

Και εν πάση περιπτώσει, είναι άραγε πιο αριστερός ο Πρόντι από τον Παπανδρέου ή οι γάλλοι, οι ισπανοί και οι σκανδιναβοί σοσιαλιστές από το ΠΑΣΟΚ; Γιατί στις χώρες αυτές υπάρ-

χουν ευρύτερες συνεργασίες; Ή μήπως ανταποκρίνεται περισσότερο στα κριτήρια της δημοκρατικής Αριστεράς η συνεργασία με το ΚΚΕ, που απορρίπτεται ούτως ή άλλως σταθερά και μετά βδελυγμίας; Αλλά και από την άλλη μεριά: υπάρχει από πουθενά φως για την αποχώρηση κάποιων –υπολογισιμων αριθμητικά– υγιών και αριστερών δυνάμεων από το ΠΑΣΟΚ, ώστε να συγκροτηθεί εναλλακτικός πόλος όπως αυτός των Λαφοντέν-Γκίζι; Πολύ αμφιβάλλω. Γνωρίζετε κανέναν από την ηγεσία του ΠΑΣΟΚ που να αρνήθηκε τόσα χρόνια την εξουσία για να σώσει την αριστερή ψυχή του, ώστε να ηγηθεί πειστικά μιας τέτοιας προσπάθειας;

Η στάση των δυνάμεων της Αριστεράς που κινούνται ανάμεσα στο ΠΑΣΟΚ και το ΚΚΕ, στην οποία ανήκει και η παρέα της *Ανοιχτής Συζήτησης*, μου θυμίζει πολλές φορές το γνωστό «μικρά πλην έντιμος Ελλάς». Αυτό βέβαια δεν σημαίνει ότι δεν υπάρχουν περιόδοι που η «μικρά πλην έντιμος Αριστερά» δεν είναι σαφώς προτιμότερη από μια προσχώρηση άνευ όρων. Όταν δεν υπάρχουν πράγματι περιθώρια συνεργασίας, όχι μόνον συμφωνώ αλλά και υπερθεματίζω υπέρ του να διασωθεί τουλάχιστον η πολιτική αξιοπρέπεια αυτού του χώρου, του οποίου βέβαια η σημασία, η εμβέλεια και η στελεχιακή αξία δεν αποτιμώνται με τον αριθμό των ψήφων στις βουλευτικές εκλογές. Όμως, όταν η άρνηση συνεργασίας διατυπώνεται πλέον σαν μια εκ των προτέρων και εξ ορισμού επιλογή, δηλαδή σαν μια δεδομένη επιλογή παντός καιρού, αυτό δείχνει –επιτρέψτε μου μια μεταφορά από την ψυχιατρική– καθήλωση στο στάδιο του ιδεολογικού ναρκισσισμού και της πολιτικής δυσανεξίας. Και η καθήλωση αυτή συνεπάγεται και γενικότερη καθήλωση της προοπτικής για στροφή της πολιτικής μας ζωής προς προοδευτικότερες κατευθύνσεις.

Βιώσαμε επανειλημμένες διαψεύσεις, αρκετοί ενέδωσαν στις σειρήνες της ενσωμάτωσης ή του τέλους των ιδεολογιών, αλλά είμαστε ακόμα πολλοί που θέλουμε να μοιραστούμε τις αγωνίες και τους προβληματισμούς μιας πραγματι ανοιχτής συζήτησης για την μεταπολίτευση, το ΠΑΣΟΚ και την Αριστερά.

ΛΑΟΚΡΑΤΗΣ ΒΑΣΣΗΣ:

Ο διάλογος για τα μείζονα πρέπει να συνεχιστεί

Σε μια άλλη εκδήλωση, για την παρουσίαση του βιβλίου του Κώστα Σημίτη, πήγαν πολλοί. Οι περισσότεροι όμως απ' αυτούς όχι για να ακούσουν, αλλά... για να τους ιδούν. Κι είχαν άγχος να τους πάρει ο φακός, άγχος να φανεί ότι πήγαν. Όσοι συναντηθήκαμε εδώ ανήκουμε στους εκουσίως και αμετανοήτως έξω απ' «το πολιτικό κόλπο» και κανείς σας δεν ήρθε για να τον ιδούν. Υπάρχουν ευτυχώς ακόμα πολίτες που πηγαίνουν σε εκδηλώσεις για να ακούσουν. Που αναζητούν τις πολιτικές και πνευματικές εκδηλώσεις της έντιμης κατάθεσης απόψεων, της έντιμης αναζήτησης και της έντιμης αγωνίας.

Ο διάλογος που ανοίξαμε για τα μείζονα της μεταπολίτευσης, πρέπει να συνεχιστεί, έτσι που να φωτίσουμε τις ρίζες της μεταπολιτευτικής κακοδαιμονίας. Κι όχι μόνο να φωτίσουμε, αλλά και να ανοίξουμε δρόμο για να ξεφύγουμε κάποτε απ' αυτή την κακοδαιμονία των χαμένων δεκαετιών. Να ξεφύγουμε απ' αυτόν τον φαύλο κύκλο που μας έχει οδηγήσει σε μοιρολατρική παραίτηση και εθνική ανημπόρια. Είμαστε μπροστά σε μια κατάσταση προϊούσας εθνικής μελαγχολίας.

Στο μεγάλο ερώτημα που εμμέσως θέτει η *Ανοιχτή Συζήτηση*, το αν δηλαδή μπορούσε να πάει αλλιώς η μεταπολίτευση, η απάντηση είναι πως μπορούσε να πάει αλλιώς.

Όπως μπορούμε κι από εδώ και πέρα να πάμε αλλιώς. Δεν είναι μοιραίο και αναπότρεπτο να διαγράψουμε συνεχώς κύκλους αδιεξόδων. Μπορούμε να πάμε αλλιώς στο μέλλον, αν αλλάξουμε τη λογική λειτουργίας του πολιτικού μας συστήματος, τη λογική λειτουργίας της πολιτικής μας ζωής, τη λογική λειτουργίας της ελληνικής κοινωνίας. Αν βάλουμε τέρμα σ' αυτή τη νοσηρή δικομματική συγκυριαρχία. Τέρμα στο

(δι)κομματικοποιημένο κράτος και στα κρατικοποιημένα κόμματα εξουσίας. Τέρμα στον έλεγχο του κράτους απ' τα δυο κόμματα εξουσίας και τέρμα στην ομηρία της κοινωνίας απ' αυτά τα κόμματα κι απ' αυτό το κράτος.

Υπάρχει εναλλακτικός δρόμος προς το μέλλον, όσο κι αν προσπαθούν να μας «επιβάλουν» και να μας εθίσουν στον νεοφιλελεύθερο μονόδρομο και την ελληνική του εκδοχή.

Κλείνοντας θα κάνω μόνο ένα σχόλιο για το βιβλίο του Κώστα Σημίτη. Γράφει στη σ. 23 πως ο αρχηγισμός του Ανδρέα ήταν το τίμημα για να ξεπεραστεί η αριστερή πολυδιάσπαση και να ξεφύγει το ΠΑΣΟΚ απ' τους κομματικούς προύχοντες. Πρόκειται για άποψη, 30 χρόνια απ' τις βάρβαρες προγραφές του '75, που προκαλεί μελαγχολία. Κι αυτό όχι τόσο γιατί ο Σημίτης δείχνει να μην κατάλαβε τις επιπτώσεις στην πορεία του ΠΑΣΟΚ απ' την κατάργηση των δημοκρατικών διαδικασιών, όσο γιατί μέσα απ' αυτή του την άποψη εξηγούνται πολλά για την πολιτεία ΠΑΣΟΚ τόσο στην ανδρεϊκή όσο και στη σημερινή της εκδοχή. Κι εξηγούνται αδιάψευστα και όχι κατ' υπόθεσιν.

Εκσυγχρονιζόμαστε ρε!

Στον Τάσο Γούλα με πολλές πολλές ευχαριστίες

Άλλη μια ατέλειωτη μέρα: κάτι ανάμεσα σε άρωμα και κλανιά.
Κομπαγιάσι Ίσσα (1823)

Είδατε που ανησυχούσατε; Σιγά-σιγά όλα τακτοποιούνται σ' αυτόν τον όλβιο τόπο. Ο ΣΕΒ δίνει τελικά αυξήσεις περισσότερες από τον μέσο όρο της ΟΝΕ και τον μέσο πληθωρισμό της ΕΕ, μια οξυδερκής καλλιτεχνική επιτροπή επέλεξε το κατάλληλο τραγούδι που θα μας εκπροσωπήσει στη Eurovision ώστε ν' αρχίσουν να ρέουν τα στίφη των τουριστών που αναμένει πάλι η κ. Πάλλη, ήδη μετά τις πρώτες ξυλιές και τα μπουνίδια οι συνταξιούχοι και οι ιδιωτικοί υπάλληλοι συνετίζονται όλο και περισσότερο, ο κ. Αλογοσκούφης επιβραβεύεται από το Ecofin, ο Ολυμπιακός είναι 9 βαθμούς μπροστά, ο κ. Χατζηνικολάου υιός δηλώνει ότι δεν θα περάσει ο φασισμός του ΕΣΡ και ο κ. Κοντομηνάς, αυτός ο ογκόλιθος του πολιτισμού και ο τιτάνας των επιχειρηματικών πρωτοβουλιών, δεν θα πληρώσει –πάω στοίχημα– το πρόστιμο του 1.500.000 ευρώ που του επεβλήθη επειδή χοντρά παρανόμησε, ο Θέμος πήγε στον Antenna προς δόξαν της ελευθερίας της γνώμης και προς πάταξιν κάθε λογοκρισίας (αρκεί βεβαίως να μην καταφερθεί εναντίον του κ. Κυριακού ή να μην κάνει αστειάκια με το ύψος του – έχει και η ανοχή τα όριά της), ο κ. Καρατζαφέρης πολιτικά σαρώνει με συνθήματα από την άκρα αριστερά ως την άκρα δεξιά, ο κ. Μάκης της φυλής των Κιμάκη απέκτησε υγιές θήλυ και ο τοκετός αναμετεδόθη από κρυφές κάμερες σ' όλο το πανελλήνιο που αδημονούσε, το ΠΑΣΟΚ έφτασε τη Ν.Δ., η Ν.Δ. έφτασε στα όρια λιποθυμικού σοκ, ο κ. Καραμανλής έφτασε τα 90 κιλά και ο κ. Παπανδρέου, ο έχων το ύψος και τα κιλά του Γκούφη, έφτασε και δεν ακούμπησε. (Άσχετο: ο Δαντόν έλεγε «Δεν κάναμε εμείς την επανάσταση, η επανάσταση έκανε εμάς»). Γιατί ανησυχείτε δεν καταλαβαίνω. Η ανεργία μειώνεται, το χρηματιστήριο ανεβαίνει, η Ψηλοντόρα τα βρίσκει με την Κοντολίζα, ο κ. Ψιψινάκης επιμορφώνει το πανελλήνιο με ειδικά μαθήματα καλιαρντών από τον Alpha των κ.κ. Κοντομηνά και Χατζησαρίπολου, η εφημερίς το Θέμα όπου έχει βρει καταφύγιο κάθε τηλεσούργελο και που προσφέρει σε dvd every Κυριακή αγνό ελληνικό πορνό και βουκολικό Γκουσγκούνη –το κο με ωμέγα– σκίζει κυκλοφορικά. Μετρό και τραμ ήδη επεκτείνονται, παλιά εργοστάσια κλείνουν για να γίνουν info πολυκαφετέριες, post modern σκυλάδικα και χώροι πολιτιστικής διασκέδασης, η Ελλάς μ' άλλους λόγους προσεγγίζει τις ημέρες δόξης της κυβέρνησης Σημίτη, τα νησιά του Αιγαίου βρίσκονται στη θέση τους άπαντα ωςάν πέτρινα αεροπλανοφόρα της υπερδύναμης στον γλαυκόν ορίζοντα της επιθυμίας, που θα 'λεγε κι ο ποιητής, τι στο διάτανο έχετε, τι σας λείπει και στεναχωριέστε, δεν σας καταλαβαίνω.

Η αγορά γνωρίζει περιόδους δόξης λαμπράς, τα Delikatessen και τα λαχανάκια Βρυξελλών δίνονται σε προσφορά από τον Βερόπουλο ενώ τα prisunic Μαρινόπουλος πωλούν σούσι μισοτιμής. Ακόμη και οι κουλουρτζήδες στην Αθηνάς

εκσυγχρονίστηκαν και διαθέτουν χωριστά το κουλούρι και χωριστά το σουσάμι. Η Ελλάς, πολύτιμη εις τους φίλους και τρομερά εις τους εχθρούς, αποτελεί τον βραχίονα ανάπτυξης της ΕΕ στα Βαλκάνια και είναι η οικονομική εκείνη υπερδύναμη που στους στιβαρούς της ώμους έχει ανατεθεί η πρόοδος και η ευημερία της Αλβανίας, των Σκοπίων, του Κοσόβου και της Βουλγαρίας. Η εντόπια ευημερία εξάλλου και η ποιότητα ζωής διαπιστώνονται κάθε βράδυ στα ξέχειλα από κόσμο ντάν-σινγκ μαγαζιά καθ' άπασαν την επικράτεια που θα 'λεγε και ο Καρυωτάκης. Από πρωίας έως βαθείας νυκτός Ελληνίδες και Έλληνες τσιφτετελίζονται –χωρίς να εξευτελίζονται– στην τηλεόραση, το ραδιόφωνο, τους χώρους δουλειάς, τους χώρους διασκέδασης, τα πεζοδρόμια κλπ. Τα βόρεια και τα νότια προάστια της γκλαμουριάς αποκτούν συνεχώς και νέους κατοίκους με πισίνες και super τζιπούρες. Χλίδα!

Όσον αφορά πάλι τα προειρημένα πεζοδρόμια, με την καλή έννοια, αυτά έχουν τεράστια σχέση τόσο με την πολιτική πρακτική, όσο και με την αισθητική ή την ιδεολογία. Λ.χ. με λίγο πεζοδρόμιο παραπάνω αποκτά μεγαλύτερη τηλεθέαση μια τηλεοπτική εκπομπή, ενώ με τη μίζα από την αλλαγή των πλακών ενός πεζοδρομίου μπορεί ένας πολιτικός να προετοιμάσει την επόμενη προεκλογική του εκστρατεία. Ο υποφαινόμενος από τας σελίδας του Αντί έχει εκπονήσει ολόκληρη διατριβή για την διαλεκτική –με την καλή, την εγγελιανή έννοια– σχέση ανάμεσα στον τζίρο των τηλε-μπίζνες και του εμπορίου λευκής σαρκός ή για τον τροπικαλισμό ανάμεσα σε συγκεκριμένες πολιτικές καριέρες και στα πεζοδρόμια με τον εξοπλισμό τους εν γένει, καγκελάκια, ζαρντινιέρες, προσβάσεις για πρόσωπα χρήζοντα βοηθείας κλπ. Ας πούμε μ' έχει συγκλονίσει η λύση που έχει δοθεί από την νυν δημοτική αρχή στο πεζοδρόμιο της Σόλωνος, πλάτους 1,5 μ.!, όπου έχει τοποθετηθεί ειδική πλακόστρωση για τυφλούς την οποία όμως αν ακολουθήσεις θα πέσεις επάνω στους πασσάλους του ρείθρου με το πρώτο βήμα! Αληθινό θαύμα σχεδιασμού και λειτουργικότητας. Το έργο πάντως πραγματοποιήθηκε, οι εργολάβοι δούλεψαν, οι λογαριασμοί πληρώθηκαν, η τ. δήμαρχος έκανε συγκινημένη τον απολογισμό της θητείας της και όλοι είναι τρισευτυχισμένοι από τον καλπάζοντα εκσυγχρονισμό. Εσείς πάλι τι έχετε και είστε μωτρωμένοι; Τ' ασφαλιστικά σας ταμεία αντέχουν άνετα ως το 2009 –μην είμαστε και πλεονέχτες, που λέει και ο Χατζηχρίστος–, ξένοι επενδυτές διαπιστώνουν ότι και στην Ελλάδα ισχύει το έλα να δεις όπως και στις off-shore τράπεζες που έχουν επενδύσει το μαύρο χρήμα από τον τίμιο ιδρώτα τους, άρα είναι έτοιμοι να δείξουν έμπρακτη εμπιστοσύνη και στον παράδεισό μας. Επιπλέον, νέες κάμερες έχουν τοποθετηθεί σε αυτοκινητοδρόμους, υπόγειες διαβάσεις, τηλεφωνικούς θαλάμους, μπαρ των Εξαρχείων, καφενεία του Ψυρρή και σε αρκετά χωλ διαμερισμάτων σε Κυψέλη και Παγκράτι, όπου ως γνωστόν θάλλει ανενόχλητη η τρομοκρατία και η προπαγάνδα της.

Η κυβέρνηση αυτή βρίσκεται στο σωστό δρόμο. Όπως εξάλλου και η προηγούμενη και η επόμενη. Οι μόνοι που δεν καταλαβαίνετε σε τι εποχές ανάτασης ζούμε, οι μόνοι που δεν βαδίζετε σωστά, οι μόνοι που έχετε χάσει το δρόμο είστε ΕΣΕΙΣ. Καθίκια! Με συγχύσατε πάλι και φούντωσε η αλλεργία μου.

ΤΖΙΜ ΜΠΟΥΚΗΣ

Κανένα βήμα εμπρός, πολλά βήματα πίσω

Με συνεχή και γοργά βήματα προς τα πίσω τρέχει η ελληνική οικονομία τα τελευταία χρόνια, παρά τις προσπάθειες των οικονομικών επιτελείων και των δύο κυβερνητικών κομμάτων να αποδείξουν το αντίθετο.

Τα στοιχεία που μετρούν οι επιμέρους δείκτες της οικονομίας δείχνουν απώλεια παραγωγικότητας και μείωση των επενδυτικών δαπανών. Δηλαδή χειρότερηση των δεικτών που εμφανίζουν τις τάσεις μιας οικονομίας.

Η κυβερνητική πολιτική βρίσκεται παγιδευμένη στα αδιέξοδά της, καθώς από τη μια προσπαθεί να εφαρμόσει σκληρή φιλελεύθερη πολιτική και από την άλλη να γίνει αρεστή στα μεσαία και κατώτερα στρώματα της ελληνικής κοινωνίας, τα οποία βέβαια δίνουν και τη νίκη στις εκλογές.

Και ακριβώς εδώ είναι το μεγάλο διαχρονικό πρόβλημα όχι μόνο της κυβέρνησης αλλά και της ελληνικής οικονομίας. Παραγωγικές επενδύσεις έχουν σταματήσει να γίνονται από τα μέσα της δεκαετίας του '80. Αν εξαιρέσει κανείς την ενέργεια, όπου η χώρα είχε μείνει πολύ πίσω και κάτι έπρεπε να γίνει, σε κανέναν άλλον τομέα δεν έγιναν επενδύσεις. Η ανάπτυξη στην οποία αναφέρονται οι κυβερνήσεις κυρίως του ΠΑΣΟΚ, έχει να κάνει με τα Ολυμπιακά έργα και τα έργα υποδομής της χώρας. Θυμηθείτε σε τι κατάσταση ήταν το οδικό δίκτυο της Ελλάδας τη δεκαετία του '90. Ας μην αναφερθούμε δε στο σιδηροδρομικό, το οποίο αναπτύσσεται με ρυθμό χελώνας.

Ένα μεγάλο πρόβλημα για τις κυβερνήσεις και των δύο κομμάτων είναι σήμερα η συνεχώς μειούμενη αγοραστική

δύναμη του πληθυσμού, η οποία έχει αρνητικές επιδράσεις πρωτίστως στα χαμηλότερα εισοδήματα, καθώς σε αυτά περικόπτεται δαπάνες από τα είδη πρώτης ανάγκης. Η διαρκώς ανοδική πορεία των τιμών ανοίγει την ψαλίδα μεταξύ εχόντων και μη εχόντων και οδηγεί σε αναδιανομή του εισοδήματος, με συνέπεια να απειλείται η κοινωνική συνοχή και να περιορίζεται η οικονομική ανάπτυξη.

Ο επίσημος πληθωρισμός δεν μπορεί να «ερμηνεύσει» σωστά την ακρίβεια. Δεν μπορεί να αποτυπώσει την άνοδο του κόστους ζωής, ειδικά στα χαμηλότερα εισοδηματικά στρώματα. Καμία μεταπολιτευτική κυβέρνηση δεν μπόρεσε να τιθασεύσει τη μάστιγα της αισχροκέρδειας και της ασυδοσίας των μεσαζόντων, κυρίως στη διακίνηση των γεωργικών προϊόντων. Έτσι παρουσιάζεται το φαινόμενο η διαφορά της τιμής πώλησης ορισμένων γεωργικών προϊόντων στις λαϊκές αγορές της πρωτεύουσας να ξεπερνά το 1.000% εκείνης που πουλάει ο παραγωγός.

Το έχουμε ξαναπεί και δεν θα σταματήσουμε να το λέμε. Η ελληνική οικονομία μετά από 20 χρόνια διακυβέρνησης της χώρας από το ΠΑΣΟΚ και πέντε από τη Νέα Δημοκρατία κάνει όχι απλά βήματα αλλά άλματα προς τα πίσω.

Το κυβερνών σήμερα κόμμα επαίρεται ότι έχει καταφέρει να μειώσει τη διαφορά του ελληνικού πληθωρισμού από τον κοινοτικό στη μία ποσοστιαία μονάδα. Κανείς όμως δεν τολμά να ομολογήσει στους ψηφοφόρους του ότι αυτή η μονάδα προστίθεται στις δεκάδες μονάδες διαφοράς των προηγούμενων χρόνων.

Η αντιμετώπιση της κατάστασης αυ-

τής είναι η αύξηση των μισθών αλλά και η διεύρυνση του κοινωνικού κράτους και των δημόσιων παροχών. Φυσικά αυτά δεν μπορούν να γίνουν με ένα «πτωχευμένο» κράτος. Το ΠΑΣΟΚ κατάφερε να εξαφανίσει την «κοινωνική ευθύνη» των ελλήνων πολιτών. Κατάφερε να ασχολείται ο καθένας με τον εαυτό του και να μη νοιάζεται για τον διπλανό του. Καλλιέργησε πολύ περισσότερο από τη δεξιά, τη νεοφιλελεύθερη αντίληψη της μικρομεσαίας μιζέριας και του ατομικής αυθαιρεσίας. Όλο αυτό το κλίμα σε συνάρτηση με την κατασπατάληση του δημοσίου χρήματος από τους κομματικούς επιτήδειους δημιούργησε τη σημερινή κατά πολλούς μη αναστρέψιμη οικονομική πραγματικότητα.

Για να υπάρξουν ελπίδες, θα πρέπει να αλλάξει η αντίληψη των πολιτών για την οικονομία και τα μέσα παραγωγής. Χρειάζεται να επανακαθοριστούν οι σχέσεις δημόσιων και ιδιωτικών επιχειρήσεων, οι σχέσεις των δημοσίων υπαλλήλων προς το κοινωνικό σύνολο, αλλά και να λειτουργήσουν σε άλλη βάση οι ελεγκτικοί μηχανισμοί προς ουσιαστική και αποτελεσματική κατεύθυνση.

Μπροστά στη νέα ζοφερή πραγματικότητα που αποκαλύπτεται καθώς έφτασε στα όρια του ακόμα και το ασφαλιστικό σύστημα, το στοίχημα δεν αφορά μόνο στους ψηφοφόρους της μιας ή της άλλης παράταξης. Αν δεν καταλάβουν ότι οι μικροπολιτικές δεν έχουν δυνατότητα επιβίωσης, οι οικονομικοί δείκτες θα συνεχίσουν να κατρακυλούν και, ενώ τώρα βρισκόμαστε στην τελευταία θέση όχι μόνο των 15 αλλά των 25 της ΕΕ, σε πολύ λίγο χρονικό διάστημα θα είμαστε απέξω.

ΤΑΣΟΣ ΜΠΟΤΟΥΛΑΣ

Η σύναξις των δικών μας αγροφυλάκων

Βασικό σύνθημα της ΝΔ στις εκλογές του 2004 ήταν η «επανίδρυση του κράτους», που βρήκε βέβαια κάποιους, ίσως και πολλούς, ακροατές, ειδικά μετά την εικοσάχρονη, σχεδόν αδιάλειπτη, διακυβέρνηση από το «σύστημα ΠΑΣΟΚ». Πέρασαν δύο ολόκληρα χρόνια διακυβέρνησης από την ΝΔ και επανίδρυση δεν είδαμε. Πλην της ...Αγροφυλακής, όπως ανάγγειλε η Χώρα στις 7-3-06, παραθέτοντας μάλιστα και τον σχετικό θυρεό: Φύλλο πλατάνου επί σταυρού, πλαισιωμένο από δύο κλαδιά δάφνης. Ζώο, το κύριο αντικείμενο μιας Αγροφυλακής (μοσχάρι, γουρούνι, πρόβατο ή κατσίκι), δεν απεικονίζεται. Προφανώς διότι δυσάρεστους συνειρμούς θα προκαλούσε...

Η πρώτη και ίσως η κυριότερη, όπως φοβόμαστε, διαφορά από την προηγούμενη Αγροφυλακή, που καταργήθηκε από τον Αντρέα στα «ηρωικά» χρόνια του ΠΑΣΟΚ, είναι ότι η επανιδρυόμενη θα υπάγεται στο Υπ. Δημ. Τάξης και όχι στο Υπ. Γεωργίας όπως η παλιά.

Η πρώτη και ίσως η κυριότερη, όπως είμαστε σίγουροι, αιτία της επανίδρυσης είναι ο διορισμός δέκα χιλιάδων (10.000) ατόμων.

Ε ρε γλέντι για τα «δικά μας παιδιά»! Με υπουργό μάλιστα αυτόν που καθιέρωσε τον όρο: Τον κ. Πολύδωρα...

Όσο τραγικό πάντως κι αν είναι το να επιβαρύνεται το Δημόσιο με τόσους νέους υπαλλήλους, σε περίοδο μάλιστα λιτότητας, από τους ίδιους τους αρχαγγέλους της λιτότητας και διαπρύσιους κήρυκες του περιορισμού του κράτους, δεν παύει να είναι η κορυφή μόνον του παγόβουνου «Αγροφυλακή».

Γιατί πέρα από τη φύλαξη των χωραφιών από εισβολή βοδιών, προβάτων κ.λπ. ή των οπωρώνων από κλοπές καρπού, κάποιοι αγροφύλακες έπαιζαν και έναν άλλο πολύ σημαντικό για τους κομματάρχες ρόλο: Το ρόλο της ...εταιρείας σφυγμομέτρησης της πρόθεσης ψήφου των κατοίκων του χωριού που υπηρετούσαν. Ούτε ALCO ούτε VPRC ούτε άλλες τέτοιες εταιρείες υπήρχαν τότε. Κι αν υπήρχαν, θα χρέωναν πολύ ακριβά για τέτοια δουλειά. Κάπως έπρεπε να βολευτούν οι κομματάρχες κάθε χωριού. Και δι' αυτών οι τοπικοί

βουλευτές, με λογικό κόστος...

Πώς να εκπροσωπήσεις το λαό άμα δεν ξέρεις τι σκέφτεται να ψηφίσει ο καθένας; Διότι οι αγροφύλακες, κάποιοι τέλος πάντων απ' αυτούς, έκαναν πολύ πιο εμπεριστατωμένη και λεπτομερή δουλειά απ' ό,τι οι συγμομετρητές σήμερα, που δίνουν γενικά και αόριστα νούμερα, ποσοστά κ.λπ., τα οποία ο καθένας ερμηνεύει όπως τον βολεύει...

Οι αγροφύλακες, κάποιοι τέλος πάντων απ' αυτούς, όντας συνέχεια σε επαφή με τους ψηφοφόρους, μα στα χωράφια για διαφορές, μα στα σπίτια για κάναν καφέ, κατέγραφαν διηνεκώς και επακριβώς όχι μόνο ποιο κόμμα προτιμούσε καθένας αλλά και σε ποιον βουλευτή συγκεκριμένα θα έβαζε σταυρό. Αυτή η πληροφορία ήταν που είχε τη μεγαλύτερη ανταλλακτική αξία.

Και βέβαια όλες τις τυχόν μεταπτώσεις προτιμήσεων. Αυτή η πληροφορία κι αν είχε (και έχει) τεράστια ανταλλακτική αξία για τους κομματάρχες, ειδικά όταν δίνεται σε «ανύποπτο» χρόνο, ώστε να υπάρχει άνεση παρέμβασης για νέα, ευμενή, μεταστροφή του ...προβάτου που πάει να φύγει από τη στρουγγα. Αθάνατε Αβέρωφ, έκφραση που καθιέρωσες!

ΕΝΑ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΒΙΩΜΑ

Στο χωριό μου, τη μέρα των εκλογών του 1977. ΝΔ, ΠΑΣΟΚ, ΕΚ, ΚΚΕ, «Συμμαχία» και πολλά άλλα κόμματα.

Μεγάλο χωριό, με πάνω από 800 ψηφοφόρους (περί τα 600 έγκυρα).

Έπαιρναν από κάποιους ψήφους όλα τα κόμματα, δεν είχε σημειωθεί όμως ποτέ κομματικός τσακωμός. Ούτε είχαν χωρίσει τα καφενεία κατά ...χρώματα.

Κεντρικό καφενείο, απέναντι από το εκλογικό τμήμα, φίσκα. Οι κάλπες είχαν κλείσει. Αναμονή αποτελεσμάτων. Χαρτοπαιξία, κεράσματα, πειράγματα, καλαμπούρια.

Εγώ έπαιζα ξερή-μονομαχία με τον αγροφύλακα. Μας παρακολουθούσαν πολλοί γιατί ήμαστε «καλοί» αντίπαλοι. Μια στιγμή σταματάω το παιχνίδι και του λέω: Ρε Γιωργοχρήστο (έτσι τους φωνάζουμε εμείς, με το όνομα του πατέρα «κολλητό», όπως κι οι Ρώσοι), εσύ είσαι συνέχεια εδώ και μέσα στα πράγματα. Πες μας τις προβλέψεις σου, να μην έχουμε αγωνία...

Ανακάθισε, τον θυμάμαι σαν τώρα, και ξεκίνησε να λέει ενώπιον πολλών ακροατών (τα μεταφέρω, όπως τα έλεγε, χωρίς ακριβείς αριθμούς, που δεν τους θυμάμαι, αλλά οι διαφορές είναι ακριβείς):

Ου Αβέρωφ μα 100 μα 105, ου Καλουγιάνς μα 73 μα 78, ου Πανούρης μα 25 μα 30, ου Παπούλιας μα 52 μα 57, ου Μουραίτς μα 35 μα 38, ου Μουλουνάς μα 40 μα 45, ο τάδε τόσα έως τόσα κ.λπ.

«Κατέβασε» όλους τους βουλευτές των τριών «μεγάλων» κομμάτων έναν προς έναν. Και συνέχισε: Το ΚΚΕ μα 42 μα 44, εσείς («Συμμαχία») μα έναν μα δυο!!!

Είχε «σφυγμομετρήσει» κάπου 700 άτομα ο άθλιος. Αναρωτιέστε για το στατιστικό σφάλμα του; Δύο-τρεις **σταυροί** το πολύ ήταν για **κάθε** έναν βουλευτή.

Ν.Α. ΛΑΜΠΗΣ

ΥΓ. (1) Το ΚΚΕ πήρε τελικά 44 ψήφους και η «Συμμαχία» 2.

ΥΓ. (2) Όποιος αναγνώστης τυχόν δυσπιστεί, ας πληρώσει ένα ταξίδι μας στο χωριό μου, για να γνωρίσει το Γιωργοχρήστο προσωπικά, συνταξιούχο πια.

ΕΠΙΣΗΜΑΪΝΟΥΜΕ

Μια επιστολή παραίτησης

Λάβαμε και δημοσιεύουμε το ακόλουθο κείμενο:

Προς τον διευθυντή του Εθνικού Θεάτρου

κ. Νίκο Κούρκουλο

Αθήνα, 19 Δεκεμβρίου 2005

[Κοινοποίηση προς τα μέλη του Δ.Σ. του Εθνικού Θεάτρου]

Κύριε διευθυντά,

Μετά από την άδικη και προσβλητική συμπεριφορά σας απέναντί μου στις 6/12/2005, και μάλιστα δημοσία, νοιώθω την ανάγκη να σας γνωρίσω τα εξής:

1) Όταν ζήτησα από τη Δραματική Σχολή να αναλάβει η κόρη μου, κυρία Ξένια Γεωργοπούλου, να κάνει μερικά μόνον μαθήματα στους δευτεροετείς, επεδίωκα απλά και χωρίς καμία υστεροβουλία, να φέρω τους σπουδαστές σε επαφή μ' έναν δάσκαλο που έχει αποκτήσει διδακτορικό τίτλο πάνω στο νεώτερο θέατρο (σημειωτέον ότι η εν λόγω θεατρολόγος κάθε άλλο παρά ονειρεύεται να γίνει καθηγήτρια σε δραματική σχολή). Δήλωσα εξαρχής ότι το Εθνικό Θέατρο δεν θα ζημιωθεί ούτε κατά ένα ευρώ από αυτήν την ευκαιριακή παρουσία της κυρίας Γεωργοπούλου στη Σχολή. Η διεύθυνση της Σχολής δεν είχε αντίρρηση (άλλωστε δεν επρόκειτο για κάτι καινοφανές, αφού κατά το παρελθόν και άλλοι προκάτοχοί μου στην ίδια Σχολή, καθηγητές πανεπιστημίου – Ζώρας, Τρυπάνης –, έστελναν βοηθούς τους να τους αντικαθιστούν στο μάθημα, όποτε αυτό συνέπιπτε με κάποια άλλη ακαδημαϊκή τους υποχρέωση).

Επιδίωξα να συζητήσω μαζί σας γι' αυτό, αλλά ήσασταν απών για κάποιες εβδομάδες. Μίλησα στον κύριο Χατζάκη και στην κυρία Μπουρίκα, αλλά δεν μπόρεσα να έχω καμία απάντηση. Παραιτήθηκα από την ιδέα. Το διδακτικό εξάμηνο άρχιζε πλέον, κι εγώ αποφάσισα να καλέσω μόνον για ένα μάθημα πάνω στο ελισαβετιανό θέατρο (το 3ο μάθημα, για την ακρίβεια) την κυρία Γεωργοπούλου. Οι δευτεροετείς, κατά τα φαινόμενα ευχαριστημένοι από τη διδασκαλία της, μου ζήτησαν ακόμη ένα δώρο μαζί της: τι καλύτερο από ένα μάθημα για τον Σαίξπηρ από μια διδάκτορα, της οποίας η διδακτορική διατριβή είχε ως θέμα τον Σαίξπηρ;

Όταν πλέον η ... επικίνδυνη «παρείσακτη» είχε αποσυρθεί διά παντός από τη Σχολή κι εγώ είχα αρχίσει τη δραματική ανάλυση του *Βασιλιά Ληρ*, λάβατε κατά πάσα πιθανότητα την ψευδή πληροφορία ότι κάποιος ανέλαβε διδακτικά καθήκοντα στη Σχολή εν αγνοία σας. Εδώ, ένα μόνον πράγμα θα είχα να σας συμβουλέψω: να διαλέγετε τους καλύτερους.

Τέλος, επειδή μου δηλώσατε ρητά ότι δεν μου έχετε εμπιστοσύνη, πετύχατε να μου εμπνεύσετε το ίδιο αντίστοιχα –και αντίστροφα– αίσθημα. Πιστέψτε με, αυτό δεν θα το ήθελα καθόλου –πάντοτε σας υποστήριζα και σας θαύμαζα–, μα στην προκειμένη περίπτωση δεν φταίει εκείνος που απομυθοποιεί, αλλά εκείνος που αυτοαπομυθοποιείται με την αμετροέπειά του. Όσο για μένα, σας βεβαιώνω πως νοιώθω περήφανη που ό,τι κατάφερα στη ζωή μου, αυτό το λίγο, το κατάφερα μόνη μου, με τη δουλειά μου και την αξιοπρέπειά μου, χωρίς γονυκλισίες, χωρίς ρουσφέτια και χωρίς να αδικώ κανέναν.

Ύστερα από όλα τα παραπάνω, και επειδή η αγωγή μου δεν μου επιτρέπει να προσβάλλω ούτε να καταγγέλλω δημοσία κανέναν, υποβάλλω την παραίτησή μου από το Δ.Σ. του Εθνικού Θεάτρου, καθώς και από τη Δραματική Σχολή του, πιστεύοντας ότι κανείς δεν είναι αναντικατάστατος, κάτι που είναι εξαιρετικά χρήσιμο να γνωρίζουμε όλοι μας.

Για παν ενδεχόμενο, και για να μη φανώ ασυνεπής ή αυθαίρετη, κοινοποιώ αυτή την επιστολή στα μέλη του Δ.Σ. του Εθνικού Θεάτρου, τα οποία ευχαριστώ για τη συνεργασία μας.

Χαρά Μπακονικόλα

Τακτική Καθηγήτρια του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών
Κρατικός διδάκτωρ του Πανεπιστημίου της Σορβόνης (Paris IV)

ΠΡΟΤΕΙΝΟΥΜΕ

• Μέχρι 24 Απριλίου διαρκεί η ωραία έκθεση «Εκ Χιονιάδων σπουδές και ανθίβολα» που γίνεται στο Βυζαντινό και Χριστιανικό Μουσείο

(Βασ. Σοφίας 22). Παρουσιάζει ανθίβολα (δηλαδή σχέδια-πρότυπα σε χαρτί φορητών εικόνων και τοιχογραφιών) και σπουδές του 18ου και 19ου αιώνα από τους Χιονιάδες της Ηπείρου – εξαιρετα δείγματα της λαϊκής ζωγραφικής και αγιογραφικής παράδοσης της βορειοδυτικής Ελλάδας κατά την περίοδο εκείνη.

• «Γεράκι: έκθεση μιας ανασκαφής» τιτλοφορείται η έκθεση που παρουσιάζεται έως 15 Απριλίου στο Ολλανδικό Ινστιτούτο Αθηνών στου Μακρυγιάννη (Μακρή 11). Περιλαμβάνει αρχαιολογικά ευρήματα από τις ανασκαφές που πραγματοποίησε το Πανεπιστήμιο του Άμστερνταμ στο Γεράκι Λακωνίας κατά τη δεκαετία 1995-2005 και υλικό τεκμηρίωσης για την πορεία και τα συμπεράσματα της ανασκαφής.

• Με σκοπό το ελληνικό εικαστικό έργο να φτάσει σε ένα κατά το δυνατόν ευρύτερο κοινό, μια παρέα καλλιτεχνών, σε συνεργασία με ειδικούς του διαδικτύου, δημιούργησαν το **e-artshop**. Στις ιστοσελίδες του (στην ηλεκτρονική διεύθυνση: www.e-artshop.gr) παρουσιάζονται σημαντικοί έλληνες εικαστικοί και το έργο τους, αλλά και υλικό για τη γνωριμία με τις ίδιες τις τέχνες και τις τεχνικές τους.

• Στις γκαλερί: στις «Νέες Μορφές» (Βαλαωρίτου 9α) δείτε την έκθεση ζωγραφικής της **Μαρίας Γιαννακάκη**, που μελέτησε και χρησιμοποιεί τεχνικές της κινεζικής παράδοσης (διάρκεια ως 15 Απριλίου). Παραπλεύρως, στην «Έκφραση», έως 1 Απριλίου εκθέτει ο **Σπύρος Κουρσάρης**, ενώ στις 4 Απριλίου εγκαινιάζεται η έκθεση του **Χέρμαν Μπλάουτ** (διάρκεια ως 29 Απριλίου).

• Εάν δεν πήγατε στις περσινές Μπιενάλε Βενετίας και Αλεξανδρείας, μπορείτε μέχρι 30 Απριλίου να δείτε τις ελληνικές συμμετοχές σε αυτές (**Γιώργος Χατημιχάλης - Νίκος Αλεξίου, Λίζη Καλλιγά** αντίστοιχα) στο Μουσείο Μπενάκη της οδού Πειραιώς.

Τη συνέντευξη πήρε η Ισμήνη Ραντούλοβιτς

Γωνία οδών Στράχινιτσα Μπάνα και Ρήγα Φεραίου στο κέντρο του Βελιγραδίου, με χιόνι και πολύ κρύο, παραμονή Χριστουγέννων για τον υπόλοιπο κόσμο, όχι όμως και για τους Σέρβους που είναι παλαιοημερολογίτες. Καθόμαστε στο εστιατόριο «Balzac». Το γνωστό αυτό εστιατόριο είναι το στέκι του Milorad Pavic και του φίλου του Rasa Livada, γνωστού σέρβου ποιητή και εκδότη του σημαντικότερου λογοτεχνικού περιοδικού της Σερβίας, της *Γραφής (PISMO)*. Εκεί που καθόμαστε είναι σταυροδρόμι, ένα από τα ιερά σημεία της πόλης.

• Το θηλυκό κρασί μάς οδηγεί στο παρελθόν, στην καταγωγή της τέχνης, στη σκοτεινή μήτρα όπου πάλλονται ζωοδόχα τα στοιχειώδη σωματίδια της δημιουργίας. Θυμόμαστε πώς

ιστορικό γίνεσθαι;

— Τίποτα δεν χάνεται στην ιστορία και η ίδια είναι τόσο απρόβλεπτη. Οι Χαζάροι, από την άλλη μεριά, έχουν σαφώς κατέβει από το προσκήνιο της ιστορίας. Αν με ρωτάτε για τους Σέρβους, αν δηλαδή κατεβαίνουν και αυτοί από το προσκήνιο της ιστορίας, δεν μπορώ να σας απαντήσω. Οι Σέρβοι ήταν, μαζί με τους Έλληνες, οι καλύτεροι έμποροι ως το τέλος του 18ου αιώνα, όχι μόνο στις Παραδουνάβιες Ηγεμονίες αλλά και στην κεντρική Ευρώπη και στη βόρεια Ιταλία – σε μια παροικία της Τεργέστης. Οι άνθρωποι αυτοί έπαιξαν σημαντικό ρόλο στον πολιτισμό και τα γράμματα· διακινούσαν εμπόρευμα αλλά και ιδέες. Ήταν οι πρωταγωνιστές, οι σκηνοθέτες της ιστορίας. Μιλάμε για μια διαλεκτική σχέση, για κάτι

σιτς, καθώς και οι περισσότερες σοβαρές γυναίκες συγγραφείς.

Ερμηνεύοντας το φαινόμενο, ο ποιητής της παρέας εξηγεί ότι αυτό οφείλεται στο ότι η σερβική κουλτούρα στιγματίζεται από μια μονολογικότητα. Ανεκάθεν μιλούσε με μία φωνή, την επική, τη ρωμαλέα. Γι' αυτό ακριβώς και αδυνατεί να εφαρμόσει με τρόπο φυσικό την τόσο λατρευτή διαλογικότητα. Ακόμη και ο Άντριτς έγραφε διάλογους, κατά κοινή ομολογία, τεχνητούς και συχνά αφύσικους. Αυτό έχει περάσει και στη σκέψη και στο μύθο. Η γλώσσα βέβαια, ως ζωντανός οργανισμός, αντιστέκεται, αλλά μεγαλουργεί μόνο όταν μιλάει με τις καλύτερες φωνές της λογοτεχνίας της.

Ο Πάβιτς κατάφερε να σπάσει αυτό το φαύλο κύκλο, να μιλήσει τον γυναικείο, τον πρωταρχικό, το μεταμοντέρνο λόγο. Πήρε τα σπασμένα διηγήματα

Μίλοραντ Πάβιτς: Πυξίδα στο ταξίδι προς το

γεννήθηκε το Λεξικό των Χαζάρων:

— Όπως κάθε δημιουργήμα –αναπολεί ο Πάβιτς– έτσι και το *Λεξικό των Χαζάρων* είχε τη δική του πορεία. Είχε ξεκινησει ως συλλογή διηγημάτων. Στη συνέχεια τα διηγήματα ενώθηκαν, απέκτησαν οργανικότητα και δική τους ζωή, έγιναν σύνολο. Ωστόσο είχαν και την αποσπασματική τους φυγόκεντρη διάθεση που χαρακτηρίζει την εποχή μας.

Ο Ράσα Λιβάδα, από την πλευρά του, υπέδειξε την κατάλληλη φόρμα για ένα τέτοιο κείμενο, τη δομή που του ταιριάζει και μοιάζει με σπασμένο καθρέφτη.

• Εξαφανισμένοι λαοί, όπως οι Χαζάροι, εξακολουθούν άραγε να υπάρχουν και τώρα που έχουν χάσει την ιστορική τους υπόσταση; Έχουν αφομοιωθεί ή κατά κάποιο τρόπο συνεχίζουν να τροφοδοτούν το μέλλον μέσα από τους ανερχόμενους και πολλά υποσχόμενους λαούς που ανεβαίνουν στο προσκήνιο της ιστορίας; Με άλλα λόγια χάνεται τίποτα στην ιστορία ή οι νόμοι της (μετά)φυσικής υφίστανται και στο

που δεν χάνεται, απλώς αλλάζει μορφή και σχήμα, πρόσωπο, όνομα, νόημα.

Κάτι παρόμοιο συμβαίνει και με τη δημιουργία – καταλήγουν οι συνομιλητές μου. Ο καθένας στην προσωπική του μάχη με το δαίμονα και την ευδαιμονία της δημιουργίας περνάει μέσα από πολλούς ρόλους, γίνεται πολλά πρόσωπα, άλλα έθνη, αγγίζει το ανδρόγυνο, ζει όλες τις ηλικίες. Η μάχη, μέσα απ' όλη αυτή την πολυπροσωπία, είναι άνιση και ανελέητη, ο δημιουργός αρρωσταίνει βαριά, αλλά γεύεται και μια αλλιώτικη, αλλόκοτη χαρά που τον μεθά. Μαθαίνει ότι οι νεκροί και οι αγέννητοι σίγουρα ξέρουν περισσότερα.

Στη Σερβία σήμερα, σύμφωνα με τους συνομιλητές μου, υπάρχουν δύο ρεύματα: εκείνοι που έμειναν στον 20ό αιώνα και χειρίζονται το λόγο με τρόπο ξεπερασμένο, με τρόπο που δεν ικανοποιεί τον σύγχρονο αναγνώστη, και εκείνοι που έχουν ήδη περάσει στον 21ο αιώνα –πριν ακόμα αρχίσει– και μιλούν τη γλώσσα του. Οι σημαντικότερη συγγραφείς της δεύτερης ομάδας είναι ο Πάβιτς και ο Ντόμπριτσα Τσό-

και τα συναρμολόγησε σε ένα πρωτοποριακό μυθιστόρημα-λεξικό με μορφή σπασμένου καθρέφτη. Ο Ράσα Λιβάδα αφουγκράστηκε στα πρωτόλεια του *Λεξικού των Χαζάρων* του Πάβιτς τη φωνή του μέλλοντος που ασφυκτιούσε στις παλιές φόρμες μιας ανδροκρατούμενης λογοτεχνίας και γλώσσας και του έδωσε την συμβουλή-κλειδί για το σημαντικότερο ως σήμερα έργο του.

Μιλώντας για το ένστικτο του σημαντικού αυτού ποιητή, ο Πάβιτς στη συνέχεια αναφέρει ότι ο Λιβάδα στο Βελιγράδι έχει τη φήμη της «πιο ευαίσθητης μύτης», ότι δηλαδή εύκολα αναγνωρίζει μεγάλους συγγραφείς. Δεν είναι τυχαίο ότι ήταν ο πρώτος που μετέφρασε τον κοινό τους φίλο Seamus Heaney στα σερβικά (ήταν μία από τις πρώτες μεταφράσεις του ιρλανδού ποιητή σε ξένη γλώσσα) και προέβλεψε το μελλοντικό Νόμπελ. Τους διακόπτω εδώ και ρωτάω: «Ο Πάβιτς θα το πάρει;». «Ναι, αν γράψει για την ψυχή...», απαντά με τον τρόπο του Τειρεσία ο Λιβάδα. (Αξίζει να σημειώσουμε ότι στη σερβική προφορική παράδοση τα λυρικά ποιήματα ονομάζονται και

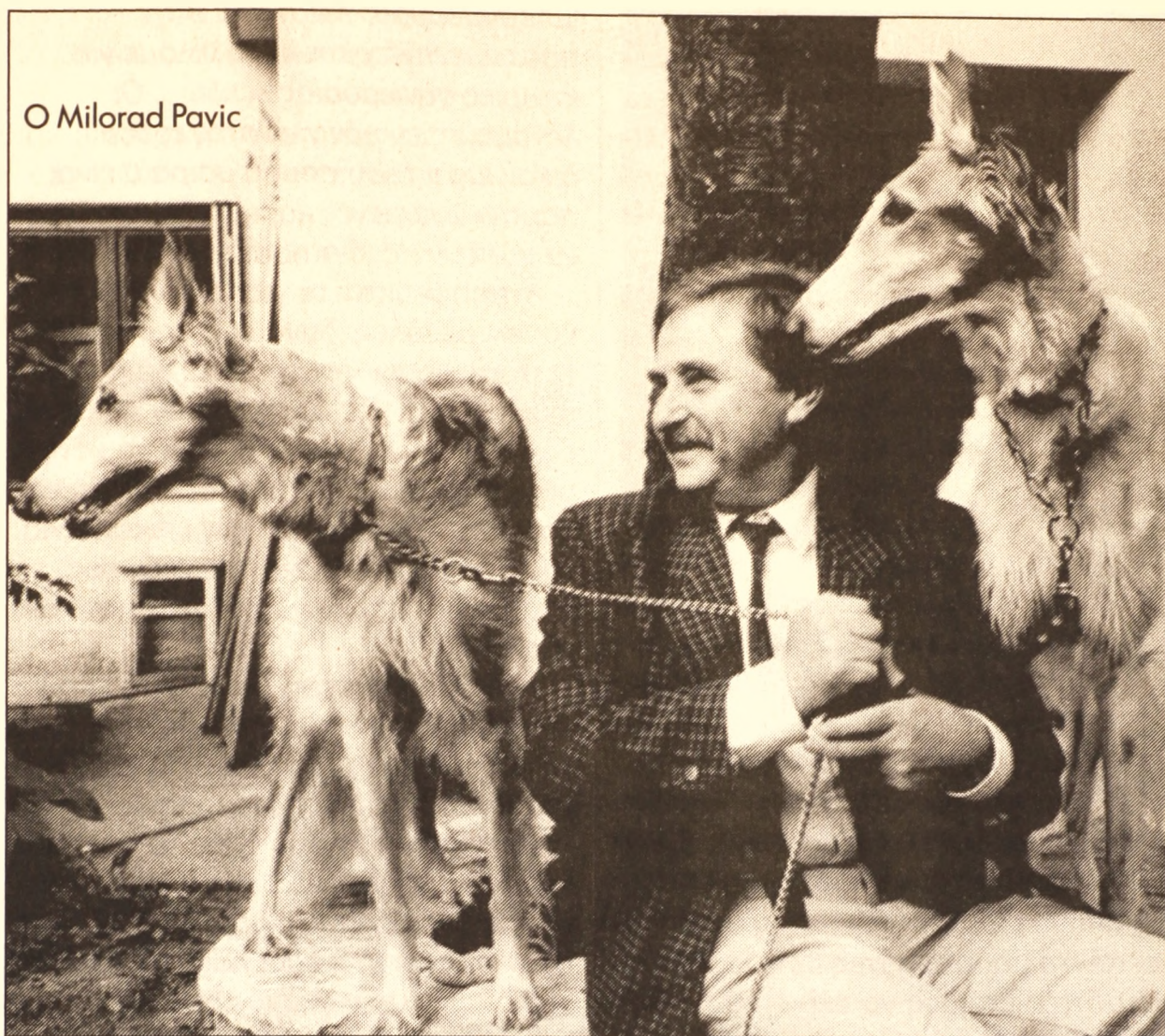
γυναικεία, ενώ τα κατεξοχήν επικά ανδρικά. Η διαίρεση αυτή ισχύει για τους σημαντικότερους σέρβους συγγραφείς ως την εποχή του μοντερνισμού, ενώ οι δύο εκπρόσωποι της λογοτεχνικής παράδοσης με τους οποίους συζητούμε βρίσκονται στο μεταίχμιο των εκφραστικών μέσων).

• Ο χρόνος, λέτε, έχει και αυτός τα σύνορά του όπως και οι τόποι. Συνεπώς, υπάρχουν σημεία όπου σταματάει, υπάρχουν περάσματα από τον ένα αιώνα στον άλλο, ενώ μερικές φορές λειτουργεί και σαν ξεχωριστή οντότητα με βούληση που συμπεριφέρεται απρόβλεπτα. Γιατί συμβαίνει αυτό; Τι κρύβεται πίσω από το φαινόμενο του *fin de siècle*; Μήπως όλα είναι στο μυαλό μας, στη συλλογική ψυχή μας και τα κατευθύνουμε με μια κρυφή αλάθευτη

άλλο σώμα...

λογική προς κάποια κατεύθυνση; Υπάρχει η μοίρα;

—Ο χρόνος έχει τη δική του πορεία και λογική. Δεν ξέρω αν υπάρχει αυτό που ονομάζουμε μοίρα, όμως τίποτα δεν είναι τυχαίο. Και ο χρόνος είναι ένα μέτρο της καρδιάς μας, μέτρο της εξέλιξής της. Υπάρχουν οδηγίες δοσμένες σε διάφορα ιερά κείμενα. Υπάρχουν συγκεκριμένες συμβουλές πώς μπορούμε να καθοδηγηθούμε. Δεν ξέρω πού, αλλά ξέρω σίγουρα ότι η ζωή και ο θάνατος είναι μια συνέχεια και ότι ο άνθρωπος έχει φτάσει στη στιγμή που θα μπορεί να μετακομίσει σε ένα άλλο σώμα, αφού πεθάνει. Όπως λέει και ο Νίτσε, ο άνθρωπος είναι γέφυρα όχι προορισμός. Η ανάσταση του Χριστού ήταν ανάσταση σε άλλο σώμα, του Λαζάρου ήταν μια προετοιμασία, μια ανάσταση στο σώμα που ξέρουμε. Αναζητώ αυτό το δρόμο με μεσολαβητή το λόγο. Ένας τέτοιος μεσάζων με οδηγεί στο νέο μου έργο· στο νέο μου σώμα. Μεγάλη σημασία έχει πάντως ότι η ανάσταση του Χριστού ήταν ανάσταση σε σώμα, όχι σε κάτι άλλο, αλλά ούτε στο προηγούμενό του σώμα. Όσο για τη μοίρα, αυτή καθορίζεται και ανα-

σχηματίζεται κάθε στιγμή...

Και ο Λιβάνια προσθέτει:

—Η ιστορική αναγκαιότητα είναι επίσης ένα αναπόφευκτο γεγονός, κάτι σαν τη μοίρα. Και για να μην χάσουμε την επαφή με την πραγματικότητα, θα σας επισημάνω ένα πράγμα που εδώ είναι γεγονός, ό,τι και αν λένε: Ο Πάβιτς είναι ένας σοφός του τόπου μας· ο γέροντας του βουνού, ο γερουσιαστής μας. Αυτό έχει τον αντίκτυπό του στα καθημερινά. Ιδού και το παράδειγμα: μια φορά ο Μιλόσεβιτς είχε καλέσει τους πιο διακεκριμένους διανοούμενους του τόπου να τον συμβουλευσουν. Ο Πάβιτς δεν φοβάται τίποτα, λέει εκείνο που νομίζει. Και του είπε τότε —δεν είχε τελειώσει ακόμη ο πόλεμος— να στραφεί προς την Ελλάδα και όχι προς τη Γερμανία, όπως προγραμματιζε. Τότε βέβαια τον βάλανε στον πάγο στην Γερμανία.

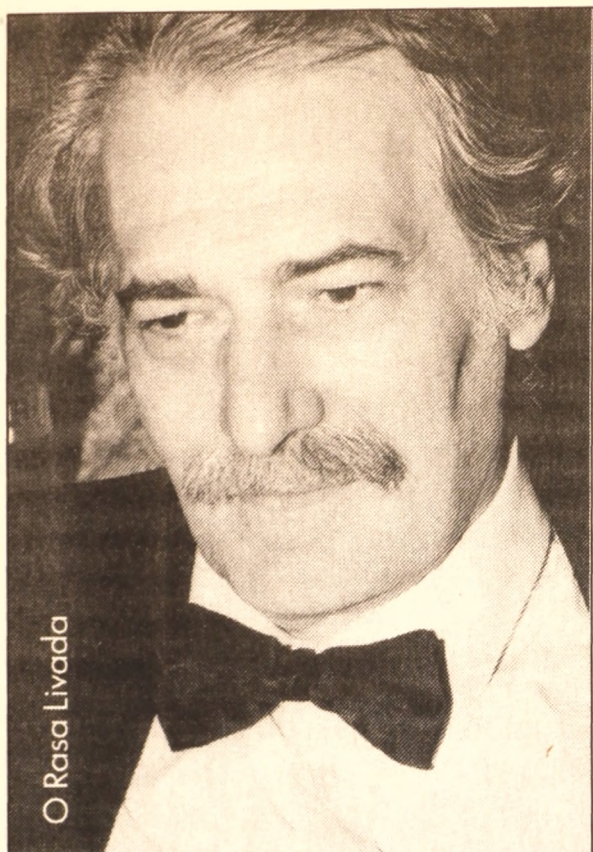
Ξέρει ο Πάβιτς ότι την κάθε στιγμή παίζονται όλα για όλα. Παρόμοια, δεν φοβήθηκε να υποστηρίξει τον φίλο του Σαλμάν Ρούσντι σε μια συνέντευξη που έδινε για το BBC, όταν έμαθε, ενώ μιλούσε στον αέρα, για τον φετβά που απειλούσε τον καλόν αυτό φίλο του.

Δεν δίστασε να μιλήσει στην εκπομπή του Πιβό για τη σημασία της αγγλικής γλώσσας, εις βάρος της γαλλικής, στο αρχικό στάδιο της πρώτης παγκόσμιας αυτοκρατορίας.

Σ' ένα άλλο, ακόμη πιο καθημερινό επίπεδο πάλι, υπονομεύονται οι φυσιολογικές συμμαχίες. Γιατί τώρα, με την αυστριακή προεδρία, ο χώρος του βιβλίου και η πολιτική βιβλίου των Βαλκανίων ανατίθεται από την ΕΕ στην Αυστρία, ενώ ο φυσικός leader της περιοχής, όπως όλοι ξέρουμε, είναι η Ελλάδα...

• Τώρα που λέμε για φυσικές συμμαχίες, θυμάμαι και κάτι άλλο: ότι στη Ρωσία ο Πάβιτς είναι *super star*. Τα *interactive* θεατρικά του χαλάνε κόσμο, το κοινό ψηφίζει το τέλος που θέλει να δει, στη σκηνή λαμβάνουν χώρα *performances* με επιδείξεις μόδας και παρόμοια θεάματα όπου ο πιο τυχερός θεατής κερδίζει π.χ. μια γούνα ή ένα φόρεμα... Όλα αυτά δεν μοιάζουν λίγο με *Broadway*;

Ο Πάβιτς δεν αρνείται και μου θυμίζει ότι ο αγαπημένος του ρυθμός είναι ο ρυθμός ροκοκό και ότι ως πανεπιστη-

μιακός και ακαδημαϊκός ειδικεύτηκε στην εποχή του μπαρόκ. Τώρα ζούμε μια εποχή μπαρόκ· οι εποχές αυτές είναι πάντα μπουκωμένες με κρυφές δυνατότητες έτοιμες να εκραγούν. Προσθέτει και κάτι άλλο που με κάνει να πιστεύω ότι οι αναγνώστες του σλαβικού κόσμου της πρώην βυζαντινής κοινοπολιτείας διαβάζουν με άλλον τρόπο. Μοιάζουν πιο close readers και στην κυριολεξία βιώνουν ακόμη τα επακόλουθα ενός σημείου εξέγερσης, μιας κρίσιμης στιγμής που κορυφώθηκε με τη ρωσική avant-guard και τον φεμινισμό. Έπρεπε κάποιος να βρεθεί να μεταφράσει τον πανάρχαιο λόγο, τη σκέψη του Bahtin, η Kristeva και ο Todorov δηλαδή, στον δυτικό τρόπο ανάγνωσης. Το γεγονός αυτό –την ιδιαιτερότητα του βυζαντινού, του ελληνικού ή ελληνιστικού λόγου– επισημαίνει κι ο μεγάλος ιρλανδός ποιητής W.B. Yeats στο ποίημά του «Sailing to Byzantium», όπου ανακαλεί την εποχή που υπήρχε μια οργανική ενότητα του νοητικού, ψυχικού και πνευματικού κόσμου, έστω και μόνο ως ιδέα. Ο Πάβιτς συμφωνεί και μου θυμίζει ότι και αυτό ήταν το αντικείμενό του όταν δίδασκε θεωρία της λογοτεχνίας στο Πανεπιστήμιο, αν και τέτοιου είδους διατυπώσεις τού φαίνονται λίγο δογματικές και τις αποφεύγει.

• Και το φαινόμενο του πολιτισμικού

ιμπεριαλισμού; Υφίσταται στην προκειμένη περίπτωση ή μιλάμε για θεωρίες συνωμοσίας κι εδώ... Οι λεγόμενες μικρές γλώσσες έχουν δικαίωμα να μιλήσουν ή μοιραία είναι παραγκωνισμένες και καταδικασμένες να χάσουν τις ιδιαιτερότητές τους; – Αναπόφευκτα οι μεγάλες γλώσσες και οι μεγάλες δυνάμεις επικρατούν. Ωστόσο, όπως ο σπόρος πάντα βρίσκει τον δρόμο του προς τον ήλιο, μια ρωμαλέα φωνή, μια γλώσσα που δημιουργεί σπουδαία έργα δεν θα μείνει θαμμένη. Υποστηρίζω την επικοινωνία, την ανταλλαγή ιδεών, τις γέφυρες, τα σταυροδρόμια. Δεν υπάρχει τίποτε πιο σημαντικό.

Ο Λιβάδα υποστηρίζει ότι στη Σερβία το προϊόν της πνευματικής δημιουργίας που έχει τη μεγαλύτερη σημασία για την ταυτότητα του έθνους (όπως και σε άλλους λαούς όπου το συλλογικό είναι εκδηλώνεται ακόμη και σήμερα μέσω του ραψωδού· κι εκεί ανήκουν οι περισσότεροι λαοί της Βαλκανικής – από την εποχή του Γκαίτε) σήμερα, στα νέα ιστορικά και πολιτισμικά δεδομένα, είναι η λογοτεχνία. Νομίζει ότι μεγάλη σημασία έχει το γεγονός ότι με πρότυπο το ελληνικό ΕΚΕΒΙ αποφάσισαν να ιδρύσουν και οι Σέρβοι έναν εθνικό ανεξάρτητο φορέα γι' αυτόν τον στρατηγικής σημασίας κλάδο για το έθνος...

Ο Πάβιτς προσθέτει ότι ο τόπος καταγωγής της ακατάλυτης σχέσης μύθου-ιστορίας-λογοτεχνίας, των τριών πιο σημαντικών πνευματικών προϊόντων του πολιτισμού του πλανήτη μας, είναι η Ελλάδα και ότι αυτό δεν πρέπει ποτέ να το ξεχνάμε.

• *Επιτέλους γράψατε ένα καθ' όλα «ανδρόγυνο» κείμενο, ένα κείμενο που συγγράψατε με τη γυναίκα σας και το οποίο θα ταξιδέψει και στην ελληνική γλώσσα. Ποια είναι η συνέχεια μιας τέτοιας εξέλιξης και, κατά συνέπεια, λέτε να ζήσουμε και την εμπειρία ενός βιονικού κειμένου, ενός κυβερνο-κειμένου (σε τσιπάκι ή άλλη μορφή) που θα μπαίνει κατευθείαν στον εγκέφαλο; Σας αρέσει η προοπτική μιας τέτοιας ανάγνωσης, όπου το κείμενο θα αναπτύσσεται αυτόνομα στην εκάστοτε συνείδηση ανάλογα με*

την ψυχοσύνθεση του οικοδεσπότη; Θα είναι ένα κείμενο που θα χάσει κι αυτό με τη σειρά του το σώμα του και δεν θα είναι πια βιβλίο όπως το ξέραμε; Θα αποκτήσει ένα άλλο σώμα, ένα σώμα από ψυχή;

– Το βιβλίο δεν χρειάζεται όλη αυτή τη διαδικασία. Τα κείμενα ανέκαθεν ήταν από ψυχή και δίχως δεύτερη ψυχή δεν υπάρχουν. Προσωπικά, το βιβλίο το προτιμώ στην παρούσα του μορφή, αλλά το μέλλον του δεν με τρομάζει. Τα βιβλία είναι δημιουργήματα της ψυχής μας, και η ψυχή έχει μεγάλη δύναμη. Υπάρχει ένα παράδειγμα το οποίο θα σας εκμυστηρευθώ: τα όρια μυθολογίας και ζωής για μένα πάντα ήταν δυσδιάκριτα. Μια φορά είχαμε επισκεφθεί, εγώ και η Γιασμίνια, το Μοναστήρι όπου στο Λεξικό των Χαζάρων είχα τοποθετήσει στο προαύλιο, σε ένα παγκάκι, τον Διάβολο... Καθίσαμε λοιπόν, η Γιασμίνια κι εγώ, την ηλιόλουστη εκείνη μέρα του κατακαλόκαιρου στο εν λόγω παγκάκι και αρχίσαμε μες στη σιωπή να τρέμουμε από το κρύο· πλησίασε η ηγουμένη του μοναστηριού, κάθισε δίπλα μας και τυλιγμένη στο μαύρο της σάλι δίχως λέξη μάς έγνεψε καταφατικά και πρόσθεσε: «Ναι, είναι εδώ...».

Με τη σύζυγό μου έχουμε βρει πολλούς τρόπους συνύπαρξης. Ένας από αυτούς είναι και η συγγραφή, γιατί για δύο συγγραφείς η ζωή και τα βιβλία είναι ταυτόσημα. Μας αρέσει να ωραιοποιούμε την πραγματικότητα, να την κάνουμε καλύτερη απ' ό,τι είναι. Έχουμε και μια δική μας παράδοση: κάθε χρόνο υποδεχόμαστε το νέο έτος στην πιο χλιδάτη σουίτα του Ιντερκοντινένταλ του Βελιγραδίου. Όλα αυτά για να δούμε την πόλη από το καλύτερο σημείο της, λουσμένη με φως, έτσι όπως δεν είναι, μα γίνεται στην δική μας αντίληψη μια φορά το χρόνο από το μοναδικό αυτό σημείο.

Ζήτησα να μου πει μερικά πράγματα για το νέο του βιβλίο και για το φωτεινό αυτό σημείο που τον απασχολεί, για το Χριστό, για τις οδηγίες πλοήγησης που έλεγε. Δεν ήθελε όμως να μιλήσει γι' αυτό. Είμαι προληπτικός, λέει κι εγώ αναρωτιέμαι: Μήπως δεν έχει γράψει ακόμη το καλύτερό του έργο;

Θεατρο

Στο τεντωμένο σκοινί των συναισθημάτων

ΦΘΙΝΟΠΩΡΙΝΗ ΣΟΝΑΤΑ ΣΤΟ ΘΕΑΤΡΟ ΑΛΜΑ

Το Θέατρο Άλμα συνεχίζει τη σεζόν (μετά το *Παράξενο Ιντερμέτζο*) με τη θεατρική μεταφορά της κινηματογραφικής ταινίας του Ίνγκμαρ Μπέργκμαν *Φθινοπωρινή Σονάτα* σε σκηνοθεσία Βαρβάρας Μαυρομάτη. Το βραβευμένο με Χρυσή Σφαίρα Καλύτερης Ξένης Ταινίας έργο του σουηδού σκηνοθέτη (με την Ingrid Bergman και την Liv Ullman στους βασικούς ρόλους) είναι μια σονάτα σχέσεων και συναισθημάτων. Μόνο που οι ήρωές του αρνούνται να εκφράσουν τα αισθήματά τους γιατί φοβούνται το βάρος που συνεπάγεται η αποκάλυψή τους.

Μια επιτυχημένη πιανίστρια με διεθνή καριέρα, η Σαρλότ, αποφασίζει να επισκεφτεί την κόρη της Εύα που ζει μια ήσυχη ζωή με τον ιερέα σύζυγό της. Οι δύο γυναίκες βγαίνουν από μια δύσκολη αναμέτρηση και δοκιμασία με τον θάνατο: Η Σαρλότ με τον θάνατο του συντρόφου της και η Εύα με τον πνιγμό του μικρού της γιου. Καθεμία

τους έχει βρει τον δικό της τρόπο να αντιμετωπίσει τον θάνατο: Η Σαρλότ κανονίζει τις επόμενες περιοδείες της και η Εύα παίρνει κοντά της την παραπληγική αδελφή της Έλενα στην οποία διοχετεύει τη φροντίδα, τη στοργή και την αγάπη της. Η παρουσία της Έλενας στο σπίτι είναι μια δυσάρεστη έκπληξη για την Σαρλότ, που αποφεύγει τις «ανοιχτές» πληγές και την κατά μέ-

τωπο αναμέτρησή της με το παρελθόν.

Η σχέση μητέρας και κόρης, ανύπαρκτη τα τελευταία επτά χρόνια, ταλαντεύεται ανάμεσα στο μίσος και την αγάπη. Μια απελπισμένη αγάπη που δεν μπορεί να βρει τη σωστή μορφή έκφρασης για να απελευθερωθεί και να κατευνάσει την έξαρση των αισθημάτων. Οι ψυχολογικές διακυμάνσεις των ηρώων προμηνύουν τη σύγκρουση που θα επέλθει. Υπάρχει όμως, πέρα από τις σχέσεις, και ένα άλλο σημαντικό θέμα: Τι συμβαίνει στη ζωή των ανθρώπων όταν η πίστη εξαφανίζεται; Όταν χάνεται η πίστη στην αγάπη, στον άνθρωπο αλλά ακόμη και στον Θεό; Όταν η αλήθεια μοιάζει ανύπαρκτη και μη αποδεκτή και οι άνθρωποι προτιμούν να καταφεύγουν στα παιδικά δωμάτια του παρελθόντος για να προφυλαχτούν; Η αλήθεια και η αποδοχή της ακολουθούνται από την κάθαρση και τη δύναμη μετά τον πόνο και τη συντριβή;

Η σκηνοθεσία της Βαρβάρας Μαυρομάτη στηρίχθηκε περισσότερο στους ηθοποιούς και στις δυνατότητές τους και λιγότερο σε μια προσωπική της οπτική πάνω στο κείμενο. Προσπάθησε να ενσωματώσει στην παράσταση τα «δυνατά» σημεία των ηθοποιών της, αφήνοντάς τους έτσι λίγο μόνους στις δοκιμές τους πάνω στην ψυχολογική και συναισθηματική τους πορεία και αφαιρώντας από το τελικό αποτέλεσμα εντάσεις και κορυφώσεις. Όχι πως η παράσταση δεν είναι προσεγμένη και αξιοπρεπής, αλλά της λείπει αυτό το παραπάνω, το ικανό να πείσει τον θεατή πως δεν παρακολουθεί μία ακόμη δραματική ιστορία. Επιπλέον, το ίδιο το έργο δίνει την ευκαιρία για ανοίγματα σε μια ονειρική φαντασία που όμως ελάχιστα τα εκμεταλλεύτηκε.

Η Μάγια Λυμπεροπούλου και η Όλια

Λαζαρίδου είναι ένα θεατρικό ζευγάρι που για τις ανάγκες του έργου καταφέρνει να ισορροπεί σε τεντωμένο σχοινί. Με λιτότητα και πυκνότητα, με γοητεία όπου ο κίνδυνος ελλοχεύει, διανύουν την πορεία των ηρωίδων τους και κάνουν τον «αγώνα» τους. Η Λαζαρίδου (Εύα) είναι φαινομενικά η ήρεμη και καθοριστική δύναμη που ωστόσο κινεί τα νήματα του έργου. Διάγοντας μια συμβατική ζωή δίπλα στον ιερέα σύζυγό της δίνει αρχικά την εντύπωση μιας απλής και γλυκιάς γυναίκας. Όμως στην πραγματικότητα είναι ένα πλάσμα σκληρό που έχει στήσει τη ζωή του πάνω σε μια συμφωνία που αποκλείει την αγάπη. Η εμφάνιση της μητέρας (Μάγια Λυμπεροπούλου) προωθεί τη δράση και εκβιάζει την εκδήλωση των συναισθημάτων και των εντάσεων. Η σύγκρουση της Σαρλότ είναι σε πρώτο επίπεδο με την κόρη της και σε δεύτερο επίπεδο με τις επιλογές της.

Ο Περικλής Μουστάκης στον ρόλο του ιερέα συζύγου που έχει χάσει την πίστη του στον Θεό και έχει αποδεχθεί τις συνθήκες της ζωής του, είναι μεστός χρησιμοποιώντας κυρίως τη φωνή και την απέρριπτη σωματική του έκφραση. Ο θάνατος του παιδιού τον έχει κάνει να αμφιβάλλει αλλά παρ' όλα αυτά συνεχίζει να αγαπά δίχως την προσμονή ανταλλαγμάτων. Η νεαρή Μαρίσσα Τριανταφυλλίδου απέδωσε ρεαλιστικά τον ρόλο της παραπληγικής Έλενας.

Η Μαυρομάτη χρησιμοποίησε την εξαιρετική μετάφραση από τα σουηδικά του δημοσιογράφου και μεταφραστή Ζαννή Ψάλτη, που πέθανε στις 15 Μαρτίου στη Στοκχόλμη. Την ίδια μετάφραση είχε χρησιμοποιήσει και ο Δημήτρης Οικονόμου στην παράσταση που σκηνοθέτησε για την Άννα Βαγενά το 2002.

Η Εύα Νάθενα προτίμησε ένα μετωπικό, πολυεπίπεδο σκηνικό με μια δυσλειτουργική σκάλα, όπου τα καλυμμένα δωμάτια φωτίζονται για να φανερώσουν την αλήθεια που κρύβεται πίσω τους. Οι ενδυματολογικές επιλογές φέρνουν σε αντιπαράθεση την μικροαστική αισθητική της Εύας με τις γκλάμους προτιμήσεις της Σαρλότ. Τους φωτισμούς επιμελήθηκε η Κατερίνα Μαραγκουδάκη, φωτίζοντας την ασάφεια και το θάμπος της σκηνικής πράξης.

ΕΙΡΗΝΗ Μ. ΜΟΥΝΤΡΑΚΗ

Από δύο πατρίδες απάτριδες

ΤΟ ΓΑΛΑ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΗ ΚΑΤΣΙΚΟΝΟΥΡΗ, ΕΘΝΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ - ΝΕΑ ΣΚΗΝΗ

Το καλύτερο νεοελληνικό θέατρο διεκδικούσε πάντα για λογαριασμό του ένα σχολιαστικό αν όχι παρεμβατικό ρόλο στα κοινωνικά δρώμενα του τόπου. Διόλου τυχαία, αν κάπου ευδοκίμησε ο σύγχρονος δραματικός μας λόγος είναι στον ρεαλισμό – λιγότερο ή περισσότερο περιγραφικό, λιγότερο ή περισσότερο ποιητικό, άλλοτε εξωτερικό και άλλοτε εσωτερικό, μερικές φορές ήπια διδακτικό και άλλοτε εξόφθαλμα στρατευμένο, ρεαλισμό ωστόσο. Οι συγγραφείς μας είχαν σχεδόν πάντα άποψη – ακόμη και όταν δεν είχαν σαφή άποψη για το τι ακριβώς θα κάνουν οι ήρωές τους στη σκηνή, γνώριζαν πολύ καλά τι έπρεπε να κάνουν οι θεατές τους στις πλατείες.

Το Γάλα του Βασίλη Κατσικονούρη είναι κατά τη γνώμη μου ένα μέτριο θεατρικό έργο, που το κάνει να φαίνεται μετριότερο η σύγκρισή του με όλη την ελληνική παραγωγή της μεταπολίτευσης. Έχει πιθανόν λίγα πράγματα να προσκομίσει δραματουργικά στο εμπλουτισμένο τοπίο του κοινωνικού ρεαλισμού μας: Ο χαρακτήρας της μαρτυρικής μετανάστριας μάνας μοιάζει σαφώς δανεισμένος από ένα ολόκληρο εικονοστάσιο ανάλογων πορτρέτων και ο «σχιζοφρενής» μικρός αδελφός δεν είναι και πολύ πειστικός από σκηνικής άποψης. Περισσότερο ενδιαφέρον θα είχε ίσως

το πρόσωπο του μεγάλου αδελφού, αν η σύνθεσή του δεν εξαντλούνταν τόσο πρόωρα και αν η μετέπειτα συμπεριφορά του δεν ήταν τόσο προβλέψιμη. Το πιο αδύναμο ωστόσο σημείο του έργου δεν βρίσκεται σε ό,τι αφορά το ρεαλισμό του αλλά σε ό,τι προσπαθεί να τον υπερβεί. Η ερμηνεία των συμβολισμών του γίνεται κάποιες φορές υπερβολικά προσβάσιμη. Ο μικρός αδελφός επιμένει να θηλάζει τη μητέρα του· συμβολίζει μια μερίδα ανθρώπων που δεν μπορούν ή αρνούνται να «απογαλακτισθούν» από την Εδέμ των παιδικών τους χρόνων. Και ο μεγάλος αδελφός μισεί τη μητρική του γλώσσα·

πάει να πει μισεί την καταγωγή του. Μια τόσο όμως εύκολη ερμηνεία αντί να φέρνει την ποίηση στον ρεαλισμό, φέρνει στον ρεαλισμό το μελόδραμα – και είναι το μελόδραμα που υποκλίνεται στο τέλος της παράστασης της Νέας Σκηνής και που μαζεύει το θερμό χειροκρότημα του κοινού της.

Το *Γάλα* του Βασίλη Κατσικονούρη μπορεί να είναι ένα μέτριο έργο από δραματουργικής άποψης, εμπεριέχει όμως έναν εξαιρετικό κοινωνικό στοχασμό. Ο ίδιος ο συγγραφέας έχει πλησιάσει με αγάπη τους μετανάστες και φαίνεται πως έχει ήδη αντιληφθεί μια αλήθεια που αφορά κάθε μεταναστευτική πολιτική: ότι αλίμονο στην πολιτεία εκείνη που κάνει τους μετανάστες να απωθούν, αντί να τιμούν, την καταγωγή τους. Αν αξίζει να παρακολουθήσει κάποιος το έργο του Κατσικονούρη δεν είναι για τα συναισθήματα που προκαλεί, αλλά γι' αυτή ακριβώς την ξηρή, τη διαπιστωτική και ακραιφνώς πολιτική άποψη που θέτει πίσω από αυτά. Η αποτυχία του γαλλικού μοντέλου συνυπαρξης έγκειται στο ότι ο Αλγερινός ή ο Μαροκινός των παρισινών προαστίων έχει μείνει εγκλωβισμένος ανάμεσα στο κάτι «γαλλικό» που αγαπάει να μισεί, και στο κάτι «αλγερινό» που μισεί να αγαπάει. Αυτή η απόλυτη σχιζοφρένεια κινδυνεύει να εμβολιάσει και τους μετανάστες της δικής μας χώρας. Εμείς ποιον προτιμούμε ανάμεσα στους δυο αδελφούς του Κατσικονούρη; Τον σχιζοφρενή μικρό ή τον λοβοτομημένο μεγάλο;

Ο Νίκος Μαστοράκης διέβλεψε νομίζω ότι μια τυπική νατουραλιστική παράσταση θα έκανε το έργο να μοιάζει

με ανανεωμένο μελόδραμα. Προσπάθησε εμφανώς να σπάσει το ρεαλισμό του αλλοιώνοντας με τραπέζια την ομαλή κίνηση των ηθοποιών και δημιουργώντας ένα κλίμα παρεμβατικού μοντερνισμού του '70 με τη διαρκή παρουσία τους επί σκηνής, τον αυστηρό σημασιολογικό καθορισμό του σκηνικού χώρου και τη μετέπειτα διάλυσή του. Ακόμα και η επιλογή της Μάνιας Παπαδημητρίου στον κάπως αταίριαστο γι' αυτήν ρόλο της μάνας ήταν ίσως μέρος του όλου σκηνοθετικού σχεδίου αποδόμησης. Ο ρόλος της μάνας βέβαια ήταν αρκετά μονόχορδος και κινδύνευε να εγκλωβίσει την καλή ηθοποιό στις γνωστές σκηνικές εικόνες της μάνας-κύτταρο, της μάνας-κουράγιο κ.λπ., σε πράγματα που αρέσουν βέβαια πολύ αλλά δεν προχωρούν ιδιαίτερα το θέατρό μας. Κανείς ωστόσο δεν μπορεί να αρνηθεί στην Παπαδημητρίου την τελική επιτυχία της σε ένα ρόλο αρχέτυπο για το δραματολόγιο του θεάτρου μας. Διέκρινα κάποια αμηχανία πίσω από την υπερκινητικότητα του Κωνσταντίνου Παπαχρόνη στο ρόλο του μικρού αδελφού – χρειάζεται όμως να παραδεχθούμε ότι ο ηθοποιός είχε να αντιμετωπίσει ένα δύσκολο έργο και ότι απέφυγε με αρκετή επιτυχία τον σκόπελο της υπερβολής. Ο Γιάννος Περγλέγκας κράτησε τη θερμοκρασία του προσώπου του υψηλή στα κρίσιμα σημεία, ενώ η Μαρία Παπαστεφανάκη, αν και σκηνικά και δραματουργικά ξεκρέμαστη στο ρόλο της ελληνίδας νύφης, παρέμεινε πειστική παρουσία ως το τέλος.

ΓΡΗΓΟΡΗΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ

Μια κοινωνία στα κόκκινα

Πριν από ενάμιση μήνα και λίγο μετά τον σάλο από την παραίτηση Μικρούτσικου, με κάλεσε στην πρωτεύουσα της Αχαΐας η «Κίνηση των πολιτών για την Πάτρα» και το τμήμα Πολιτισμού του ΣΥΝ σε μια εναλλακτική εκδήλωση όπου θα δίναμε ένα δείγμα γραφής για το τι είδους πολιτισμό προσβέουμε, μακριά από τα «μπάτζετ» και τους «μάνατζερ», τις αρπαχτές και τις σκοτεινές δημόσιες σχέσεις. Χωρίς διόλου χρήματα και εμπρός σε 200 περίπου άτομα οργανώθηκε μια διάλεξη με προβολή φωτεινών διαφανειών που είχε ως θέμα «Αναγέννηση και επανάσταση, μια τέχνη στα κόκκινα». Στην όλη εκδήλωση, που στέφθηκε με πολύ μεγάλη επιτυχία και που συγχρόνως πέραν της διάλεξης μου έδωσε το έναυσμα για ευρύτατη συζήτηση σχετικά με τα σκάνδαλα ή τις παραλείψεις της «Πολιτιστικής», πρωτοστάτησαν οι ενθουσιώδεις **Ηλίας Γρηγόρης** και **Δημήτρης Τσούκαλης**. Κυρίως χάρηκα προσωπικά το «ετοιμοπόλεμο» ενός κόσμου που δεν έχει βαρεθεί, ούτε έχει παραιτηθεί απ' τα δικαιώματα και που συνεχίζει να διεκδικεί έναν συμμετοχικό πολιτισμό ουσίας και όχι τύπων. Πιο συγκεκριμένα, χαιρετίζοντας τη συγκέντρωση ο Δ. Τσούκαλης είπε:

«...Είχαμε από την αρχή εκφράσει την πρόθεσή μας να κάνουμε κάτι διαφορετικό στα πλαίσια της Πολιτιστικής Πρωτεύουσας, ή ακόμα και έξω από αυτά. Κάτι που παρεξηγήθηκε από κάποιους. Ακούστηκε ακόμα ότι προσπα-

ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΣΑΙΝ ΜΑΡΤΕΝ

Λαμπράκηδες. Ιστορία μιας γενιάς

Το βιβλίο που συγκεντρώνει το υλικό πρωτογενούς έρευνας για μια κρίσιμη περίοδο της νεότερης ιστορίας. Άγνωστα στοιχεία που καταγράφουν την οργανωτική δομή της Νεολαίας Λαμπράκη, τις αδυναμίες αλλά και το νεό πνεύμα που έφερε αυτό το κίνημα.

Εκδόσεις Πολύτυπο

Κεντρική διάθεση: τηλ.: 210-72.32.819

θούμε να κάνουμε μία “αντιπολιτιστική”. Άπαγε της βλασφημίας. Ακόμα και να ήταν στις προθέσεις μας να κάνουμε κάτι τέτοιο, θα ήταν αδύνατο. Δεν έχουμε τον χορό των εκατομμυρίων που έχει στηθεί τριγύρω μας, ούτε καν τους ελάχιστους χώρους για ένα τέτοιο εγχείρημα. Και πάνω απ’ όλα, δεν θα θέλαμε και ιδεολογικά να κάνουμε κάτι τέτοιο.

Σήμερα, που ακόμα και οι άκριτοι υποστηρικτές όχι μόνον της Πολιτιστικής, αλλά και του τρόπου που αυτή οργανώθηκε και λειτουργεί μιλούν και γράφουν για “υπερτιμολογημένες συμβάσεις” (Πελοπόννησος 13/2/06), νιώθουμε δικαιωμένοι.

Αυτό που θέλαμε και θέλουμε να πούμε, όχι μόνον με την αποψινή εκδήλωση, αλλά και με κάποιες άλλες που είναι ήδη στα σκαριά, είναι ότι και για τον Πολιτισμό “ένας άλλος δρόμος είναι εφικτός” – έτσι, για να παραλλάξουμε και λίγο το γνωστό σύνθημα. Να δείξουμε μια άλλη άποψη για τον αγοραίο Πολιτισμό της εποχής, που θέλει τον πολίτη άβουλο καταναλωτή αμφισβητούμενων πολιτιστικών προϊόντων στην κερκίδα μιας αρένας που κάποιοι “επαγγελματίες” δημιουργούν, κάποιοι άλλοι “επαγγελματίες” μεταφέρουν και κάποιοι τρίτοι εξηγούν, ενώ ο ρόλος του πολίτη περιορίζεται στο να χειροκροτεί και να πληρώνει. Εμείς θέλουμε τον πολίτη συμμετοχικό και –γιατί όχι;– συνδημιουργό στην παραγωγική διαδικασία της τέχνης. Γιατί πιστεύω μας είναι ότι οι εκδηλώσεις (και κυρίως αυτές που διοργανώνει η συντεταγμένη πολιτεία) οφείλουν, πέρα από οτιδήποτε άλλο, να έχουν και εκπαιδευτικό χαρακτήρα. Γι’ αυτό και σαν παράταξη και σαν πολιτικός χώρος, δεν είχαμε κανένα πρόβλημα να χειροκροτήσουμε τα “εκπαιδευτικά προγράμματα” της Ορχήστρας Πατρών, τα “Θεατροπαιχνίδια” του ΔΗΠΕΘΕ, τα κατά καιρούς –έστω και δειλά– ανοίγματα της Ορχήστρας προς νέους συμπολίτες μουσικούς και, φυσικά, να καταγγείλουμε την κατάργησή τους.

Κάτι τέτοιο επιχειρούμε να ξεκινήσουμε απόψε βλέποντας στο μέλλον. Το αν θα πετύχει ή όχι εξαρτάται από όλους μας. Δεν είναι απλά και μόνον θέμα καλών προθέσεων. Εξάλλου μην

ΠΟΙΟΣ ΜΕ ΖΗΤΗΣΕ
ΣΤΟ ΤΗΛΕΦΩΝΟ...?

Ο ΤΑΤΟΥΛΗΣ...?

NANTIA
ΣΠΑΡΤΑΛΗ
2 ΦΕΒ 2006

Λάβαμε και δημοσιεύουμε το τελευταίο, διπλό, έργο του φίλου και συνεργάτη μας καλλιτέχνη Άγγελου Σπάρταλη.

Ξεχνάμε ότι “ο δρόμος για την κόλαση είναι στρωμένος με αγνές προθέσεις” και εμείς δεν θέλουμε να βρεθούμε στην κόλαση.

Έτσι, καλωσορίζουμε τον Μάνο Στεφανίδη με την ντυμένη στα κόκκινα τέχνη της Αναγέννησης και ευχόμαστε η αποψινή εκδήλωση να σηματοδοτήσει την αφετηρία μιας ολόκληρης σειράς “διαφορετικών” εκδηλώσεων».

Τέλος, κλείνοντας τη βραδιά, ο Η. Γρηγόρης υποστήριξε:

«...Δεν θέλουμε και δεν πρέπει να γίνουμε καταναλωτές προγραμμάτων σχεδιασμένων από κομματικούς εντεταλμένους (βλέπε Ροϊλός) ούτε εργοδότες πολιτιστικών μετακλήσεων. Θέλουμε εμείς οι ίδιοι να είμαστε σχεδιαστές του έργου, συμμετοχικοί, κοινωνικοί και βεβαίως συνυπεύθυνοι. Με άλλα λόγια κυρίαρχος στόχος μας είναι μια πολιτική πολιτισμού που θα παράγει αισθητική αγωγή και παιδεία, έτσι ώστε η Πάτρα, σεβόμενη το παρελθόν της, να μπορεί να σχεδιάσει το μέλλον της μαζί με τους πολίτες.

Τι από τα παραπάνω στοιχεία του πολιτισμού αναγνωρίζουμε στο εγχείρημα “Πάτρα Πολιτιστική Πρωτεύουσα”;

Είναι απολύτως χρήσιμο να υπενθυμίσουμε ότι από το 1999 που αναλάβαμε σαν πόλη το θεσμό, έχουν περάσει οκτώ χρόνια. Εξ αυτών, αφενός μεν στην κεντρική πολιτική σκηνή είχαμε πέντε χρόνια διακυβέρνησης ΠΑΣΟΚ και τρία χρόνια διακυβέρνησης ΝΔ, αφετέρου δε στη διοίκηση του Δήμου

τέσσερα χρόνια τη δημοτική παράταξη ΝΔ (κ. Φλωράτος) και τέσσερα χρόνια τη δημοτική παράταξη του ΠΑΣΟΚ (κ. Καράβολας).

Όλα αυτά τα χρόνια χαρακτηριστική ήταν η ανυπαρξία οράματος, σχεδιασμού και διεκδίκησης και βέβαια η αδυναμία υλοποίησης και των στοιχειωδών ακόμη. Χαρακτηριστικό είναι ότι από έναν αρχικό προϋπολογισμό (Απρίλης 2003) 143 εκατ. ευρώ, σήμερα (Φεβρουάριος 2006) δεν έχει ολοκληρωθεί ούτε ένα έργο, μόνο προμελέτες για τέσσερα έργα, και από τις 156 προγραμματισμένες εκδηλώσεις έχουν υπογραφεί συμβόλαια μόνο για τριάντα. Άρα, με το στοίχημα των έργων (υποδομών) να είναι οριστικά χαμένο, το ντόπιο πολιτιστικό δυναμικό στη γωνία, την ύπαρξη πολιτιστικών θεσμών και παιδείας να μένουν ανεκπλήρωτος στόχος, την αδυναμία δημιουργίας τεχνογνωσίας για το μέλλον, ελάχιστα πράγματα θα μείνουν στην πόλη μας τελικά μετά την 31η Δεκεμβρίου του 2006.

Οι ευθύνες της πολιτικής ηγεσίας υπουργείου Πολιτισμού για τον ευτελισμό του θεσμού της Πολιτιστικής είναι τεράστιες, όπως τεράστιες είναι και οι ευθύνες τους για την εξαπάτηση των πολιτών όσον αφορά τις υπεσχημένες πολιτισμικές υποδομές.

Οι ευθύνες του Δήμου επίσης, που επέτρεψε τις εξελίξεις αυτές, είναι γιγαντιαίες και κατέληξαν ο Δήμος σήμερα πια να έχει μόνο διακοσμητικό ρό-

λο. Τέλος, εγκληματικές είναι οι ευθύνες του κ. Μικρούτσικου, που αφού εξευτέλισε το διεκδικητικό πλαίσιο των υποδομών και το έφερε στα μέτρα του, αποχώρησε την 1η Ιανουαρίου του 2006 "παίζοντας" τον επαναστάτη με ευκρινή αιτία.

Τι γίνεται τώρα;

-Αναμενόμενη, πλην πρωτοφανής στην αγριότητά της σύγκρουση των δύο κομματικών παρατάξεων ΠΑΣΟΚ-ΝΔ για το μοίρασμα της εναπομείνουσας λείας, με έντονες προσωποποιημένες αντιπαραθέσεις που δεν μπορούν να αποκρύψουν την αγωνία για προσωπική επιβίωση την ώρα που το καράβι βυθίζεται, χωρίς ίχνος αυτοκριτικής και στοιχειώδη σεβασμό προς τον πατραϊκό λαό.

-Ο πατραϊκός λαός παρακολουθεί αμέτοχος, απαθής "σαν έτοιμος από καιρό" για τα όσα σήμερα συμβαίνουν, μιας και φαίνεται ότι ποτέ δεν πίστεψε στην πραγματοποίηση του "οράματος", γιατί δεν έγινε δική του υπόθεση και κανείς δεν τον ρώτησε. Γι' αυτό δεν μπορούν κάποιοι να δημιουργούν ενοχικά σύνδρομα σε μια ολόκληρη πόλη ότι "ξευτιλίστηκε". Δεν "ξευτιλίστηκε" η πόλη. Οι διαχειριστές της Πολιτιστικής είναι υπόλογοι. Γιατί για τον πατραϊκό λαό "όλα γίνονται γι' αυτόν αλλά χωρίς αυτόν".

Όμως είναι ώρα προβληματισμού και σκέψης. Επιτέλους, δεν μπορεί να παίρνουν κάποιοι "εν λευκώ" εξουσιοδότηση για να διαφεντεύουν τις τύχες μιας πόλης κάθε τέσσερα χρόνια και εν τω μεταξύ οι φορείς της πόλης, οι επαγγελματικοί σύλλογοι, οι πολιτιστικοί σύλλογοι κάθε μορφής, οι επιστημονικοί σύλλογοι να ασχολούνται μόνο με τα του οίκου τους. Γιατί η μιζέρια της πόλης μας αγγίζει όλους, χωρίς να τους απασχολούν τα τεκταινόμενα της Πολιτιστικής.

Συμπερασματικά, άλλη μια ευκαιρία, μετά την "Πάτρα Ολυμπιακή Πόλη 2004", χάθηκε οριστικά και οι μόνοι υπόχρεοι και δικαιούχοι να αποδώσουν τις ευθύνες είναι οι πολίτες της Πάτρας αποφασίζοντας την ενεργοποίησή τους για τη διεκδίκηση του μέλλοντος της πόλης...».

Κάποιοι στην Πάτρα αντιστέκονται και ονειρεύονται. Είμαστε δίπλα τους!

ΜΑΝΟΣ ΣΤΕΦΑΝΙΔΗΣ

8ο ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΝΤΟΚΙΜΑΝΤΕΡ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ:
«ΕΙΚΟΝΕΣ ΤΟΥ 21ου ΑΙΩΝΑ»
(10-19 ΜΑΡΤΙΟΥ 2006)

Το καλύτερο και από τα οκτώ

Φάνηκε από την τελετή της έναρξης ότι όλα θα πήγαιναν καλά. Ο ηλεκτρισμός του εκνευρισμού, όταν υπάρχει, διαχέεται και γίνεται αισθητός στην αίθουσα. Το είχαμε νιώσει τον περασμένο Νοέμβριο στο μεγάλο φεστιβάλ. Ετούτη τη φορά η Δέσποινα Μουζάκη, η Διευθύντρια του Φεστιβάλ Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης, ανεπιτήδευτα άνετη είπε τα μετρημένα και ουσιαστικά της λόγια και το ίδιο ανεπιτήδευτα εγκάρδια υποδέχτηκε στο βήμα τον Δημήτρη Εϊπίδη, τον καλλιτεχνικό διευθυντή του Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ (μέχρις ώρας αχειραφέτητου τέκνου του μεγάλου φεστιβάλ). Το αισθητά θερμό όσο και παρατεταμένο χειροκρότημα με το οποίο η αίθουσα υποδέχθηκε τον Εϊπίδη φανέρωνε κάτι περισσότερο από επιδοκιμασία. Το οξύ και αμήχανο κλίμα των μηνών που προηγήθηκαν, επακόλουθο των «αλλαγών», πήρε τέλος. Έτσι συμβαίνουν αυτά.

Την Κυριακή το βράδυ, 19 Μαρτίου, στην τελετή της λήξης, όλοι ήμαστε βέβαιοι ότι ετούτη η 8η διοργάνωση (παρ' όλα τα ημάρτημένα της) ήταν η καλύτερη και των οκτώ. Οι απολογιστικοί αριθμοί τους οποίους διάβασε ο Εϊπίδης ξεπερνούσαν και τα πιο αισιόδοξα προγνωστικά: Το συνολικό πρόγραμμα περιελάμβανε 184 ταινίες. Από αυτές οι 106 ήταν ξένες και οι 78 ελληνικές. Σε 6 αίθουσες, έναντι 4 του περασμένου χρόνου, πραγματοποιήθηκαν, στο διάστημα των 10 ημερών, 327 προβολές, έναντι 232 του προηγούμενου χρόνου, τις οποίες παρακολούθησαν 34.845 θεατές, έναντι 17.800 πέρσι. Πραγματοποιήθηκε δηλαδή αύξηση 95%(!), σχεδόν διπλασιασμός. Η ιστοσελίδα του φεστιβάλ δέχθηκε 36.709 κλήσεις, έναντι 14.757 πέρσι. Σε κατάμεστες αίθουσες πραγματοποιήθηκαν, στα πλαίσια των παραλλήλων εκδηλώσεων, δύο σημαντικές ημερίδες. Η πρώτη με θέμα «Παγκοσμιοποίηση, εναλλακτικές προτάσεις», με παρουσίες στο

πάνελ προσωπικοτήτων διεθνούς κύρους και εμβέλειας όπως π.χ. οι ακτιβίστριες Susan George και Vandana Shiva. Η δεύτερη με θέμα «Αφρική, άλυτες υποθέσεις» με συντονιστή τον καθηγητή Γιάννη Πανούση και ομιλητές, μεταξύ άλλων, τον Γεράσιμο Κουβαρά της Διεθνούς Αμνηστίας και τον Σωτήρη Μουσούρη, τέως αναπληρωτή Γεν. Γραμματέα του ΟΗΕ. Τα θέματα άλλωστε αυτά, μαζί με ένα τρίτο, την «Πολιτική της βίας», υποστηρίχτηκαν στο φεστιβάλ από σημαντικό αριθμό σπουδαίων ντοκιμαντέρ, απόλυτα αποδεικτικού περιεχομένου. Στην ίδια γραμμή και το περιεχόμενο του αφιερώματος στα σπουδαία τηλεοπτικά ντοκιμαντέρ της σειράς Exandas που πραγματοποιεί εδώ και 5 χρόνια, γράφει, σκηνοθετεί και παρουσιάζει ο Γιώργος Αυγερόπουλος. Υπήρξαν και δύο «Ανοιχτές συζητήσεις» από τον ελληνικό επαγγελματικό χώρο του (ελληνικού) ντοκιμαντέρ. Γκρίνια, σύγχυση στόχων και μέσων, άρνηση της πραγματικότητας, απουσία αυτοκριτικής,

Από το ντοκιμαντέρ *Ο θάνατος του εργάτη* του Μίκαελ Γλάβογκερ.

Από το *China Blue* του Μίσα Πελέντ.

άθροισμα μηδέν. Αλλά για το ελληνικό «τοπίο» αργότερα. Αντίθετα, αισιόδοξο για το κύρος του φεστιβάλ ήταν το αποτέλεσμα στο Doc Market, τον χώρο δηλαδή που συναντιούνται πωλητές και αγοραστές ντοκιμαντέρ απ' όλο τον κόσμο, με κύριο, όπως είναι φυσικό, ενδιαφερόμενο τους ανά τον κόσμο τηλεοπτικούς σταθμούς. Φέτος λοιπόν στην Αγορά διετίθεντο προς θέαση 442 ταινίες, ελληνικές και ξένες.

Οι υποψήφιοι αγοραστές πραγματοποίησαν 1.184 θεάσεις, κλείστηκαν ήδη 45 πράξεις με ανοιχτό ακόμα περιθώριο για νέες αγορές. Αυτοί οι αριθμοί δίνουν στο Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ της Θεσσαλονίκης την 3η θέση στην Ευρώπη. Στην αυτιστική Ελλάδα αυτά αποτελούν θετικά γεγονότα, δεδομένου ότι το ντοκιμαντέρ αποτελεί εργαλείο πνευματικό, παιδείας, κοινωνικής καταγγελίας και κοινωνικής ευαισθη-

τοποίησης υψηλού συντελεστή χρησιμότητας και αξιοπιστίας. Σε τεράστια απόσταση από τον πολιτιστικό χαβαλέ του καιρού μας, τον οποίο σε συντριπτικό αριθμό υπηρετεί ατυχώς και ο κινηματογράφος μυθοπλασίας.

* * *

Τι είδαμε λοιπόν στη Θεσσαλονίκη; Πολλοί λένε, προκειμένου για τις ξένες ταινίες, ότι είναι εύκολο να διαλέξεις, ως πούμε, 100 ταινίες μέσα από χιλιάδες της παγκόσμιας παραγωγής. Με μια μικρή βέβαια διαφορά: να ξέρεις τι είναι ένα καλό ντοκιμαντέρ και τι βαθμό αντιπροσωπευτικότητας διαθέτει για το θέμα που πραγματεύεται. Αυτό είναι και το ρίσκο που η καλλιτεχνική «ζυγαριά» του Δημήτρη Ειπίδη διαθέτει. Λένε ότι υπάρχουν καλές και κακές χρονιές. Ναι, αλλά αυτό ισχύει μόνο για μια εθνική παραγωγή, και κατά κανόνα μικρής χώρας, όχι όμως και για την παγκόσμια παραγωγή των χιλιάδων ταινιών. Οι 106 ξένες ταινίες που αυτός επέλεξε αντέχανε σχεδόν στο σύνολό τους ακόμα και την πιο αυστηρή κριτική, αρκεί εκείνος που θα την έκανε να διέθετε ένα ευρύ άνοιγμα κοινωνικών ενδιαφερόντων. Ο Ειπίδης θεωρεί το ψυχαγωγικό ντοκιμαντέρ ως dessert, ποτέ ως κύριο πιάτο. Έτσι εξηγούνται ταινίες-«δυναμίτες» όπως π.χ. οι: *Γεννημένοι στην ΕΣΣΔ* - ετών 21 του Σεργκέι Μιροσνιτσένκο, *China Blue* του Μίσα Πελέντ, *Στη μεγάλη σιωπή* του Φίλιπ Γκρένινγκ, *Τα θραύσματα του Ιράκ* του (Αμερικανού) Τζέιμς Λόνγκλι, *Τα σκυλιά του Παβλόφ* του Άρτο Χάλονεν, *Χαμογελώντας στην εμπόλεμη ζώνη* του Μάγκνους Μπέιγμαρ και της Σιμόνε Άαμπεργκ Κερν, *Ο θάνατος του εργάτη* του Μίκαελ Γκλάβογκερ, *Τα χαμένα παιδιά του Tranquility Bay* των Ματιέ Βερμπούντ και Ζαν Ρομπέρ Βιαγιέ, *18 κιλά αγάπης* του Ντάνι Μενκιν, *Svyato* του Βίκτορ Κοσακόβσκι, *Grizzly man* του Βέρνερ Χέρτσσογκ, *Ταΐζουμε τον κόσμο* του Έρβιν Βάγκενχόφερ, *Ένα ανθρώπινο εργοστάσιο* του Τομάς Μπαλμές, *Ο επιούσιος* του Νίκολαους Γκάιρχάλτερ, *Πολεμικό νοσοκομείο* των Ντέιβιντ Κρίστενσεν και Ντέιμιν Λιούις, *Τα παιδιά του Μπεσλάν* της Έβα Έβαντ και του Λέζλι Γούντχεντ, *Κόκα - Το περισσότερι από την Τσετσενία* του Έρικ Μπέργκκράουτ, και

Άσπρα κοράκια - Εφιάλτης στην Τσετσενία της Ταμάρα Τράμπε και του Γιόχαν Φάιντ. Στις πιο πολλές, από αυτό το ενδεικτικό δείγμα, ταινίες ο τίτλος τους και μόνο παραπέμπει στα συνταρακτικά τρέχοντα θέματα του καιρού μας και της καθημερινότητάς μας. Το σημαντικό είναι ότι αυτές (οι ταινίες) κατά κανόνα δεν είναι έργα σκηνοθετών (για ένα ντοκιμαντέρ πιο σωστό είναι να λέμε: δημιουργού) των χωρών στις οποίες αυτά αναφέρονται. Γάλλοι, Γερμανοί, Αμερικανοί, Ισπανοί, Ολλανδοί, Αυστριακοί, ο δικός μας ο Αυγερόπουλος κ.λπ. Πρόκειται δηλαδή για μια άτυπη διεθνή συμπαράσταση, έναν κοινωνικό ακτιβισμό κόντρα στις πολιτικές που οι κυβερνήσεις τους εφαρμόζουν. Πιστεύουμε ότι αυτού του είδους ο κινηματογράφος είναι μια διάφανη μορφή αντίστασης πιο αξιόπιστης από κάποια «Πόρτο Αλέγκρε».

Μαζί με την εκδήλωση της Λουκίας Ρικάκη στη Ρόδο, οι «Εικόνες του 21ου Αιώνα» της Θεσσαλονίκης πρέπει να λογαριάζονται ως κορυφαίες και πολύσημες συνεισφορές, ως «τιμές μάρτυρα» στα ευτελή μεγέθη, τους ρύπους και τη συλλογική κοινωνική ραστώνη. Είναι κάτι περισσότερο από κρίμα που αυτά τα πολύτιμα ντοκιμαντέρ δεν βρίσκουν φιλοξενία στα ελληνικά κανάλια. Η απάντηση δεν είναι τα πορτρέτα αμερικανών ηθοποιών και τα τουριστικά ταξίδια. Λίγη τόλμη πάει να δείξει μόνο το κανάλι της Βουλής.

Από το 18 κιλά αγάπη του Ντάνι Μένκιν.

Και η ελληνική συμμετοχή; Έκπληξη τα 78 ελληνικά ντοκιμαντέρ; Όχι για τους «παροικούντες την (ελληνική κινηματογραφική) Ιερουσαλήμ». Τα πιο πολλά αυτοτιτλοφορούνται ντοκιμαντέρ, όπως π.χ. το τηλεοπτικό ρεπορτάζ το οποίο, πρόχειρο και άτεχνο, βαφτίζεται –κατά την προσφιλή μέθοδο των καλογήρων– ντοκιμαντέρ. Ο μεγάλος αριθμός που προβλήθηκε στη Θεσσαλονίκη δεν αποδεικνύει άνθηση του είδους αλλά απόγνωση κάποιων κατά τ' άλλα καλών σκηνοθετών που δεν μπορούν (για λόγους οικονομικούς) να

φτιάξουν ταινίες μυθοπλασίας.

Υπήρξαν όντως κάποιες και θεματικά και καλλιτεχνικά ενδιαφέρουσες περιπτώσεις, οι οποίες μαζί με κάποιες λίγες ακόμα με κατά περίπτωση αξιόλογα στοιχεία συγκροτούσαν έναν μέσο όρο... εύπεπτο. Λέμε στο επόμενο τεύχος του Αντί να επιχειρήσουμε μια εκτενέστερη αναφορά τόσο στις ταινίες (κι όσοι μας κόψουν την καλημέρα) όσο και πιο γενικά στο ελληνικό ντοκιμαντέρ.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΧΑΡΙΤΟΣ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΠΑΠΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ

Θεομοί, Ιδεολογία και Πολιτική στο Μεσοπόλεμο

Καίρια
• Ν. ΑΛΙΒΙΖΑΤΟΣ
• Γ. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ
• Α. ΑΝΤΩΝΙΟΥ
• ΕΥ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ
• Θ. ΒΕΡΕΜΗΣ
• Δ. ΚΟΝΤΟΓΙΩΡΓΑ
• Γ. ΚΟΝΤΟΓΙΩΡΓΑ
• Γ. ΚΟΥΚΙΑΔΗΣ
• Γ. ΚΟΥΚΙΑΔΗΣ
• Δ. ΝΙΚΟΠΟΥΛΟΣ
• Ν. ΠΑΝΤΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ
• Χ. ΠΑΠΑΣΤΑΘΗΣ
• Π. ΠΕΤΡΙΔΗΣ
• ΑΛ. ΡΗΓΟΣ
• Χρ. ΡΟΖΑΚΗΣ
• Κ. ΣΒΟΛΟΠΟΥΛΟΣ
• Αλ. ΣΒΩΛΟΣ
• ΑΝ. ΤΑΧΟΣ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΠΑΠΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ

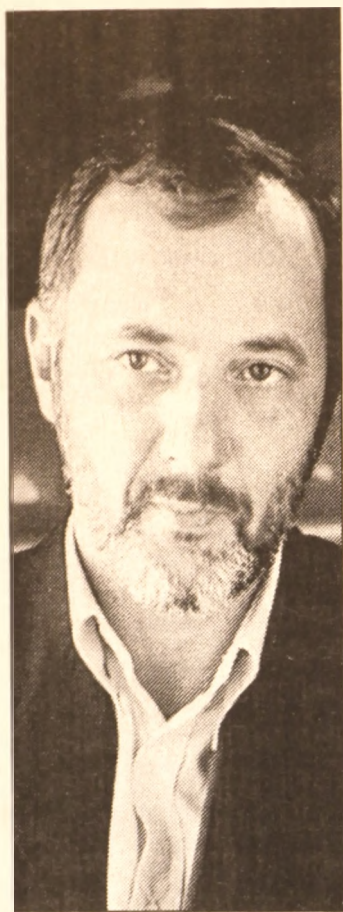
Ένας συλλογικός τόμος που αναδεικνύει τη μοναδική προσωπικότητα του Αλέξανδρου Παπαναστασίου. Ο πολιτικός που σφράγισε με την προοδευτική παρουσία και δράση του την εποχή της διαμόρφωσης του νέου ελληνικού κράτους.

Γράφουν: Ν. Αλιβιζάτος, Γ. Αναστασιά-

δης, Τούλα Αποστολοπούλου, Ευ. Βενιζέλος, Θ. Βερέμης, Θ. Διαμαντόπουλος, Η. Ηλιού, Δ. Κοντόγιωργα, Γ. Κοντογιώργης, Γ. Κουκιάδης, Γ. Μαυρογορδάτος, Δ. Νικόπουλος, Ν. Παντατζόπουλος, Χ. Παπαστάθης, Π. Πετρίδης, Αλ. Ρήγος, Χρ. Ροζάκης, Κ. Σβολόπουλος, Αλ. Σβώλος, Αν. Τάχος.

Εκδόσεις Πολύτυπο

Κεντρική διάθεση: Δημοχάρους 60, Αθήνα τηλ.: 210-72.32.819

Ηθοποιός με μακρόχρονη παρουσία στο θέατρο αλλά και σημαντική παρουσία στον κινηματογράφο και την τηλεόραση, ο Στέλιος Μάινας πρωταγωνιστεί τη φετινή περίοδο στο Ταξίδι στο Μπάουντιφουλ του αμερικάνου συγγραφέα Χόρτον Φουτ. Ένα έργο που αναφέρεται στην περίοδο της αμερικανικής ιστορίας πριν από τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο με έντονα τα οικονομικά προβλήματα αλλά και το φαινόμενο της κοινωνικής αλλοτρίωσης. Η μεταφορά του έργου στον κινηματογράφο το 1985 απέφερε το Όσκαρ πρώτου γυναικείου ρόλου στην Τζέραλντιν Πέιτζ. Την ευθύνη για τη σκηνοθεσία της φετινής ελληνικής παράστασης είχε ο Κώστας Τσιάνος.

το παλιό του ύφος και στυλ».

— Αυτό ενέχει μια υπερβολή και μια ελαφρά άγνοια. Δεν μπορεί ένας κριτικός ή ένας δημοσιογράφος να έχει παρακολουθήσει όλη την πορεία ενός ηθοποιού. Αυτό είναι αδύνατον. Όποιος έγραψε αυτό το κολακευτικό σχόλιο —για το οποίο βέβαια τον ευχαριστώ— δεν έχει δει προφανώς κάποια άλλα έργα μου έτσι ώστε να μπορέσει να συγκρίνει και να με κατανοήσει καλύτερα. Δεν νομίζω ότι είμαι αναγεννημένος. Ίσως τα τελευταία χρόνια να υποδύομαι ρόλους που έχουν μια συνάφεια μεταξύ τους, να μοιάζουν, με αποτέλεσμα το γεγονός αυτό να μπερδεύει το κοινό ή τους κριτικούς.

- Οι κριτικές σάς διευκολύνουν να κατανοήσετε τις δυσκολίες που εμπεριέχει η υποκριτική τέχνη;
- Η κριτική είναι μπούσουλας για τον

Στέλιος Μάινας: «Στην τηλεόραση λειτουργείς

Τη συνέντευξη πήρε ο Σωτήρης Λέτσιος

• Στο έργο που πρωταγωνιστείτε η υπόθεση διαδραματίζεται στην Αμερική του Μεσοπολέμου και της οικονομικής κρίσης. Μπορούμε να εντοπίσουμε κάποιες ομοιότητες με τη σημερινή πραγματικότητα;

— Πρώτα απ' όλα έχουμε το φαινόμενο της αστυφιλίας, που δεν αφορά μόνο την Αμερική. Μετά τον πόλεμο όλη η ελληνική ύπαιθρος ερημώθηκε και η πλειονότητα του πληθυσμού συγκεντρώθηκε στην Αθήνα και στα μεγάλα αστικά κέντρα. Όλα έγιναν στο όνομα μιας κάποιας εκβιομηχάνισης της χώρας, που δεν οδήγησε όμως πουθενά. Είδαμε τις επιπτώσεις τις περασμένες δεκαετίες. Το έργο αυτό δεν αναφέρεται μόνο στην ανάγκη επιστροφής στις ρίζες αλλά μιλά και για τη μοναξιά, την απομόνωση και την εχθρότητα που γεννά αυτή η απομόνωση στις πόλεις. Απομόνωση υπάρχει και μέσα στην οικογένεια όταν βλέπουμε την αδυναμία να συνεννοηθούν μεταξύ τους. Το περιβάλλον ουσιαστικά έχει διεισδύσει και μέσα στις οικογένειες. Αυτά τα προβλήματα που θίγονται στο έργο και που

στις αρχές της δεκαετίας του '50 ήταν σε εξέλιξη στις ΗΠΑ, στις ημέρες μας στην Ελλάδα είναι πλέον καθεστώς.

• Το συγκεκριμένο έργο σάς επέτρεψε να παρουσιάσετε ένα διαφορετικό κομμάτι του εαυτού σας και να ανακαλύψετε κρυμμένες πτυχές του;

— Κάθε έργο σου προσφέρει διαφορετικές συντεταγμένες, προσφέρει τα όρια που θα κινηθεί ο κάθε ηθοποιός. Δεν μπορείς να κινείσαι ανεξέλεγκτα και βάσει ενός δικού σου αυτοσχεδιασμού να προσαρμόζεις το παίξιμό σου σε κάθε ρόλο. Ο συγγραφέας ανάλογα με τη δομή και τους χαρακτήρες που πλάθει δημιουργεί έναν συγκεκριμένο κόσμο για τον ήρωά του. Έχεις υποχρέωση πρώτα από όλα να ακολουθήσεις τις οδηγίες του συγγραφέα. Από εκεί και πέρα η προσωπική σου αντίληψη περί υποκριτικής θα φανεί προς τα έξω είτε θέλεις είτε όχι. Δεν χρειάζεται να κάνεις επιπλέον προσπάθεια για να τονώσεις τη δική σου προσωπικότητα.

• Σε μια κριτική επισημάνθηκε ότι στο έργο αυτό «ανακαλύψαμε έναν Μάινα αναγεννημένο, που έχει εγκαταλείψει

ηθοποιό. Είναι μπούσουλας για το ποια απήχηση έχει στην κοινή γνώμη. Ο καλός κριτικός έχω την αίσθηση ότι πρέπει να αντιλαμβάνεται ποιο είναι το κοινό μέτρο. Ακόμη και όταν δεν συμφωνεί απόλυτα με κάτι, επιζητά να επικοινωνήσει με το θεατή που βρίσκεται σε μεσαίο επίπεδο για να απευθυνθεί σ' αυτόν.

• Πόσο εύκολο είναι για έναν ηθοποιό να μπορεί μέσα από ένα ρόλο να εκφράσει παράλληλα και την κριτική του ματιά, τη διαμαρτυρία για ένα ζήτημα;

— Αυτός είναι και ο προσωπικός μου στόχος αλλά νομίζω και όλων των ηθοποιών. Το ίδιο όμως θα έπρεπε να κάνει ο κάθε σοβαρός άνθρωπος μέσα από τη δουλειά του. Είναι πολύ μοναχικό να βλέπουμε τη ζωή μας απλώς ως μια προσωπική διαδρομή. Θέλω να αισθάνομαι ότι έχω να μοιρασθώ με τους άλλους ανθρώπους πράγματα, εντυπώσεις, αισθήματα και ανησυχίες. Ακόμη και την οργή θα ήθελα να την μοιράζομαι με έναν άλλο άνθρωπο προκειμένου να νιώσω ολοκληρωμένος.

• Το θέατρο σήμερα κερδίζει

καινούργιους θεατές ή περιορίζεται στους ίδιους και στους ίδιους;

—Ως γραφή και είδος το θέατρο από μόνο του απευθύνεται στον κόσμο. Δεν μπορούμε να το κατανοήσουμε χωρίς το κοινό. Διανύουμε ωστόσο μια εποχή με δυσδιάκριτους στόχους, που ούτε εμείς ούτε ο κόσμος μπορεί να τους διαγνώσει. Σε παλαιότερες εποχές ήταν πιο ξεκάθαρα τα πράγματα και η χρωματική παλέτα διέθετε το άσπρο και το μαύρο χρώμα. Τώρα υπάρχουν πολλοί χρωματισμοί που μπορεί να κρύψουν το μαύρο και να το παρουσιάσουν με άλλο χρώμα. Ζούμε σε μια εποχή παρακμής και γι' αυτό οι άνθρωποι της τέχνης είναι υποχρεωμένοι να τηρούν μια υποδειγματική στάση, ως προς το τι σημαίνει τέχνη και συναλλάσσομαι με την τέχνη. Η πρωτοπορία απαιτεί από σένα αφοσίωση, πειραματισμό, ακόμη και αποτυχία. Στην εποχή

ουν μια εποχή στασιμότητας. Για να πάρουν πάλι τα πάνω τους έχουν ανάγκη από τη συνδρομή της πολιτείας οικονομικά και ηθικά. Ως μέρος ενός πολιτικού και πολιτισμικού σχεδιασμού εκ μέρους της πολιτείας.

• *Με ποιο τρόπο βοηθάει η τηλεόραση να αναπτύξετε τις ικανότητές σας; Τι είναι αυτό που απαιτεί από σας;*
— Στην τηλεόραση λειτουργείς πάντα από το περίσσειμά σου. Απαιτεί από σένα έτοιμο προϊόν. Πρέπει να είσαι πολύ καλά εξοπλισμένος ψυχικά, επειδή έχεις να χάσεις πολλά πράγματα από τη συνδιαλλαγή μαζί της. Είναι ένα μέσον που οφείλεις να σέβεσαι, αφού εκεί επιδεικνύεις εάν έχεις στόχους και ποιότητα. Πιστεύω ότι πρέπει να κάνεις τηλεόραση με μεγάλη φειδώ. Καταντά κουραστικό να λέμε ότι η τηλεόραση είναι κακή. Εμείς την κάνουμε να

πάντα από το περίσσειμά σου»

Ο Στέλιος Μάινας (δεύτερος από δεξιά) με συμπρωταγωνιστές του στην παράσταση του *Ορέστη* στην Επίδαυρο (σκηνοδ.: Σταμάτης Φασουλής).

μας η αφοσίωση —και μια πιθανή αποτυχία— σε ό,τι κάνουμε δεν καλλιεργείται και γι' αυτό δεν χρηματοδοτείται. Όλες οι πρωτοποριακές παραστάσεις στην Ελλάδα και στην Ευρώπη διανύ-

είναι είτε κακή είτε καλή. Η τηλεόραση είναι ένας καθρέφτης. Εάν εμείς είμαστε ευπρεπείς όταν κοιταζόμαστε σ' αυτόν, τότε και ο κόσμος αυτό ακριβώς συλλαμβάνει.

Κάτι το «ωραίο»

Λεύκωμα με άρθρα, μελέτες και πάνω από χίλιες τετράχρωμες φωτογραφίες, που αποτυπώνει τη σύγχρονη νεοελληνική κακογουστιά. Αναλύει το κιτς, αναζητά τις ρίζες του και σχολιάζει με χιούμορ τις χιλιάδες περιπτώσεις του φαινομένου.

Για την πολιτική, την κοινωνική συμπεριφορά, τη διακόσμηση, το σινεμά, το θέατρο, την τηλεόραση, το αυτοκίνητο, το σπίτι, το γραφείο...

Κεντρική διάθεση:
Δημοχάρους 60,
115 21 Αθήνα,
τηλ.: 210-72.32.819

Ο ακρωτηριασμός του ήρωα

Υπόγειοι δεκαπεντασύλλαβοι στην ποίηση του Σαχτούρη

του Βασίλη Λέτσιου

Το κατ' εξοχήν νεοελληνικό μέτρο, ο ιαμβικός δεκαπεντασύλλαβος, υπάρχει, προς έκπληξη του αναγνώστη, και στην ελευθερόστιχη ποίηση του 20ού αιώνα, και η ποίηση του Μίλτου Σαχτούρη (1919-2005) δεν αποτελεί εξαίρεση¹. Ο δεκαπεντασύλλαβος στον Σαχτούρη εντοπίζεται ως επί το πλείστον σε ποιήματα της δεκαετίας του '40 και του '50 και σε λανθάνουσα μορφή, ενώ από τη δεκαετία του '60 και εξής ο ποιητής δείχνει να τον εγκαταλείπει με συστηματικό πλέον τρόπο. Η ιδιόμορφη παρουσία του δεκαπεντασύλλαβου στην ποίηση του Σαχτούρη μπορεί συμβολικά να παραλληλιστεί με το μύθο του ακρωτηριασμού – θέμα που βρίσκει κανείς συχνά στις παραλογές – και ειδικότερα με τον ακρωτηριασμό του ήρωα. Στα ικανά χέρια του Σαχτούρη ο δεκαπεντασύλλαβος κυριολεκτικά πετσοκόβεται, στοιχείο που αναδεικνύει τάσεις της ποίησής του ως προς τη μορφή, αλλά και το περιεχόμενο.

Στην ευρωπαϊκή λογοτεχνία, το ενδιαφέρον για τις μπαλάντες, με τις οποίες, όπως έχει ήδη διαπιστωθεί, η ποίηση του Σαχτούρη έχει στενές σχέσεις, αρχίζει στα μέσα του 18ου αιώνα². Ο Ricks δίνει παραδείγματα από την αγγλική ποίηση που συνδέονται με την μπαλάντα και ανιχνεύει τις ασαφείς, σκοτεινές περιοχές του μυαλού που σχετίζονται με τη βία και τη σεξουαλικότητα: "Christabel" του Coleridge, "La Belle Dame Sans Merci" του Keats, "The Sisters" του Tennyson (1832), "The Bride's Tragedy" του Swinburne, "Goblin Market" της Christina Rossetti και "Sister Helen" του Dante Gabriel Rossetti³. Τα εν λόγω ποιήματα κάνουν χρήση οικείων ρυθμών και μετρικών μοτίβων για να εκμαιεύσουν το υποσυνείδητο. Αυτή η τεχνική εντοπίζεται και στην ποίηση του Σαχτούρη: οι εμφανίσεις του δεκαπεντασύλλαβου συνδέονται με την ασάφεια και την αμφισημία – στοιχείο που δικαιολογεί τη χρήση της λέξης «υπόγειοι» στον υπότιτλο.

Στον Σαχτούρη ο ακρωτηριασμός του ήρωα συχνά λαμβάνει χώρα υπογείως, σε πηγάρια λόγου χάρη. Ο ποιητής «θάβει» τον δεκαπεντασύλλαβο σε διαφορετική έκταση (ή μάλλον βάθος), στοιχείο που μπορεί να εκληφθεί ως απάντηση στην ανάσταση του νεκρού ήρωα, θέμα που εντοπίζει κανείς στον *Αθανάση Διάκο* του Βαλαωρίτη (1867) και τη *Φλογέρα του Βασιλιά* του Παλαμά (1910), έργα εξ ολοκλήρου σε δεκαπεντασύλλαβο. Ο δεκαπεντασύλλαβος του Σαχτούρη δεν αποστασιοποιείται μόνο από το δεκαπεντασύλλαβο του Παλαμά και του Βαλαωρίτη και τη σύνδεση της ιστορίας με το έπος, αλλά και από την έννοια του «πατριωτισμού» όπως αυτή εντοπίζεται σε μη έμμετρα ποιήματα της δεκαετίας του '40 στα οποία ο δεκαπεντασύλλαβος παίζει επίσης σημαντικό ρόλο. Ο Σαχτούρης δεν εστιάζει πλέον στον ήρωα (το πιο χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι φυσικά ο ανθυπολοχαγός του Ελύτη) και επιπλέον, αντί για τη συμβολική ανάσταση του ήρωα, επιλέγει την κυ-

ριολεκτική ταφή του.

Η «υπόγεια» διάσταση του δεκαπεντασύλλαβου μπορεί συμβολικά να αποδώσει το ηρωικό στοιχείο, εφόσον ο ποιητής αποφεύγει να μιλήσει ευθέως. Πράγματι, η ποίηση του Σαχτούρη δεν περιλαμβάνει ελληνικές αναφορές, σαν αυτές που εύκολα μπορεί να εντοπίσει κανείς σε ποιητές της Γενιάς του '30, στοιχείο που σχεδόν υπονοεί ότι η ποίηση αυτή θα μπορούσε να έχει γραφεί σε οποιαδήποτε γλώσσα. Ωστόσο, μια τέτοια εικασία θα ήταν λανθασμένη λόγω του ότι ο Σαχτούρης αγκαλιάζει στην ποίησή του τον κατ' εξοχήν ελληνικό «εθνικό» στίχο, τον δεκαπεντασύλλαβο, στοιχείο που οι μεταφραστές του Σαχτούρη θα πρέπει να προσέξουν ιδιαίτερα.

Το μοτίβο του πηγαδιού μπορεί να συνδεθεί, μεταφορικά, με τη λανθάνουσα παρουσία του δεκαπεντασύλλαβου, αλλά και με τις πιο εσωτερικές διαθέσεις του ποιητή με το παραδοσιακό μέτρο. Το πηγάδι αναπαριστά ένα περιοριστικό υπόγειο μέρος, έναν

τάφο που υπαινίσσεται τη συμβολική ταφή του μέτρου αυτού με τους όρους που το γνωρίζουμε. Ο δεκαπεντασύλλαβος, επομένως, μπορεί να παραλληλιστεί με τον ήρωα της παραλογής που επηρέασε μεγάλο μέρος της ποίησης του Σαχτούρη, σύμφωνα με την οποία ένας νέος άντρας κατεβαίνει σε ένα πηγάδι για να βρει το δαχτυλίδι μιας νέας κοπέλας και δεν ξανανεβαίνει⁴.

Ο ακρωτηριασμός του ήρωα στον Σαχτούρη δείχνει κάποια θεματική ομοιότητα με τη χρήση του δεκαπεντασύλλαβου από τον Γκάτσο στο 24στίχο τρίτο μέρος του ποιήματος *Αμοργός* (1943), όπου και στο ποίημα αυτό η παρουσία του δεκαπεντασύλλαβου είναι χαρακτηριστική⁵. Η μυθολογία του Σαχτούρη δείχνει ομοιότητες με θέματα από το ποίημα του Γκάτσου όπως «Και νυχτερίδες τρων πουλιά και κατουράνε σπέρμα» (στ. 4), «σ' ένα πηγάδι μ' αίμα» (στ. 8), «Κρέμονται σάρκες βατραχιών στα δόντια της αράχνης» (στ. 11), «θα σφάξουμε ένα αηδόνι» (στ. 18), «του φεγγαριού η ασπράδα» (στ. 22). Ο πρώτος στίχος που αναφέρεται στο σπέρμα της αράχνης είναι χαρακτηριστικός για τη χρήση του δεκαπεντασύλλαβου από το Σαχτούρη: ο στίχος αναδεικνύει πώς κάποιες φορές οι ηρωίδες στον Σαχτούρη παρουσιάζουν αντρικά χαρακτηριστικά και επιτίθενται στον ήρωα (στ. 4, 11). Κάποιοι γυναικείοι χαρακτήρες στον Σαχτούρη είναι σαν αράχνες (στ. 4) που παγιδεύουν αρσενικούς ήρωες και τους ακρωτηριάζουν. Η χρήση της λέξης «σφάζω», όπως στον στ. 18 που αναφέρεται στο αηδόνι, είναι συχνή στον Σαχτούρη και εισάγει μια πολιτική διάσταση στο ποίημα. Τέλος, οι εικόνες του πηγαδιού και του φεγγαριού (στ. 8, 22) είναι συχνές στην ποίηση του Σαχτούρη και σχετίζονται, όπως θα δούμε, με τον ακρωτηριασμό του ήρωα.

Στο ποίημα του Ελύτη «Του Αιγαίου» (1935), το γεγονός ότι ο δεκαπεντασύλλαβος απλώνεται σε τουλάχιστον δύο στίχους δημιουργεί μια ειδυλλιακή οπτική εικόνα του Αιγαίου: η τυπογραφική απόδοση του δεκαπεντασύλλαβου μοιάζει με το σχήμα των κυμάτων που σκάνε στην παραλία, στοιχείο που συμβολίζει την αναζήτηση ενός

Επίγειου Παραδείσου στα γεωγραφικά σύνορα της Ελλάδας της δεκαετίας του '30⁶. Ωστόσο, η ίδια τεχνική στην ποίηση του Σαχτούρη έχει μια τελείως διαφορετική λειτουργία. Ο Σαχτούρης κόβει τον δεκαπεντασύλλαβο σε μικρά κομμάτια, κάτι που θυμίζει την τεχνική που παρομοιάστηκε με «κάθετη σκάλα» από τον Ανδρέα Καραντώνη⁷. Στον Σαχτούρη, ο «ακρωτηριασμός» της στιχοποιίας του δεκαπεντασύλλαβου αποδίδει οπτικά τον ακρωτηριασμό του ήρωα. Η τεχνική αυτή είναι ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα, αν αναλογιστούμε ότι τα ποιήματα του Σαχτούρη είναι τόσο σύντομα που ο αναγνώστης δε θα περίμενε τη χρήση ενός εκτενούς μέτρου όπως του δεκαπεντασύλλαβου.

Ο Γιάννης Δάλλας και ο David Ricks έκαναν κάποια χρήσιμα σχόλια για τη σχέση της ποίησης του Σαχτούρη με τη δημοτική παράδοση⁸. Στην ανάλυσή μας, θα επικεντρωθούμε στις μορφικές και θεματικές αποδόσεις του δεκαπεντασύλλαβου στην ποίηση του Σαχτούρη: το παραδοσιακό μέτρο μπορεί να παραλληλιστεί με το φάντασμα που ο Eliot, εμπνευσμένος από τον *Hamlet*, απέδωσε ως «the ghost behind the arras» για το κρυμμένο σε «ελεύθερο στίχο» μέτρο⁹.

Ο δεκαπεντασύλλαβος στον Σαχτούρη μπορεί να παραλληλιστεί με φάντασμα και να συνδεθεί με μια ιδεολογία που ήταν σε λήθαργο για παραπάνω από είκοσι χρόνια (και που αναπόσπαστα συνδέθηκε με το μέτρο αυτό): τη «Μεγάλη Ιδέα» του εθνικού επεκτατισμού. Στον Σαχτούρη, το φάντασμα της Μεγάλης Ιδέας σβήνει μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο και τον Εμφύλιο Πόλεμο.

Ο ακρωτηριασμός του ήρωα στον Σαχτούρη θα μπορούσε να θεωρηθεί έκφραση της απογοήτευσης του ποιητή στα πλαίσια της απελευθερωμένης πλέον Ελλάδας. Ωστόσο, όπως σημειώνει ο Μιχάλης Μερακλής¹⁰, αυτό δε συνδέεται απευθείας με το ελληνικό ιστορικό και πολιτικό πλαίσιο ακόμη κι όταν υπάρχουν άμεσες ή έμμεσες αναφορές στον πόλεμο, όπως, για παράδειγμα, στο ποίημα «Ο εφιάλτης» (1948). Μάλλον η ποίηση του Σαχτούρη ακολουθεί ως προς αυτό ανάλογο

κρυπτογραφικό τρόπο έκφρασης με εκείνον που βρίσκουμε στις *Εποχές* (γρ. 1941-1944, δημ. 1945), την πρώτη συλλογή του Μανώλη Αναγνωστάκη¹¹.

Θα μπορούσαμε να πούμε το ίδιο και για τον Σαχτούρη: η ποίησή του εμπειριέχει κωδικοποιημένες αναφορές στο πρόσφατο και σύγχρονο ιστορικό και πολιτικό πλαίσιο στην Ελλάδα. Αυτό επιβεβαιώνεται και από την αναφορά του Μαρωνίτη ότι «Κανείς δεν ξέρει να πει συγκεκριμένα πράγματα για την πολιτική του ζωή, κι ωστόσο πρόκειται για έναν ποιητή βαθύτατα πολιτικό»¹². Θα μπορούσαμε να πούμε ότι στη μετά την Απελευθέρωση εποχή η ποίηση του Σαχτούρη δεν αναπαράγει το επικό στοιχείο με τους παραδομένους τρόπους, αλλά μάλλον συνδέεται με τους τρόπους με τους οποίους προσλαμβάνονται ψυχολογικά ο πόλεμος και οι συνέπειές του.

Ο υπόγειος δεκαπεντασύλλαβος στην ποίηση του Σαχτούρη ανασύρει σκοτεινές εκφάνσεις του νου και το υποσυνείδητο, στοιχεία που συνδέονται με τη βία και τη σεξουαλικότητα. Στην *Υψικάμινο* του Εμπειρίκου (1935), την πρώτη υπερρεαλιστική ποιητική συλλογή στα ελληνικά, η μη συχνή εμφάνιση του δεκαπεντασύλλαβου είναι χαρακτηριστική: αποκαλύπτει τις διαθέσεις του ποιητή για το όνειρο του εθνικού επεκτατισμού, όπως αυτό αντικατοπτρίζεται από το φαινομενικά μη κατανοητό περιεχόμενο¹³. Στην ποίηση του Σαχτούρη, ωστόσο, ο δεκαπεντασύλλαβος συνδέεται με ένα δεύτερο, πιο σκοτεινό ρεύμα υπερρεαλισμού. Αποστασιοποιούμενη από την σχεδόν μη κατανοητή ποίηση του Εμπειρίκου, η ποίηση θα μπορούσε να παραλληλιστεί με την εικόνα ενός μουγκού φαντάσματος που έχει τραυματιστεί από την εμπειρία του πολέμου και του οποίου η έκφραση έχει περιοριστεί στο ελάχιστο και σε κωδικοποιημένες εικόνες που χρήζουν ερμηνείας προς μια νέα πρόσληψη της πραγματικότητας. Όπως χαρακτηρίστικά αναφέρει ο Χρήστος Μπράβος, «Δεν ξορκίζει τον εφιάλτη – τον διατηρεί εν φάσματι»¹⁴.

Το ποίημα «Η πηγή», από τη συλλογή *Όταν σας μιλώ* (1956), είναι χαρακτηριστικό παράδειγμα καθώς είναι σχεδόν

εξ ολοκλήρου σε δεκαπεντασύλλαβο (109)¹⁵:

Φεγγάρι πεθαμένο μου
για ξαναβγές και πάλι
θέλω να δω το αίμα σου
δεν έκαιγες λυχνάρι
φώτιζες
το φοβισμένο πρόσωπο
τώρα
πάλι και πάλι
τότε
όλο το σώμα μου ήταν
μια πληγή
φεγγάρι
μια πηγή
και φώτιζε
της νύχτας το σκοτάδι

Φεγγάρι πεθαμένο μου
θέλω να δω το αίμα σου
τώρα
πάλι και πάλι

Το ποίημα ανοίγει και κλείνει με δεκαπεντασύλλαβο. Ο δεκαπεντασύλλαβος απλώνεται σε δύο (1-2, 3-4) και τρεις (6-8, 17-19) στίχους. Μέσω της τεχνικής του ρεφρέν (1, 18) και της επανάληψης (π.χ., 3, 7 και 19), το ποίημα εστιάζει στις πιο φρικιαστικές σκηνές: ο συσχετισμός των αναφορών «πληγή» και «πηγή» μέσω της ομοιοκαταληξίας υποδεικνύει την ποσότητα του αίματος, σα να επρόκειτο για μια πηγή με κόκκινο νερό.

Δύο από τα κύρια θέματα του ποιήματος, το φεγγάρι (1, 14 και 18) και η πληγή (13), θυμίζουν την παραλογή που αναφέρεται στην απάρνηση του έρωτα μιας νέας για ένα νέο:

Χρυσό λαμπρό φεγγάρι μου, πού πας
να βασιλέψεις,
Χαιρέτα μου τον αγαπώ, τον κλέφτη
της αγάπης¹⁶.

Επιπλέον, στα τραγούδια του Κάτω Κόσμου, ο θάνατος ενός προσώπου παραλληλίζεται με τη χάση του φεγγαριού:

Σαν ήλιος εβασίλευσε και σαν φεγγάρι
εχάθη¹⁷.

Η επανεμφάνιση του φεγγαριού, επο-

μένως, μπορεί να παραπέμπει στο ανακάλημα, το θέμα που βρίσκουμε συχνά στα τραγούδια του Κάτω Κόσμου και στα μοιρολόγια¹⁸. Ωστόσο, το ποίημα του Σαχτούρη εστιάζει στον ακρωτηριασμό του νεκρού (13) και τη φρικιαστική του έκφραση (6, 8). Το ποίημα παραπέμπει στο θέμα του ανακαλήματος στο τραγούδι του Νεκρού Αδερφού. Η Αρετή και τα πουλιά σχολιάζουν τη φρικιαστική, από τον άλλο κόσμο εμφάνιση του Κωσταντή¹⁹.

Ωστόσο, το ποίημα δε συνδιαλέγεται μόνο με τη δημοτική ποίηση, αλλά και με πιο πρόσφατες εκδοχές του ηρωικού στοιχείου και ειδικότερα τη σκηνή της περιγραφής του πτώματος του ανθυπολοχαγού στο Άσμα του Ελύτη (15: IV.20-25):

Άδειο το κράνος, λασπωμένο το αίμα,
Στο πλάι το μισοτελειωμένο μπράτσο
Κι ανάμεσ' απ' τα φρύδια –
Μικρό μικρό πηγάδι κοκκινόμαυρο
Πηγάδι όπου κρυώνει η θύμηση!

Η αναφορά στην πληγή του ανθυπολοχαγού, η έμφαση στο αίμα (20) και συγγένεια της αναφοράς «πηγή» με το «πηγάδι», όπου και δίνεται έμφαση μέσω της επανάληψης, ενισχύουν τη σχέση των δύο ποιημάτων. Το ποίημα του Ελύτη, που τοποθετείται σε μια εποχή πριν την Απελευθέρωση, αναπαράγει το ηρωικό στοιχείο μέσω της αναβίωσης του πνεύματος του χαμένου πολεμιστή. Από την άλλη, το ποίημα του Σαχτούρη δεν αφήνει περιθώρια ανάστασης, αλλά αντιθέτως «θάβει» το ηρωικό στοιχείο. Το ποίημα του Σαχτούρη εμπεριέχει αναφορές στο αίμα του πολέμου, που, αντίθετα από τον Ελύτη, δεν ανασταίνεται αλλά «το διατηρεί εν φάσματι».

Ο Σαχτούρης, σε μια νέα εκδοχή της τεχνικής του Ελύτη στο ποίημα «Του Αιγαίου» (1935), διασπά το δεκαπεντασύλλαβο και οραματίζεται το διαμελισμό του ήρωα σε κομμάτια. Η ποιησή του παραπέμπει στο τραγούδι μέσω της τεχνικής του ρεφρέν και του τσακίσματος. Η υπόγεια διάσταση του δεκαπεντασύλλαβου είναι μια συμβολική απόδοση που συνδέεται με την ελλειπτική έκφραση: ο ποιητής θάβει τον ήρωα στην προσπάθειά του να αμ-

φισβητήσει παλιότερες εκδοχές του ηρωικού και πατριωτικού στοιχείου. Επιπλέον, ο δεκαπεντασύλλαβος δε συνδέεται κατ' εξοχήν με ελληνικές αναφορές. Επομένως, ο δεκαπεντασύλλαβος στον Σαχτούρη συνεισφέρει στην κατανόηση της ιστορίας χωρίς να αναφέρεται ευθέως σε αυτήν. Η φρίκη του πολέμου δεν επιτρέπει στον Σαχτούρη να απελευθερώσει τη μνήμη του.

Ο νέος δεκαπεντασύλλαβος του Σαχτούρη παραπέμπει φυσικά στη δημοτική ποίηση και ειδικά στις παραλογές, στις οποίες ο Σαχτούρης εμμένει (οι δύο πρώτες του συλλογές αντλούν από το συγκεκριμένο αυτό είδος). Από το τραγούδι της απολησμονημένης, που εμπνέει τη συλλογή *Η λησμονημένη*, ως το τραγούδι του κολυμβητή ή του βοσκού και της λάμιας, οι εμφανίσεις δημοτικών θεμάτων στην ποίηση του Σαχτούρη είναι πολλές. Από την άλλη, η Φλογέρα δείχνει να έχει το μεγαλύτερο αντίκτυπο στο ποίημα «Ο αετός», αλλά γενικώς η παρουσία του *magnum opus* του Παλάμα στον Σαχτούρη είναι φευγαλέα. Ο Σαχτούρης σημειώνει τη συνέχεια της παράδοσης του δεκαπεντασύλλαβου, αλλά με λανθάνοντα (υπόγειο) τρόπο. Τα πηγάδια του Σαχτούρη γίνονται σύγχρονα θέατρα πολέμου και αποδίδουν στην ανταγωνιστική σχέση αντρών και γυναικών, που βρίσκουμε στη δημοτική ποίηση, νέα (ιστορική) διάσταση.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Για τις μεταμορφώσεις του δεκαπεντασύλλαβου στην ελληνική ποίηση του 20ού αιώνα (Καβάφης, Σεφέρης, Ελύτης, Γκάτσος, Εμπειρίκος, Ρίτσος, Σαχτούρης, Μαστοράκη και Γκανάς), βλ. Letsios, V., *"The ghost behind the arras": transformations of the "political verse" in twentieth-century Greek poetry*, αδημοσίευτη διδακτορική διατριβή, University of London, 2003.
2. Δάλλας, Γ., *Εισαγωγή στην ποιητική του Μίλτου Σαχτούρη*, Αθήνα, Κείμενα, 1979: 90-96· Δάλλας, Γ., *Πλάγιος λόγος. Δοκίμια κριτικής εφαρμογής*, Αθήνα, Καστανιώτης, 1989: 338-356· Ricks, D., *"The bottom of the well: bloodshed, ballads, and the poetry of Miltos Sachtouris"*, *Journal of Modern Greek Studies* 16 [1998]: 73-90.

3. Ricks, ό.π., 1998, 79.
4. Ιωάννου, Γ., επιμ., *Παραλογές*, Αθήνα, Ερμής, 1989, 55.
5. Για την παρουσία του δεκαπεντασύλλαβου στην *Αμοργό*, βλ. Λέτσιος, Β., «Λειτουργίες του δεκαπεντασύλλαβου κατά τη δεκαετία του '40: *Αμοργός*», *Ποίηση* 25 [2005].
6. Περισσότερα για το συγκεκριμένο ποίημα του Ελύτη, αλλά και για το θέμα του δεκαπεντασύλλαβου και της «ελληνικότητας» στην πρώιμη ποίηση του Σεφέρη, βλ. Λέτσιος, Β., «Η ηχώ της νοσταλγίας»: δεκαπεντασύλλαβος και «ελληνικότητα» στην πρώιμη ποίηση του Σεφέρη», *Πόρφυρας* 115 [2005]: 45-59.
7. Βλ. την κριτική του Καραντώνη για την ποίηση της Νέλλυς Θεοδώρου (Καραντώνης, Α., Κριτική του Διατελών εν πελάγει της Νέλλυς Θεοδώρου, *Νέα Εστία* 1192 [1964], 275).
8. Δάλλας, ό.π., 1979: 95-96· Δάλλας, Γ., «Παράδοση και πρωτοτυπία στην ποίηση του Μίλτου Σαχτούρη – ένα παράδειγμα», *Γράμματα και Τέχνες* 16 [1983], 17-21· Δάλλας, ό.π., 1989: 338-

356· Ricks, ό.π., 1998.

9. Η σκηνή αναφέρεται στον Πολώνιο που όντας κρυμμένος πίσω από τον τάπητα (την κουρτίνα) τον σκοτώνει ένα ξίφος: «Μπορούμε, επομένως, να το θέσουμε ως εξής: το φάντασμα ενός απλού μέτρου θα караδοκεί πίσω από την κουρτίνα ακόμη και στον “πιο ελεύθερο στίχο”· όσο εμείς λαγοκοιμόμαστε, αυτό προελαύνει απειλητικά, κι όταν εμείς ξυπνούμε, αυτό αποσύρεται. Ή, η ελευθερία είναι πραγματική ελευθερία όταν διαχωρίζεται από έναν τεχνητό περιορισμό» [μετάφραση δική μου] (Eliot, T.S., *To Criticize the Critic*, London, Faber, 1965, 187).
10. Μερακλής, Μ.Γ., *Σύγχρονη ελληνική λογοτεχνία, 1945-1980, Μέρος πρώτο. Ποίηση*, Αθήνα, Πατάκης, 1987, 133-135· βλ. και Ricks, ό.π., 1998, 79.
11. Αναγνωστάκης, Μ., *Τα ποιήματα (1941-1971)*, Αθήνα, Στιγμή, 1986, 7-41. Για τη συγκεκριμένη αυτή θεώρηση της ποίησης του Αναγνωστάκη, βλ. Βαγενάς, Ν., *Η ειρωνική γλώσσα. Κριτικές μελέτες για τη νεοελληνική γραμματεία*, Αθήνα, Στιγμή, 1994, 125-

- 132 και Ricks, D., «“The best wall to hide our face behind”: an introduction to the poetry of Manolis Anagnostakis», *Journal of Modern Hellenism* 12-13 [1995/96], 7.
12. Μαρωνίτης, Δ.Ν., *Άνθρωποι-χρώματα-ζώα-μηχανές*, Αθήνα, Γνώση, 1980, 25.
13. Λέτσιος, Β., «Υπερρεαλισμός και δεκαπεντασύλλαβος: Εμπειρικός, πριν και μετά τον πόλεμο», Πρακτικά Επιστημονικού Συνεδρίου με τίτλο *Manifeste du surréalisme: 80 χρόνια μετά*, Τμήμα Φιλοσοφίας, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, 2005, σσ. 61-71.
14. Μπράβος, Χ., «Η Αποκριά του Μίλτου Σαχτούρη ή όχημα της φρίκης;», *Γράμματα και Τέχνες* 16 [1983], 25.
15. Σαχτούρης, Μ., *Ποιήματα (1945-1971)*, Αθήνα, Κέδρος, 1988, α' δημ. 1977.
16. Ιωάννου, ό.π., 1989, 117-118.
17. Πετρόπουλος, ό.π., 1959, 47.74.
18. Στο ακόλουθο τραγούδι, για παράδειγμα, ζητείται από το νεκρό να σηκωθεί και να ντυθεί για το ταξίδι του: «Σήκω, λεβέντη μ', κι άλλαξε, φόρεσ' τη φαμελή σου» (Πετρόπουλος, ό.π., 1959, 47.12).
19. Πολίτης, ό.π., 1914, 92.

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

άρδην

ΤΕΥΧΟΣ 58

Μάρτιος - Απρίλιος 2006

ΣΟΡΟΣ ΚΑΙ ΝΕΟΘΩΜΑΝΟΙ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

- ΜΚΟ & ΝΕΑ ΤΑΞΗ - ΕΛΙΑΜΕΠ & ΚΥΠΡΟΣ - CDRSEE & ΞΑΝΑΓΡΑΦΙΜΟ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

Ένα φάσμα πλανιέται πάνω από τη «Νοτιοανατολική Ευρώπη», ο Σόρος και ο νεο-οθωμανισμός. Το σχέδιο Η.Π.Α. Αγγλίας, σιωνιστών και πολυεθνικών, είναι η συγκρότηση ενός ισχυρού πόλου στην Ν.Α. Ευρώπη για την ανάσχεση του “ρωσικού κινδύνου” και την οριστική πρόσδεση της Ευρώπης στο ατλαντικό άρμα. Η στρατηγική αυτή απαιτεί την **κονιορτοποιήση** των βαλκανικών χωρών και την «ενοποίησή» τους υπό μια **νεο-οθωμανική** Τουρκία, με την υψηλή εποπτεία των Η.Π.Α. Γι αυτό συνεχίζεται η επίθεση σε **Σερβία, Κύπρο, Ελλάδα**.

Για την προώθηση αυτών των σχεδίων έχει στηθεί στην Αν Ευρώπη και τη Βαλκανική, υπό την εποπτεία του Σόρος, ένα διεθνές δίκτυο “ΜΚΟ” και “ιδρυμάτων”.

Στην Ελλάδα, το **ΕΛΙΑΜΕΠ** αναλαμβάνει το σχεδιασμό της Εξωτερικής Πολιτικής, ενώ το **CDRSEE**, με έδρα τη Θεσσαλονίκη, με πρόεδρο τον Σήφτερ, της Αμερικανοεβραϊκής Επιτροπής των ΗΠΑ, και τον γνωστό **Νίμιτς**, επιχειρεί το ξαναγράψιμο των ελληνικών βιβλίων της ιστορίας! Στις οργανώσεις, πρωτοστατούν επιχειρηματί-

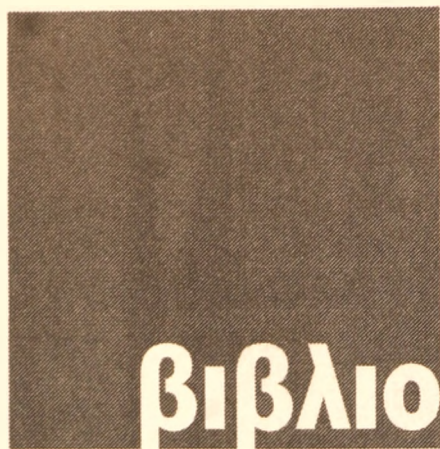
ες, όπως ο **Δαυίδ** της Κόκα-Κόλα, και ο **Καρράς** της Λέσχης **Μπίλντερμπεργκ**, και ακολουθούν οι γνωστοί “διανοούμενοι” υποστηρικτές του Σχεδίου Ανάν.

Ο μόνος αποτελεσματικός **αντίπαλος** της νεοφιλελευθέρης παγκοσμιοποίησης και των μηχανισμών της, είναι οι ίδιοι οι **λαοί** και τα **κινήματα**, όταν αποφασίζουν να αντισταθούν στους σχεδιασμούς των ισχυρών, και των ψευδο ΜΚΟ, όπως συνέβη στο Σχέδιο Ανάν και το Ευρωσύνταγμα, όπως συμβαίνει σήμερα στη **Λ. Αμερική**, το **Ιράκ** και τη **Γαλλία**.

Στο αφιέρωμα του περιοδικού γράφουν οι: **Λ. Θωμά, Γ. Καραμπελιάς, Ν. Παναγούλια, Ν. Ντάσιος, Σ. Σοφοκλέους, Β. Φτωχόπουλος, Β. Στολδόπουλος, Τ. Χατζηνασασαίου, Γ. Ραγκάς**, ενώ δημοσιεύονται κείμενα των: **Α. Τσαραμουντά, Γ. Λύρα, Κ. Μπράκ, Χ. Κόφιν, Χ. Κλάουσεν κ.α.** Επίσης οι **Ν. Βεντούρας, Θ. Τζιούμπας, Κ. Καραϊσκος, Θ. Ντρίνιας, Β. Κρομμύδας Π. Παπαδόπουλος** και **Ν. Καζούρης** σχολιάζουν την επικαιρότητα και γράφουν για τον πολιτισμό.

Για τον ελληνοαμερικανό συγγραφέα **David Sedaris** δεν γνώριζα τίποτε άλλο εκτός από την εκδοτική επιτυχία του στις ΗΠΑ με το βιβλίο *Μια σχεδόν φυσιολογική οικογένεια* (εκδ. Μελάνι, 2006). Αυτό, πρέπει να ομολογήσω, δεν μου έδινε κανένα πρόσθετο επιχείρημα υπέρ του βιβλίου, εκτός από την περιέργεια να δω περί τίνος πρόκειται. Οι 22 ιστορίες του αφηγούνται το παράλογο της καθημερινότητας με τον πιο φυσικό τρόπο, διατηρώντας το χιούμορ σε υψηλό επίπεδο και συνάμα την αυτοσαρκαστική εκδοχή του. Οι παρατηρήσεις και ο σχολιασμός του, αν και καταλυτικός, δεν χάνει ποτέ τη συμπάθεια και την ανθρωπιά και μας αφήνει το αίσθημα ότι η ματιά του στα πράγματα, στις σχέσεις των ανθρώπων, στην οικογένειά του, περισσότερο αναδεικνύει τις λεπτομέρειες και επιθυμεί να κατανοήσει παρά να κατακρίνει. Αληθινά, ένα πολύ ωραίο ανάγνωσμα.

Διαβάζοντας το αφήγημα του **Σωτήρη Δημητρίου** *Τα οπωροφόρα της Αθήνας* (εκδ. Πατάκη, 2006) είχα την αίσθηση πως κινούμαι μέσα στο τοπίο της πόλης, στα δέντρα, τους δρόμους και τους ανθρώπους της· στην πράξη της ανάγνωσης ακολουθείς την κίνηση του συγγραφέα μέσα στις λέξεις και μέσα στο πλέξιμό τους που δίνει τη φράση, μέσα στον προφορικό αλλά και μέσα στον γραπτό λόγο. Είναι εντυπωσιακός ο τρόπος που ο συγγραφέας μάς εισάγει στην διαδικασία της γραφής, σ' αυτό που γράφεται και σ' αυτό που παραλείπεται, στο παιγνίδι της αφήγησης αλλά και στη στοχαστική εκδοχή του. Ο Σωτήρης Δημητρίου

Επίκαιρη επανέκδοση

Γεράσιμος Βώκος,
Ο Κύριος Πρόεδρος, μυθιστόρημα,
Φιλολογική επιμέλεια: Παναγιώτης
Μουλλάς,
εκδ. Σοκόλη, Αθήνα 2004, σσ. μα' + 316.
(Α' έκδοση, Ακρόπολις, 1893).

Η επανέκδοση αυτού του αξιόλογου αλλά παραγνωρισμένου μυθιστορήματος έναν και πλέον αιώνα μετά την εμφάνισή του, είναι ένα εύστοχο και καίριο τόλμημα του καθηγητή Παναγιώτη Μουλλά που υπερβαίνει τα όρια των φιλολογικών του αναζητήσεων. Ο *Κύριος Πρόεδρος* του Βώκου δεν είναι μόνον ένα ενδιαφέρον πεζογράφημα που εκπλήσσει με τις αξιώσεις του για μια λογοτεχνική πρωτοπορία σε χρόνους ταυτισμένους με τη λεγόμενη ηθογραφία και το κίνημα του Παρνασσισμού. Είναι επιπλέον ένα στρατευμένο μυθιστόρημα που κινείται στα όρια του κριτικού ρεαλισμού και της σάτιρας, με σκοπό να σπηλιτεύσει την αποπνικτική κηδεμονία των δύο κομμάτων της εποχής του μέσα από το σύστημα της πολιτικής πατρωνίας και τον αρχηγισμό του Χαριλάου Τρικούπη. Γι' αυτό, πέραν της ανατρεπτικής του σημασίας για τις καθιερωμένες αντιλήψεις γύρω από την Αθηναϊκή Σχολή του 1880, η επανέκδοσή του τώρα περιέχει και μια έμμεση πολιτική προτροπή: είναι σαν να μας λέει ότι όσα καυτηριάζει η σάτιρα του Βώκου είναι εξίσου επίκαιρα και στη σημερινή εποχή του δικομματισμού.

Ο *Κύριος Πρόεδρος* αφηγείται το δράμα μιας αθηναϊκής μικροαστικής οικογένειας που οδηγείται στην καταστροφή κάτω από τις κορόνες, τα σύμβολα και τα γελοία συνθήματα του πολιτικού κατεστημένου της δεκαετίας του 1880. Όπως παρατηρεί όμως ο Μουλλάς στην κατατοπιστική εισαγωγή του, το μυθιστόρημα δε σατιρίζει μόνο την προσήλωση του πατέρα της οικογένειας «στο είδωλο του Κυρίου Προέδρου», αλλά κυρίως τη δομή των πελατειακών σχέσεων που επιβάλλει την προσωπολατρία και τον κομματικό φανατισμό ως απαραίτητο αντίτιμο για την παροχή κοινωνικών ευκαιριών στους πολίτες.

Αν και το έργο αυτό δεν είναι αριστούργη-

μα, είναι ωστόσο μία πολύπλευρη λογοτεχνική αποκάλυψη. Ο 25χρονος τότε συγγραφέας του, μαζί με τη διεισδυτική δημοσιογραφική ματιά του, είναι επιπλέον κάτοχος μιας σύγχρονης αισθητικής αντίληψης που θα τον οδηγήσει αργότερα, ως ζωγράφος, στο εργαστήρι του Henri Matisse! Δείγματα των τολμηρών για την εποχή του αφηγηματικών πειραματισμών, που προσεγγίζουν, όπως γράφει ο Μουλλάς, τις «νεοτερικές τεχνικές του 20ού αιώνα», υπάρχουν αρκετά σ' αυτό το μυθιστόρημα. Ιδού λ.χ. ένα απόσπασμα απ' τον ελεύθερο μονόλογο του Φίλιππα:

«Το ήξευρεν ο φουκαράς, μήπως δεν του είχε ειπωμένα η θεία της Ειρήνης η κακομοίρα, η αγία γυναίκα, η χρυσή γυναίκα που μόνη αυτή από όλην την οικογένειαν τον συμπαθούσε και ήθελε να γίνη το συνοικέσιο, δεν του τώχεν ειπωμένα πως το και το, να σ' το πω μια για πάντα, παιδάκι μου, να ησυχάσης, να σου περάση ο καϊμός, να μη βασανίζεσαι, να μη τυραγνιέσαι ημέρα και νύκτα, πως αυτή, γιόκα μου, ήτο ξετρελλαμένη με τον αξιωματικό, με τα μπιχλιμπίδια της στολής του, με το μακρύ του σπαθί [...]. Τι, ένα γύφτο θα έβαζεν εις το σπίτι τους; [...] Γύφτος, ναι, αλλά τίμιος, ρε κοκορόμυαλοι, με μυαλά τετρακόσα, με παράδες, με οκτώ δραχμές την ημέρα μεροκάματο, και αύριο δέκα και μεθαύριο δεκαπέντε και ύστερα από κάμποσο καιρό ένα γύφτικο δικό μας, ένα μηχανουργείο, γιατί ξέρουμε και από σχέδιο, δεν μεθούμε, δεν χάνουμε άδικα τις μέρες μας, δεν...».

Αλλού επίσης διαβάζουμε αυτούσια μια επιστολή (σ. 262), αλλού κάποια αμετάφραστα γαλλικά (σ. 156), ενώ ο αφηγηματικός τόπος και χρόνος συχνά εγκαταλείπουν τη γραμμική εξιστόρηση, ακολουθώντας μια κυβιστική διάταξη παράλληλων εξελίξεων ή χρονικών παλινδρομήσεων. Έτσι, ο αναμενόμενος διορισμός του Μάνθου Αχτύπη μάς γνωστοποιείται ως ήδη τετελεσμένο γεγονός μέσα από την έρευνα του δημοσιογράφου Σβούρα, (σ. 62), ο ενδεχόμενος αρραβώνας του εραστή της Χρυσούλας με μια φίλη της αποκαλύπτεται ως γεγονός που είχε ήδη προηγηθεί όταν η ίδια το μαθαίνει απ' την εφημερίδα, (σ. 210), κ.ο.κ.

Από τα εμφανέστερα νεωτεριστικά στοιχεία του έργου, είναι η αυτοαναφορική κατασκευή του χαρακτήρα του νεαρού «ρεπόρτερ» Σβούρα, που «είχε κατά νουν να γράψη μίαν ημέραν [...] μυθιστόρημα» και που «είχεν ιδέας απολύτως σοσιαλιστικές». Αν και ο ιδιόρρυθμος αυτός ρεπόρτερ δεν εξελίσσεται ποτέ πλήρως σε αφηγητή, ο ρόλος του δεν είναι άλλος από αυτόν του μεταφορέα πληροφοριών και κριτικών αναστοχασμών για λογαριασμό του συγγραφέα. Με το κωμικό του όνομα, ο Σβούρας είναι ο ξεπεσμένος άλλος εαυτός του δημιουργού του, κάτι αντίστοιχο με τον πασίγνωστο φωτογράφο *Pararazzo* του αξέχαστου σκηνοθέτη της *Dolce Vita*.

Στο βαθύτερο δραματικό ιστό του, το μυθιστόρημα αυτό στήριζεται σ' ένα ακλόνητο φιλοσοφικό υπόβαθρο, που ίσως και να περιέχει το μυστικό της αντοχής του στο πέρασμα του χρόνου. Η τραγική αντίθεση ανάμεσα στην καταστροφή της οικογένειας Αχτύπη και στην υπόσχεση μιας εποχής με «νέας ιδέας και επιχειρήματα», όπου «έχεις πέρασι» αν ξέρεις «των αριθμών την γλώσσαν [...] να λαλείς» (σ. 67), δεν είναι μια κριτική κατά της ίδιας της προόδου και του εκσυγχρονισμού αλλά κατά της ιδιοποίησης των εννοιών αυτών από τους μιμητές των σύγχρονων κοινωνιών της Ευρώπης. Κι από την κοινωνιολογική αυτή διαπίστωση, το μυθιστόρημα καταλήγει στην ευρύτερη οντολογική άποψη πως η πολιτική και η κοινωνία, τα δημόσια και τα ιδιωτικά, οι πομπώδεις λόγοι και οι ταπεινές πράξεις, αλλά κι αυτές ακόμα οι ιδέες και τα πράγματα, είναι αδύνατο ποτέ να συναντηθούν σε έναν κόσμο που μονίμως υποκρίνεται.

Αλέξανδρος Καζαμίας

Βιοηθική

Σταμάτης Αλαχιώτης,

Βιοηθική. Αναφορά στους γενετικούς και τεχνολογικούς νεωτερισμούς,
εκδ. «Ελληνικά γράμματα», Αθήνα 2004.

Τα σύνθετα «του βίου» είναι, στην εποχή μας, ιδιαίτερα πολλά και εξόχως ενδιαφέροντα. Υπάρχουν ακόμη, πλην της βιοηθικής, η βιοτεχνία, η βιομηχανία, η βιολογία, η βιοπολιτική κ.ά. Στη γλώσσα μας ο όρος «βίος» προκαλεί κάποια δυσκολία, η οποία επισημαίνεται για πρώτη φορά ήδη στον Ηράκλειτο: «Τῷ οὖν τόξῳ ὄνομα βίος, ἔργον δὲ θάνατος» (απ. 48 Κ.-Δ.), όπου προφανώς ο αινικτής φιλόσοφος-ποιητής «παίζει ἅμα καὶ σπουδάζει» με τις δύο αντίθετης σημασίας λέξεις «βίου» = «ζωής» και «βίου» = «βέλους», που μπορεί να γίνει και αιτία θανάτου. Η δεύτερη εκδοχή προφανώς κρύβει το δίγαμμα στην αρχή του όρου «ιός» = «δύναμη», και που ανιχνεύεται

και στα αντιβιοτικά φάρμακα. Αυτά πάλι δεν είναι κατά του βίου, της ζωής, αλλά κατά του (F)ιού της νόσου, εξ ου το λατινικό *vis* και *vis vitalis* (= ζωική ορμή).

Η βιοηθική είναι μια πολυεπιστημονική προσέγγιση γενετικών, ιατρικών, τεχνολογικών, οικονομικών, πολιτικών και ηθικών προβλημάτων, που απορρέουν από την εφαρμογή των αντίστοιχων νεωτερισμών· γίνεται έτσι η βιοηθική μια απαραίτητη «πυξίδα» και ένα απαραίτητο «φρένο» για τη νέα συναρπαστική, αλλά και ανησυχητική, μέχρι επίφοβη, πορεία της ανθρωπότητας. Αυτό συμβαίνει γιατί η βιοηθική στόχευση στις πολύπλευρες λόγου χάρη προεκτάσεις και επιπτώσεις της κλωνοποίησης, των γενετικά τροποποιημένων οργανισμών και τροφίμων, της χαρτογράφησης του γονιδιώματος του ανθρώπου, της επιλογής του φύλου και της υποβοηθούμενης αναπαραγωγής, μπορεί να μειώσει την κοινωνική αταξία («εντροπία»), που ενεργοποιείται από την πάλη του εκάστοτε καινούργιου με το παλιό. Αυτό επεκτείνεται και σε διλήμματα σχετικά με την υπερνοημοσύνη, τη νανοϊατρική και νανοτεχνολογία και τις «νέες μηχανές», που πιθανώς θα οδηγήσουν στην τερατογένεση του «υπερανθρώπου». Ο συγγραφέας υποστηρίζει ότι για όλα τα παραπάνω ο ρόλος του καθενός, που «χειροκροτεί» τη διαμορφούμενη βιοηθική είναι πρωταγωνιστικός, διότι η ενημέρωση και η παρεπόμενη ευαισθητοποίηση για τη «σωστή» εφαρμογή της νέας γνώσης είναι ο καλύτερος συνδυασμός επιστημονικής και κοινωνικής προσφοράς.

Το κύριο πρόβλημα έγκειται στο περιεχόμενο που θα δοθεί στον όρο «σωστή» (εφαρμογή). Προφανώς η διεπιστημονική εν προκειμένω οπτική του προβλήματος παρουσιάζει πολλές και εύλογες αποκλίσεις: άλλο θα πίστευε ο θεολόγος, άλλο ο νομικός, άλλο ο φιλόσοφος, άλλο ο οικονομολόγος, άλλο ο ιατρός και άλλο ακόμη και ο τεχνοκράτης γενετιστής από τον ανθρωπιστή γενετιστή. Ο Σταμάτης Αλαχιώτης ανήκει εμφανώς στην τελευταία-τελευταία κατηγορία. Και η ψηλαφητή τοποθέτηση των προβλημάτων και οι επιφυλακτικά προτεινόμενες λύσεις συνηγορούν υπέρ του ότι ο συγγραφέας, με περίσκεψη και υπευθυνότητα αφενός, αλλά και με επιστημονική τόλμη και ηθικό κουράγιο αφετέρου, κατατάσσεται άνετα στην κατηγορία του ανθρωπιστή γενετιστή. Ο λόγος; Ο άνθρωπος ξέρει γράμματα: δεν ξεκίνησε από τη βιολογία, έφθασε στη βιολογία και κατέληξε στη γενετική, έχοντας αφομοιώσει γόνιμα τους αρχαίους έλληνες διανοητές και τη μετέπειτα Γενική Εκπαίδευση, και του τεχνικού πολιτισμού ως «κατασκευής βίου» και του πνευματικού πολιτισμού ως «παιδείας». Και αυτό δεν το αποδεικνύει για πρώτη φορά

κατορθώνει να αφηγηθεί τη συγγραφική περιπέτεια και συγχρόνως να την κάνει μέρος μιας περιπλάνησης στην πόλη της Αθήνας.

Ένας πεζογράφος από τη Θεσσαλονίκη, ο Τάσος Χατζητάσης, αφηγείται τις περίπλοκες σχέσεις των ανθρώπων, μέσα από αναδρομές στη νεότητα, μέσα από τις περιπλανήσεις τους σε τόπο και χρόνο, μέσα από τις συναντήσεις και τις απομακρύνσεις τους. Από το ψυχρό περίγραμμα της φωτογραφίας και το τυπικό της βιογραφίας ξεπροβάλλουν ζωντανοί οι ήρωές του, οι χαρακτήρες και τα πεπραγμένα τους· οντότητες γεμάτες πάθος και πάθη: *Μονόξυλο στο ποτάμι* (εκδ. Πόλις, 2006).

Ζωηρή και πάντα διεισδυτική, η ματιά του Δημήτρη Νόλλα αναδεικνύεται μέσα από μη αμιγώς λογοτεχνικά κείμενα όπως αυτά που περιλαμβάνονται στον τόμο *Φύλλα καπνού* (προλόγισμα: **Νίκος Γ. Ξυδάκης, εκδ. Βιβλιοπωλείον της «Εστίας», 2005). Δημοσιευμένα σε εφημερίδες και περιοδικά, αλλά και ομιλίες, επιστολές και σημειώματα, τα κείμενα αυτά συνιστούν ένα σύνολο που παρά τον επικαιρικό του χαρακτήρα φανερώνει την αμεσότητα του στοχασμού του, την αυθόρμητη σχεδόν συλλογιστική του, που διέπεται από ένα σταθερό αξιακό σύστημα, χωρίς ωστόσο να υποκύπτει στην ευκολία της ηθικολογίας.**

Η μορφή του Έντγκαρ Άλλαν Πόε δεσπόζει στην παγκόσμια λογοτεχνική κληρονομιά· σ' αυτήν επένδυσαν μερικοί από τους σημαντικότερους λογοτέχνες, που επανέγγραψαν την

παρουσία του στο έργο τους, όπως λ.χ. ο Μπωντλαίρ και ο Μαλαρμέ. Οι εκδόσεις «Ερατώ», με τη γνωστή εξαιρετική επιμέλεια και την άψογη αισθητική, μας προσφέρουν δύο πολύτιμους τόμους: 1. *Ο χρυσός σκαρβαίος* (μετάφραση: Π. Ακριβός, επιμέλεια: Αλέξανδρος Μωραΐτης, 2004) και 2. *Τρία αστυνομικά προβλήματα για τον Αύγουστο Ντυπέν: Οι φόννοι της οδού Μοργκ, Το μυστήριο της Μαρί Ροζέ, Το κλεμμένο γράμμα* (εισαγωγή, μετάφραση, σχόλια: Γιώργος Μπλάνας, 2005).

Θεσσαλονίκη 1997· η πόλη είχε ανακηρυχτεί Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης και μια ομάδα σέρβων γυναικών φθάνει στην πόλη για να λάβει μέρος σ' ένα φεστιβάλ για γυναίκες δημιουργούς. Η **Λιλιάνα Χαμπιάνοβιτς-Τζούροβιτς** δημιουργεί μια ενδιαφέρουσα αφήγηση που περικλείει τους προβληματισμούς των γυναικών, τα πραγματοποιημένα όσο και τα ανεκπλήρωτα όνειρά τους: *Το φτερό του παγωνιού* (μετάφραση: Σάλλαν Κλάριτς-Πάνος Σταθόγιαννης, εκδ. Κέδρος, 2005).

Ιντιάνος, τι όνομα; Κι όμως πρόκειται για τον Κύπριο **Αντώνη Ιντιάνο** (1899-1968), ο οποίος ασχολήθηκε συστηματικά με την κριτική της κυπριακής και της νεοελληνικής λογοτεχνίας. Δημοσίευε στα λογοτεχνικά περιοδικά *Αβγή* και *Κυπριακά Γράμματα* και ένας νεότερος φιλόλογος από την Κύπρο, ο **Λευτέρης Παπαλεοντίου**, αναλαμβάνει να μας ξεναγήσει στο έργο του (εκδ. Γαβριηλίδης, «εκ νέου», 2005).

εδώ. Το είχε επισημάνει με τα πρώτα του βιβλία: *Εισαγωγή στη Σύγχρονη Γενετική* (1989) και *Εξέλιξη* (1992), το είχε επεκτείνει με το *Από τους Ωκεανούς στ' αστέρια. Το οδοιπορικό της ζωής* (1995) και την *Πρόκληση των Γονιδίων* (1998), το είχε υποστηρίξει με άρθρα του, όπως π.χ. «Περί του βιολογικού αναγωγισμού» (*Ουτοπία*, 2000), «Η Ιπποκρατική σκέψη» (*Τα ωακά*, 2002 – ο ίδιος είναι Κώος), «Για ένα σύγχρονο εκπαιδευτικό σύστημα» (*Εκπαιδευτικές καινοτομίες για το σχολείο του μέλλοντος*, Αθήνα, 2004) κ.ά. και το επιβεβαιώνει με κρυστάλλινη σαφήνεια στο παρόν βιβλίο.

Όλο το βιβλίο είναι συναρπαστικό, αλλά δεν μπορεί κανείς, ανάλογα με την προαίρεσή του και τη βίο- και κοσμοθεωρία του, να αντισταθεί στο να επιλέξει μερικά κεφάλαια. Από τα συνολικά πέντε μέρη ξεχωρίζει το πέμπτο και τελευταίο «Βιοηθική και παιδεία» με εννέα κεφάλαια, το ένα πιο συναρπαστικό και ενδιαφέρον από το άλλο. Από τα άλλα μέρη διακρίνει κανείς του πρώτου το πέμπτο και προτελευταίο για το «βιβλίο» της φιλοσοφικής σκέψης και του δεύτερου το τέταρτο από τα πέντε με θέμα «Η Βιοηθική και ο “θαυμαστός καινούργιος κόσμος” μας» (με υπαινιγμό στο ομότιτλο βιβλίο του Huxley). Από το τρίτο μέρος υπερέχει το έβδομο από συνολικά δεκατρία με τον προκλητικό τίτλο «Ο άνθρωπος σαν “μικρούλης θεός” ξανασχεδιάζει τον εαυτό του;» και τέλος από το τέταρτο και προτελευταίο μέρος διακρίνεται το τρίτο από συνολικά οκτώ με θέμα «Η τεχνητή νοημοσύνη μέχρι την υπερνοημοσύνη θα βελτιώσει τον κόσμο μας;», όπου τίθεται το δραματικό (ή μάλλον ρητορικό) ερώτημα «Ποιοι ευθύνονται για την ιστορική υστέρηση της εκπαίδευσης και της παιδείας στα διάφορα έθνη και σε ολόκληρο τον πλανήτη;» (σελ. 164). Ιδού, αυτολεξεί, η απάντηση και δείγμα γραφής του συγγραφέα: «Μήπως αυτό το έλλειμμα παιδείας είναι μια άλλη σκόπιμη πλανητική στρατηγική πολιτικών ηγετών και οικονομικά ισχυρών για να διατηρούν πάντα τη μερίδα του λέοντος από την πανανθρώπινη πίτα της ευμάρειας; Και τότε γιατί δεν απομονώνονται τέτοιοι στρατηγικοί σχεδιαστές της ανθρωπότητας; Αυτή η πάλη δεν έχει τελειώσει ακόμα· υπάρχουν πολλοί γύροι. Γι' αυτό απαιτείται οξυδέρκεια στις κινήσεις, για να κερδίσει το αυτονόητο: αν εκτραπεί κι άλλο η σωστή πορεία του ανθρώπου λόγω του κακού χειρισμού της “νέας τεχνολογικής πυξίδας” από τα χέρια των ωφελιμιστών και των κερδοσκόπων, των πολιτικών χειραγωγών των λαών και της εκμετάλλευσής τους τότε το λάθος στις συντεταγμένες της πορείας μας θα είναι αδιόρθωτο. Και το τίμημα αυτή τη φορά δεν θα αφορά μόνο τους “πληβείους” αλλά και τους “πατρίκιους” που δεν εννοούν να αντι-

ληφθούν ότι αφορά και τους ίδιους, τους “εαυτούς” τους» (σελ. 164).

Ως τελευταίο, αλλά όχι δευτερεύον, προπάντων από έναν φιλόλογο αναγνώστη, ας επισημανθεί η γλωσσική αρτιότητα και η υφολογική στιλπνότητα που χαρακτηρίζουν το βιβλίο. Ο συγγραφέας χειρίζεται την ελληνική γλώσσα ως «μπελλετρίστας» (το «ωραιολόγος» ως απόδοση μάλλον τον αδικεί· θα έπρεπε ίσως να επινοηθεί ο νεολογισμός «ωραιογράφος») και ως γόνιμος διανοούμενος. Εύγε και για την προτίμηση του ορθού «κλωνοποίηση», έναντι του (... νευρικού) «κλωνισμού». Αλλά η «πίτα» γράφεται με δύο ται, ό,τι και αν λέει ο word processor μας. Δεν είναι ξένο για να απλοποιηθεί, είναι (αρχαίο) ελληνικό και κρατάει το διπλό σύμφωνο, όπως η «πίσσα» το διπλό σίγμα.

Ένα βιβλίο δόρυ και ασπίδα. Αν και πρόκειται για εκλαϊκευτικά επιστημονικό έργο, του λείπει το ευρετήριο στο τέλος.

Ανδρέας Παναγόπουλος

«Όνομα δεν έχουμε. Σιγά σιγά το αληθινό μας σώμα σχηματίζεται.»

Για τον **Ηλία Λάγιο**

Με ποιήματα και κείμενα του ίδιου και των: **Κώστα Βούλγαρη, Γιάννη Δάλλα, Άγγελου Παπαδημητρίου, Μάσσιμο Κατσούλο, Δημήτρη Ελευθεράκη, Αλέκου Αλαβάνου, Γιώργου Μπλάνα, Βαγγέλη Κάσσου, Γιώργου Λίλλη, Αλέξη Ζήρα, Γιώργου Βέη, Μαρίας Κούρση, Σπύρου Βρεπτού, Θανάση Χατζόπουλου, Χριστίνας Ντουνιά, Χάρη Ψαρρά,** εκδ. **Ερατώ - Η Αυγή, Αθήνα 2005, σελ. 156.**

Πολλές και (πιθανόν) παράδοξες οι τεθλασμένες, μία και (αρκετά) σαφής η αναγνωστική ευθεία των κειμένων που συγκεντρώνονται στον ανά χείρας τόμο: ο Λάγιος δεν έχει τίποτε άλλο στο νου του «πάρεξ γλώσσα και ελευθερία». Κι επειδή η επεξήγηση επιβάλλεται, τόσο προς αποφυγήν παρεξηγήσεων (ημών και του ιδίου) όσο και για την επανοικειοποίηση δύο πολύπαθων λέξεων: για το νεαρό που έπαιζε γροθιές πάνω στον ανοικτό τάφο του Βάρναλη (σ. 101), η γλώσσα δεν ήταν τίποτα λιγότερο από ένα σύμμαχο (και γι' αυτό αξιόμαχο) υλικό – και η ελευθερία η προσίδια στο ποιητικό του πλάνο πολι-

τική συνείδηση.

Εικοσιδύο κείμενα για τον Ηλία Λάγιο και οχτώ του ιδίου φιλοξενούνται στον τόμο που πρόσφατα κυκλοφόρησε από τις εκδόσεις Ερατώ για λογαριασμό της εφημερίδας *Η Αυγή*. Η ύλη του βιβλίου κατανέμεται σε τρία μέρη: Εν πρώτοις, τα κείμενα που ο ποιητής δημοσίευσε στο ένθετο *Αναγνώσεις της Κυριακάτικης Αυγής* από το 2003 έως το 2005· στη συνέχεια, μία συλλογή από κριτικά κείμενα και σχόλια πάνω στο έργο του· και, τέλος, το αφιέρωμα του ίδιου ενθέτου στις 16/10/2005, λίγες μέρες μετά το θάνατό του. Θαυμάσια η πρωτοβουλία της ιστορικής εφημερίδας της Αριστεράς, τις σελίδες της οποίας, άλλωστε, ο Λάγιος τίμησε με την παρουσία του. Οι Κώστας Βούλγαρης, Γιάννης Δάλλας, Άγγελος Παπαδημητρίου, Μάσιμο Κατσούλο, Δημήτρης Ελευθεράκης, Αλέκος Αλαβάνος, Γιώργος Μπλάνας, Βαγγέλης Κάσσο, Γιώργος Λίλλης, Αλέξης Ζήρας, Γιώργος Βέης, Μαρία Κούρση, Σπύρος Βρεττός, Θανάσης Χατζόπουλος, Χριστίνα Ντουνιά, Χάρης Ψαρράς, άλλοι αρμοδίως και άλλοι καθ' «υπέρβασιν» των αρμοδιοτήτων τους, μιλάνε για τον ποιητή. Αν βέβαια η συλλογή αυτού του υλικού αποτελεί, όπως έγκαιρα πληροφορούμαστε από τον πρόλογο, «το κύριο σώμα της κριτικογραφίας που αφορά την ποίηση του Ηλία Λάγιου» και δη την «τελευταία πράξη της συγχρονικής κριτικής» (σ. 10), τότε πολύ περισσότερο διεκδικούμε το δικαίωμα πλάι στον έπαινο να διατυπώσουμε και μια-δυο επιφυλάξεις.

Αν όχι όλη η προσπάθεια, σίγουρα ένα σημαντικό μέρος, αρθρώνεται γύρω από τη φιλοδοξία να εγγραφεί το έργο του Λάγιου σε μια νεότευκτη και πολλά υποσχόμενη ποιητική γενιά. Αυτή η «γενιά του '89», τουλάχιστον κατά τους «νονούς» της (βλ. Κ. Βούλγαρη, σσ. 79, 81 αλλά και *passim*), οργανώνε-

ται γύρω από –και δεσμεύεται σε– ένα ιστορικοπολιτικό ορόσημο, την πτώση του Τείχους του Βερολίνου. Οι υπεραμυνόμενοι αυτής της πολυμήχανης εισήγησης, θέτοντας (κοσμίως) στο περιθώριο ένα σύνολο θεωρητικών προσεγγίσεων, σύμφωνα με τις οποίες το λογοτεχνικό έργο διατηρεί μία προσίδια ιστορικότητα, επιφυλάσσουν για τα έργα μια άκρως θετικιστική μοίρα: η Ιστορία (ξανα)-απλώνει τις προστατευτικές της φτερούγες και εξαφανίζει (καλοπροαίρετα, ναι) τη Λογοτεχνία. Σίγουρα, το λογοτεχνικό έργο (πρέπει να) κατανοείται τόσο μέσα στην ιστορία του όσο και μέσα στην Ιστορία. Σύμφωνα, ο λόγος για την Ιστορία και ο λόγος για τη Λογοτεχνία είναι λόγοι συμβατοί. Όμως: υπάρχει όντως κάποια αλλαγή του εγχώριου ποιητικού τοπίου απ' το '89 και έπειτα; Αποτελεί αυτή η «πολυφωνική γενιά που ωριμάζει» (σ. 83), πράγματι μια «γκάμα φωνών» με «ευρύτερες ποιητικές προθέσεις» (σ. 67); Και αν ναι, σε ποιο βαθμό το εγχείρημα είναι όσο ενιαίο χρειάζεται για να μιλήσουμε για ποιητική γενιά; Φοβού τους κριτικούς και γενεάς φέροντας; Σε κάθε περίπτωση διαμορφώνεται ένας λόγος μάλλον πρόωρος και αξιοπρόσεχτα τελεσίδικος.

Όπως εύστοχα παρατηρεί ο Κ. Βούλγαρης, το ποιητικό έργο του Λάγιου είναι μείζον (σ. 68, 80). Δικαιούται λοιπόν ένα μικρό προνόμιο: Να διαβάζεται ως μείζον, ως έργο δηλαδή «που όχι μόνο ξεπερνά το μέσο όρο της ποίησης της εποχής του, αλλά και φωτίζει διαφορετικά το σύνολο της μέχρι τώρα διαδρομής» (σ. 66) – χωρίς όμως να πληρώνει και το αντίτιμο: τον οβολό που όλοι οι μέχρι τώρα «μείζονες» κατέβαλαν στους ψυχοπομπούς κριτικούς τους για να μας παραδοθούνε ήδη διαβασμένοι.

Ελένη Κοσμά - Στέργιος Μήτας

ΝΕΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

♦♦ Η *Ιστορία της Νεοελληνικής Εκπαίδευσης (1821-1986)*, ένα βιβλίο που εξετάζει όσα σημαντικά γεγονότα διαμόρφωσαν τη σημερινή κατάσταση στο χώρο της Εκπαίδευσης, διαθέτει το προσόν να περιλαμβάνει τις διάφορες παιδαγωγικές τάσεις στην Ελλάδα του 19ου και 20ού αιώνα. Το γλωσσικό πρόβλημα, που καθόρισε μεγάλο μέρος των εξελίξεων, τις εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις και αντιμεταρρυθμίσεις, αλλά και όσα στοιχεία απέδωσαν στην εκπαιδευτική πράξη οι ποικίλες θεωρητικές προσεγγίσεις που κατά κανόνα προέρχονται από ευρωπαϊκές σχολές παιδαγωγικής σκέψης, αναπτύσσονται με διαύγεια σε τούτο το βιβλίο του **Θεοφάνη Δ. Χατζηστεφανίδη** (εκδ. Δημ. Ν. Παπαδήμα, 2005).

♦♦ Η διδασκαλία των φυσικών επιστημών είναι το αντικείμενο της μελέτης της **Φανής Σέρογλου** *Φυσικές επιστήμες για την εκπαίδευση του πολίτη* (εκδ. Επίκεντρο, Θεσσαλονίκη 2006). Η ιδιαιτερότητα της μελέτης αυτής έγκειται στο γεγονός ότι αποσκοπεί στην ανάπτυξη δεξιοτήτων που είναι εφαρμόσιμες σε διαφορετικά πεδία γνώσης και εμπειρίας. Κατ' αυτόν τον τρόπο αναδεικνύονται οι αλληλεπιδράσεις της επιστήμης με την κοινωνία που διαμορφώθηκαν από τον πολιτισμό, την ηθική, την πολιτική και την τεχνολογία, με αποτέλεσμα την καλλιέργεια στάσεων και συμπεριφορών που συμπληρώνουν την προσωπικότητα του ενεργού πολίτη.

Καθώς φυλλομετρώ το βιβλίο της **Βούλας Χατζίκου** *Βεργιώτικες ιστορίες και παραμύθια* (εκδ. Δήμου Βέροιας & Φερενίκη, με τη συνεργασία της Διεύθυνσης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Νομού Ημαθίας, 2005), επιβεβαιώνω ακόμη μια φορά τη μεγάλη σημασία των βιβλίων που αναδεικνύουν την τοπική ιστορία, τα τοπικά έθιμα και μέσα από αυτές τις αφηγήσεις, τον πλούτο που διαθέτουν και κοινολογούν σε όλους εμάς. Η έκδοση συνοδεύεται από έναν οπτικό δίσκο που επιμελήθηκε ο **Γιάννης Καισαρίδης** και συμπληρώνεται από ένα ιδιαίτερα χρήσιμο γλωσσάρι, που προσθέτει στην γλωσσική μας εμπειρία ένα κομμάτι από την ιδιωματική γλώσσα της περιοχής.

Λιγοστές και αβέβαιες οι πληροφορίες για το ποια ήταν η **Ντόρα Ρωζέττη**, όσο και αν ορισμένοι επιμένουν ότι «γνωρίζουν». Ωστόσο, το «ρωμάντσο» *Η Ερωμένη της* (εκδ. Μεταίχμιο, 2006) με καθυστέρηση 77 χρόνια ήρθε στο προσκήνιο χάρη στην φιλέρευνη φιλόλογο **Χριστίνα Ντουνιά**, η οποία εντόπισε και φρόντισε αυτή την ενδιαφέρουσα έκδοση που σήμερα ακόμη μας φέρνει σε αμηχανία, αν αναλογιστούμε πόσο περιορισμένα αναφερόμαστε στη χώρα μας σε αφηγήσεις γύρω από τη γυναικεία ομοφυλοφιλία. Το ενδιαφέρον του βιβλίου όμως δεν περιορίζεται σ' αυτό το ζήτημα, καθώς διατηρεί τη φρεσκάδα της νεανικής ορμής της συγγραφέως και διαθέτει αφηγηματικά χαρίσματα που το καθιστούν ευανάγνωστο.

ο χαρτοκόπτης

Μιλούσες για τη ναρκωμένη γενιά. Και το μυαλό μου γύριζε πίσω. Για άλλα παιδιά, μιας άλλης γενιάς. Θυμάμαι την ομήλική σου τότε Αγγελική. Εκρηκτική παρουσία στις παρέες, στο Πανεπιστήμιο, παντού. Την θυμάμαι βαθιά νύχτα σε βόλτα στην Ασκληπιού. Σε ξενάγηση στην Περαχώρα. Όταν ήρθε πρώτη φορά στο γραφείο τραγουδώντας. Και το γεμάτο γέλιο της, αργότερα, κάθε πρωί στο γραφείο. Γέλιο που ηχούσε ως το τέλος και υπενθύμιζε ότι αύριο θάρθει και πάλι.

Τι να σου λένε όλα αυτά; Η επικοινωνία με άλλους, άγνωστους σε σένα, δεν σημαίνει τίποτα. Καλύτερα.

Ξαφνικά ένα Μπουμ! κι όλα χάθηκαν. Βρεθήκαμε βουβοί κι αμήχανοι τη Δευτέρα στου Ζωγράφου. Όλοι εκείνοι θα θυμόμαστε. Όσο θα μπορούμε να θυμόμαστε.

Όχι μόνο τα Ελγίνεια, αλλά όλα τα μέλη του Παρθενώνα

Ο Αντώνης Κέπετζης, ζωγράφος και αρχιτέκτων, μας έστειλε μια επιστολή που δημοσιεύτηκε στις εφημερίδες αλλά την δημοσιεύουμε κι εμείς γιατί παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον. Από την επιστολή γίνεται φανερό ότι ακόμα και οι αρμόδιοι για τα πολιτιστικά μας Υπουργοί του Πολιτισμού ενεργούσαν αγνοώντας βασικές πληροφορίες για τα γλυπτά του Παρθενώνα. Αλλά έτσι πώς μπορούμε να διαπραγματευόμαστε τέτοια ζητήματα; Ακολουθεί το γράμμα του Αντώνη Κέπετζη:

Έκανα την πρώτη ανακοίνωση, απ' ό,τι γνωρίζω, της ύπαρξης και άλλων γλυπτών του Παρθενώνα σχετικά με το αίτημα επιστροφής **μόνο** των Ελγινείων, που άρχισε από τον 19ο αιώνα (εφ. Καθημερινή 6/2/2001). Των τριών π.χ. που είναι στο Λούβρο (από τη ζωοφόρο: Εργαστίνες και κεφαλή ιππέα ονομαζόμενη «de la Coulonche» και ενός επιπλέον της κεφαλής «Laborde» που θεωρείται πως επισκευάστηκε με τρόπο που αλλοιώνει το πρωτότυπο). Η Αγγλία το ξέρει και διερρωτάται, απ' ό,τι μου λένε άγγλοι διπλωμάτες, γιατί ζητάμε τα 88 μέλη από το Βρετανικό Μουσείο και όχι και

τα τρία του Λούβρου και άλλων Μουσείων και ιδιωτικών συλλογών. Στη συνέχεια σε άρθρα μου στην εφ. Αυγή, σε περιοδικά κ.λπ. έκανα αναφορά στο πρωτόκολλο της UNESCO (1982), με το οποίο η χώρα μας παραιτείται απ' όλα τα υπάρχοντα ελληνικά έργα που είναι στο εξωτερικό (Μουσεία και ιδιωτικές συλλογές), εκτός από τα Ελγίνεια· έτσι όμως δεν ζητά το σύνολο των μελών του Παρθενώνα. Πώς θα γίνει λοιπόν η πλήρης ανασύνθεση χωρίς τα τρία μέλη του Λούβρου, το πόδι (πιθανόν της Αρτέμιδος) 35x34 εκ. από το Παλέρμο – που θα έφερνε στην επίσκεψή του εδώ ο Πρόεδρος της Ιταλίας κ. Ciampi και εμποδίστηκε; Από ποιους άραγε; (Ελευθεροτυπία 6/7/2003). Και πρόσφατα από τη Χαϊδελβέργη, ένα τμήμα ποδιού αντρικού 11x8 εκ., που κατέχει το εκεί πανεπιστήμιο και εύχομαι να έρθει (Εστία 14/1/2006) – πράγμα απίθανο. Γιατί δημιουργεί δεδικασμένο για τα Ελγίνεια και η Αγγλία θα το βραχυκυκλώσει.

Η κα Μερκούρη άφησε κληροδότημα για την ανασύνθεση των γλυπτών και ταυτόχρονα την ακύρωσε, με την υπογραφή του ανωτέρω πρωτοκόλ-

λου με τον Ζακ Λαγκ. Ο οποίος όταν ήρθε εδώ (29/4/2001), δήλωσε πως η Γαλλία «δανείστηκε» δυο μετώπες από το ναό του Ολυμπίου Διός από τη χώρα μας, έναντι παροχής δανείου στον Καποδίστρια το 1828 (η Γαλλική Αρχαιολογική Σχολή έκανε την ανασκαφή) και είπε πως πρέπει να βρεθεί «νομικός τρόπος» να επιστραφούν. Αλλά δεν έθιξε τα τρία γλυπτά του Λούβρου (Καθημερινή 6/5/2001, συνέντευξη J. Lang και άρθρο μου στην Αυγή 3/6/2001).

Η κυβέρνηση και ο ΥΠΠΟ τότε, απ' ό,τι ξέρω, τον αγνόησαν· αλλά και όλοι οι ΥΠΠΟ μετά τη μεταπολίτευση και πριν μιλούσαν μόνο για τα Ελγίνεια! Ο ΥΠΠΟ το 2001 ζήτησε την επιστροφή των γλυπτών της Φιγάλειας (του ναού Επικουρείου Απόλλωνα) και πρότεινε την αγορά από την Ελλάδα ενός αγάλματος του Βούδα, που «κινδύνευε από τους βανδαλισμούς των Ταλιμπάν στο Αφγανιστάν!» (Ελευθεροτυπία 11/3/2001). Το κλειδί για ν' ανοίξει η πόρτα του Βρετανικού Μουσείου βρίσκεται στο Λούβρο, όπου υπάρχουν μέλη του ναού και κυρίως στο πρωτόκολλο του 1982, αλλά και παντού όπου βρίσκονται γλυπτά του Φει-

δία, από τον Παρθενώνα.

Μπορεί η Ελλάδα να ζητήσει αναδιαπραγμάτευση και το σύνολο των μελών του Παρθενώνα και **μόνο αυτών**; Πράγμα που δεν φαίνεται π.χ. από δημοσίευμα για την ενημέρωση του κ. Προέδρου της Δημοκρατίας από τα μέλη της Βρετανικής επιτροπής (Καθημερινή 12/2/2006). Πάλι μόνο τα Ελγίνεια.

Την ύπαρξη των διασπάρτων σε πολλές χώρες γλυπτών, την γνωρίζουν πολλοί ειδικοί και αρχαιολόγοι. Πρόσφατα έμαθα ότι μία μετώπη ή θραύσμα της ζωοφόρου, βρίσκεται στο Μουσείο Paul Getty στην Καλιφόρνια· «προσφορά» ή πώληση από την οικογένεια Elgin; – δικαιώνοντας τις φήμες ότι κατέχει και άλλα από τα «χαμένα» γλυπτά.

Φαίνεται ότι την αγνοούσαν (;) οι αρχαιολόγοι-σύμβουλοι της κας Μερκούρη, όταν υπέγραφε το περιβόητο πρωτόκολλο. Να ζητήσουμε όχι μόνο τα Ελγίνεια, αλλά **μόνο όλα** τα μέλη του Παρθενώνα. Πρέπει να γίνει νέο πρωτόκολλο της UNESCO. Βέβαια γνωρίζω πως αν πάρουμε τα γλυπτά θα ζητούν όλα τα έθνη τα δικά τους.

Αντώνης Κέπετζης

ΚΟΝΤΟΡΣΕ

Σχεδιάσμα για έναν ιστορικό πίνακα
των προόδων του ανθρώπινου πνεύματος

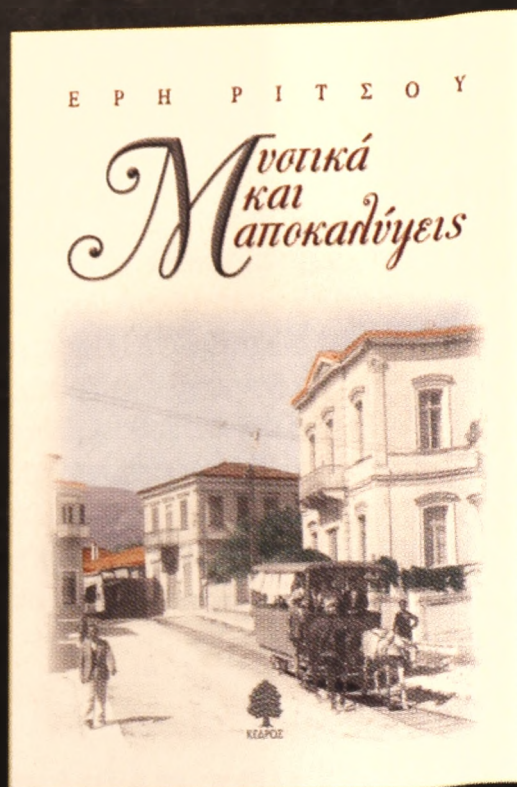
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: ΧΡΥΣΑΝΘΗ ΑΥΛΑΜΗ

ΠΟΛΙΣ

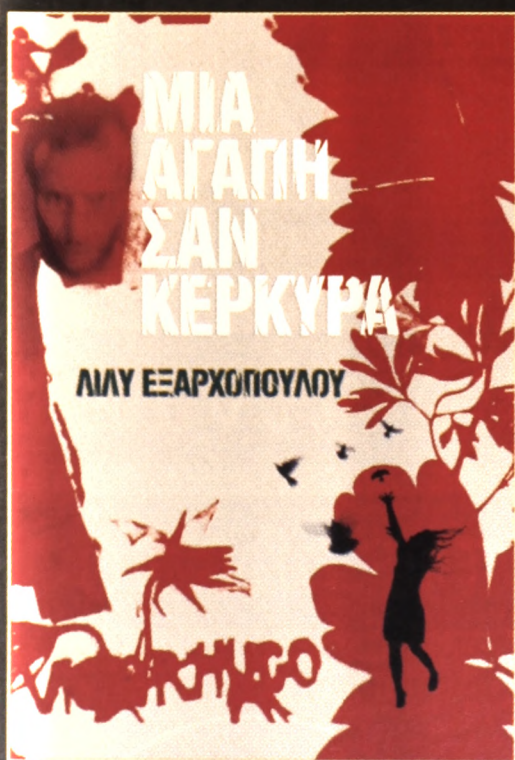
Κατερίνα Χρυσανθοπούλου
Η γυναίκα που έγραφε για τον άντρα

Ένα τολμηρό ερωτογράφημα για τη «μοναδικότητα» και την «κτητικότητα» που χαρακτηρίζει κάθε σχέση ανάμεσα σ' έναν άντρα και μια γυναίκα.

Έρη Ρίτσου
Μυστικά και αποκαλύψεις

Σάμος, Καρλόβασι, αρχές του 20ού αιώνα. Η ιστορία της οικογένειας του μεγαλοβυρσοδέφη Νικόλαου Αghσιλάου, του τόπου, της εποχής. Στο δεύτερο μισό του ίδιου αιώνα, δυο νεαρές κοπέλες θα επισκεφθούν τη Σάμο αναζητώντας τις ρίζες και την ταυτότητά τους. Η αναζήτηση θα φέρει στο φως κρυμμένα μυστικά.

Λίλυ Εξαρχοπούλου
Μια αγάπη σαν Κέρκυρα

Πόσο εύκολη είναι η ζωή και πόσο δύσκολος ο θάνατος, ή μήπως πόσο δύσκολη είναι η ζωή και πόσο εύκολος ο θάνατος; Πόσο επώδυνη είναι η καθημερινότητα και πόσο επικίνδυνη η ανταπόκριση στις απαιτήσεις του εαυτού, φίλων και εραστών;

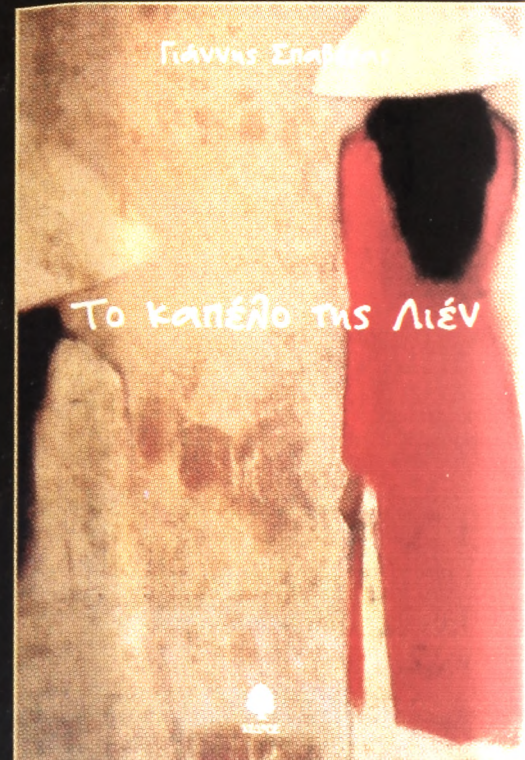
Η Ελενά, ο Χάρης και ο Τάκης μπλέκονται στα γρανάζια μιας πάλης που δε θα αφήσει κανέναν αλώβητο.

Βαγγέλης Ραπτόπουλος
Φίλοι

Από τους μικρασιάτες πρόσφυγες και τις δυτικές συνοικίες της δικτατορίας, στα βόρεια προάστια των Ολυμπιακών Αγώνων. Κι από τις αριστερές διαδηλώσεις της μεταπολίτευσης, στην αντιτρομοκρατική υστερία των ημερών μας.

Έρωτες, γάμοι, χωρισμοί και κηδείες, σχέσεις με γονείς, αδέρφια και παιδιά, και μια σχεδόν ιδανική φιλία που κρατάει ακόμη.

Γιάννης Σπαβέρας
Το καπέλο της Λιέν

Μια λίμνη, μια κοπέλα, μια φωτογραφία, ένα καπέλο και μοναδικές γεύσεις θα βοηθήσουν την ψυχή ενός ταξιδευτή να γνωρίσει την προσμονή σαν διαδρομή. Η αθωότητα μιας θηλυκής ματιάς και η απλότητα μιας χώρας που σέβεται και εκτιμά τη γενναιοδωρία της φύσης θα του αποκαλύψουν τελικά τη φαντασίωση της επιστροφής στην αγάπη...

Καρμόν Βιετνάμ!